

ISSN [ONLINE] 2697-5211

Vol. 7 No. 1 January-April 2025

Lawarath Social e-Journal

Lawarath Social E – Journal

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน/ ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม/ ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
2. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสาร Lawarath Social E – Journal:

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเทพ ประภากร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาศิริ แจ้แสงทอง อาจารย์ปริญญากัญจน์ ใจสอาด
และอาจารย์เบญจพร นวลประเสริฐ

กองบรรณาธิการ:

หน่วยงานภายใน: รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณณ นิมิตลึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิชัย บุญส่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย

หน่วยงานภายนอก:	รองศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา เตชะขันหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
	รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
	รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนชนก พรหมณศิริ	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
	รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ศิลปาสันทน	วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

หน่วยงานภายนอก:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดั่งนภสร ณ ป้อมเพชร์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร กิจจักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สนั่นนารี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
		ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	ดร.จันทร์ฉาย จันท์ลา	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

เหรียญกอกบรณาธิการวารสาร: อาจารย์ ดร.ภัทรพร โชคไพบูลย์

เลขานุการวารสาร: นางสาวสุนทรี รื่นชู

ภาพปก: อาจารย์ปริญญากัญจน์ ใจสอาด

สำนักงาน: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถนนนารายณ์มหาราช อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000

โทร. 036-411150 โทรศัพท์มือถือ 064-332-7383

E-mail: lawarath.sej@yahoo.com

ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ

1. ศาสตราจารย์ ดร.เมฆม เมธจิรนนท์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เต๊ะขันหมาก	สำนักวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี
3. รองศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา เต๊ะขันหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
5. รองศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล เขาว์วัฒนกุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ชันธ์ชัย อธิเกียรติ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
7. รองศาสตราจารย์ ดร.จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
10. รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
11. รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิทธิธิตกุล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
12. รองศาสตราจารย์ ดร.ต่อพงศ์ กิตติยานพงศ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงคุณ จันทจร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
14. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
15. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สมบูรณ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
17. รองศาสตราจารย์ ดร.นลินี ทองประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
18. รองศาสตราจารย์ ดร.นาคยา ปลื้มธนาพันธ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
19. รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตกาญจ ตั้งภากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
20. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
21. รองศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
22. รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพร ตันณีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
23. รองศาสตราจารย์ ดร.พยุ่ง ชีตาร์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
24. รองศาสตราจารย์ ดร.พัชนี ตั้งยืนยง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
25. รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
26. รองศาสตราจารย์ ดร.ยาใจ พงษ์บริบูรณ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
27. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนชนก พรหมณศิริ	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
28. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธินรากร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
29. รองศาสตราจารย์ ดร.วิณัฐา แสงสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
30. รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย จามรสूरียา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
31. รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
32. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ศิลปภักสินนท์	วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
33. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เยี่ยมขันติถาวร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
34. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
35. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ อมรวิชชศักดิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
36. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา คุณดิลกณัฐสา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

37. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
38. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
39. รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
40. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ อีระวิสิษฐ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
41. รองศาสตราจารย์ ดร.อรรพรรณ นิ่มตลุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
42. รองศาสตราจารย์ ดร.อัญญา นิยมภา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
43. รองศาสตราจารย์ณัฏกอร์ ศรีตระการ	Sydney Language Solutions
44. รองศาสตราจารย์ไทยโรจน์ พวงมณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
45. รองศาสตราจารย์พัฒนา จันทนา	มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
46. รองศาสตราจารย์สมชาย ปรีชาศิลปกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
47. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
48. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตตินาถ เรชาลิลิต	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
49. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกวณีน งามพิริยกร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
50. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ กิจชาลรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
51. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
52. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
53. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรัส อนุกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
54. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกพร สุนะเศรษฐกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
55. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิกานต์ ผลเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
56. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิดหทัย ปุยะติ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
57. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐฉิ สุขประสงค์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
58. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
59. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.ดิฐภัทร บวรชัย	โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน
60. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดั่งนภสร ณ ป้อมเพชร	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
61. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉิวนนท พุพวก	มหาวิทยาลัยพะเยา
62. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร กิจจักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
63. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ มอนไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
64. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อิมสำราญ	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
65. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญพัทธ์ ไกรวานิช	มหาวิทยาลัยรังสิต
66. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
67. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สนนารี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
68. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัญฉิกา สุนทรธนผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
70. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ ประมาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรมะ แขวงเมือง	มหาวิทยาลัยนครพนม
72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญาภรณ์ รัตนพงศ์ปัญญา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
73. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณณวิช ทัพภิมล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

74. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิษณุ บุญนิยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
75. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันลูกท้าว	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
76. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรพล สิมมา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
77. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรพรรณ นุชประยูร	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
78. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ร่มพยอม วิชัยดิษฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
79. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิจิตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
80. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ จันทราอุกฤษฏ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
81. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย ชาญหิรัญ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
82. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมรินทร์ ภิรมย์เลิศอมร	มหาวิทยาลัยบูรพา
83. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
84. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริวรรณ วรานุสาสน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
85. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
86. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์นภัส มโนการณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
87. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ขำคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
88. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
89. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริษา อัครวัฒน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
90. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
91. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุญสม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
92. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณประภา สุขสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
93. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิหวัน จันทร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
94. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิทย์ บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
95. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิณัฐ พงษ์นิล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
96. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ศรีสอาด	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
97. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วรชัยยุทธ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
98. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ต๊ะวิชัย	มหาวิทยาลัยศิลปากร
99. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย อารีรุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยศิลปากร
100. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภพัชรพิมล สิมลี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
101. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
102. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
103. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
104. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ แซ่โจ้ว	มหาวิทยาลัยศิลปากร
105. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสินี ศิริโกคาภิรมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
106. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช ไสยกิจ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
107. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
108. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยศักดิ์ มังกรแก้ววิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์

109. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
110. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา เลิศเสมอ บุญยานันต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
111. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เอี่ยมสมัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
พระพุทธบาท
112. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรตี ปรีชาปัญญากุล มหาวิทยาลัยรามคำแหง
113. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ วิเศษ มหาวิทยาลัยนครพนม
114. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หลี่ เหมินเหลียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
115. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี มหาวิทยาลัยนเรศวร
116. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหนือขวัญ บัวเผื่อน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
117. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญธิกา มะโนวงศ์ มหาวิทยาลัยเหวินจ้าว นครเกาสง
118. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์ มหาวิทยาลัยมหิดล
119. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปันสุวรรณ มหาวิทยาลัยศิลปากร
120. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ สีนุรักษ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
121. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
122. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรณิศา อรุณพัฒน์พงศ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
123. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลิดา แสนวิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
124. ผู้ช่วยศาสตราจารย์โชติวัน แยมขยาย สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
125. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภสมน นิจรัตน์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
126. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิติณัฐ หนูเวศวงศ์กมล มหาวิทยาลัยรามคำแหง
127. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุหลัน กุลวิจิตร มหาวิทยาลัยศิลปากร
128. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปภาศิต เจิมรอด มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
129. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพัฒน์ กระแจะจันทร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
130. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเทพ คัชมาตย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
131. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สัญญาลักษณ์ ศุภนาม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
132. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิวิมล สุทธิสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
133. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัมมายุทธ ผลภาค มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
134. พลตำรวจโท ดร.อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
135. พันตำรวจโท ดร.ธนพิพัฒน์ สุภาชิตลัทธ์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน
136. อาจารย์ ดร.จกมล เสงสุวรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
137. อาจารย์ ดร.เขมิกา ทองเรือง มหาวิทยาลัยนครพนม
138. อาจารย์ ดร.จุฑามณี สามัคคีชัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
139. อาจารย์ ดร.ชุติมา ไวยสุระสิงห์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
140. อาจารย์ ดร.พิชัย แก้วบุตร วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
141. อาจารย์ ดร.พิชัย ตุงคินานนท์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

142. อาจารย์ ดร.พรทิพา จุลสุคนธ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
143. อาจารย์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
144. อาจารย์ ดร.ภัทรพร โชคไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
145. อาจารย์ ดร.รัตนา ชุกซอน	โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
146. อาจารย์ ดร.วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
147. อาจารย์ ดร.วัชรพล ศิริสุวิไล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
148. อาจารย์ ดร.วรรษพร อารยะพันธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
149. อาจารย์ ดร.สาคร มหาหิงค์	วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต จังหวัดหนองบัวลำภู
150. อาจารย์ ดร.สุธินี วงศ์วัฒนากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
151. อาจารย์ ดร.สุภาพร พงศ์ภิญโญโอภาส	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
152. อาจารย์ ดร.อภิสรာ พรรัตนากุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
153. อาจารย์ ดร.อรสา รัตนอมริมย์	สถาบันบัณฑิตวิทยาศาสตร์จีน (CAS-ICCB)
154. อาจารย์ ดร.อาริตา สัมมารัตน์	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุตรดิตถ์
155. ดร.จรรยา กลัดล้อม	นักวิชาการอิสระ
156. พระมหานพพร อภิพนฺโธ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
157. Dr.Chou I Wen	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

บทบรรณาธิการ

วารสาร Lawarath Social E-Journal ฉบับนี้เริ่มจากบทความของ พยุง ชีตาร์, และ Asep Setiadi เรื่อง “Comparing Apology Patterns of Indonesian and Thai ELF University Students”

บทความของ กมลชนก คำนวนศักดิ์, ภูวดล จุลสุคนธ์, และปณิดา เนื่องพะยอม เรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี”

บทความของ จิตติกา ตันติบวร, และกมลวรรณ วรรณนัง เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง”

บทความของ พิจิตรา เอี่ยมสมัย, จิตราพร งามเนตร, ชนาภานต์ บุญแก้ว, และชิน เพ็ญพิงสุข เรื่อง “บทบาทของค่ายภาษาอังกฤษหนึ่งวันที่มีต่อประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศระดับประถมศึกษาในประเทศไทยจากมุมมองของผู้เรียนและผู้จัดกิจกรรม”

บทความของ ยุทธนา พันธุ์มี, และเฉลิม ทองจอน เรื่อง “รูปแบบการเรียนรู้การสอนด้วยการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิสัยทัศน์การจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ”

บทความของ ณัฐธิดา เชาว์รัง, วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง, และมยุรี รัตนเสริมพงศ์ เรื่อง “ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 1”

บทความของ ฐิติ วงศ์วิเชียร เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์”

บทความของ พรรณทิพย์ เพ็ชรวิจิตร, ชิณณพงศ์ ยนต์คำแสน, และธัญชนก จาริกานันท์ เรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาฮูท เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2”

บทความของ Han Ruibao, Kanokporn Numtong, and Nathakarn Thaveewatanaseth เรื่อง “A Study of the Heritage and Development of Overseas Chinese Associations in Khon Kaen Province, Thailand”

บทความของ จำเริญ แก้วเพ็ญกรอ เรื่อง “การพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม”

บทความของ อภิชาติ อวจำปา, และราณี ถนอมปัญญารักษ์ เรื่อง “ปัญหาการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาในประเทศไทย: ศึกษาเปรียบเทียบการรับรองสิทธิตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง”

บทความของ จริยา วัฒนาพิทักษ์วงศ์, แพรวา เพชรเชิดชู, และปองพนธ์ สวนศรี เรื่อง “ตลาดผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นและโอกาสทางธุรกิจของไทย”

บทความชิ้นสุดท้ายโดย ชนิดดา ไซติช่วงเรื่อง “การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก”

ภูเทพ ประภากร
บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

	หน้า
ข้อมูลวารสาร	(1)
กองบรรณาธิการ	(2)
บทบรรณาธิการ	(8)
สารบัญ	(9)
บทความวิจัย:	
Comparing Apology Patterns of Indonesian and Thai ELF University Students	1
: พยุง ชีตาร์, และ Asep Setiadi	
ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี	23
: กมลชนก คำนวนศักดิ์, ภูวดล จุลสุคนธ์, และปณิดา เนื่องพะยอม	
แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง	43
: จิตติกา ตันติบวร, และกมลวรรณ วรรณธำ	
บทบาทของคำภาษาอังกฤษหนึ่งวันที่มีต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศระดับประถมศึกษาในประเทศไทยจากมุมมองของผู้เรียนและผู้จัดกิจกรรม	59
: พิจิตรา เอี่ยมสมัย, จิตราพร งามเนตร, ชนาภานต์ บุญแก้ว, และชณิ เพื่องฟูสุข	
รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ส่วนตัวตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ	85
: ยุทธนา พันธุ์มี, และเฉลิม ทองจอน	
ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 1	103
: ณัฐธิดา เชาว์รัง, วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง, และมยุรี รัตนเสริมพงศ์	
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	121
: ภูริ วงศ์วิเชียร	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 : พรรณทิพย์ เพ็ชรวิจิตร, ชีษณุพงศ์ ยนต์คำแสน, และธัญชนก จาริกานันท์	133
A Study of the Heritage and Development of Overseas Chinese Associations in Khon Kaen Province, Thailand : Han Ruibao, Kanokporn Numtong, and Nathakarn Thaveewatanaseth	153
พัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน วิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม : จำเริญ แก้วเพ็งกรอ	169
บทความวิชาการ	
ปัญหาการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาในประเทศ ไทย: ศึกษาเปรียบเทียบการรับรองสิทธิตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมือง : อภิชาติ อวจำปา, และราณี ถนอมปัญญารักษ์	183
ตลาดผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นและโอกาสทางธุรกิจของไทย : จริยา วัฒนาพิทักษ์วงศ์, แพรวรา เพชรเชิดชู, และปองพนธ์ สวนศรี	205
บทความปริทัศน์	
การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก : ชนิตตา โชติช่วง	219
ภาคผนวก	
แนะนำผู้เขียน	230
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร Lawarath Social E-Journal ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	233
คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์บทความ	234
การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสาร Lawarath Social E-Journal ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	237
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง	245
จริยธรรมการวิจัย	264

Comparing Apology Patterns of Indonesian and Thai ELF University Students

Payung Cedar

Department of English, Faculty of Humanities, Naresuan University

First Author: payungp@nu.ac.th

Asep Setiadi

Faculty of Management Science, Silpakorn University

Corresponding Author: setiadi_a@su.ac.th

Received: April 23, 2024 Revised: July 20, 2024 Accepted: August 7, 2024

Abstract

The performance of speech acts, like apologies, between individuals from different cultural backgrounds who communicate using English as a Lingua Franca (ELF) can result in either harmony or conflict, but it frequently leads to misunderstandings due to their culturally subjective nature. The current study was undertaken to investigate how Indonesian ELF undergraduate students and Thai ELF undergraduate students apologized in English. The study employed a set of a Discourse Completion Test and involved 42 students majoring in English from a university in Indonesia and 32 students majoring in English from a university in Thailand. The subjects' responses were coded according to the apology strategy framework with six major strategies, one of which included nine sub-strategies.

The results showed that both Indonesian and Thai students predominantly utilized 13 apology strategies, which were largely similar but varied in their sequencing. Additionally, the apology strategies employed by Thai ELF students were associated with those utilized by Indonesian ELF students, signifying a statistically significant difference between the strategies used by the two groups ($X^2 = 117.60$, $p < .05$). Also, the results revealed variations in the categories of Explanation of account, Concern for the hearer, and Taking on responsibility. Accordingly, the Indonesian cohort exhibited a notably stronger inclination towards speaker-focused apology strategies than their Thai counterparts; conversely, the Thai group demonstrated a significantly greater preference for hearer-focused apology strategies than the Indonesian participants. Additionally, the nature of apologies used in both subject groups reveals the influence of cultural backgrounds, including religious beliefs and social values.

Keywords: Intercultural Communication, Apology, Thai, Indonesian, English

การเปรียบเทียบรูปแบบการขอโทษของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ชาวอินโดนีเซียและชาวไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง (ELF)

พยุ่ง ชีตาร์

ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

First Author: payungp@nu.ac.th

Asep Setiadi

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Corresponding Author: setiadi_a@su.ac.th

ได้รับบทความ: 23 เมษายน 2567 ปรับปรุงแก้ไข: 20 กรกฎาคม 2567 ตอรับตีพิมพ์: 7 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การแสดงวัจนกรรม เช่น การขอโทษระหว่างบุคคลที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง (English as a Lingua Franca) อาจส่งผลให้เกิดความสับสนหรือความขัดแย้ง แต่บ่อยครั้งที่มักนำไปสู่ความเข้าใจผิดเนื่องจากลักษณะทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการขอโทษเป็นภาษาอังกฤษของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยชาวอินโดนีเซียและนักศึกษาชาวไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง ว่ามีการขอโทษในภาษาอังกฤษอย่างไร งานวิจัยนี้มีกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาเอกภาษาอังกฤษจากมหาวิทยาลัยในอินโดนีเซีย จำนวน 42 คน และนักศึกษาเอกภาษาอังกฤษจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 32 คน ตอบแบบสอบถามแบบเติมเต็มบทสนทนา (Discourse Completion Test) โดยคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามถูกจัดห้สตามกรอบกลยุทธ์ในการขอโทษซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก 6 ประการ โดยหนึ่งกลยุทธ์หลักประกอบด้วย กลยุทธ์ย่อย 9 ประการ

ผลการวิจัยพบว่า ทั้งนักศึกษาอินโดนีเซียและนักศึกษาไทยใช้กลยุทธ์การขอโทษ 13 แบบ เป็นหลัก ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่แต่มีลำดับขั้นตอนที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ กลยุทธ์การขอโทษที่ใช้โดยนักศึกษาไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางมีความเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ที่ใช้โดยนักศึกษาอินโดนีเซียที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลยุทธ์ที่ใช้โดยทั้งสองกลุ่ม ($X^2 = 117.60, p < .05$) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในหมวดหมู่ของการอธิบายเหตุผล ความห่วงใยต่อผู้ฟัง และการรับผิดชอบ กลุ่มนักศึกษาอินโดนีเซียแสดงแนวโน้มที่เด่นชัดกว่าในการใช้กลยุทธ์การขอโทษที่เน้นผู้พูดเมื่อเทียบกับกลุ่มนักศึกษาไทย ในทางตรงกันข้ามกลุ่มนักศึกษาไทยแสดงให้เห็นถึงความต้องการกลยุทธ์การขอโทษที่เน้นผู้ฟังมากกว่าเมื่อเทียบกับนักศึกษาอินโดนีเซีย อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ลักษณะของการขอโทษที่ใช้ในทั้งสองกลุ่มแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพื้นฐานทางวัฒนธรรม รวมถึงความเชื่อทางศาสนาและค่านิยมทางสังคม

คำสำคัญ: การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม, การขอโทษ, ไทย, อินโดนีเซีย, ภาษาอังกฤษ

Introduction

While English serves as a vital bridge connecting people from diverse linguistic backgrounds and cultures, it does not guarantee seamless communication devoid of issues stemming from linguistic and cultural disparities. Misunderstandings, breakdowns in communication, and even offense can commonly occur in intercultural communication, primarily due to speakers of English as a Lingua Franca (ELF) lacking pragmatic knowledge on how to navigate the complexities of the target language. Consequently, they often revert to their first language (L1) norms. In addition, cultures carry varying expectations and norms regarding linguistic behavior in specific contexts, leading to potential clashes (Bowe, Martin, & Manns, 2014). Thus, for effective communication, ELF learners must possess not only linguistic proficiency but also pragmatic understanding of English (Hymes, 1966) in certain speech acts (e.g., apology, refusal, request and compliment response) in particular socio-cultural contexts properly. So far, studies on pragmatic competence have mainly been grounded around comparison of English utilized by ELF learners and native speakers (e.g., Abidi, 2022; Chiravate, 2019; Eslami, Raeisi-Vanan & Sarab, 2022; Saleem, Anjum & Tahir, 2021). However, the world of English has changed due to its unprecedented spread in which its non-native speakers have outnumbered those of natives and the language is now said to belong to everyone who uses it in communication, not restricted to native speakers (Crystal, 2003). As a consequence, it seems also to be equally important to gain knowledge on how English is used among non-native speakers, and that is what this study aimed for.

Apology, a common speech act in daily interactions (Salehi, 2014), exhibits cultural and linguistic variations (Meier, 2010). It serves as a means to restore harmony and rectify offenses within a community's norms (Olshtain & Cohen, 1983). However, its culturally subjective nature often leads to misunderstandings, especially in intercultural communication. For instance, while Americans may view lateness as a serious offense, Israelis might not share the same sentiment (Blum-Kulka & Olshtain, 1984). Consequently, an Israeli's apology for tardiness may fall short of an American's expectations. Therefore, to ensure clear communication and avoid inadvertent offense, interlocutors are well-advised to develop an understanding of their counterparts' linguistic and cultural backgrounds. Despite the scarcity of research comparing apology strategies across cultures within an English as a Lingua Franca context, particularly in Indonesia and Thailand, this study aims to bridge this gap by examining the apology strategies employed by students from these two countries.

Research Questions

The study focused on answering the following questions:

1. What apology strategies were employed by the Indonesian ELF undergraduate students and the Thai ELF undergraduate students?
2. Was there a statistically significant difference in the utilization of apology strategies between the Indonesian ELF undergraduate students and the Thai ELF undergraduate students?

Literature Reviews

Pragmatic Competence

Language reflects the cultural values and norms of its society, embodied in the beliefs and expectations that guide communication among native speakers. Nevertheless, each culture has its own pragmatic conventions that its members follow to express thoughts and intentions in their language. Pragmatic competence is the “appropriate ways of performing speech acts according to the social context” (Schauer, 2009). Therefore, learners with sufficient pragmatic competence should be able to execute various speech acts with a strong awareness of the social context in communication, the pragmatic norms and rules of the target language and culture (Schauer, 2009), as well as the culture of their conversers.

Apology

Apology is a speech act used to convey the speaker's psychological state (Searle, 1976). It functions as a remedial exchange to restore social harmony after an offense and to save face for both the speaker and the listener (Goffman, 1971; Trosborg, 1995). Numerous studies have examined the performance of apologies across cultures, taking into account social factors.

Previous studies on apology strategies

Several studies have investigated the practice of apologizing across various speech and cultural groups, considering factors such as gender, native and non-native speaker status, and proficiency level. Regarding gender, previous studies have shown minor effects on apology strategy use (Al-Sallal & Ahmed, 2020; Ghanbari et al., 2015; Hassan, 2014; Saleem, Azam & Saleem, 2014). Concerning L2 learners, there is a tendency for them to employ the apology norms of their L1 culture (Alfattah, 2010; Fareh, et al., 2023; Olshtain & Cohen, 1983; Parsa & Mohd Jan, 2015; Qorina, 2012; Suszczynska, 1999; Thijittang, 2010). Proficiency level's impact on apology performance remains inconclusive, with some studies showing marked effects (Hamidi & Khodareza, 2014; Istifci, 2009; Rastegar & Yasami, 2014), while others did not find significant differences (Khorshidi, Mobini, & Nasiri, 2016). Additionally, numerous apology studies have been conducted in various contexts, such as Indonesia (Abudin & Sundari, 2021; Adrefiza, 2010; Ardiati, 2023; Maruti, 2022;

Qorina, 2012; Ramlah & Sartini, 2023; Siregar, 2021; Wouk, 2006) and Thailand (Bergman & Kasper, 1993; Intachakra, 2004; Prachanant, 2014; Thijittang, 2010), as demonstrated below.

Apology Studies in Indonesia and Thailand

Only a limited number of studies have been conducted in Indonesian and Thai contexts. In the Indonesian setting, Wouk (2006) explored the implementation of apology strategies among Lombok Indonesians in their native language and investigated the influence of gender on their choice of apology strategy. Additionally, Indonesians tended to provide specific explanations and avoid overt acceptance, possibly to mitigate the level of responsibility. Similarly, Abudin, & Sundari (2021) who studied apology strategies employed by Indonesian public figures in social media revealed that Indonesians most frequently utilized explanation in their apology. Through Maruti's (2022) qualitative study, Indonesians employed such direct open strategies as praising, sympathizing, seeking opinions, making offers, admitting mistakes, and repeating apologies. However, the findings by Siregar (2021) from a Discourse Completion Test questionnaire and interviews with ten students purposively selected showed that the Indonesian students most frequently used indirect apology and recognition of responsibility. Ramlah, & Sartini (2023) inserted that Indonesian participants, Javanese and Madurese, frequently employed direct tactics and explanation according to the age of their conversers. Adrefiza (2010) revealed that Indonesian participants predominantly utilized overt apologies, which were evident across multiple strategies. Comparing the explicitness of apologies in Bahasa Indonesia and Australian English by native speakers, Adrefiza (2010) discovered that Indonesians favored speaker-oriented strategies, such as directly requesting forgiveness like **forgive me**. Conversely, Australians tended to be more speaker-oriented in their apologies, employing expressions of regret such as *sorry*; however, Indonesians tended to be more elaborate and less direct, as well as more monotone in their apologies compared to Australians. In her study, Qorina (2012) noted certain impacts of study duration on the utilization of apology strategies among ELF university students. Despite this, she observed that participants across various semesters displayed a consistent inclination to employ expressions of regret most frequently, along with incorporating alerts and explanations in their apologies. Additionally, she reported some indications of pragmatic transfer. In contrary, Ardiati (2023) concluded that Indonesian apologies were straightforward, using Cooperative Principles and irony, while Japanese apologies were more elaborate, emphasizing politeness and consideration for the hearer's feelings. An example of an Indonesian apology could be: "To my wife, I would like to apologize profusely, and to my extended family and community" (Ardiati, 2023). In contrast, a Japanese apology might sound like: "But sorry, I don't have

time to talk about it. I've thought about it well, after all, my feelings are very clear!" (Ardiati, 2023).

In the realm of Thai cultural dynamics, Bergman, & Kasper (1993) undertook an investigation into the perceptions of offenses and contextual interpretations among individuals of Thai and American descent. Their study delved into how these perceptions influenced the way individuals from these cultural backgrounds conveyed and executed apology strategies. The results showed a significant alignment in the perceptions shared by both cultural backgrounds regarding internal contextual factors such as the severity of the offense, the perceived obligation to offer an apology, the likelihood of the apology being accepted, and the perceived loss of social standing by the offender. Similarly, there was a consensus in the assessment of external contextual factors, particularly the influence of social distance on apology dynamics. However, noticeable disparities emerged in the evaluation of factors impacting apology practices in specific instances of offense.

In terms of employing apology strategies, similarities were found between Thai-English Interlanguage (IL) users and American English native speakers (NS) in their utilization of upgrading and canonical strategies. Specifically, both groups commonly employed strategies involving face-threatening acts, attributing responsibility to the offender, and anticipating negative consequences (IFID). However, differences were noted in their use of context-dependent strategies, suggesting varying approaches to contextually appropriate apology behavior. Furthermore, Thai IL users displayed a tendency to incorporate elements from indigenous Thai apology patterns into their apologies.

Thais, interestingly, exhibit a distinct approach to apologies compared to Western cultures. **They tend to prioritize apologies for social blunders that could disrupt harmony within the group, while placing less emphasis on minor inconveniences.** This focus on social consequences is reflected in their more frequent use of apologies and a wider range of apology strategies compared to English speakers (Intachakra, 2004; Thijittang, 2010).

More interestingly, Thais exhibited a distinct approach to apologies compared to Western cultures. **They tended to prioritize apologies for social blunders that could disrupt harmony within the group, while usually placing less emphasis on minor inconveniences.** This focus on social consequences was reflected in their more frequent use of apologies and a wider range of apology strategies compared to English speakers (Intachakra, 2004; Thijittang, 2010).

Methodology

Participants

The study included two groups of subjects, comprising 42 Indonesian ELF students and 32 Thai ELF students. These participants were first-year undergraduate students majoring in English at Yogyakarta State University, Indonesia, and Naresuan University, Thailand, respectively. Their ages ranged from 17 to 19 years old. Participants were recruited based on their voluntary willingness to participate in the study. To ensure the authenticity of their responses, the students received no prior training on apology strategies or techniques. This allowed the study to observe their natural use of apologies in English, reflecting their existing knowledge and cultural background.

Instruments

The research employed a Discourse Completion Test or DCT questionnaire written in English, which was adapted from several previous studies on apologies, including Bergman, & Kasper (1993), Olshtain, & Cohen (1983), and Thijittang (2010). This questionnaire comprised 15 apology scenarios that varied in terms of the social status and social distance of the interlocutors, as well as the severity of the offense. The utilization of the DCT questionnaire was chosen for its flexibility in controlling certain variables and sociocultural features (Golato, 2005), as well as its capacity to efficiently gather a large amount of data (Wouk, 2006). Moreover, it has been widely applied in studies of interlanguage and cross-cultural pragmatics (Félix-Brasdefer, 2010), and has been utilized in numerous previous studies on apology strategies, such as those conducted by Blum-Kulka, & Olshtain (1984), Prachanant (2014), Qorina (2012), and Wouk (2006). However, to ensure the questionnaire's validity, three field experts evaluated it and suggested no revisions. Subsequently, a pilot study involving fifteen first-year Thai students and ten first-year Indonesian English majors, not included in the main study, was conducted. The pilot study results, encompassing both the instructions and questions, were then analyzed and used to refine the questionnaire for reliability. In compliance with ethical norms, a consent form accompanied the questionnaire to provide participants with the opportunity to indicate their willingness to participate or to object.

Analytical Framework

Several frameworks for apology strategies have been frequently referenced in the literature, including those proposed by Blum-Kulka, House, & Kasper (1989), Blum-Kulka, & Olshtain (1984), and Olshtain & Cohen (1983). In the present study, the framework developed by Blum-Kulka, House, & Kasper (1989) and Olshtain, & Cohen (1983) was

deployed. This framework comprises six major strategies and nine sub-strategies, distributed as follows:

1. Illocutionary force indicating devices (IFIDs) (e.g. “I’m sorry” “I apologize” “Forgive me”)
2. Explanation of account (e.g. “The traffic was terrible.”)
3. Taking on responsibility
 - 3.1 Explicit self-blame (e.g. “It is my mistake.”)
 - 3.2 Lack on intent (e.g. “I didn’t mean it.”)
 - 3.3 Expression of self-deficiency (e.g. “I was confused.”)
4. Expression of embarrassment (e.g. “I feel awful about it.”)
5. Self-dispraise (e.g. “I’m such a dimwit.”)
6. Justify hearer (e.g. “You’re right to be angry.”)
7. Refusal to acknowledge guilt
 - 7.1 Denial of responsibility (e.g. “It wasn’t my fault.”)
 - 7.2 Blame the hearer (e.g. “It’s your own fault.”)
 - 7.3 Pretend to be offended (e.g. “I’m the one to be offended.”)
4. Concern for the hearer (e.g. “Are you all right?”)
5. Offer of repair (e.g. “I’ll pay for the damage.”)
6. Promise of forbearance (e.g. “It won’t happen again.”)

Source: Olshtain, & Cohen (1983) and Blum-Kulka, House, & Kasper (1989) as cited in Bowe, Martin, & Manns, (2014)

Procedure

After the DCT questionnaire written in English was verified for its reliability and validity, it was employed for data elicitation, which was distributed in a classroom setting after class in the same week of the second semester in both universities. The procedure commenced with an introduction that outlined the study's objectives and purpose. This was followed by a detailed explanation of the DCT questionnaire, including instructions for completion and a clear presentation of expectations for participant behavior during the process in the students' first language (Thai or Bahasa Indonesia). The students were also given the chance to deliver questions about the study and advantages and disadvantages of being the subjects of the research, to fill in the consent and identity form, and to leave the venue upon their objection. Then, they were told to spend 30 minutes to complete the questionnaire. During the process, each student was required to work independently and was not allowed to consult with friends, phones, books or dictionaries, and other resources that could impede the completion of the study. The last student who completed the questionnaire in both groups spent approximately

an hour doing so. Realizing the importance of maintaining others' privacy, all information regarding individual students was kept confidential. The procedure was carried out in Thailand and Indonesia consecutively. Then, the completed questionnaires of the two groups were analyzed using simple statistics (frequency and percentage) and Pearson's chi-square test).

Data Coding

The analysis involved tallying the frequency of apology strategy usage within the framework, followed by intergroup comparisons and contrasts of the results. Initially, the subjects' questionnaire responses were categorized into the set of apology strategies or semantic formulas outlined by Olshtain, & Cohen (1983) and Blum-Kulka, House, and Kasper (1989), widely utilized and adapted in previous apology studies (see the aforementioned Analytical Framework). Data coding was conducted by three coders, comprising the researchers and an English native speaker, to warrant result validity. Coding reliability was ensured through adherence to consistent coding guidelines and independent work by the coders. Any discrepancies encountered during coding were resolved through discussion referring to the guidelines. Subsequently, data frequencies and percentages were tabulated and primarily analyzed using statistical analysis software. Finally, Pearson's chi-square test was conducted to determine any significant difference in the use of apology strategies between the Indonesian ELF undergraduate students and their Thai counterparts. It should be noted that some participants answered one question with multiple strategies.

Results

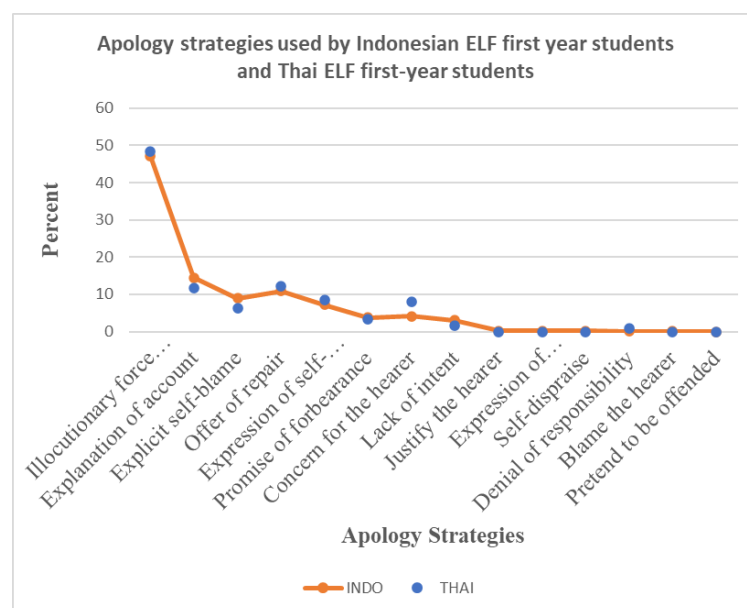
The results addressing the two research questions are presented in two sections: 1. Findings concerning the overall frequency of each apology strategy employed by Indonesian and Thai ELF students and 2. findings regarding significant differences between the apology strategies utilized by students in both groups.

Findings concerning the overall frequency of apology strategies employed by Indonesian and Thai ELF students

Addressing the initial inquiry concerning the apology strategies utilized by Indonesian and Thai ELF students, the findings are presented in Table 1 and further elaborated upon in Figure 1.

Table 1 Apology strategies used by Indonesian ELF first-year students and Thai ELF first-year students

No	Apology strategies	INDO (n=42)		THAI (n=32)	
		Raw	%	Raw	%
1	Illocutionary force indicating devices (IFIDs)	676	47.04	368	48.42
2	Explanation of account	207	14.41	89	11.71
3	Explicit self-blame	128	8.91	48	6.32
4	Offer of repair	157	10.93	93	12.24
5	Expression of self-deficiency	104	7.24	65	8.55
6	Promise of forbearance	54	3.76	25	3.29
7	Concern for the hearer	59	4.11	60	7.89
8	Lack of intent	44	3.06	13	1.71
9	Justify the hearer	2	0.14	0	0.00
10	Expression of embarrassment	2	0.14	0	0.00
11	Self-dispraise	2	0.14	0	0.00
12	Denial of responsibility	1	0.07	7	0.92
13	Blame the hearer	1	0.07	0	0.00
14	Pretend to be offended	0	0.00	0	0.00
Total		1437	100.00	760	100.00

Figure 1 Apology strategies used by Indonesian ELF first-year students and Thai ELF first year students

An overall analysis of Table 1 above reveals a convergence in apology strategies employed by students from both Indonesian and Thai contexts. Notably, all participants utilized the three most frequent strategies: **Illocutionary Force Indicating Devices (IFIDs)**, **Explanations of the action**, and **Offer of repair**. However, the data indicates an obvious difference in strategy preference between Indonesian and Thai students. Specifically, while both groups utilized **Explanations of account** as a core strategy, Indonesian students employed it more frequently (14.41%) compared to their Thai counterparts (11.71%). Conversely, Thai students exhibited a stronger preference for **Offer of repair** (12.24%) compared to Indonesians (10.93%). This trend is further reflected in the area of **Concern for the hearer**, where Thai students expressed this sentiment more often (7.89%) than Indonesian students (4.11%).

In addition, neither Indonesian nor Thai ELF students employed **Pretend to be offended**. Moreover, the apology strategies labelled **Justify the hearer**, **Expression of embarrassment**, **Self-dispraise**, **Denial of responsibility**, and **Blame the hearer** were rarely employed by the participants in both groups. In reality, Thai ELF subjects excluded apology strategies like **Expression of embarrassment**, **Justify the hearer**, **Blame the hearer**, and **Pretend to be offended**.

Consequently, the findings suggested potential cultural differences that influence how these Thai and Indonesian ELF students apologized in English.

Findings regarding statistically significant differences between the apology strategies utilized by Indonesian ELF students and Thai ELF students

In response to the second research question regarding significant differences between Indonesian and Thai ELF students in their use of apology strategies, a chi-square test was conducted, and the results are presented in Table 2 below.

Table 2 Statistical results from a chi-square examination of a significant difference between Indonesian and Thai ELF students in their use of all apology strategies

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	117.600(a)	90	.027*
Likelihood Ratio	55.027	90	.999
Linear-by-Linear Association	12.776	1	.000
N of Valid Cases	14		

The statistical results presented in Table 2 indicated a significant difference between Indonesian and Thai ELF students in their utilization of apology strategies

($\chi^2 = 117.60$, $p < .05$). This suggested an association between the apology strategies employed by Indonesian students and those used by Thai students.

Discussion

With respect to the research agenda outlined previously, this study sought to address the two aforementioned research questions. Correspondingly, the subsequent discussion unfolds in two parts. The initial part explored the apology strategies employed by both Indonesian and Thai ELF undergraduate students. The other part then examined the divergences in apology strategies between these two subject groups.

Apology Strategies: Indonesian vs. Thai ELF Students

This study investigated the apology strategies used by Indonesian and Thai ELF undergraduate students. Interestingly, the findings revealed a difference in the range of strategies employed. Indonesian students utilized a wider repertoire, adopting 13 strategies compared to the Thai students' 10. Remarkably, neither group employed **Pretend to be offended** in their apologies. Subsequently, this finding suggests the need for further investigation. Conducting interviews with participants can reveal the underlying cultural reasons for this trend. Nevertheless, only eight strategies were frequently used by both subject groups, namely **Illocutionary force indicating devices (IFIDs)**, **Explanation of account**, **Offer of repair**, **Explicit self-blame**, **Expression of self-deficiency**, **Concern for the hearer**, **Promise of forbearance**, and **Lack of intent**. The remaining five strategies – **Expression of embarrassment**, **self-dispraise**, **Justify the hearer**, **Denial of responsibility**, and **Blame the hearer** – were used very infrequently. This low utilization likely reflects individual stylistic preferences, which aligns with Blum-Kulka, Olshtain's (1984) notion that individual factors influence apology styles.

While both Indonesian and Thai students utilized eight apology strategies frequently, three emerged as clear favorites: **Illocutionary Force Indicating Devices (IFIDs)**, **Explanation of account**, and **Offer of Repair**. Interestingly, the order of preference differed slightly between the groups. **IFIDs** topped the list for both Indonesians (48.42%) and Thais (47.04%). Following **IFIDs**, **Explanation of account** (14.41%) ranked second for Indonesians and third for Thais (11.71%). **Offer of repair** followed a similar pattern, ranking third for Indonesians (10.93%) and second for Thais (12.24%). The preference for these three strategies aligns with previous research. Studies by Alfattah (2010), Istifci (2009), Olshtain, & Cohen (1983), and Prachanant (2014) consistently identify **IFIDs**, **Explanation of account**, and **Offer of repair** as the most common apology strategies across various contexts.

In analyzing the frequency of key apology strategies employed by Indonesian and Thai EFL students, the findings reveal a distinction. Indonesian ELF students employed **Explanation of account** (14.41) and **Taking on responsibility** (19.76%) more frequently than Thai ELF students (11.71 and 17.76% respectively). These findings suggest a potential emphasis on speaker-oriented apologies among Indonesian EFL students. Surprisingly, these results are consistent with those found in earlier literature. For instance, Qorina (2012) and Ramlah, & Sartini (2023) discovered that **Explanation of account** was widespread in Indonesians' apologies in Bahasa Indonesia (Wouk, 2006). These findings indicated a tendency to reduce the degree of liability through such apology strategies as **Explanation of account** and **Lack of intent** – the latter being a weaker form of **Taking on responsibility**. Furthermore, the results in the present study also supported the findings demonstrated by Ardiati (2023) that Indonesian apologies were more direct and straightforward. The results in this current study also comply with the findings by Winda (2014) that Indonesians apologized by accepting fault (responsibility) and offering explanations for their actions and the findings by Abudin, & Sundari (2021) that Indonesians' most frequent used apology strategy was explanation (reasons behind a particular action), account (detailed report or narrative of the events), and excuse (rationale provided to alleviate the perceived severity of the offense). Furthermore, the results of the present study also conformed to the findings by Wouk (2006) that Indonesian apologies often included explanations. Yet, Wouk (2006) noted that Indonesians tended to refrain from explicitly accepting responsibility, suggesting that accepting responsibility alone may serve different purposes beyond a mere apology strategy.

Conversely, Thai students exhibited a stronger preference for employing **Offer of Repair** and expressing **Concern for the Hearer** compared to Indonesian students. The findings align with Intachakra's (2004) assertion. Specifically, in Thai culture, interpersonal relationships are the primary concern, leading individuals to avoid interpersonal sanctions, such as by apologizing frequently (Intachakra, 2004).

The above cultural finding offers a new perspective on perceiving apology strategies and insight into the native cultures of the two subject groups, particularly when examining the nature of these four strategies. **Explanation of account** serves as an apology tactic to clarify the reasons behind an offense (Olshtain, & Cohen, 1983; Intachakra, 2004). Employing this strategy involves defending that the offense originates from external factors, suggesting that the speaker bears minimal or no responsibility for it (Olshtain, & Cohen, 1983). In other words, by employing this strategy, the speaker seeks to mitigate the situation and lessen their responsibility (Wouk, 2006). Similarly, **Lack of intent** is also an apology strategy

aimed at ultimately reducing personal responsibility by expressing that the speaker did not intend to commit a malicious act resulting in offense (Intachakra, 2004; Wouk, 2006).

On the other hand, **Offer of repair** is a situation-specific strategy commonly used when the offense results in physical injury or other damage to the hearer that can be compensated (Olshtain, & Cohen, 1983). By employing this strategy, the speaker attempts to rectify the situation by offering verbal or material compensation to the hearer, thereby restoring social harmony (Intachakra, 2004). Meanwhile, **Concern for the hearer** is considered an apology intensification marker external to the **Illocutionary force indicating devices (IFIDs)** (Olshtain, & Cohen, 1983). Like other intensification markers, **Concern for the hearer** is commonly used to create a stronger apology in the eyes of the hearer.

The description of the four apology strategies above highlights some shared aspects between **Explanation of account** and **Lack of intent**, and between **Offer of repair** and **Concern for the hearer**. The first pair releases the speaker from the offense and reduces personal responsibility while covertly claiming that the speaker is not at fault. In other words, these strategies place the speaker at the center of importance and are thus speaker-focused. Conversely, the second set of strategies appears to adopt a different perspective, emphasizing the harm to the hearer and the hearer's role as the individual affected by the offense, thus demonstrating a hearer-focused approach. The speaker using these strategies indirectly admits that an offense has taken place and feels the need to compensate for the damage or ease the hearer's circumstances to maintain social harmony.

Significant Differences between the Indonesian ELF Undergraduate Students' and the Thai ELF Undergraduate Students' Apologies

The chi-square statistical analysis unveiled a relationship between the apology strategies utilized by Indonesian ELF students and those employed by Thai ELF students, indicating a significant difference in their utilization of apology strategies. However, the statistical outcome concerning their utilization of six primary categories of apology strategies revealed no significant association, underscoring the importance of **Taking on responsibility** as essential to the difference between strategies (both main strategies and sub-strategies). The result goes in line with Intachakra's (2004) and Wouk's (2006) assertion regarding interpersonal relationships and prevention of interpersonal consequences.

The Influence of First Language and Culture on the Use of ELF Apologies

In addition to the statistical results, the words and expressions used for apologies by Indonesian and Thai students reveal cultural nuances unique to each group. Notably, while both groups of EFL students commonly used terms like **sorry**, **apologize**, **forgive**, and **excuse**, only the Indonesian respondents employed **sir** and **ma'am** in phrases such as **I'm sorry**, **Sir** and **I am sorry**, **Ma'am**. These terms are equivalent to the Indonesian

Pak and **Bu**, respectively, and are typically used among speakers with a social distance (Adrefiza, 2010), as well as by senior teachers addressing their junior counterparts in Indonesia. Thus, this clearly demonstrates the transfer of Indonesian language and culture.

Additionally, one notable indicator of the influence of Islamic beliefs on the use of apologies in English is the exclamation **Oh my Allah** (Oh my God). This finding is consistent with Qorina's (2012) observation that Indonesians, even when speaking English, often use the phrase **Astaghfirullohal adzim** (God, forgive me) when seeking forgiveness.

Interestingly, three Indonesian students used phrases such as **Thank you for reminding me** and **Thank you for waiting for me** in scenarios where the head of the department was apologizing to a junior at school and a manager was apologizing to a junior colleague at work. This may be due to the high regard for social distance and status in Indonesia (Adrefiza, 2010).

Apart from the Indonesian language and culture, the results also display the impact of Thai language and culture on the use of ELF apologies. Particularly, the use of **teacher** and **professor** in **I'm so sorry about it teacher. It will not happen again** and **Pardon professor, I'm in hurry and I didn't see you** to refer to the interlocutor with a teaching professional indicates Thai cultural influence in communication. The Thai words like **kru** and **ajahn** (teacher, lecturer, or professor) are conventionally used with respect by Thai students, colleagues, and even strangers who know their hearer's occupation.

Another interesting example of Thai cultural influence is the reduplication of **Illocutionary Force Indicating Devices (IFIDs)** at the beginning and end of an apology utterance which suggests the speaker's genuine remorse for the incident. In the Thai language, Thais frequently use reduplication and the term *really*, equivalent to the Thai word **jing jing**, to emphasize something (Cedar, 2012). Nonetheless, those unfamiliar with this cultural practice might misinterpret it as insincere or even irritating, as shown in the following examples without any modification:

I'm really sorry sir. I have an important appointment. **Sorry Sorry.**

I'm so sorry everyone. It's my fault. I went to the wrong hotel and **I apologize.**

I'm really sorry about your camera. I'll try to have it fixed or buy a new one for you.
I'm sorry.

Sorry to give you waiting so long. I stuck in traffic. **I'm really sorry.**

Remarkably, the term **sir** (mistaken for Thai polite particles like **khru** and **kha**, depending on the speaker's sex) was used to mark politeness (Prasithrathsint, 2001), as observed in IFIDs like **I'm really sorry sir**. "Without /kh/ particles, an utterance may sound brusque and thus impolite" (Prasithrathsint, 2001).

Originality and body of Knowledge

As this study represents the first attempt to analyze the similarities and differences between Thai and Indonesian students' apology strategies in English, all the comparisons and contrasts identified are novel contributions to the field. These findings should be valuable to anyone interested in or involved with English communication with individuals from these two cultures, particularly concerning apologies. However, a limitation of this study pertains to the sample size. With 42 participants from Indonesia and 32 from Thailand, the generalizability of the findings may be limited. The student populations from these two universities cannot be assumed to represent the entire student body in Indonesia and Thailand. Future research efforts could address this limitation by incorporating a larger and more diverse participant pool, drawn from a wider range of educational institutions.

Conclusion and Suggestions

Culture encompasses various aspects, some of which are shared among different cultures, while others are unique to specific cultures, including how speech acts are performed. This notion of culture is reflected in the findings of this study. Both the Indonesian and Thai ELF subjects primarily utilized eight apology strategies, with low frequencies or no use of the remaining six strategies. Moreover, the two groups shared a preference for three main apology strategies: **IFIDs, Explanation of account, and Offer of repair**. However, there were notable differences between the two groups regarding their preference for speaker-focused and hearer-focused apology strategies. This highlights the significance of recognizing cultural differences in the use of English among ELF students.

In conclusion, Indonesian apologies were previously observed to be more elaborated and less direct compared to Australian apologies (Adrefiza, 2010) but more direct than Japanese apologies (Ardiati, 2023). Additionally, the study suggested that Indonesian apologies tended to be more direct than Thai apologies. These findings highlight significant cross-cultural differences, particularly in apology practices, and offer valuable insights into intercultural communication involving Indonesians and Thais, as well as English language teaching in ELF contexts.

More importantly, to gain deeper insights into student decision-making and the cultural influences shaping their apology strategies, as well as other sociolinguistic factors, it is highly recommended to supplement the written responses with follow-up interviews. Engaging with participants directly would allow researchers to explore the rationale behind their choices and the cultural underpinnings of their apology styles. Briefly, understanding each other's linguistic and cultural backgrounds can help ELF interlocutors achieve successful

intercultural communication and prevent misunderstandings or offenses caused by language barriers, prejudice, and even religious conflicts.

References

- Adrefiza, A. (2010). Cross-Cultural Apologies in Australian English and Bahasa Indonesia: A Brief Look at its Pedagogical Implications into EFL Teaching in Indonesia. *Paper Presented at The 57th TEFLIN International Conference, Bandung*, November 1-3, 2010.
- Abidi, A. (2022). A Comparative Study of American Native Speakers of English and Moroccan EFL University Students' Production of The Speech Act of Request. *International Journal of Language and Literary Studies*, 4(1), 331-349.
- Abudin, B., & Sundari, H. (2021). Exploring Apology Strategy by Indonesian Public Figures: A Pragmatic Study in Social Media. *DEIKSIS*, 13(2), 121-133.
- Alfattah, M. H. A. (2010). Apology Strategies of Yemeni EFL University Students. *MJAL*, 2(3), 223-249.
- Al-Sallal, R., & Ahmed, M. (2020). Gender Differences in Using Apology Strategies in Jordanian Spoken Arabic. *International Journal of English Linguistics*, 10(6), 54-64.
- Ardiati, R. L. (2023). Apology Speech Act in Indonesian and Japanese Language: A Comparative Method. *Theory and Practice in Language Studies*, 13(1), 192-201.
- Bergman, M., L., & Kasper, G. (1993). Perception and Performance in Native and Nonnative Apology. In Kasper, G., & Blum-Kulka, S. (Eds.), *Interlanguage Pragmatics* (pp. 82-107). Oxford: Oxford University Press.
- Blum-Kulka, S., & Olshtain, E. (1984). Requests and Apologies: A Cross-cultural Study of Speech act Realization Patterns (CCSARP). *Applied linguistics*, 5(3), 196-213.
- Blum-Kulka, S., House, J., & Kasper, G. (1989). *Cross-cultural Pragmatics: Requests and Apologies*. New York: Ablex Publishing.
- Bowe, H., Martin, K., & Manns, H. (2014). *Communication Across Cultures: Mutual Understanding in Global World* (2nd ed.). Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Cedar, L. (2012). Teaching American Compliment Response to Thai Undergraduate Students. *International Journal of Arts & Sciences*, 393 – 403.
<https://www.universitypublications.net/ijas/0505/pdf/PRG218.pdf>.
- Chiravate, B. (2019). An Interlanguage Study of Thai EFL Learners' Apology. *English Language Teaching*, 12(5), 116-129.

- Crystal, D. (2003). *English As a Global Language*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Eslami, Z., R., Raeisi-Vanani, A., & Sarab, M. R. A. (2022). Variation Patterns in Interlanguage Pragmatics: Apology Speech Act of EFL Learners vs. American Native Speakers. *Contrastive Pragmatics*, 4(1), 27-63.
- Fareh, S., Abu Guba, M.N., Hamadi, I., Awad, A., & Fareh, A. (2023). Assessing The Pragmatic Competence of Arab Learners of English: The Case of Apology. *Cogent Arts & Humanities*, 10(1), 1-14.
<https://doi.org/10.1080/23311983.2023.2230540>.
- Félix-Brasdefer, J. C. (2010). Data Collection Methods in Speech Act Performance. In Martinez-Flor, A., & Uso-Juan, E. (Eds.), *Speech Act Performance: Theoretical, Empirical and Methodological Issues* (p.41): John Benjamins.
- Ghanbari, H., Jamalinesari, A., Gowhary, H., & Azizifar, A. (2015). Investigating Apology Strategy Among Male and Female Kurdish. In 2nd GLOBAL Conference on Psychology Researches (pp. 477-484). Iran: Procedia-Social and Behavioral Sciences.
- Goffman, E. (1971). *Relations in Public*. London, England: Allen Lane.
- Golato, A. (2005). *Compliments and Compliment Responses: Grammatical Structure and Sequential Organization* (Vol. 15). John Benjamins Publishing.
- Hamidi, B., & Khodareza, M. (2014). The Relationship Between Iranian EFL Learners' Language Proficiency and Pragmatic Competence. *ELT Voices*, 4(6), 44-53.
- Hassan, F. (2014). *Apology Strategies in Central Kurdish with Reference to English: An empirical study in Socio-Pragmatics*. PhD thesis, Prifysgol Bangor University.
- Hymes, D. (1966). *Language in Culture and Society: A Reader in Linguistics and Anthropology*. New York: Harper & Row.
- Intachakra, S. (2004). Contrastive Pragmatics and Language Teaching: Apologies and Thanks in English and Thai. *RELJ Journal*, 35(1), 37-62.
- Istifci, I. (2009). The Use of Apologies by EFL Learners. *English Language Teaching*, 2(3), 15-25.
- Khorshidi, S., Mobini, F., & Nasiri, M. (2016). Iranian English Teaching Applicants' Request and Apology Speech Acts: Special Focus on Language Proficiency. *Journal of Language Teaching and Research*, 7(3), 534-541.
- Maruti, E. S. (2022). Direct Open Strategy in Javanese Apology Speech Act: A Pragmatic Study. *Journal of Pragmatics and Discourse Research*, 1(2), 64-75.

- Meier, A. (2010). Culture and Its Effect on Speech Act Performance. In Flor, A. M. & Juan, E. U. (Eds.), *Speech Act Performance: Theoretical, Empirical and Methodological Issues* (pp. 75-90). Amsterdam: John Benjamins Pub.
- Olshtain, E., & Cohen, D. (1983). Apology: A Speech Act Set. In Wolfson, N., & Judd, E. (Eds.), *Sociolinguistics and Language Acquisition* (pp. 18-35). Rowley: Newbury House.
- Parsa, H., & Mohd Jan, (2015). Apology strategies of Iranian ESL students. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 4(1), 139-150.
- Prachanant, N. (2014). A Cross-cultural Study of Apology Speech Act Realizations. In *6th International Science, Social Sciences, Engineering and Energy Conference*, 17th to 19th December 2014 (pp. 1-13). Thailand: Udon Thani.
- Prasithrathsint, A. (2001). Syntactic Distribution and Communicative Function of The /kh/ Polite Particles in Thai. *Journal of Language and Linguistics*, 20(1), 11-23.
- Qorina, D. (2012). Realization of Apology Strategies by English Department Students of Pekalongan University. *Language Circle, Journal of Language and Literature*, 7(1), 93-105.
- Ramlah, S., & Sartini, N. W. (2023). Strategy, Factor, and Response of Apologies in Javanese and Madurese: A Cross-cultural Pragmatics Study. *Cogent Arts and Humanities*, 10(2), 2275341. <https://doi.org/10.1080/23311983.2023.2275341>.
- Rastegar, S., & Yasami, F. (2014). Iranian EFL Learners' Proficiency Levels and Their Use of Apology Strategies. *International Conference on Current Trends in ELT*, 1535-1540.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1976). On The Use of Content Specialists in The Assessment of Criterion-referenced Test Item Validity. *ERIC*, 37.
- Saleem, T., Azam, S., & Saleem, A. (2014). The Use of Apology Strategies in English by Pakistani EFL. *Journal of Education and Practice*, 34(5), 142-148.
- Saleem, T., Anjum, U., & Tahir, S. (2021). The Sociopragmatic and Pragmalinguistic Strategies in L2 Pragmatic Competence: A Case of Pakistani ESL Learners. *Journal of Intercultural Communication Research*, 50(2), 185-206.
- Salehi, R. (2014). A Comparative Analysis of Apology Strategy: Iranian EFL Learners and Native English Speakers. *Social and Behavioral Science: International Conference on Current Trends in ELT*, 98, 1658-1665.
- Searle, J. (1976). A Classification of Illocutionary Acts. *Language in Society*, 5(1), 1-23.
- Schauer, G. A. (2009). *Interlanguage Pragmatic Development: The Study Abroad Context*. London/New York: Continuum.

- Siregar, R. S. (2021). Investigating Pragmatics of Apology Strategy: A Case Study of The Sixth Semester English Education Students at Institut Pendidikan Tapanuli Selatan Padangsidempuan. *Journal of Education and Teaching*, 2(1), 40-51.
- Suszczyńska, M. (1999). Apologizing in English, Polish and Hungarian: Different Languages, Different Strategies. *Journal of Pragmatics*, 31(8), 1053-1065.
- Thijittang, S. (2010). Pragmatics Strategies of English of Thai University Students. *Australian Association for Research in Education, Annual Conference (AARE), Melbourne*, 1-16.
- Trosborg, A. (1987). Apology Strategies in Native/Non-native English. *Journal of Pragmatics*, 11(2), 147-167.
- Winda, A. (2014). Apologizing Strategies Realization of Indonesian: A Case Study of The University of Kuningan Students. *English Review: Journal of English Education*, 2(2), 200-208.
- Wouk, F. (2006). Strategies of Apologizing in Lombok Indonesia. *Journal of Politeness Research*, 2(2), 277-311.

Leadership of Administrators in the New Normal Era According to the Opinions of Administrators and Teachers under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office

Kamonchanok Khamnuansak

Phuwadon Chulasukhont and Panida Nueangpanom

Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: Nokmuu@hotmail.com

Received: August 26, 2024 **Revised:** September 16, 2024 **Accepted:** September 23, 2024

Abstract

This study aims to: 1. study the leadership of educational institution administrators in the era New Normal according to the opinions of administrators and teachers under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office, and 2. compare the leadership of administrators in the new normal era based on the opinions of administrators and teachers. The samples were 291. The tools used to collect data included a questionnaire with a 0.80-1.00 content validity value. The reliability of the instrument was 0.964. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The results showed that: 1. the leadership of educational institute administrators based on the opinions of administrators and teachers was at a high level. The highest average score was the use of technology, following by having visions, responsibility, and flexibility, respectively. The lowest score was in systematic thinking; 2. The comparison of leadership characteristics of administrators in the New Normal era, based on the opinions of administrators and teachers, showed no overall significant differences. However, when categorized by position and school size, there were statistically significant differences at the 0.05 level.

Keywords: New Normal, Educational Institution Administrators, Leadership

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

กมลชนก คำวนศักดิ์

ภาวต จุลสุคนธ์ และ ปณิดา เนื่องพะยอม

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: Nokmuu@hotmail.com

ได้รับบทความ: 26 สิงหาคม 2567 ปรับปรุงแก้ไข: 16 กันยายน 2567 ตอรับตีพิมพ์: 23 กันยายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี 2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.964 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการศึกษาพบว่า 1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยี รองลงมาคือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการมีความรับผิดชอบ ด้านการมีความยืดหยุ่น และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคิดเชิงระบบ 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: นิวนอร์มัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, ภาวะผู้นำ

บทนำ

ภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมและกระบวนการที่ทำให้ผู้อื่นเปลี่ยนความสนใจของตนเองแล้วหันมาปฏิบัติตามเป้าหมายของกลุ่ม โดยการหล่อหลอมแนวคิดใหม่ การให้คำปรึกษา การแนะนำการชักชวน หรือการกระทำเชิงสัญลักษณ์ ส่วนผู้บริหารหรือผู้จัดการหมายถึง ผู้ดำเนินนโยบายที่ใหญ่และทำให้ถูกต้อง ผู้บริหารจะเป็นผู้นำที่แท้จริงจะต้องเกี่ยวข้องกับเจตคติ ค่านิยม และแรงจูงใจของกลุ่มและของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นการบริหารการศึกษาจึงควรมีผู้นำองค์กรทางการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีสมรรถนะในการบริหารจัดการการศึกษา ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของชาติ (สุนทร โคตรบรรเทา, 2560) ในการดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาสภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ รวมทั้งโครงการเร่งด่วนที่สำคัญและการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการ (2566) ได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากในห้วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งทำให้ทุกคนต้องปรับเปลี่ยนชีวิตให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่ หรือนิวโนมัล (New Normal) จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการให้มีความปลอดภัยทั้งต่อผู้เรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย จากรายงานพิเศษ สมพงษ์ จิตระดับ (2565) กล่าวว่า การศึกษาไทยในปัจจุบันถือเป็นปีแห่งวิกฤตถดถอยด้วยคุณภาพ ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2564 จนถึงปัจจุบัน สถานการณ์โควิดส่งผลกระทบต่อการศึกษาของไทยอย่างมากทำให้นักเรียนเกิดช่องว่างในการเรียนรู้หรือภาวะถดถอยในการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่รับผิดชอบนโยบายหรือกลุ่มผู้บริหารมีความกลัว กรังเกรงการตัดสินใจที่ผิดพลาด และการไม่กล้ารับผิดชอบต่อผลที่อาจจะเกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่นี้เรียกได้ว่าการก้าวเข้าสู่ยุคนิวโนมัล พัชราภรณ์ ดวงชื่น (2563) อธิบายความหมายของนิวโนมัลไว้ว่า คือ ความปกติใหม่ (New Normal) เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย ศิริรักษ์ บุญพร้อมรักษา, คมสันต์ ธีระพีช และวิชุดา จันทรเวโรจน์ (2564) อธิบายว่า เมื่อสถานการณ์โลกได้เข้าสู่เศรษฐกิจยุคนิวโนมัลท่ามกลางการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ ผู้นำยุคนิวโนมัลควรตระหนักถึงความสำคัญต่อการบริหารจัดการองค์การภายใต้สถานการณ์ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำในด้านของการศึกษา ซึ่งผู้นำยุคนิวโนมัลต้องเริ่มจากการปรับทัศนคติของผู้บริหารให้มีความตื่นตัวทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และหาแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ อีกทั้งควรมุ่งให้แสดงถึงศักยภาพที่หลากหลายในระดับที่สูงขึ้นไป ในแง่ของภูมิหลัง วัฒนธรรม รูปแบบการทำงาน ซึ่งต้องคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพ การส่งเสริมการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผู้นำยุคนิวโนมัลควรปรับตัวให้ทันต่อเศรษฐกิจยุคใหม่โดยให้ความสำคัญกับการบริหารในลักษณะระบบเปิด (Open System) การบริหารโดยยึดหลักความยืดหยุ่น (Flexibility) สามารถปรับตัวให้ทันต่อพลวัต (Adaptation) โดยใช้หลักประชาธิปไตย (Democracy) หลักความร่วมมือ (Collaboration) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กรและ

นำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในธุรกิจบนฐานวิถีชีวิตใหม่เพื่อสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันและความอยู่รอดขององค์กรบนฐานวิถีชีวิตใหม่ได้

ผู้บริหารในฐานะผู้นำการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมีภาวะความเป็นผู้นำในยุคสมัยที่เปลี่ยนไปหรือเรียกว่ายุคนิวนอร์มัล เพื่อคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษา ซึ่งครูเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดช่องว่างในการเรียนรู้ และสามารถช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวให้กลับมาศึกษาเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงต้องพัฒนาส่งเสริมครูในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ครูมีพลังกายและพลังใจในการพัฒนาผู้เรียน วีระพงษ์ เกียรติไพรยศ และพระปลัดสถิตย์ โพธิญาโณ (2565) เสนอว่า ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการคิดเชิงระบบ ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการมีความรับผิดชอบ และด้านการมีความยืดหยุ่น นอกจากนี้ มนัสตากานต์ รักษ์พงศ์สถิต (2564) ได้อธิบายแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลว่า ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำและมีทักษะการบริหารที่เท่าทันสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง สิ่งแรกให้ถือเรื่องความรู้สึกใช้หัวใจในการบริหารให้เข้าถึงผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง มีความห่วงใย เอื้ออาทร เพราะการบริหารโดยการเข้าใจและเข้าถึงเป็นสิ่งสำคัญในการกระตุ้นนักเรียน ครู และผู้ปกครองให้สามารถผ่านพ้นสถานการณ์นี้ไป ที่ผ่านมามีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน มีการเปลี่ยนแปลงจากหน้ากระดานดำเป็นหน้าจอคอมพิวเตอร์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น ๆ ผู้บริหารจึงต้องเสริมสร้างกำลังใจและให้ความช่วยเหลือเยียวยาทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการได้รับผลกระทบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาภายใต้สถานการณ์โรคระบาดโควิด โดยดำเนินการตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ 2566 ทั้งหมด 4 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือด้านที่ 1 ด้านความปลอดภัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยของผู้เรียนรวมถึงสร้างภูมิคุ้มกันการรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่หรือยุคนิวนอร์มัล สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร คือ “องค์กรคุณภาพ วิถีใหม่ สู่มาตรฐานที่ยั่งยืน” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2566)

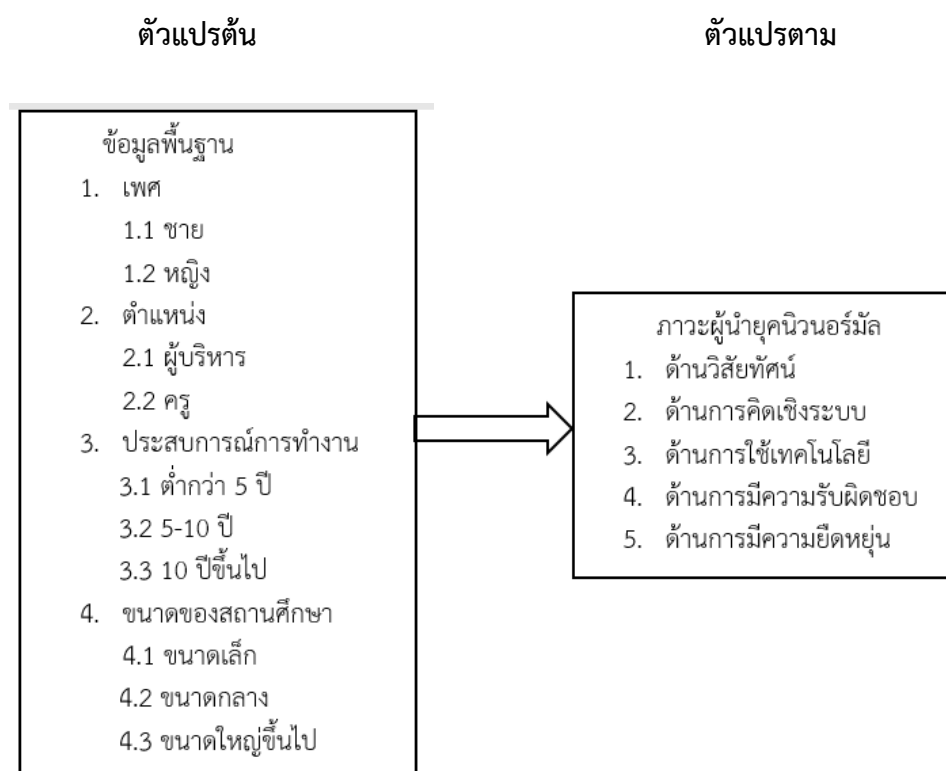
จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี สรุปได้ว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันคือ ปัญหาและผลกระทบของสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากช่วงแรกสถานศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติ ผู้บริหารจึงต้องหาวิธีการแก้ปัญหา ปฏิบัติตามนโยบายและมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเคร่งครัด ต้องมีความยืดหยุ่นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสม มีการวางแผนเผชิญเหตุและเท่าทันเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถดำเนินงานต่อไปได้ภายใต้สภาวะการณ์ต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศให้ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคนิวนอร์มัล โดยใช้กรอบแนวคิดของ วีรพงษ์ เกียรติไพรัช และพระปลัดสถิต โพธิญาณ (2565) ซึ่งเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะ ความสามารถของแต่ละบุคคลในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยการใช้กระบวนการโน้มน้าวใจ จูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ สามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล

นิวนอร์มัล หมายถึง การดำเนินชีวิตบนความปกติใหม่หรือวิถีชีวิตใหม่ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือการใช้ชีวิตแบบใหม่ที่แตกต่างจากอดีตโดยมีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสื่อสาร อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนที่เคยปฏิบัติเป็นปกติ เปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตใหม่

ภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัล หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้นำเพื่อทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ และสามารถตัดสินใจเหมาะสมกับชีวิตในวิถีใหม่ตามสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเพื่อให้การดำเนินกิจการต่าง ๆ สามารถไปได้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. **ด้านวิสัยทัศน์** หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้นำในการบริหารองค์การในการกำหนดทิศทาง การมองภาพอนาคตในการเปลี่ยนแปลง เพื่อวางแผนการดำเนินการและพร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. **ด้านการคิดเชิงระบบ** หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้นำในการบริหารองค์การในการวางระบบการทำงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน การมองปัญหาแบบองค์รวม การมีระบบการทำงาน วางแผนการทำงานที่ตอบสนองความต้องการขององค์การ

3. **ด้านการใช้เทคโนโลยี** หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้นำในการบริหารองค์การในการนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการองค์การ ย่นระยะเวลา มีความสะดวกรวดเร็ว

4. **ด้านการมีความรับผิดชอบ** หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้นำในการบริหารองค์การในการดูแล ควบคุมหรือการดำเนินการใด ๆ ด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจและพร้อมรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมาย

5. **ด้านการมีความยืดหยุ่น** หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้นำในการบริหารองค์การในวิถีชีวิตแบบใหม่มีความอะลุ้มอล่วยสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ปัจจุบัน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การแบ่งขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2549 แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวน 25 โรงเรียน ดังนี้ ผู้บริหาร จำนวน 58 คน ครูจำนวน 1,147 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,205 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสกลนคร ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, & Morgan, (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน เนื่องจากผู้บริหารมีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 15:85 โดยประกอบด้วย ผู้บริหาร ร้อยละ 15 จำนวน 44 คน และครู ร้อยละ 85 จำนวน 247 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 291 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภท คำถามปลายปิด (Close Form) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นขอรับ คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำมาใช้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สกลนคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำรวจรายการ (Check List) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในรูปแบบการประเมินค่า 5 ระดับ (5 Point Rating Scales) ของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) (ระวีวรรณ ชินะตระกูล, 2542) โดยใช้เกณฑ์กำหนดน้ำหนักคะแนนและ มาตรฐานค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนตามวิธีของ Best (1981) มี 5 ระดับ คือ

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ซึ่งเป็น แบบปลายเปิด (Opened Questionnaire)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยจัดเตรียมเครื่องมือให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละสถานศึกษา

3.2 ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาในการแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้ผู้บริหารและครู จำนวน 291 คน โดยการนำส่งด้วยตนเองและส่งผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและรับแบบสอบถามคืนผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้บริหารโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบที (T-test) เมื่อจำแนกตามเพศและตำแหน่ง การทดสอบเอฟ (F-test) ในการเปรียบเทียบตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยได้สรุปผลได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 55 เป็นผู้บริหาร จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และครู จำนวน 247 คนคิดเป็นร้อยละ 85 ซึ่งส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 35.74 และมีขนาดของสถานศึกษาขนาดใหญ่ขึ้นไป จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 52.24

ตอนที่ 2 การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ผลการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคนิวโนร์มัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสกลนครโดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคนิวโนร์มัล	ระดับความคิดเห็น			อันดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.39	0.49	มาก	2
2. ด้านการคิดเชิงระบบ	4.09	0.39	มาก	5
3. ด้านการใช้เทคโนโลยี	4.42	0.39	มาก	1
4. ด้านการมีความรับผิดชอบ	4.18	0.50	มาก	3
5. ด้านการมีความยืดหยุ่น	4.10	0.58	มาก	4
รวม	4.24	0.47	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.39) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.49) ด้านการมีความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.50) ด้านการมีความยืดหยุ่น ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.58) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคิดเชิงระบบ ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.39)

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวโนร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ภาระงานและขนาดของสถานศึกษา มีดังนี้

1. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหาร และครู ที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวโนร์มัลในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวโนร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัล	เพศ				t	sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.40	0.49	4.39	0.49	0.095	0.925
2. ด้านการคิดเชิงระบบ	4.08	0.39	4.10	0.39	-0.551	0.582
3. ด้านการใช้เทคโนโลยี	4.45	0.40	4.40	0.39	1.214	0.226
4. ด้านการมีความรับผิดชอบ	4.18	0.52	4.19	0.48	-0.127	0.899

ตาราง 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำแนกตามเพศ (ต่อ)

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัล	เพศ				t	sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
5. ด้านการมีความยืดหยุ่น	4.08	0.60	4.12	0.56	-0.563	0.574
รวม	4.24	0.43	4.24	0.42	-0.037	0.971

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัล จำแนกตามตำแหน่งพบว่า ผู้บริหาร และครูมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำแนกตามตำแหน่ง

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัล	ตำแหน่ง				t	sig
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.83	0.31	4.32	0.47	9.186	0.000*
2. ด้านการคิดเชิงระบบ	4.45	0.39	4.02	0.35	7.372	0.000*
3. ด้านการใช้เทคโนโลยี	4.62	0.37	4.39	0.39	3.623	0.000*
4. ด้านการมีความรับผิดชอบ	4.63	0.38	4.10	0.48	8.185	0.000*
5. ด้านการมีความยืดหยุ่น	4.72	0.37	3.99	0.54	11.102	0.000*
รวม	4.65	0.35	4.17	0.39	8.410	0.000*

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า ผู้บริหาร และครูมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	Ms	F	Sig
ด้านวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	.115	2	0.057	0.238	0.789
	ภายในกลุ่ม	69.486	288	0.241		
	รวม	69.601	290			

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวโนร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน (ต่อ)

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	Ms	F	Sig
ด้านการคิดเชิงระบบ	ระหว่างกลุ่ม	.056	2	0.028	0.184	0.832
	ภายในกลุ่ม	43.621	288	0.151		
	รวม	43.677	290			
ด้านการใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	.208	2	0.104	0.668	0.514
	ภายในกลุ่ม	44.787	288	0.156		
	รวม	44.994	290			
ด้านการมีความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.117	2	0.059	0.233	0.793
	ภายในกลุ่ม	72.464	288	0.252		
	รวม	72.581	290			
ด้านการมีความยืดหยุ่น	ระหว่างกลุ่ม	0.198	2	0.099	0.297	0.743
	ภายในกลุ่ม	96.029	288	0.333		
	รวม	96.227	290			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.043	2	0.021	0.120	0.887
	ภายในกลุ่ม	51.654	288	0.179		
	รวม	51.697	290			

4. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าผู้บริหาร และครู มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หากพิจารณาตามรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการคิดเชิงระบบและด้านการมีความยืดหยุ่น ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวโนร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำแนกขนาดของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	Ms	F	Sig
ด้านวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	0.932	2	0.466	1.955	0.143
	ภายในกลุ่ม	68.669	288	0.238		
	รวม	69.601	290			

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกขนาดของสถานศึกษา (ต่อ)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	Sig
ด้านการคิดเชิงระบบ	ระหว่างกลุ่ม	0.965	2	0.483	3.255	0.040*
	ภายในกลุ่ม	42.712	288	0.148		
	รวม	43.677	290			
ด้านการใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	0.141	2	0.071	0.454	0.635
	ภายในกลุ่ม	44.853	288	0.156		
	รวม	44.994	290			
ด้านการมีความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.743	2	0.371	1.489	0.227
	ภายในกลุ่ม	71.838	288	0.249		
	รวม	72.581	290			
ด้านการมีความยืดหยุ่น	ระหว่างกลุ่ม	3.483	2	1.742	5.408	0.005*
	ภายในกลุ่ม	92.743	288	0.322		
	รวม	96.227	290			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.666	2	0.333	1.879	0.155
	ภายในกลุ่ม	51.031	288	0.177		
	รวม	51.697	290			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สรุปได้ว่า ผู้บริหารควรนำการเรียนรู้ในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ศึกษาทดลอง และลงมือปฏิบัติเมื่อได้เรียนรู้ด้วยตนเองแล้วจะสามารถให้คำปรึกษาแก่คณะครูและบุคลากรได้ และที่สำคัญอย่างยิ่งจะต้องพัฒนาความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและพัฒนาบุคลากรให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการติดตามตรวจสอบนิเทศที่มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ ขั้นประเมินผล รวมถึงการแก้ไขพัฒนา ปรับประยุกต์กระบวนการบริหารให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีในภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

1.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค นวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร องค์กร บริบทและสภาพแวดล้อมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุดนั้นคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ถือได้ว่าภาวะผู้นำมีความสำคัญมากต่อการทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีความตั้งใจในการพัฒนาตนเอง และสถานศึกษาอย่างเต็ม กำลังความสามารถ และมีภาวะผู้นำในการบริหารที่สอดคล้องกับยุคนวัตกรรมคือ วิสัยทัศน์มองการณ์ไกล สามารถคิดและแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง มีความยืดหยุ่น ในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับ นคร ชูสอนสาย (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในยุคชีวิต วิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ Yildiz & Ahmet (2022) ได้ศึกษามุมมองของอาจารย์ต่อภาวะผู้นำในยุค New Normal กล่าวว่า คุณสมบัติที่ผู้นำควรมีในภาวะปกติใหม่นั้น ถูกจัดประเภทภายใต้สี่หัวข้อ ได้แก่ การจัดการทาง เทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลง ความคล่องตัว และมนุษย์เป็นศูนย์กลาง เพื่อปรับให้เข้ากับสภาพปกติใหม่ ในบริบทนี้ ความสามารถทางเทคโนโลยีของผู้นำ การมองการณ์ไกล การเปิดกว้างสู่นวัตกรรม และทักษะ การสื่อสารอยู่ในระดับแนวหน้า อีกทั้งผู้นำในปัจจุบันควรสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ในยุค New Normal ริเริ่มเมื่อจำเป็น และนำไปสู่การพัฒนาด้วยความร่วมมือและการไตร่ตรอง

1.2 ด้านวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีภาวะผู้นำ ในด้านการส่งเสริมและพัฒนาแนวทางในการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ตามสถานการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้นผู้บริหารจึงมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกลสามารถวางแผนทางในการบริหาร จัดการที่ชัดเจน เหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาและชี้นำผู้ใต้บังคับบัญชาให้เห็นเส้นทางสู่ความสำเร็จ โดยสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ สร้อยทิพย์ แก้วตา (2565) ได้ศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์

1.3 ด้านการคิดเชิงระบบอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสามารถ วางระบบการทำงานได้สอดคล้องกับสถานการณ์ มีระบบในการทำงานเป็นองค์รวม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ไม่มียึดรูปแบบความคิดที่ล้าสมัย การคิดเชิงระบบของผู้บริหารนั้นว่าเป็น ทักษะที่สำคัญและจำเป็นเนื่องจากเป็นโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การคิดเชิงระบบจะสามารถ มองเห็นปัญหา สาเหตุ และวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งการคิดเชิงระบบนี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญ และมีประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยผ่านการคิดพิจารณาอย่างมีวิจารณญาณสอดคล้องกับ ฤทัยรัตน์ ชิดมงคล และสมยศ ชิดมงคล (2560) กล่าวว่า การคิดเชิงระบบเป็นทักษะทางปัญญาที่สำคัญ ในศตวรรษที่ 21 ผู้ที่มีภาวะผู้นำในยุค New Normal ในการคิดเชิงระบบเป็นผู้ที่สามารถมองลึกลงไป เกินกว่าเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นและเป็นการมองไม่เห็นถึงโครงสร้างของเหตุการณ์นั้น

1.4 ด้านการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารนั้นมีการส่งเสริมและ พัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารสถานศึกษาหรือนำเข้ามาเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการจัด

การเรียนการสอนของครู การบริหารงาน 4 ฝ่ายในสถานศึกษา เพื่อย่นระยะเวลาในการทำงาน รวมทั้งยังเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย หารูปแบบและแนวทางการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งส่งเสริมครูและบุคลากรให้สามารถจัดเก็บเอกสารในรูปแบบออนไลน์ เพื่อความคงทนถาวรอันเป็นประโยชน์แก่สถานศึกษา สอดคล้องกับ กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกศล (2564) ที่ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยี อีกทั้ง Taufan & Rizky (2021) ยังกล่าวอีกว่า สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงถือว่ามีผลจำเป็นสำหรับผู้ดำเนินการเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสาร โดยกำหนดรูปแบบการสื่อสารหลายรูปแบบสำหรับผู้ในยุค New Normal สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารองค์การในสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านการมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารประพฤติและปฏิบัติตนที่ทุกคนให้การยอมรับและให้การเคารพนับถือ สามารถสร้างความเชื่อมั่นและความเข้มแข็งให้กับองค์กรนั้นก็คือความรับผิดชอบ คือ รับผิดชอบในส่วนของการที่ตนเองต้องทำ และงานของผู้ใต้บังคับบัญชาที่ดูแล เมื่อเกิดความผิดพลาดต้องกล้ารับผิดชอบต่อสิ่งที่ผิดพลาด ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น ในขณะเดียวกัน ต้องรับหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ได้เร็วที่สุด สอดคล้องกับ อุดมศักดิ์ กุลครอง (2553) ศึกษาเรื่องผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและหลายด้านอยู่ในระดับมาก ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการมีความยืดหยุ่นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารนั้นมีความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เทคโนโลยี รวมถึงการดำรงชีวิตที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนไปจากเดิม โดยมีการยืดหยุ่นกระบวนการบริหารจัดการที่เข้มงวด ระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการได้อย่างประสบผลสำเร็จ ไม่ยึดถือรูปแบบการบริหารแบบดั้งเดิมแต่ยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนกระบวนการที่เหมาะสมกับโลกยุคปัจจุบัน ปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและบริบทตามช่วงเวลาที่กำหนด สามารถปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของการทำงานในองค์กรที่ดีขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างความสมดุลและความเสมอภาคอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับ วริษฐ์ ทองจุไร และวิโรจน์ เจริญลักษณ์ (2558) ที่กล่าวว่าอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความยืดหยุ่นส่งผลต่อศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้และความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ Christopher (2020) กล่าวว่า ภาวะผู้นำและจริยธรรมยังมีบทบาทสำคัญในองค์กรในแง่ที่ว่าผู้นำต้องมีคุณธรรม แนะนำว่าผู้นำในยุค New Normal ควรมีความยืดหยุ่นและเต็มใจ ที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลง ผู้นำควรเพิ่มศักยภาพสูงสุด มีความอ่อนไหวต่อวัฒนธรรมของตนเอง และมีจริยธรรมในแง่ของความมุ่งมั่นในการบรรลุผลการศึกษาที่มีคุณภาพ

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

2.1 เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่าง

กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องจากผู้บริหารและครูที่มีเพศแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ล้วนมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นความคิด ความสามารถ มุมมอง และทรรศนะ อันเนื่องมาจากภาระงานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมีจุดประสงค์เดียวกัน คือ การพัฒนาระบบการศึกษาและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ เทียนชัย นาคแผ่น (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ปทุมธานี พบว่า ครูมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เนื่องจากตำแหน่งผู้บริหารและครูมีบทบาทหน้าที่และมุมมองที่แตกต่างกัน โดยตำแหน่งผู้บริหารทำหน้าที่ในการนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมาใช้ในการบริหารองค์กรและบุคลากรให้ดำเนินไปตามแบบแผนที่วางไว้ แต่ครูคือผู้ที่ปฏิบัติงานหรือทำหน้าที่ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นมุมมองของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาจึงมีความแตกต่างกับผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับ ชีรศักดิ์ สารสมักร, ไพรวลัย โคตรระตะ, และชวนคิด มะเสนะ (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องจากประสบการณ์ในการทำงานไม่ใช่ตัวบ่งชี้ในด้านของความคิดเห็นหรือความสามารถของแต่ละบุคคล เพราะประสบการณ์ทำงานเป็นสิ่งที่บ่งบอกเพียงอายุงานเท่านั้น ไม่ได้บ่งบอกความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา และการวางแผน หากได้ปฏิบัติงานในบริบทเดียวกัน ผู้บริหารคนเดียวกัน จึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ธนภัทร พึ่งพงษ์ และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2564) ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.4 เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เนื่องจากขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีผลทำให้การบริหารงานแตกต่างกัน ด้วยจำนวนของบุคลากรและงบประมาณในการบริหารจัดการสถานศึกษา หากเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ขึ้นไปก็จะได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดูแลสถานศึกษาที่เพียงพอต่อการพัฒนารูปแบบและระบบต่าง ๆ ในโรงเรียน สอดคล้องกับ ชนันท์สร้อย ปิยะภัทรวิรัตน์ (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดยะลา พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดยะลา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

1. ภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลถือเป็นภาวะผู้นำที่ผู้บริหารพึงมี โดยมีการยอมรับรูปแบบการบริหารที่ต้องยืดหยุ่นตามการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลที่สำคัญและจำเป็นที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยี ผู้บริหารสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการองค์การอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน
3. ภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลสามารถนำมาบูรณาการกับภาวะผู้นำในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ภาวะผู้นำแบบกลยุทธ์ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยหรือภาวะผู้นำรูปแบบอื่น ๆ ในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสภาพบริบทขององค์กรได้
4. ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลจะต้องพัฒนาตนเองเสมอและสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผลการวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวมพบว่าด้านการคิดเชิงระบบมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องของการคิดเป็นระบบ เพราะการคิดเชิงระบบเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผลอันจะช่วยให้องค์กรมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความคิดเชิงระบบ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาขององค์กรได้อย่างรวดเร็ว ข้อมูลสารสนเทศนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการในองค์กรก้าวหน้าขึ้นและพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของบุคลากรอย่างครอบคลุม
2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า ตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมองภาพกว้างอย่างมีวิสัยทัศน์ คิดพิจารณาอย่างมีวิจารณญาณ วางแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน หากสถานศึกษามีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเหมาะสมกับเหตุการณ์ในปัจจุบันจะสามารถพัฒนาสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ขึ้นไปได้อย่างมีระบบ รวมทั้งจะช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์จนกลายเป็นองค์กรที่มีศักยภาพและมีความสุข ส่งผลไปยังนักเรียนที่เป็นผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้ในการวางแผนพัฒนากลยุทธ์และศักยภาพการบริหารตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบันของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาวิจัย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลในรูปแบบอื่น ๆ ที่สามารถนำมาบูรณาการในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทและสังคมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. ควรมีการศึกษาหลักการวางแผนในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรด้านการพัฒนาความคิดเชิงระบบและหลักการตัดสินใจที่เป็นรูปธรรม รวมถึงศึกษาหลักการดำเนินการตรวจเยี่ยมและการประเมินผลให้สอดคล้องกับยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
3. ควรศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาว่ามีลักษณะหรือแนวโน้มเป็นอย่างไร เพราะหากบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ดี มีชุมชนที่เข้มแข็ง มีเครือข่ายสถานศึกษาที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ก็จะส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ แต่หากสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยภายนอกไม่ดีก็อาจจะส่งผลกระทบทำให้การบริหารสถานศึกษาล้มเหลวได้ ไม่ว่าผู้นำจะมีภาวะผู้นำในยุคนิวนอร์มัลในการบริหารงานหรือมีภาวะผู้นำสูงเพียงใด ถ้าปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในสถานศึกษาไม่ดี ก็อาจจะส่งผลให้การบริหารงานไม่ประสบความสำเร็จ หรือไม่ว่าครูจะมีความรู้ความสามารถเพียงใด แต่ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำที่สามารถแก้ไขปัญหสถานการณ์ต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ก็อาจทำให้การขับเคลื่อนองค์กรไม่บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2566). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. สืบค้น ตุลาคม 15, 2566 จาก <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-2023/>.
- กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกติน. (2564). *การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ชนันท์สร ปิยะภัทรวิรัตน์. (2566). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เทียนชัย นาคแผ่น. (2561). *ความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธนภัทร พึ่งพงษ์ และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2564). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร*. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(2), 72-85.
- ธีรศักดิ์ สารสมักร, ไพโรจน์ โคตรระตะ และชวนคิด มะเสนะ. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 “การวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง”* (หน้า 348-358). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัย ราชธานี.
- นคร ชูสอนสาย. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). *การบริหารจัดการศึกษารับมือกับโควิด-19*. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 783-795.
- มนัสดาภาณท์ รัชพงษ์สถิต. (2564, 7 สิงหาคม). *การจัดการศึกษาในยุค New Normal สำหรับผู้บริหารการศึกษา*. [Video File]. กรุงเทพฯ: คณะบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2542). *การวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทีพีพรินท์.
- ฤทัยรัตน์ ชิดมงคล และสมยศ ชิดมงคล. (2560). *การคิดเชิงระบบ: ประสพการณ์การสอน เพื่อพัฒนาการคิดเชิงระบบ*. *วารสารครุศาสตร์*, 45(2), 209-244.

- วริษฐ์ ทองจุไร และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2558). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยืดหยุ่นเชิงกลยุทธ์ ศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้และความสามารถด้านการ บริหารการเปลี่ยนแปลง ต่อประสิทธิผลขององค์กร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 8(3), 793-810.
- วีระพงษ์ เกียรติไพรัช และพระปลัดสถิตย์ โพธิญาโณ. (2565). ภาวะผู้นำกับการบริหารองค์การในยุคนิวนอร์มัล. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราชโคราช*, 7(1), 123-134.
- ศิริรักษ์ บุญพร้อมรักษา, คมสันต์ ชีระพีช, และวิชุดา จันทร์เวโรจน์. (2564). บทบาทของผู้นำยุคใหม่ที่มีผลต่อการจัดการองค์การบนฐานวิถีชีวิตใหม่. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 23(2), 257-266.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2565). *การศึกษาไทย...ยุคโควิด-19 ปีแห่ง 'วิกฤต-ถดถอย-ด้อยคุณภาพ'*. สืบค้น พฤษภาคม 15, 2565 จาก https://www.matichon.co.th/education/news_3114821.
- สร้อยทิพย์ แก้วตา. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. (2566). *วิสัยทัศน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาลพบุรี*. สืบค้น พฤษภาคม 29, 2566 จาก <https://www.sesalop.go.th/>.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). *ภาวะผู้นำในองค์การสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- อุดมศักดิ์ กุลครอง. (2553). *ผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Best, J. W. (1981). *Research in Education*. New Jersey: Prentice Hall.
- Christopher DC. Francisco. (2020). Effectiveness of an Online Classroom for Flexible Learning. *International Journal of Academic Multidisciplinary Research*, 4(8), 100-107.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Yildiz, S., S., & Ahmet, G. (2022). Teachers' Views on Leadership in The New Normal. *Asian Journal of Distance Education*, 17(1), 1-16.
- Taufan, & Rizky, (2021). *The New Normal Leadership: How Technology Alter Communication Style in Contemporary Organization*. Jakarta: Ikatan Sarjana Komunikasi Indonesia.

Guidelines for the Development of Public Participation in Management of Bang Ra Kam Subdistrict Administrative Organization, Pho Thong District, Ang Thong Province

Thitika Tantibowon

Graduate School, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Kamonwan Wanthanang

Graduate School, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Corresponding Author: wkamonwan@aru.ac.th

Received: June 27, 2024 Revised: August 1, 2024 Accepted: August 5, 2024

Abstract

This research aimed to: 1. study the context of public participation; 2. compare public participation in management, divided by personal factors; and 3. examine the guidelines for developing public participation in management. There were two stages in the research methodology: 1. studied and compared public participation in management. The samples were 340 residents in Bang Ra Kam Sub-district Administrative Organization, Pho Thong District, Ang Thong Province selected by stratified sampling. A questionnaire with a reliability of 0.96 was used to collect data, and they were analyzed for percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and LSD method; and 2. the guidelines for public participation in management were developed. The 12 informants selected by purposive sampling were interviewed, and the data were analyzed employing content analysis.

The results revealed that: 1. the context of public participation in Bang Ra Kam Sub-district Administrative Organization was overall at a moderate level. The aspect with the highest mean was the residents' participation in activities and the lowest one was the residents' participation in development; 2. residents with different personal factors held different participation levels in the management with a statistical significance at .05; and 3. the guidelines for the development of public participation in the management included promoting community meetings to monitor and evaluate the implementation of projects. A satisfaction survey should be conducted to assess public opinions on the performance. Additionally, public feedback should be utilized to improve management strategies and to prepare reports on the implementation outcomes.

Keywords: Public Participation, Management, Bang Ra Kam Subdistrict Administrative Organization

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

จิตติกา ตันติบวร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กมลวรรณ วรรณธำ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Corresponding Author: wkamonwan@aru.ac.th

ได้รับบทความ: 27 มิถุนายน 2567 ปรับปรุงแก้ไข: 1 สิงหาคม 2567 ตอรับตีพิมพ์: 5 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการ 2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการ วิธีดำเนินการวิจัย มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 340 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และการทดสอบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของแอลเอสดี และขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมการปฏิบัติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนา 2. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ได้แก่ ควรส่งเสริมให้มีการประชุมประชาคมเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ควรจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน และควรนำความคิดเห็นของประชาชนพัฒนาแนวการบริหารจัดการและจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การบริหารจัดการ, องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมากได้ให้สิทธิประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1. กำหนดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่กฎหมายบัญญัติ 2. สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง 3. ผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความชอบของสมาชิกสภาท้องถิ่น 4. ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ อาจมาจากวิธีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นต้องเปิดเผยข้อมูลและดำเนินการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ 6) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกัน เพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ในการดำเนินงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ต้องเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบรวมถึงมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย (สถาบันพระปกเกล้า, ม.ป.ป.)

องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดสามัญ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตำบลบางระกำ ประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ประชากรในพื้นที่จำนวน 2,262 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2566) จากผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนและบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานผ่านการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน การให้บริการของหน่วยงานให้ดีขึ้นเท่าที่ควร องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ มีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยมีคะแนนในภาพรวมอยู่ที่ 90.66 คะแนน อยู่ในระดับผ่าน และบรรลุค่าเป้าหมาย คือ มีผลการประเมิน ITA ในภาพรวม 85 คะแนนขึ้น ซึ่งผ่านค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่มีเป้าหมายหลักเพื่อให้

หน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ (องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ, 2566)

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เป็นหลักการในการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งจะนำไปสู่ระบบราชการที่มีความสุจริตโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลเที่ยงธรรม และมีการบริหารงานที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งมุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นสำคัญโดยที่หน่วยงานจะมีกลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาชนหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงได้ มีการติดต่อสื่อสารสองทางกับประชาชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อคิดเห็นของประชาชนมาประกอบการตัดสินใจขององค์กรพร้อมทั้งอธิบายเหตุผล รวมถึงการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทันทั่วถึง ถูกต้อง โปร่งใส และจริงใจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ม.ป.ป.) ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง เห็นว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหน่วยงาน เป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ทำให้หน่วยงานสามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและตรงกับความต้องการของคนในพื้นที่มากที่สุดแล้ว ยังเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งให้กับชุมชนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาให้การบริหารจัดการองค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง

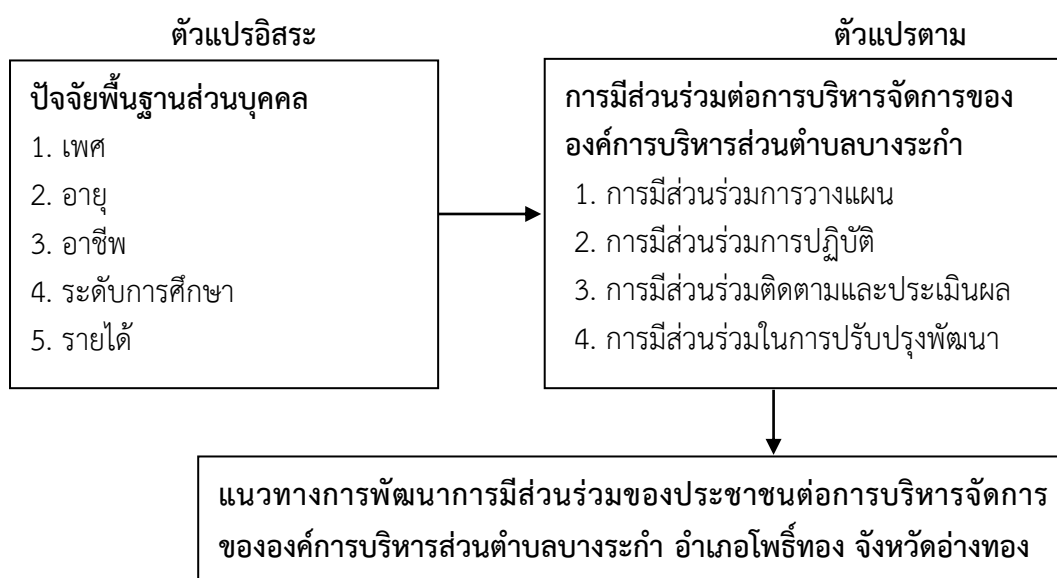
สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดแนวคิดในการวิจัย โดยการสังเคราะห์แนวคิดการมีส่วนร่วมตัวแปรจากนักวิชาการ ได้แก่ อัครินทร์ แก่นจันทร์ (2562); ธิวดี บุรีกุล (2552); ประเดิม แพทย์รังสี (2556); สราวุธ สืบเพ็ชร (2562); ศจี สว่างอัมพร (2566)

และศึกษาทฤษฎีการบริหารตามแนวคิดวงจรเดมมิง (Deming Cycle) หรือ PDCA เกียรติพงษ์ อดมธนะธีระ (2561) พัฒนาเป็นกรอบแนวคิดได้ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ จำนวน 7 หมู่บ้าน จำนวน 2,262 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่างของ Yamane (1973) และวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling: SRS) ตามตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

หมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านคลองข่อย	354	53
หมู่ที่ 2 บ้านสร้าง	413	62
หมู่ที่ 3 บ้านสามเรือน	312	47
หมู่ที่ 4 บ้านวังถ้ำ	482	72

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 5 บ้านบางระกำ	254	38
หมู่ที่ 6 บ้านบางระกำ	304	46
หมู่ที่ 7 บ้านลาดสำเภา	143	22
รวม	2,262	340

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ จำนวน 24 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ด้านละ 6 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) (Likert, 1932)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ โดยใช้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 340 ชุด ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (T-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (Fisher's Least Significant Difference: LSD) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ในฐานะผู้เสนอนโยบายในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน ผู้นำชุมชนตัวแทนประชาชนผู้รับผลประโยชน์จากการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 7 คน และนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย ตำแหน่ง วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ สถานที่ที่สัมภาษณ์ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยเข้าพบผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามวันเวลาที่นัดหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมตามประเด็นคำถามและวัตถุประสงค์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลจัดข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ลำดับความสำคัญของเนื้อหา และนำเสนอข้อมูลเป็นข้อความเชิงบรรยาย

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อาชีพรับจ้าง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอฟือทอง จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวม 4 ด้าน มีผลการวิจัยตามตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
การมีส่วนร่วมการวางแผน	3.36	0.99	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมการปฏิบัติ	3.40	0.92	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล	3.28	1.02	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนา	3.25	0.96	ปานกลาง
ภาพรวม	3.32	0.93	ปานกลาง

จากตาราง 2 สภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.40$, S.D.= 0.92) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนา ($\bar{X} = 3.25$, S.D.= 0.96) อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอฟือทอง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ การบริหารจัดการขององค์การ บริหารส่วนตำบลบางระกำ	เพศ				t	Sig.
	ชาย (N=147)		หญิง (N=193)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การมีส่วนร่วมการวางแผน	3.47	0.92	3.28	1.04	-1.710	0.09
การมีส่วนร่วมการปฏิบัติ	3.49	0.85	3.33	0.96	-1.665	0.10

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ จำแนกตามเพศ (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ การบริหารจัดการขององค์การ บริหารส่วนตำบลบางระกำ	เพศ				t	Sig.
	ชาย (N=147)		หญิง (N=193)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การมีส่วนร่วมการติดตาม และประเมินผล	3.44	0.95	3.16	1.05	-2.597	0.01*
การมีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนา	3.39	0.94	3.14	0.97	-2.344	0.02*
โดยภาพรวม	3.45	0.87	3.23	0.96	2.185	0.03*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำจำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ การบริหารจัดการขององค์การ บริหารส่วนตำบลบางระกำ	แหล่งความ แปรปรวน	อาชีพ				
		SS	df	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	16.22	6	2.70	2.82	0.011*
	ภายในกลุ่ม	318.84	333	0.96		
	รวม	335.06	339			
การมีส่วนร่วมการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	19.26	6	3.21	4.02	0.001*
	ภายในกลุ่ม	265.89	333	0.80		
	รวม	285.16	339			
การมีส่วนร่วมติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	17.63	6	2.94	2.95	0.008*
	ภายในกลุ่ม	332.22	333	1		
	รวม	349.85	339			
การมีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	16.53	6	2.76	3.07	0.006*
	ภายในกลุ่ม	298.77	333	0.90		
	รวม	315.30	339			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	17.02	6	2.84	3.45	0.003*
	ภายในกลุ่ม	274.25	333	.82		
	รวม	291.27	339			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ในภาพรวมแตกต่างกัน และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา รายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

4.1 การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ควรจัดให้มีการประชุมประชาคมเพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามหมู่บ้าน จัดทำแบบสอบถามผลการดำเนินงานของหน่วยงานว่าเป็นไปตามนโยบาย แผน หรือวัตถุประสงค์ของหน่วยงานมากน้อยเพียงใด ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาท อาทิ คณะกรรมการหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์เพิ่มช่องทางติดตามผลการดำเนินงานโดยการใช้เสียงตามสาย เว็บไซต์ หรือช่องทางออนไลน์ โดยจัดทำเป็นขั้นตอนสถานการณ์ดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามและประเมินผลได้ตลอดเวลา

4.2 การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนา ควรจัดเวทีประชาคมชี้แจง แนวทางนโยบายของผู้บริหาร และจัดเวทีประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาของประชาชนตามหมู่บ้านให้ประชาชนเดินทางได้สะดวกมากขึ้น ประสานงานร่วมกับฝ่ายปกครอง ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนา ทราบและเข้าถึงช่องทางการร้องเรียน แจ้งข้อมูลการใช้ระบบ E-Service เพื่อง่ายต่อการเข้าถึงทำให้ประชาชนกล้าแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น อาทิ ระบบสาธารณูปโภค ควรให้เจ้าหน้าที่ออกประชาสัมพันธ์ตามบ้านเวลาที่มีการประชุมประชาคม ปรับปรุงแผนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ และนำจุดบกพร่องที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำมองข้ามหรือยังไม่เห็นปัญหา เพื่อนำปัญหาเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงเมื่อจัดประชุมประชาคมแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำควรรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนไปพัฒนาต่อยอดในการบริหารงานในองค์กร และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานที่ประชาชนเสนอมาในทุกช่องทาง เพื่อให้ประชาชนเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำใส่ใจและนำความคิดเห็นของประชาชนมาพัฒนาจริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมประเพณีวันสำคัญต่าง ๆ กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เพราะประชาชนบางส่วนขาดช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล การบริหารจัดการองค์กรที่ดีควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานรวมถึงการบริหารงาน เพราะจะทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาได้อย่างทั่วถึง ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมการวางแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาพบว่าการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน อาจเป็นเพราะประชาชนยังประสบปัญหาในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ จึงเสนอแนวทางการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ยังควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากขึ้น ในขั้นตอนการวางแผน (Plan) เป็นส่วนสำคัญ การวางแผนที่ดีคือการกำหนดเป้าหมายสิ่งที่ประชาชนต้องการ มีการวางแผนอย่างรัดกุมสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของงานและเหตุการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระวัชชัย สนธิธมโม (2561) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมการปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี อาจเป็นเพราะประชาชนยังให้ความสำคัญในกิจกรรม วันสงกรานต์ วันลอยกระทง องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของหน่วยงาน ผ่านการจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของหน่วยงาน ทั้งนี้ เป็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินการหรือการปฏิบัติให้ได้ตามแนวทางหรือแผนที่หน่วยงานกำหนดไว้ ผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน อาทิ คณะกรรมการหรือตัวแทนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ โสภา, และสิทธิเดช สิริสุขะ (2558) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสำรวจความพึงพอใจของประชาชน ต่อการบริหารงาน การดำเนินงาน อาทิ ระบบประปา ไฟฟ้าส่องสว่าง ถนนหมู่บ้าน เป็นต้น อาจเป็นเพราะประชาชนเห็นว่าโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ระบบประปา ไฟฟ้าส่องสว่าง ถนนหมู่บ้าน เป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน แสดงถึงความเจริญและความเป็นอยู่ของประชาชน สามารถเข้าถึงการดำเนินงานดังกล่าวได้ง่ายกว่าการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณ การตรวจสอบการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ควรส่งเสริมให้มีช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานได้มากขึ้น ผ่านช่องทางระบบออนไลน์ หรือจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ การติดตามและประเมินผลหลังการดำเนินงานหรือโครงการต่าง ๆ จะทำให้หน่วยงานทราบผลการดำเนินงานหรือกิจกรรมเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ประชาชนพึงพอใจมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ โสภา, และสิทธิเดช สิริสุขะ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมประชุมประชาคมปรับปรุงแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อาจเป็นเพราะประชาชนให้ความสำคัญในการปรับปรุงการดำเนินงาน เนื่องจากหน่วยงานมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมประชุมประชาคมทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในการปรับปรุงแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ หน่วยงานควรมีช่องทางให้ ประชาชนเข้ามาเสนอแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานหรือปรับปรุงการดำเนินงาน ของเจ้าหน้าที่

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล บางระกำ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารจัดการของ องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ในภาพรวมแตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนที่เป็นเพศชายมีส่วนร่วม ต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำมากกว่าเพศหญิง อาจเป็นเพราะเพศชายเป็นเสาหลักของครอบครัว ทำให้เข้าใจปัญหาถ้าแสดงความคิดเห็นหรือ ความต้องการ และแนวทางในการพัฒนาตำบลหรือหมู่บ้าน เพื่อความสะดวกสบายและการดำรงชีพ ของครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ เมียงชม (2558) พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลตอนเจดีย์ ที่แตกต่างกันและสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สุกุณา พัฒนเวช (2562) พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทับยายเชียง แตกต่างกัน

2.2 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารจัดการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ในภาพรวมแตกต่างกัน ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการหรือ รัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมมากกว่าอาชีพอื่น ๆ อาจเป็นเพราะอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เข้าใจใน บทบาทหน้าที่ของตนเองมากกว่าทั้งบริบทที่เป็นผู้ปฏิบัติและผู้รับบริการ จึงให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล รวมถึง มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนา อีกทั้งข้อจำกัดด้านเวลา บางอาชีพมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมขององค์การ บริหารส่วนตำบลบางระกำ ค่อนข้างน้อย เพราะผลวิจัยชี้ให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการหรือ รัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ในภาพรวมมากกว่าประชาชน ที่มีอาชีพรับจ้าง อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน อาชีพนักเรียนหรือนักศึกษา อาชีพธุรกิจส่วนตัว และอาชีพ อื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย สมภักดี (2558) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร จัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการโดยรวมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลวุฒิ สะกิจ (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วม ในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลำตาเสา พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วม ในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลำตาเสาแตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย

3.1 การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ควรส่งเสริมให้มีการประชุมประชาคมเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ และควรจัดให้มีการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ และพันธกิจของหน่วยงานมากนักน้อยเพียงใด การติดตามและประเมินผลหลังการดำเนินงานหรือโครงการต่าง ๆ จะทำให้หน่วยงานทราบผลการดำเนินงานหรือกิจกรรมเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ประชาชนพึงพอใจมากน้อยเพียงใด เป็นการประเมินติดตามผลงานตามเป้าหมายของแผนงานที่ได้มีการกำหนดไว้

3.2 การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนา เมื่อมีการประชุมประชาคมเพื่อให้ประชาชนเสนอความคิดเห็น แนวทางการปรับปรุงการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ควรนำความคิดเห็นของประชาชนไปพัฒนาต่อยอดในการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ และจัดทำเป็นรายงานผลการดำเนินงานที่ประชาชนเสนอมาในทุกช่องทางเพื่อให้ประชาชนเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ใส่ใจและนำความคิดเห็นของประชาชนมาพัฒนาจริง การนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาแผนในการปรับปรุงต่อไป ในส่วนนี้ควรจะเสนอแนะปัญหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาระบบที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไป

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้มีการประชุมประชาคมเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน และควรนำความคิดเห็นของประชาชนพัฒนาแนวการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลในหลากหลายช่องทาง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรส่งเสริมให้ประชาชนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ
2. ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานหรือการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ
3. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงาน การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ

4. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูล เพื่อพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ในช่องทางที่หลากหลาย เช่น สายตรงนายก ช่องทางออนไลน์ เว็บไซต์ อีเมล เฟซบุ๊ก และไลน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทภายในเขตอำเภอหรือจังหวัด เพื่อให้ทราบข้อมูลที่หลากหลายและสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุง และเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ. (2561). *PDCA Cycle/วงจรการควบคุมคุณภาพหรือวงจรเดมมิง (Deming Cycle)*. สืบค้น มกราคม 5, 2567, จาก <https://iok2u.com/article/innovation/pdca-cycle-deming-cycle>.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). *การมีส่วนร่วม ทฤษฎีและกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- ประเดิม แพทย์รังสี. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวัน). (2561) *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พลวุฒิ สะกิจ. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พัชรินทร์ โสภา, และสิทธิเดช สิริสุขะ. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8(1), 383 -397.
- วรารณณ์ เมียงชม. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนเจดีย์ อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ศจี สว่างอัมพร. (2566). *แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านแก้วฟ้า ตำบลแก้วฟ้า อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ศุภชัย สมภักดี. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง อำเภอกะชังวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สกุณา พัฒนเวช. (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลพิมายเขียง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก*. *วารสารวิทยาการจัดการคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 1(1), 45-58.

- สถาบันพระปกเกล้า. (ม.ป.ป.). *การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สืบค้น ธันวาคม 2, 2567, จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย_พุทธศักราช_2560#.E0.B8.9A.E0.B8.A3.E0.B8.A3.E0.B8.93.E0.B8.B2..E0.B8.99..E0.B8.B8.E0.B8.81.E0.B8.A3.E0.B8.A1.
- สราวุธ สืบเพ็ชร. (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.). (ม.ป.ป.). *การบริหารงานภาครัฐแบบมีส่วนร่วม*. สืบค้น กุมภาพันธ์ 27, 2567, จาก <https://www.opdc.go.th/content/Mjc4Nw>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (ม.ป.ป.). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้น ธันวาคม 2, 2566, จาก https://web.parliament.go.th/assets/portals/1/files/002_การมีส่วนร่วมฯ.pdf.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2566). *สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร (รายเดือน) ระบบสถิติทางการทะเบียน*. สืบค้น พฤศจิกายน 2, 2566, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ. (2566). *รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. อ่างทอง: องค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ.
- อัครินทร์ แก่นจันทร์. (2562). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยโลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Likert, R.A. (1932). *Technique for The Measurement to Attitude*. Archives Psychological.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed). New York: Harper and Row.

The Roles of One-Day English Camp in Improving Language Learning Experiences of Primary School EFL Learners in Thailand from Learners' and Facilitators' Perspectives

Pichitra Iamsamai

English Language Programme, Faculty of Humanities and Social Sciences
Thepsatri Rajabhat University

First author: pichitra.p@lawasri.tru.ac.th

Jitraporn Ngamnet

English Language Programme, Faculty of Humanities and Social Sciences
Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: jitraporn.n@lawasri.tru.ac.th

Chanakant Boonkaew

English Language Programme, Faculty of Humanities and Social Sciences
Thepsatri Rajabhat University

Co-author: chanakant.b@lawasri.tru.ac.th

Shin Fuangfungsuk

English Language Programme, Faculty of Humanities and Social Sciences
Thepsatri Rajabhat University

Co-author: shin.f@lawasri.tru.ac.th

Received: October 15, 2024 **Revised:** December 2, 2024 **Accepted:** January 13, 2025

Abstract

English camps are a creative and engaging approach to language learning, offering a different learning experience from traditional classroom instruction by creating realistic and hands-on learning environments. This study aims to investigate the impact of a one-day English camp on the development of English language learning experiences among primary school students in a province of Thailand. The camp combined Experiential Learning (EL) and Communicative Language Teaching (CLT) through activities including sentence composition practice, vocabulary games, bingo games, and pronunciation exercises. This ethnographic research was conducted and collected data through student interviews, behavioural observations, and reflection journals, providing in-depth insights into the camp's effects.

The findings are two poles from learners' perspectives and facilitators' perspective. It revealed that both students and facilitators perceived English Camps positive and agreed that it help enhance learner experiences increasing confidence, greater interest in learning, and improved readiness to use English in daily life. In addition, research limitations, and pedagogical implication are latter provided.

Keywords: English Camps, EFL, Experiential Learning, Communicative Language Teaching

บทบาทของค่ายภาษาอังกฤษหนึ่งวันที่มีต่อประสบการณ์การเรียนรู้
ภาษาอังกฤษของนักเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศระดับประถมศึกษา
ในประเทศไทยจากมุมมองของผู้เรียนและผู้จัดกิจกรรม

พิจิตรา เอี่ยมสมัย

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

First author: pichitra.p@lawasri.tru.ac.th

จิตรภาพร งามเนตร

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: jitraporn.n@lawasri.tru.ac.th

ชนากานต์ บุญแก้ว

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Co-author: chanakant.b@lawasri.tru.ac.th

ชิน เฟื่องฟุ้งสุข

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Co-author: shin.f@lawasri.tru.ac.th

ได้รับบทความ: 15 ตุลาคม 2567 ปรับปรุงแก้ไข: 2 ธันวาคม 2567 ตอรับตีพิมพ์: 13 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

ค่ายภาษาอังกฤษเป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สร้างสรรค์และน่าสนใจ ซึ่งมอบประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างจากการสอนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมโดยการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สมจริง และเน้นการปฏิบัติจริง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลกระทบของค่ายภาษาอังกฤษระยะเวลา 1 วันต่อการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดแห่งหนึ่งของประเทศไทย ค่ายดังกล่าวได้นำแนวทางการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning: EL) และการสอนภาษาแบบเน้นการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) มาประยุกต์ใช้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกแต่งประโยค เกมคำศัพท์ เกมบิงโก และการฝึกออกเสียง งานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์นักเรียน การสังเกตพฤติกรรม และบันทึกการสะท้อนความคิดเห็น ซึ่งให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบของค่าย

ผลการศึกษพบมุมมองที่แตกต่างจากทั้งนักเรียนและผู้ดำเนินกิจกรรม โดยทั้งสองฝ่ายมีทัศนคติเชิงบวกต่อค่ายภาษาอังกฤษ และเห็นพ้องกันว่าค่ายดังกล่าวช่วยส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ เพิ่มความมั่นใจ ความสนใจในการเรียนรู้ และความพร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอข้อจำกัดของการวิจัยและข้อเสนอแนะทางการสอนในภายหลัง

คำสำคัญ: ค่ายภาษาอังกฤษ, ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ, แนวทางการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์, การสอนภาษาแบบเน้นการสื่อสาร

Introduction

In recent years, there has been a growing interest in innovative methods for teaching English as a Foreign Language (EFL) in Thailand, particularly for young learners, a primetime period to start acquiring second language. The teaching of English as a Foreign Language (EFL) in Thailand has faced numerous challenges due to traditional practices in classroom, particularly in primary schools located in rural areas. Traditional EFL instruction in these regions often relies on teacher-centred approach and overusing of learners' first language (L1) (Yuh, & Kaewurai, 2021), grammar-translation methods, popularly used in EFL classroom in Thailand (Sittirak, 2015) and rote memorisation, providing few opportunities for students to use English in meaningful, communicative ways (Baker, & Jarunthawatchai, 2017). These methods, while effective in building foundational knowledge, tend to limit students' fluency and confidence, especially when using English outside of the classroom. Moreover, the lack of access to resources, experienced teachers, and English-speaking environments in rural areas further hampers language acquisition, leaving students with limited exposure to authentic language use. As a result, many primary school students in rural areas have struggled for decade to achieve fluency and confidence in using English outside the classroom environment (Wongsothorn, Hiranburana, & Chinnawongs, 2002). More importantly, language fluency is insufficiently supported and promoted (Phisutthangkoon, 2024).

Underpinning these challenges, English camps have emerged as a supplementary strategy, offering a more engaging and practical approach to language learning. It a potential solution, offering a more immersive and interactive environment where students can actively engage in practical language use and develop their skills in a supportive setting with their peers (Aswad, 2017) when teachers, on the other hand, are acting as facilitators. English camps designed for primary school students in rural Thailand are based on principles of Experiential Learning (EL) (Kolb, 1984) and Communicative Language Teaching (CLT) (Richards, 2006). These camps create opportunities for students to learn through engaging activities which featured role-playing, group discussions, and language games, where they are exposed to English in real-life contexts. Such immersive experiences are particularly valuable in rural provinces, where access to supplementary English language exposure may be limited. It has been acknowledged that the public local universities play a crucial role in providing academic services in uplifting education standard to neighboring communities, namely collaborative projects, community services.

Experiential Learning (EL) activity is perceived positively among EFL learners as presented in a survey on high school students' perceptions. It revealed that experiential learning activities enabled target students with hands-on, inter-human activities plus

exposing to various sources of content knowledge aside classroom (Viengkham, & Piromjitphong, 2017). Apart from academic contributions, research on EL concept also showed that it enhances learners' qualitative attributes, for instance, boosting learners' self-confidence (Changnoi, & Pathumcharoenwattana, 2016). Similarly, previous research on English camps applying EL principles in other Asian countries, such as South Korea and Taiwan, has shown positive outcomes in terms of students' speaking skills, vocabulary acquisition, and learners' confidence in using English (Noguchi, 2019; Rachmawati, Widjajanti, Ahmad, & Aslan, 2020) as well as positive cultural understanding (Rugasken, & Harris, 2009).

However, there is a lack of focused research exploring the impact of English camps specifically on primary school EFL learners in Thailand. Generally speaking, problems as discussed by recent scholars have still stressed that verbal communication ability of Thai EFL learners are due to motivation, fear of errors, anxiety, and self-confidence (Suthiwartnarueput, & Nutayangkul, 2022), linguistic factors like vocabularies, grammar and pronunciation (Huayluek, 2024; Suthiwartnarueput, & Nutayangkul, 2022), lack of opportunities to use English in daily activities (Tantiwich & Sinwongsuwat, 2021; Ratanapinyowong, Poonon, & Honsa, 2007).

This study aims to address this gap by investigating the role of English camps in enhancing the language learning experiences of primary school EFL learners in a rural province of Thailand. The research focuses on three key aspects: students' perceptions and experiences of the camp, their engagement and behavioral changes during camp activities, and the perspectives of teachers and facilitators on the camp's effectiveness. Using a qualitative approach that includes interviews, observations, and reflection journals, this study seeks to provide a deeper understanding of how English camps can foster language proficiency and promote confidence among young learners in rural areas. The findings are expected to inform educators and policymakers about the potential of English camps as a valuable supplement to traditional EFL instruction in Thailand, especially for those aiming to improve language education in under-resourced regions with emphasis on collaboration with higher education institute.

English camps are designed to immerse students in an interactive, real-world learning environment, drawing on principles of Experiential Learning (EL) (Kolb, 1984) and Communicative Language Teaching (CLT) (Richards, 2006). Unlike traditional classrooms, English camps use activities such as role-playing, games, and group discussions to promote language use in everyday contexts, fostering both linguistic competence and cultural understanding. This aligns with the core idea of experiential learning, where students gain knowledge through direct experience and reflection, leading to deeper retention and understanding of language skills. The CLT approach further supports this by emphasising the importance of meaningful communication and practical language use outside the

formalities of a classroom (Blackton, & McCaughey, 2024). Previous studies in other Asian contexts, such as Noguchi (2019) in Japan and Rachmawati, Widjajanti, Ahmad, & Aslan, (2020) in Indonesia, have highlighted the positive effects of English camps on learners' speaking abilities, vocabulary acquisition, and confidence. However, the impact of such camps on primary school EFL learners in Thailand's rural regions remains underexplored, particularly in terms of how these immersive experiences can address the unique challenges faced by young learners in these areas.

Understanding the role of English camps in language acquisition among young EFL learners is crucial, especially considering the critical period for language development in primary school students (Lightbown, & Spada, 2013). At this stage, early exposure to engaging and interactive language experiences can significantly enhance learners' motivation and confidence. Research suggests that activities tailored to young learners' interests can lead to greater engagement and positive attitudes towards language learning, making the informal and supportive environment of English camps particularly effective (Krashen, 1982). Additionally, evaluating the impact of English camps requires a focus on qualitative aspects, such as changes in students' confidence and willingness to communicate, which can be captured through interviews, observations, and reflection journals. The facilitators play a critical role in this process, as their perspectives provide valuable insights into the effectiveness of camp activities and students' progress. Despite the promising outcomes reported in other contexts, there is a clear need for studies that specifically address how English camps can be applied to the unique needs of primary EFL learners in Thailand's rural areas, making this research essential for informing future educational strategies and policies.

Research Objectives

This qualitative study aims to explore experiences of EFL learners and the English camps facilitators concerning perception on implementing the one-day English camp. To do so, the following research questions shall be posed:

1. What are the perceptions and experiences of primary EFL learners regarding their participation in the English camp?
2. What are the perspectives of the English camp facilitators on the effectiveness of the English camp in improving students' language skills and confidence?

Research Design

This study employs ethnographic research design (Cresswell, & Cresswell, 2023) to qualitatively explore natural inquiry of the roles of a one-day English camp in enhancing

the language learning experiences of primary school EFL learners in a rural province of central Thailand. The qualitative approach is chosen to gain in-depth insights into students' experiences, behavioural changes, and the perspectives of teachers and facilitators during this compact timeframe.

Research Methods

This study employs a four-step methodological approach, which includes the development of instructional materials, a pilot study, data collection, and data analysis with result reporting. More details are given in the following section.

1. Development of Instructional Materials

The instructional materials for the one-day English camp were designed using principles of Experiential Learning (EL) and Communicative Language Teaching (CLT). The camp featured seven stations, each offering targeted language activities such as vocabulary games, sentence construction, and pronunciation practice. The goal was to create an engaging, multi-sensory learning environment that facilitated practical language use and boosted learner confidence.

2. Pilot Study

A pilot study was conducted to ensure that the instructional materials and research instruments were aligned with the study's objectives. The materials were reviewed by a panel of three experts in English language teaching and curriculum design through an Item-Objective Congruence (IOC) assessment. This process ensured that the materials were pedagogically sound and appropriate for young EFL learners. The feedback gathered from this review was used to refine the materials and research instruments before the camp was conducted.

3. Data Collection

The one-day English camp was held at a public primary school located in a province in central Thailand in January 2024. The camp ran from 9-16 hrs. with one hour lunch break and fifteen-minutes break in the morning and afternoon period. Participants were forty primary school students aged 8-11, selected based on their varying levels of English proficiency. Data collection was conducted through semi-structured interviews, participant observations, and reflection journals. Student interviews were carried out immediately after the camp to capture their experiences and perceptions while facilitator interviews took place on the following day. Observations of student engagement and behaviour were conducted throughout the camp, while reflection journals provided students the opportunity to self-assess their progress at the end of the day.

4. Data Analysis and Result Reporting

The collected data were analysed using a thematic analysis approach. The interview transcripts, observation notes, and reflection journals were coded to identify recurring themes related to students' language use, confidence, and engagement. The results were then synthesised to address the study's research questions, highlighting key findings such as increased confidence, high levels of engagement, and practical improvements in language learning experiences. These findings were reported with supporting evidence, offering insights into the overall effectiveness of the English camp.

Participants and Samples

The participants in this study include three hundred EFL learners, aged between 8-11 years, enrolled in a public school located in a province of central Thailand. The school is approximately seventy kilometres far from the province centre where the host university is located and two hundred thirty kilometres far from Thailand's capital city, Bangkok. The school apparently well represent the educational challenges faced in rural areas, such as limited resources for English learning and fewer opportunities for language immersion outside the classroom. The study also involves facilitators who are directly responsible for the English camp as instructors and observers.

The study employs a convenient sampling technique to select participants who are best positioned to provide relevant insights into the research questions. To do this, forty primary school students out of three hundred as shown in table 1 were selected from among those who participate in the English camp, considering 13.34 percent ensuring a balance of different levels of English proficiency and willingness to communicate and appropriate for qualify data to meet research questions (Creswell, & Poth, 2016). This selection aims to include a diverse range of experiences and attitudes towards English learning. The sample size is chosen to ensure depth in data collection while remaining manageable for the detailed analysis required in a qualitative study.

In addition, facilitators who have experience in delivering English instruction in a camp setting will be included as key informants. Their selection is based on their direct involvement in the camp and their ability to provide observations on student progress and the effectiveness of camp activities. The purposive sampling of facilitators ensures that those who have a comprehensive understanding of the camp's objectives and activities contribute to the study's findings.

Table 1 Participants and Samples

Subject	Numbers	Percent
Participant	300	100
Samples	40	13.34

Instrumentation

The instructional materials for the one-day English camp were specifically designed to address the language learning needs of primary EFL learners in a dynamic and engaging manner. Drawing on the principles of Experiential Learning (EL) and Communicative Language Teaching (CLT), each set of materials was tailored to provide targeted practice opportunities across various aspects of language, including vocabulary, grammar, pronunciation, and sentence construction. The camp featured seven distinct learning stations, each equipped with interactive materials that encouraged active participation and practical language use. These materials, such as word cards, verb charts, bingo games, and fortune stick, were designed to create a multi-sensory learning environment, helping students to connect spoken, written, and visual forms of English. This approach aimed to maximise engagement and support learners in developing both confidence and competence in using English in a supportive and culturally relevant setting.

Instructional Materials and Station Design for the English Camp

The instructional materials for the English camp were carefully designed to cater to the diverse language learning needs of primary EFL learners. Each station within the camp focused on a specific aspect of language learning, providing targeted practice opportunities that complemented the overall immersive environment. The camp featured seven stations, each equipped with materials and activities designed to engage students in hands-on, communicative learning experiences. These stations were tailored to encourage active participation and foster practical language use, aligning with the principles of Experiential Learning (EL) and Communicative Language Teaching (CLT).

Station 1: Word Cards

This station utilised word cards featuring vocabulary items that aligned with students' everyday experiences and the camp's thematic content. The aim was to build students' word recognition skills and expand their lexical knowledge. Activities included matching games and rapid vocabulary drills, encouraging students to engage with new words through play-based interaction. The word cards served as a visual and tactile aid, helping students connect the spoken and written forms of the vocabulary.

Station 2: Tenses

The focus at this station was on understanding and applying basic verb tenses, such as present, past, and future. Instructional materials included visual timelines and verb charts, which helped students visualise the use of tenses in context. Activities included sentence construction exercises and interactive storytelling, where students practiced forming sentences in different tenses based on prompts. This station aimed to strengthen students' grammar skills in a practical, context-driven manner.

Station 3: Bingo Game

Using a bingo game format, this station emphasised vocabulary related to food and meals, an area of interest for many primary learners. The bingo cards featured images and words, allowing students to match spoken words with their corresponding pictures. This station integrated listening and reading skills, encouraging students to recognise food vocabulary quickly while maintaining a fun, competitive atmosphere that motivated active participation.

Station 4: Vocabulary Card and Whiteboard

At this station, students used vocabulary cards alongside a whiteboard for interactive writing activities. Students were prompted to draw connections between words, write short sentences, and create word associations on the whiteboard. This exercise helped reinforce spelling and writing skills while providing a space for collaborative learning. The visual nature of the whiteboard allowed students to see their progress and build confidence in their ability to write in English.

Station 5: Fortune Stick

Fortune stick, known in Thai as 'Seam-si', inspired by a traditional Thai game, was adapted to reinforce vocabulary learning in a fun and culturally relevant way. Students drew slips with words and had to use those words in sentences or stories. This station allowed students to integrate new vocabulary into speech, fostering both creativity and fluency in a relaxed, game-like setting. The cultural adaptation helped bridge familiar gameplay with English learning, making the activity accessible and engaging.

Station 6: Writing Sentences

This station focused on constructing sentences, with materials such as sentence strips and fill-in-the-blank exercises. Students were guided through writing simple to complex sentences, gradually building their confidence in composing coherent ideas. The hands-on materials provided structure for students while allowing flexibility to experiment with their sentence creation, encouraging a practical approach to written communication in English.

Station 7: Pronunciation Practice

The pronunciation station was equipped with audio aids and visual articulation guides, aimed at helping students improve their pronunciation of challenging sounds. Activities included listening and repeating exercises, phonetic matching games, and use of mirrors to observe mouth movements. This station was designed to boost students' confidence in speaking and ensure that they could articulate words more accurately, which is often a challenge in EFL contexts.

Instructional Approach and Impact

Each station was designed with a clear instructional goal, providing students with opportunities to practise different language skills in focused, engaging activities. The use of varied materials such as word cards, visual aids, and interactive games allowed for multi-sensory learning experiences, appealing to different learning styles. This strategic design ensured that the camp catered to both the linguistic and motivational needs of the learners, making the activities more effective in fostering language acquisition. Through these hands-on, activity-based stations, students were able to engage with the language in practical contexts, facilitating a more meaningful and lasting impact on their English language development.

Pilot Study

The development and validation of the instructional materials and research instruments for the English camp were guided by an Item-Objective Congruence (IOC) assessment, aimed at ensuring that all elements of the study were aligned with its objectives of enhancing language learning experiences among primary EFL learners. The IOC process involved a panel of three experts in the field of English language teaching and curriculum design, selected to provide a balanced and comprehensive evaluation. This panel included one expert from a private university and two from public universities, ensuring a diverse range of academic perspectives. The expert from the private university contributed insights into innovative pedagogical approaches and interactive learning strategies, while the experts from the public universities offered critical feedback on the alignment of both the instructional materials and research instruments, such as semi-structured interview guides, observation checklists, and reflection journal prompts, with national educational standards and their relevance for young learners in rural Thai contexts. This thorough review process ensured that the instructional materials, as well as the research instruments, were both methodologically

sound and effective in achieving the desired learning outcomes and data integrity for the English camp study.

Item-Objective Congruence (IOC)

The development and validation of the instructional materials and research instruments for the English camp were guided by an Item-Objective Congruence (IOC) assessment. This process involved a panel of three experts in the field of English language teaching and curriculum design, selected to provide a balanced and comprehensive evaluation (Table 2). The purpose of the IOC was to ensure that all instructional materials, research design, and research instruments were aligned with the study's objectives of enhancing language learning experiences among primary EFL learners.

Table 2 Experts' Profile

Expert	Affiliation	Age	Education	Area of Expertise
1	Private University	43	M.A. (English)	English Language Teaching, Active Learning
2	Private School	33	M.A. (TESOL)	Curriculum Design, Edutainment, English for Specific Purposes
3	Public University	32	M.A. (TEFL)	Instructional Material Development Qualitative Research

The experts reviewed the materials and instruments based on their expertise, focusing on the clarity, relevance, and suitability for young learners in a rural Thai context. Each expert rated the congruence between the objectives and items on a scale ranging from -1 (not congruent), 0 (uncertain), to 1 (congruent) (Table 3).

Table 3 IOC Results from Three Experts

Questions	Expert 1	Expert 2	Expert 3	Mean Score
Materials: Are the instructional materials suitable for learners with different abilities?	1	1	1	1.00
Materials: Do the activities promote active engagement and interaction?	1	1	0	0.67

Table 3 IOC Results from Three Experts

Questions	Expert 1	Expert 2	Expert 3	Mean Score
Research Design: Is the design appropriate for assessing the impact of the camp on language learning	1	0	1	0.67
Research Instruments: Are the interview questions suitable for capturing student reflections?	1	1	1	1.00
Research Instruments: Do the observation checklists effectively track changes in student engagement and confidence?	1	1	0	0.67

The overall IOC scores indicate a strong alignment between the study's objectives and the materials, research design, and instruments used. The instructional materials were rated as highly inclusive and suitable for promoting active engagement among students with diverse learning abilities. However, there was some uncertainty regarding the extent to which specific activities could consistently maintain active interaction for all students, as reflected in Expert 3's rating. The research design was also rated positively, though one expert suggested that additional considerations might be needed to fully capture the camp's impact. The research instruments, including interview questions and observation checklists, were deemed appropriate for evaluating the students' reflections and engagement, ensuring that the data collected would be relevant and aligned with the study's aims. These findings led to minor revisions to enhance clarity and consistency, further ensuring the effectiveness of the materials and instruments in achieving the research objectives.

Data Collection

The data collection process is designed to capture the impact of the English camp, which took place over a single day from 9-16 hrs. in January 2024, in a province located in central Thailand. Each instrument and its methods are addressed in the following section.

Semi-structured Interviews:

Student Interviews: Immediately following the camp, individual interviews will be conducted with the forty selected students to capture their reflections on the

day's activities, challenges, and perceived improvements. Sampled participants were randomly and equally assigned to four interviewers, the researchers, who share mutual understanding in research questions and aims of the research. Each interview will be held at the school, allowing students to express their thoughts while the experience is still fresh in their minds.

In addition, teacher and Facilitator Interviews were conducted the day after the camp to allow them time to reflect on the day's events and student progress. These interviews focused on the observed impact of the camp activities on students' language learning experiences and confidence and were recorded and transcribed for detailed analysis.

Participant Observation:

Observations took place throughout the duration of the one-day camp, capturing students' interactions during each scheduled activity. Structured observation checklists will be used to record behaviours such as enthusiasm in participation, willingness to use English, and peer interaction. Field notes will be taken to provide additional context, capturing nuances such as group dynamics and individual student responses during key moments of the day, like role-playing exercises or group discussions.

Reflection Journals:

At the start of the camp, each participant received a small notebook to use for notetaking throughout the day's activities. Students were encouraged to jot down observations, new vocabulary, and personal reflections as they moved through the various learning stations. This method aimed to foster active engagement and continuous reflection.

At the end of the day, students were asked to review their notes and complete a reflection journal, summarising their experiences. This process allowed them to critically assess their learning, identifying what they enjoyed, the challenges they faced, and the language skills they developed. The journals provided valuable insights into students' progress, highlighting increased confidence in using English and identifying areas where further practice was needed. The structured reflection process, supported by their notes, helped reinforce the learning objectives of the camp. It also offered qualitative data on how students interacted with the camp's activities, showing the potential impact of immersive, hands-on language learning in enhancing their overall English proficiency.

Data analysis

The data analysis process for this study follows a qualitative thematic analysis approach, designed to address the three main research questions regarding the impact of the one-day English camp for primary EFL learners in a central Thai province. The analysis focuses on understanding (1) students' perceptions and experiences, (2) their engagement and behavioural changes during camp activities, and (3) teachers' and facilitators' perspectives on the camp's effectiveness. To explore students' perceptions and experiences, data from semi-structured interviews and reflection journals will be transcribed verbatim and coded using open coding. This initial coding process will identify recurring themes such as **"increased confidence in speaking," "challenges with vocabulary,"** and **"enjoyment of specific activities."** These themes will reveal how students perceived their learning experiences and the specific aspects of the camp they found most impactful.

For analysing changes in student engagement and behaviour, data from participant observations will be reviewed. The structured observation checklists and detailed field notes, recorded throughout the camp day, will be coded to capture patterns in student interactions, willingness to use English, and levels of enthusiasm during activities. This analysis will focus on identifying shifts in behaviour and confidence, providing insights into how the camp environment influenced students' willingness to participate and use English actively.

The second research question, which seeks to understand facilitators' perspectives, will be analysed through the thematic analysis of interview transcripts from teachers and facilitators. Their insights into students' progress, the effectiveness of different activities, and the overall impact of the camp will be coded to identify themes like **"observed improvement in speaking skills"** and **"effectiveness of role-playing exercises."** Comparing these perspectives with student data will allow for a deeper understanding of the camp's strengths and areas for improvement.

To ensure the reliability and validity of the findings, a triangulation method will be employed, comparing data across all sources—student interviews, reflection journals, observations, and teacher interviews. This cross-referencing advocates themes, address any discrepancies, and provide a nuanced understanding of the camp's impact. Finally, a narrative synthesis will be conducted, weaving together the identified themes with direct quotes from participants to create a comprehensive explanation of how the one-day camp influenced students' language skills, engagement, and confidence. This synthesis will directly address the two research questions, offering evidence-based insights into the role of English camps in enhancing language learning among primary EFL learners in Thailand's rural regions.

Results

The following results will be divided into two parts according to the research questions including students' perspective, and the facilitators' perspective toward the implementation of the one-day English camp.

Students' Perspective

Results presented in the below section responds the first research question, **'what are the perceptions and experiences of primary EFL learners regarding their participation in the English camp?'**. There are three key themes that highlight the camp's positive impact on primary EFL learners in a rural Thai context:

Theme 1: Enhancing Confidence in Using English

A significant outcome of the camp was the increase in students' confidence, particularly in their willingness to use English in various activities. Students who were initially hesitant to speak began participating more actively in role-playing and group discussions, which provided a supportive environment for them to take linguistic risks. The below reflections illustrate how the camp's interactive, low-pressure activities created a conducive environment for students to build their confidence in using English.

Albert (Male), "At first, I was nervous about speaking, but after practicing with my friends in the games, I felt more comfortable and started speaking more."

Beth (Female), "I used to avoid speaking English, but now I feel like I can ask questions and talk more easily."

Theme 2: High Levels of Student Engagement and Enthusiasm

The camp's use of immersive and playful activities significantly increased student engagement. The gamified learning approach, incorporating vocabulary games and role-playing, captured students' attention and made learning English more enjoyable. The following excerpts reflect how the experiential learning model effectively motivated students and sustained their enthusiasm throughout the camp, making language learning a more dynamic and enjoyable experience.

Clark (Male), "The games made learning fun. I wanted to participate because it felt like a competition, and I was excited to win."

Dennis (Female), "I didn't think learning English could be this fun. I was more interested because the activities were like playing games."

Theme 3: Improvement in Practical Language Skills

Teachers and facilitators observed notable progress in students' vocabulary use, sentence construction, and willingness to apply new language skills in practical

contexts. The structured yet interactive tasks provided opportunities for students to experiment with language in meaningful ways. The following reflections demonstrate how the camp's focus on practical language use, through hands-on activities, helped students integrate new vocabulary and sentence structures into their speech, thereby improving their overall language proficiency.

Ellie (Female), "I learned how to make sentences about places like the hospital and shopping mall, and now I feel confident using these words in real life."

Freya (Female), "I learned new words and could use them to describe things around me, which helped me feel more confident speaking English."

These themes collectively illustrate the potential of short-term, immersive programmes like English camps to significantly enhance language learning outcomes for young EFL learners. The increased confidence, engagement, and practical skill development observed among participants suggest that English camps can serve as a valuable supplement to conventional EFL instruction, offering students the opportunity to apply their language skills in real-world scenarios. The findings of this study contribute to the broader discourse on innovative approaches to EFL education, suggesting that even brief, intensive interventions can have lasting positive effects on students' language proficiency and attitudes towards learning English.

Facilitators' Perspectives

Results presented in the below section discuss the second research question, **'what are the perspectives of the English camp facilitators on the effectiveness of the English camp in improving students' language skills and confidence?'**. There are two themes, and four sub-themes emerged from the interview transcript in the facilitators interview panel.

Theme 1: Production process

While participating in the English camp stations, learners are encouraged to produce target utterances both verbal and written according to the stations. There are two sub themes classified as different interactions elicited by the students from the facilitators' perspectives.

Sub theme 1.1: Comfortability with Prompts

The facilitators reflected that young students were dependent on prompts, objects in hands while processing the input and producing verbal utterances.

Graham: What I've observed was that students almost felt at ease and eager to produce utterances especially station 4: Vocabulary Card and Whiteboard. They had some time to process and prepare their productions. It's probably

because they had to compete with other students under time constraints and rewards to be given.

Sub theme 1.2: Struggle and Hesitation

In relation to the comfortability mentioned above, some outperforming students, while visualising the prompt, uttered the words in Thai, the meaning to that of the prompt, before speaking out the target English vocabularies in the station 1: word card, and station 5: fortune stick. **Henry: The outperforming girl in grade three spoke the target word almost right after she got the fortune stick. Surprisingly, it was not English.**

Theme 2: Fun and Excitement

Most facilitators agree that students were joyful and having fun in participating each station. Regardless of crowded venue and unsupportive technical devices. There are two sub themes classified as fun and excitement elicited by the students from the facilitators' perspectives.

Sub theme 2.1: Learner Autonomy

It is underpinned that learner's autonomy in foreign language learning plays major parts in self-development, flipped learning environments, and so on.

Isabella: I could see the changes in students' behaviour and confidence. This directly helps enhance their learning autonomy, especially foreign language learning.

Jessica: I find fun and excitement are major emerging effects in the English camp. This is aligned with the methods of the activities. Especially the stations were game-based activities like bingo game in station 3. Almost all students know what bingo is. It's not that hard to apply the game to foreign language learning.

Sub theme 2.2: Academic Condense

Katherine: There are multiple variables and conditions you may see, time control, station allocation and management which directly involve event management. The English Camp by nature is entertainment purpose, so yes, we enhance students' engagement to language classroom in the future, but for academic, I am unsure.

Discussion and Conclusion

The findings of this study highlight the significant roles of the one-day, intensive English camps in improving the language skills of primary EFL learners in Thailand. The camp's emphasis on Experiential Learning (EL) through activities such as role-playing and vocabulary games allowed students to engage in meaningful communication,

resulting in noticeable improvements in their speaking confidence and willingness to use English. This aligns with the principles of Experiential Learning (EL), with Communicative Language Teaching (CLT), which prioritise authentic language use in real-world contexts. Additionally, the positive responses from both students and facilitators suggested that even brief, immersive interventions can create a supportive environment that motivates students to take linguistic risks and practise their skills outside of the traditional classrooms. In addition, it helps increase fluency while reducing foreign language anxiety (Akwaree, &Kulsirisawad, 2018), and greatly encourages life experiences and learning motivation as suggested by Hui, &Yunus (2023). Such results underscore the value of integrating interactive language activities into EFL curricula to create more engaging and effective learning experiences for young learners which empower young EFL learners to change in the interest of foreign language learning as addressed by Aswad (2017). Next, foreign language retention is in addition and aligned with fluency the learners may have acquired through activities designed in English camp stations as most of activities are student-centred, resulting in self-motivation, and encouragement from their peers (Inada, 2023).

On the other hand, However, the effectiveness of the camp was not without challenges. ELT practitioners may find that implementing English camp is challenging as elicited in the finding presented above that learners' first language (L1) strongly influence L2 production (sub theme 1.2: struggle and hesitation). While retention and sustainability in L2 input has been emphasised and spotlighted to, issues concerning language exposure and classroom experience may have resolved with English as a Medium of Instruction (EMI), the use of English as a medium of instruction which has become a growing global phenomenon suggesting that of all levels of proficiency. Implementing EMI in classroom can be applied with systematic and methodological approach in educational contexts concerning qualitative attributes of both learners and teachers, methodologies, resources, guidelines for teaching, and the policies age (Dearden, 2016).

In addition to L1 influences, limitations in facilities and the experience level of facilitators have also influenced the overall learning environment. The physical comfort of students during the camp day, influenced by issues such as air conditioning and venue infrastructure, could have affected their ability to concentrate fully during activities. Furthermore, the facilitators' limited teaching experience may have impacted the depth and consistency of feedback provided to students, which is a crucial component of language learning. Despite these challenges, the positive outcomes observed suggest that English camps can be a valuable supplement to traditional EFL instruction, particularly in contexts where students have limited access to English-speaking environments outside of school.

Qualitative result aligned with the findings in the systematic reviews on CLT approach teaching ESL speaking (Hui, &Yunus, 2023) to extent that EFL learners views the methods positively enhance their language learning. This effort belongs to EFL teachers to create fun learning activities to promote learners' speaking opportunities.

To summarise, English Camp in young EFL learners have elicited positive result contributing that learners feel at ease in developing both linguistic competence and qualitative attributes toward their learning experience. Boosting up their confidence is even an ultimate goal of all ELT teachers they may have done in classroom. Therefore, their fellow learners are likely to be able to perform and express their performance outside classroom in realistic settings.

Implications

Based on the findings of the study, the following recommendations can guide curriculum developers and school directors in effectively implementing English camps to enhance students' language learning experiences.

To effectively implement English camps in schools, curriculum developers and school directors should integrate these programs as supplementary activities within the existing curriculum, ensuring alignment with annual events or extracurricular activities to provide systematic exposure to language learning. Facilitators should receive professional training on experiential learning (EL) and communicative language teaching (CLT) methodologies to design engaging and inclusive activities, such as vocabulary games, pronunciation drills, and sentence composition challenges, catering to varying proficiency levels. Collaborative efforts with parents, local communities, and educational authorities can provide additional resources and support, while incorporating digital tools like language learning apps and virtual reality can enhance engagement and offer dynamic learning experiences. Establishing robust feedback mechanisms, such as surveys and interviews, allows for continuous improvement and ensures that the camp addresses students' needs. Extending the camp duration in future implementations could deepen immersion and lead to more sustained language development. Finally, creating a positive and supportive environment, where students feel encouraged to participate without fear of mistakes, is essential for fostering confidence, promoting interest, and enhancing readiness to use English in everyday contexts.

Limitations

This study presents valuable insights into the impact of a short-term English camp; however, several limitations must be acknowledged. First, the one-day duration limits

the ability to assess long-term language improvement. Future research could explore multi-day camps to evaluate sustained language development. Second, the sample size of forty students, though sufficient for qualitative analysis, restricts the generalisability of findings. Testing larger groups of students simultaneously presented logistical challenges, making it impractical to control the reliability and validity of formal assessments across such many participants. This reliance on qualitative data limits the study's ability to provide precise, quantifiable results.

Additionally, facilitators with limited teaching experience may have impacted the depth of feedback provided to students. More experienced educators could have enhanced the instructional quality. Lastly, logistical constraints, such as suboptimal facilities, may have affected student focus, limiting the overall effectiveness of the immersive learning environment. Future studies should address these limitations by expanding the sample size, improving facilitator expertise, and incorporating more controlled testing conditions to ensure reliable, long-term evaluation of language outcomes.

Suggestions for Future Researchers

Future research should explore the long-term impact of similar English camps, extending the study period to include follow-up evaluations of language proficiency several months after the camp. This would help determine whether the gains in confidence and language use observed in the short term are maintained over time. Researchers could also examine the effectiveness of multi-day or weekend camps, comparing them to the one-day model to assess whether a longer duration yields greater improvements. Additionally, future studies could focus on training and supporting facilitators more comprehensively, ensuring that those leading the camps have the skills needed to provide high-quality, individualised feedback to students. Such enhancements could maximise the potential of English camps as a tool for advancing EFL education in Thailand and other similar contexts, contributing to a more evidence-based approach in language teaching practices.

Ethical Considerations

This study adhered to strict ethical guidelines to ensure the well-being and rights of all participants. First, the development of instructional materials was carefully designed to be inclusive, ensuring that students of all preferences, learning abilities, and physical limitations could access and enjoy the activities. The learning stations and tasks were tailored to promote equal participation, providing a supportive environment for students with diverse needs. Second, all sampled participants were fully informed of their rights

prior to the data collection sessions. They were made aware that they could withdraw from the study at any point without any consequences. Furthermore, participants were assured that their identities would remain strictly confidential. No identifying information would be published or disclosed without their explicit consent, ensuring that their privacy was fully protected throughout the research process.

References

- Akwaree, S., & Kulsirisawad, P. (2018). The Effects of Drama Activities on Thai Secondary Students' Speaking Fluency. *Veridian E-Journal Silpakorn University (Humanities, Social Sciences, and Arts)*, 11(4), 1207-1222. Retrieved October 5, 2024, from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal> .
- Aswad, M. (2017). The Effectiveness of English Camp (A Model in Learning English as a Second Language). In *The 5th Asian Academic Society International Conference Proceeding Series on 17 July 2017* (pp.234-239). Retrieved October 5, 2024, from <https://core.ac.uk/download/pdf/230265128.pdf>.
- Baker, W., & Jarunthawatchai, W. (2017). English Language Policy in Thailand. *European Journal of Language Policy*, 9(1), 27-44. Retrieved October 5, 2024, from DOI: <https://10.3828/EJLP.2017.3> .
- Blackton, J., & McCaughey, A. (2024). Boost English Language Learning Through A Camp Experience. *English Teaching Forum*, 62(2), 2-15. Retrieved October 5, 2024, from https://eric.ed.gov/?q=welcome+to+the+teaching+profession%3a+are+you+ready+to+go+to+war%3f&ff1=dtysince_2024&id=EJ1438432.
- Changnoi, R., & Pathumcharoenwattana, W. (2016). Effects of Using The Experiential Learning Concept in Applied Theatre to Promote The Self-confidence of Youths in The Foster Home. *Online Journal of Education*, 11(2), 75-91. Retrieved October 5, 2024, from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/83335>.
- Creswell, J.W., & Creswell, J. D. (2023). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (6th ed.). California: SAGE Publications, Inc.
- Creswell, J.W. & Poth, C.N. (2016). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches* (4th ed.). California: SAGE Publications, Inc.
- Dearden, J. (2016). *English Medium Instruction: A Growing Global Phenomenon*. Retrieved December 5, 2024, from DOI:10.13140/RG.2.2.12079.94888.
- Huayluek, N. (2024). *The English-Speaking Problems of Thai Students in Learning English at English Department of University Islam Negeri Kiai Haji Achmad Siddiq Jember*. Retrieved December 5, 2024, from http://digilib.uinkhas.ac.id/32567/1/Nurainee%20Huayluek_T20176103.pdf.

- Hui, S.M., & Yunus, M. M. (2023). Revisiting Communicative Language Teaching Approach in Teaching ESL Speaking Skills. *Journal of Language Teaching and Research*, 14(6), 1515-1523. Retrieved December 5, 2024, from <https://jltr.academypublication.com/index.php/jltr/article/view/6840>.
- Inada, T. (2023). The Benefits and Reasons of Student-Centered Classrooms: From Psychological Perspective. *International Medical Journal*, 30(5), 251-254. Retrieved December 5, 2024, from <https://seronjihou.com/wp-content/uploads/2023/10/305251.pdf>.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as The Source of Learning and Development*. New Jersey: Prentice Hall.
- Krashen, S. D. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. New York: Pergamon Press.
- Lightbown, P., M., & Spada, N. (2013). *How Languages are Learned* (4th ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Noguchi, T. (2019). The Impacts of an Intensive English Camp on English Language Anxiety and Perceived English Competence in The Japanese EFL Context. *Journal of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics*, 23(1), 37-58. Retrieved October 5, 2024, from <https://doi.org/10.25256/PAAL.23.1.3>.
- Phisutthangkoon, K. (2024). Thai EFL University Students' Beliefs in English-Speaking Fluency. *rEFLections*, 31(2), 478-500. Retrieved October 5, 2024, from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/reflections>.
- Rachmawati, M., Widjajanti, S., Ahmad, A., & Aslan, A. (2020). The English Camps as Method of Promoting Fun English at Elementary School Level in Indonesia. *Tapis: Jurnal Penelitian Ilmiah*, 4(2), 174-182. Retrieved October 5, 2024, from DOI: <https://doi.org/10.32332/tapis.v4i2.2563>.
- Ratanapinyowong, P., Poonon, K., & Honsa, Jr.S. (2007). Problems and Solutions in Teaching and Assessing English Skills in Thai Higher Education and The Need for Professional Development. *Voices of Asia 2007 Symposium, MARA University of Technology (UiTM), Malaysia*.
- Richards, J. C. (2006). *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rugasken, K., & Harris, J. A. (2009). English Camp: A Language Immersion Programme in Thailand. *Learning Assistance Review*, 14(2), 43-51. Retrieved October 5, 2024, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ866925.pdf>.

- Sittirak, N. (2015). Grammar-Translation Method in an EFL Class in Thailand: A Glance at an English Song's Lyrics. *Journal of Education Thaksin University*, 15(2), 30-47. Retrieved October 5, 2024, from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/eduthu/article/view/49296/40897>.
- Suthiwartnarueput, T., & Nutayangkul, T. (2022). The Outcome of Using The Line App for English-speaking Practice of Thai EFL Students. *Journal of Institutional Research South East Asia*, 20(2), 161–193.
- Tantiwich, K., & Sinwongsawat, K. (2021). Thai University Students' Problems of Language Use in English Conversation. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 14(2), 598-626. Retrieved December 5, 2024, from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/LEARN/article/view/253282/171972>.
- Viengkham, B., & Piromjitphong, S. (2017). Development of Experiential Learning Activities to Enhance The Public Mind of High School Students. *Humanities and Social Sciences Journal Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 8(2), 13-26. Retrieved December 5, 2024, from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/humanjubru/article/view/129587/97349>.
- Wongsothorn, A., Hiranburana, K., & Chinnawongs, S. (2002). English Language Teaching in Thailand Today. *Asia Pacific Journal of Education*, 22(2), 107–116. Retrieved October 5, 2024, from <https://doi.org/10.1080/0218879020220210>.
- Yuh, A.H., & Kaewurai, W. (2021). An Investigation of Thai Students' English-speaking Problems and Needs and The Implementation Collaborative and Communicative Approaches to Enhance Students' English-speaking skills. *The Golden Teak: Humanities and Social Sciences Journal*, 27(2), 91-107. Retrieved October 5, 2024, from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/252425/170806>.

Model of Self-Directed Learning with Active Learning-Based Teaching to Promote Pedagogical Competence for Undergraduate Students of Rajabhat University

Yutthana Punmee

Lecturer in the Bachelor of Education Program in Primary Education, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

Chalerm Tongjon

Lecturer in the Bachelor of Education Program in Computer, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

Corresponding Author: yutthana.edu@gmail.com

Received: July 21, 2024 Revised: August 31, 2024 Accepted: September 10, 2024

Abstract

This study aimed to: 1. develop a teaching model of self-directed learning integrated with active learning to promote pedagogical competence; 2. examine the effects of using the developed model, and 3. assess the students' satisfactions with the model. The samples were 53 Bachelor of Education students majoring in Primary Education at Kamphaeng Phet Rajabhat University, selected through cluster sampling. Research instruments included 1. a teaching model that integrated self-directed learning with active learning; 2. an achievement test; 3. a pedagogical competence assessment, and 4. a satisfaction questionnaire. Data analysis included percentage, mean, standard deviation, and dependent t-test.

The results showed that: 1. the efficiency of the model to enhance pedagogical competencies was at 80.26/83.80; 2. the comparison of learning achievement showed that the post-test scores for pedagogical competencies were higher than the pre-test scores with statistical significance of .05 level, and 3. the overall satisfaction with the teaching model to enhance pedagogical competence was at the highest level (mean = 4.66, S.D. = 0.67).

Keywords: Self-Directed Learning, Active Learning, Pedagogical Competence

รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์การจัดการเรียนรู้
สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธนา พันธุ์มี

อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เฉลิม ทองจอน

อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Corresponding Author: yutthana.edu@gmail.com

ได้รับบทความ: 21 กรกฎาคม 2567 ปรับปรุงแก้ไข: 31 สิงหาคม 2567 ตอรับตีพิมพ์: 10 กันยายน 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์การจัดการเรียนรู้ 2. ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์การจัดการเรียนรู้ 3. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์การจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 53 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1. รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก 2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3. แบบประเมินสมรรถนะด้านวิวิทย์การจัดการเรียนรู้ และ 4. แบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที่ทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์การจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ 80.26/83.80 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อวัดสมรรถนะด้านวิวิทย์การจัดการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์การจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.66, S.D.=0.67)

คำสำคัญ: การเรียนรู้นำตนเอง, การเรียนรู้แบบเชิงรุก, สมรรถนะด้านวิวิทย์การจัดการเรียนรู้

บทนำ

ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2558 ซึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญร่วมกันในการยกระดับการแข่งขันของภูมิภาค รวมถึงการร่วมแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างกันจนนำไปสู่การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันเพื่อรองรับการปรับตัวของการเปลี่ยนแปลงซึ่งอยู่ในช่วงของศตวรรษที่ 21 (พ.ศ. 2544–2643) ทรัพยากรบุคคลจึงต้องได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

การศึกษาจึงเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำพามนุษย์ให้ก้าวไปสู่ทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย ครูในฐานะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถของมนุษย์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงแบบ รวมทั้งประยุกต์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ดังนั้นครูจึงต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะหรือที่เรียกว่า สมรรถนะ (Competency) เพื่อที่จะใช้เตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงและจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย เพราะสมรรถนะของครูส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก

ดังนั้นการเตรียมผู้สอนหรือผู้ที่ถ่ายทอดความรู้จึงต้องสามารถจัดการศึกษาทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ได้มากที่สุด เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและทิศทางการศึกษาของชาติโดยออกเป็น “ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562” ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 มีนาคม โดยสาระสำคัญโดยย่อของประกาศฯ และส่วนสำคัญต้องงานวิจัย คือ กำหนดองค์ประกอบของการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูในด้านความคิด ความรู้ ความสามารถที่แสดงออกถึงพฤติกรรมด้านสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วย 1. สามารถเลือกใช้ปรัชญาตามความเชื่อในการสร้างหลักสูตรรายวิชา 2. การออกแบบเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยีการสื่อสาร 3. จัดกิจกรรมและออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ 4. การบริหารจัดการชั้นเรียนการจัดการเรียนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน แหล่งการเรียนรู้แบบเปิดได้อย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทที่ต่างกันของผู้เรียนและพื้นที่ ทั้งผู้เรียนปกติและผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษหรือผู้เรียนที่มีข้อจำกัดทางกาย จัดกิจกรรมและออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและการทำงานในสถานการณ์จริง ส่งเสริมการพัฒนาการคิดการทำงานของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ 2562

การเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้สอนในระดับอุดมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าผู้เรียนจะจบการศึกษาไปแล้วก็ตาม ซึ่งถือว่าเป็นการเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2564) ผสมกับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น (พลอยไพลิน นิลกรรม, 2562)

ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจที่จะสร้างรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองที่ทำให้ นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองแล้วสะท้อนถึงความสำเร็จ โดยการมอบหมายภารกิจสำคัญและท้าทายตามแนวทางของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก อันจะส่งเสริมสมรรถนะด้าน วิิทยาการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปสู่การพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (ปรับปรุง 2567) ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้และพัฒนาฐาน สมรรถนะนักศึกษาครูให้สอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อนำไปสู่การผลิตนักศึกษาครูที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิิทยาการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิิทยาการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.2 เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านวิิทยาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริม สมรรถนะด้านวิิทยาการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและแนวคิดสำคัญดังนี้

สายหยุด ภูบุย (2558) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ นำตนเองเพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่าการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มี 6 ขั้นตอน วินิจฉัยความต้องการ, สร้างความตระหนักและแรงจูงใจ, กำหนดเป้าหมายและวางแผน, ทำสัญญาการเรียน และปฏิบัติตามแผน, ถ่ายทอดความรู้สะท้อนความคิด, และประเมินการเรียนรู้ ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ และนักศึกษามีความพึงพอใจ ต่อกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองในระดับสูง

นพมาศ ปลัดทอง, ปิยดา สมบัติวัฒนา, และนริสรา พิงโพธิ์สภ (2562) ได้ศึกษาการใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบ

การศึกษาทางไกล โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากผู้สอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ มีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งการใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระบบการศึกษาทางไกล

สุภาพร เติวียะ (2565) ได้ศึกษาการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษา การเรียนรู้เชิงรุกทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ และการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม ซึ่งภาพรวมการเรียนรู้เชิงรุกสามารถเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

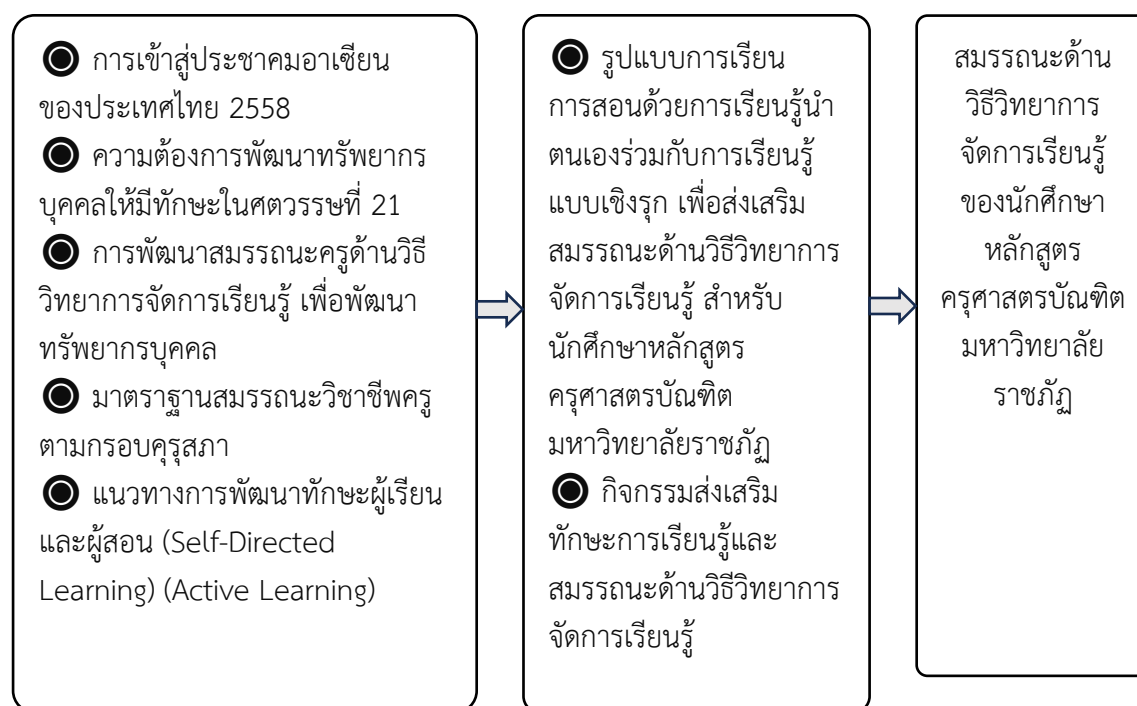
อรวรรณ วรรณฤทัย, ดวงใจ สีเขียว, และลัดดา หวังภษิต (2565) ได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา พบว่า มีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ แนวคิดพื้นฐาน หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งรูปแบบนี้ช่วยเพิ่มสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ให้สูงขึ้นและมีความพึงพอใจสูงจากนักศึกษา

อารีรัตน์ โนนสุวรรณ, ธีรชัย นตรณอมศักดิ์, และนฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2564) ได้ศึกษาศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกและการกำกับตนเอง เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย พบว่ามีความต้องการในการพัฒนาเป็นอย่างมากสำหรับอาจารย์และนักศึกษาโดยมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI) ต่างกันระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น การเรียนรู้เชิงรุกสามารถส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนได้ดี

ฐิยาพร กันตารณวัฒน์ (2563) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบบูรณาการบนห้องเรียนเสมือนจริงเพื่อส่งเสริมวิธีคิดแบบเติบโตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง จิตวิทยาการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบบูรณาการบนห้องเรียนเสมือนจริงช่วยเพิ่มวิธีคิดแบบเติบโตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้มีคุณภาพสูง และมีการพัฒนาวิธีคิดแบบเติบโตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และภาพรวมการใช้แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบนห้องเรียนเสมือนจริงช่วยเพิ่มวิธีคิดแบบเติบโตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

การวิจัยที่กล่าวถึงมีเป้าหมายพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้นำตนเองและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่ส่งผลต่อความรู้ความสามารถของผู้เรียนในแต่ละด้าน จึงเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะด้านวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงถึงศักยภาพความสามารถจากการทำงานอันจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีทั้งในด้านการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ที่ตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ที่ตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 2) วิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อยกร่างรูปแบบการเรียนการสอน 3) ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอนและเครื่องมือ (ดิเรก ชีระกูต, 2558)

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

1.1.1 กระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่นำออกแบบการเรียนการสอนและนักพัฒนาการฝึกอบรมใช้ คือ ADDIE Model กระบวนการพัฒนานวัตกรรม 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปใช้ (Implementation) การประเมินผล (Evaluation) (Dick, & Carey, 1978)

1.1.2 ขอบข่ายเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ 2562 ด้านสมรรถนะด้านวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562, 2562)

1.1.3 การเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self –Directed Learning) เป็นการศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ (Knowledge) จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง แล้วนำความรู้มาทดลองใช้ ผักผ่อน ปรับปรุง พัฒนา จนเกิดความชำนาญ สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนรู้นั้นไปใช้จนเกิดประโยชน์กับตัวเอง และส่วนรวมข้อดีของการเรียนรู้ด้วยตัวเอง มี 4 อย่าง 1) Satisfaction 2) Everyone 3) Flexibility 4) Life-long เรียกสั้น ๆ ว่า “SEFL” (เอกราช จันทรประดิษฐ์, 2563)

1.1.4 การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือการลงมือทำ “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำ มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการแก้ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ตามแนวคิดกรวยประสบการณ์ (Dale, 1969; อ้างอิงใน พลอยไพลิน นิลกรรณ์, 2562)

1.2 วิเคราะห์สังเคราะห์ยกร่างรูปแบบการเรียนการสอน

จากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดการเรียนรู้ นำตนเองและการเรียนรู้แบบเชิงรุก ได้ยกร่างรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก มีขั้นตอนประกอบด้วย 1) ขั้นตอนเตรียมความพร้อม 2) ขั้นตอนการเรียนการสอน 3) ขั้นตอนการเรียนการสอน 4) ขั้นตอนประเมินผล

1.3 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอนและเครื่องมือ

1.3.1 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการ เรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิ์ท (ลัวัน สายยศ, และอังคณา สายยศ, 2538) และมีคำถามปลายเปิดสำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยนำ ข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเหมาะสม และความเป็นไปได้

1.3.2 ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาโทหรือ ปริญญาเอก จำนวน 5 ท่าน แบบเจาะจงตามเกณฑ์ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านรูปแบบการเรียน การสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดประเมินผล 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ วิชาชีพครู

1.3.3 การประเมินรูปแบบการเรียนการสอน ด้วยการจัดกิจกรรมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ซึ่งนำแบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอนมาเป็นเครื่องมือในการสะท้อนผล การประเมินความเหมาะสมให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพในประเด็นสำคัญมีผลการประเมิน ความเหมาะสม ดังนี้ 1) ด้านองค์ประกอบของรูปแบบฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) 2) ด้านขั้นตอนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) 3) ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) และ 4) ด้านการนำรูปแบบการเรียน การสอนฯ ไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)

ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ หรือ มคอ.3 ควรกำหนดปฏิทินการสอน ภาระงาน และระยะเวลา 2) ควรแจ้งแนวทางการประเมิน สมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาทราบ 3) การประเมินการกำกับตนเองควรประเมิน

โดยผู้สอนประเมินผู้เรียน ผู้เรียนประเมินตนเอง และสมาชิกในกลุ่มร่วมกันประเมินบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว

2. ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้

นำรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ พร้อมกับแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน แบบวัดสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แหล่งข้อมูล

2.1 ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ชั้นปีที่ 3 จำนวน จำนวน 53 คน ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการจัดการค่ายวิชาการสำหรับครูประถมศึกษา รหัสวิชา 1262406 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยการคัดเลือกแบบสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

2.2 แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้ (รัตน์ บัวสนธิ์, 2551)

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

2.3.1 รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผ่านการประเมินจากขั้นตอนที่ 1

2.3.2 แบบทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน รายวิชาการจัดการค่ายวิชาการสำหรับครูประถมศึกษา เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ โดยผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบก่อน และหลังเรียน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน 3 ท่าน หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) (Rivesville, & Hambleton, 1997) โดยเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปและเป็นข้อที่มีความเหมาะสม และนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ได้แบบทดสอบที่มีค่าความยาก ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-1.00 (สุรชัย โกศิยะกุล, 2550)

2.4 การดำเนินการทดลองรูปแบบการเรียนการสอน

2.4.1 แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Test) เป็นลักษณะของการประเมินการร่วมกิจกรรมของตัวแทนกลุ่มอย่างน้อย 3 คน ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนฯ บทเรียนออนไลน์ กิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้ นำตนเอง และการเรียนรู้เชิงรุก โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.4.2 แบบกลุ่มย่อย (Small Group Testing) คือนำรูปแบบการเรียนการสอนฯ สื่อประกอบการเรียนทดลองประเมินระยะที่ 2 ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนฯ บทเรียนออนไลน์ กิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้ นำตนเอง และการเรียนรู้เชิงรุก จากกิจกรรมค่าย

บูรณาการฯ ที่ได้รับการปรับปรุงจากการทดลองครั้งแรกไปทดสอบกับนักศึกษา จำนวน 9 คน ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเป็นไปได้และปรับปรุง

2.4.3 การดำเนินการทดลองโดยทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบก่อน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ในรายวิชาการจัดค่ายวิชาการสำหรับครูประถมศึกษา ของนักศึกษาหลักสูตรศาสตรบัณฑิต กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 53 คน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนฯ ในภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เป็นระยะเวลา 16 สัปดาห์ คือ 1) กำหนดปัญหาและความต้องการ 2) ออกแบบ กิจกรรมและวิธีดำเนินงาน 3) ปฏิบัติงานตามวิธีที่กำหนด 4) กำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 5) นำเสนอผลการดำเนินงาน

2.4.4 หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาการจัดค่ายวิชาการสำหรับครู ประถมศึกษา ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ แล้วทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบหลังเรียน ชุดเดียวกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน

2.4.5 การทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ใช้เกณฑ์ การหา ประสิทธิภาพ E1/E2 โดยตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2520)

2.4.6 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการทดสอบก่อนการเรียน และหลังการเรียน ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติ T-test แบบ Dependent Sample (รัตนะ บัวสนธ์, 2551) และสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

2.4.7 การวิเคราะห์ผลการพัฒนาสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ หลังจาก ที่นักศึกษาได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียบร้อยแล้ว โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นผู้ประเมิน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูในสถานศึกษา อาจารย์ และตัวนักศึกษา ใน 5 ประเด็น ประกอบด้วย ความสามารถศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาผู้เรียน ความสามารถออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอน ความสามารถประยุกต์ใช้ศาสตร์การเรียนการสอนสู่การปฏิบัติ ความสามารถและ ทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และความสามารถบูรณาการความรู้และทักษะในการทำงาน โดยการมีส่วนร่วม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิด ของลิเคิร์ท (ล้วน สายยศ, อังคณา สายยศ, 2538)

เกณฑ์การตัดสินการพิจารณาสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ใช้เกณฑ์ ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.50 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่ามีความเหมาะสม ถ้าไม่ เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวควรนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปปรับในการเรียนการสอนครั้งต่อไป (รัตนะ บัวสนธ์, 2551)

3. ขั้นตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก

หลังจากที่ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน และ จัดกิจกรรมค่ายวิชาการฯ เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจัดให้มีกิจกรรมการสะท้อนคิดเพื่อให้นักศึกษาและอาจารย์ สนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนการสอน และร่วมกันทำแบบสอบถามความพึงพอใจ

ต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ที่ตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้

3.1 แหล่งข้อมูล

3.1.1 ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ชั้นปีที่ 3 จำนวน 53 คน ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการจัดการค่ายวิชาการสำหรับครูประถมศึกษา รหัสวิชา 1262406 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยการคัดเลือกสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ที่ตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก มีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้

3.2.1 กำหนดขอบเขตของข้อมูล โดยศึกษาเอกสาร ตำรา ผลงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ที่ตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้

3.2.2 ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ เลือกชนิดและรูปแบบคำถาม นำข้อมูลมาประยุกต์ใช้โดยเลือกใช้แบบสอบถามความพึงพอใจตามลักษณะการตอบทั้ง 2 ชนิด คือ คำถามแบบปลายปิด (Structured Form) และแบบสอบถามปลายเปิด (Unstructured Form) โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อคำถาม ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนฯ จำนวน 25 ข้อคำถาม และตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ลักษณะการเขียนข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์

3.2.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

3.2.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้รับการตรวจสอบ และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้วิธีของ Rowinelli, & Hambleton (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.2.5 ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องคล่องเนื้อหา เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC: Index of Item Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ (0.50-0.99)

3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการตรวจสอบความพึงพอใจของการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนฯ โดยนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เกณฑ์การตัดสินการพิจารณาความพึงพอใจใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.50 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่ามีความเหมาะสม ถ้าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข (รัตนะ บัวสนธ์, 2551)

3.3 วิธีดำเนินการ

3.3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนฯ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 มีขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อม 2) ก่อนการเรียนการสอน 3) กิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล

3.3.2 หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รายวิชาการจัดค่ายวิชาการสำหรับครูประถมศึกษา ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจัดให้มีกิจกรรมการสะท้อนคิดเพื่อให้นักศึกษาและอาจารย์สนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนการสอน และร่วมกันทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน และนำผลการประเมินไปวิเคราะห์ผลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน จำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วย ด้านผู้สอน ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน และด้านผู้เรียน ให้นักศึกษาประเมินความพึงพอใจหลังเรียนและนำมาวิเคราะห์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (ลัวัน สายยศ, และอังคณา สายยศ, 2538)

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนฯ โดยนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความเหมาะสม และความเป็นไปได้

เกณฑ์การประเมินความพึงพอใจของของนักศึกษา ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.50 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่ามีความพึงพอใจ ถ้าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องนำไปจัดทำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป (รัตนะ บัวสนธ์, 2551)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอน 2) ขั้นตอนการเรียนการสอน 3) สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน 4) กิจกรรมการเรียนการสอน และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้

1.2 ขั้นตอนการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม 2) ขั้นตอนก่อนการเรียนการสอน 3) ขั้นตอนการเรียนการสอนที่มีการกำหนดภาระงานและบทบาทหน้าที่ผู้เรียน และ 4) ขั้นตอนการประเมินผล

1.3 ผลการทดสอบประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติ ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้

จำนวน นศ.	คะแนนระหว่างเรียน จำนวน 6 บท บทละ 15 ข้อ คะแนนเต็ม 90 คะแนน (ร้อยละ)						ระหว่าง เรียน 90 คะแนน	ร้อยละ E1	หลัง เรียน 30 คะแนน	ร้อยละ E2	ประสิทธิ ภาพ (E1/ E2)
	1	2	3	4	5	6	72.23	80.26	25.14	83.80	80.26/ 83.80
53	13.36	11.17	12.21	11.66	11.72	12.11					

จากตาราง 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ พบว่า ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ E1 เท่ากับ 80.26 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ E2 เท่ากับ 83.80 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

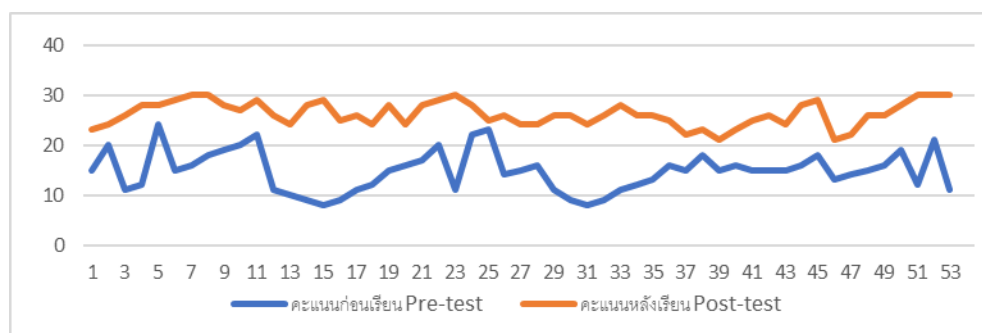
2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียน ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียน ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้

กลุ่มทดลอง	N	df	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		ค่าสถิติ T	Sig.
				$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
นักศึกษา	53	52	30	14.49	4.04	26.25	2.50	18.74*	.0000

* ค่า T มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าวิกฤตของ T ที่ระดับ .05, df 52 เท่ากับ 1.67)

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับ การพัฒนาสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า เมื่อเปรียบเทียบ ค่า T ที่คำนวณได้คือ 18.74 กับค่าวิกฤตของ T ในตาราง เท่ากับ 1.67 ค่า T ที่คำนวณได้ มีค่ามากกว่าค่าวิกฤตที่เปิดจากตาราง แสดงว่าคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนการทดสอบ ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถแสดงแผนภูมิภาพ 2 ได้ดังนี้

ภาพ 2 แผนภูมิภาพผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ (ที่มา: ผู้วิจัย, 2567)

2.2 ผลการประเมินสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยอาจารย์ผู้ควบคุมกิจกรรมฯ นักศึกษา และคณะครูโรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโละโคะ จากการดำเนินงานกิจกรรม “บูรณาการค่ายวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาไทยกับครูประถมศึกษา” ระหว่างวันที่ 24-25 มกราคม 2566 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาแต่ละรายด้าน พบว่า

- 1) ด้านความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.63)
- 2) ด้านความสามารถนำความรู้จากการเรียนการสอนประยุกต์ใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.61)
- 3) ความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.54)
- 4) ด้านความสามารถการสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.61)
- และ 5) ด้านความสามารถจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีทักษะศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.58)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาแต่ละรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นครูอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.67) รองลงมา ด้านสถานที่จัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.60) รองลงมา ด้านสื่ออุปกรณ์ และเอกสารประกอบการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.69) และรายการสุดท้าย คือ ด้านผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.67)

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเอง ร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนฯ อีกทั้งผลจากการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดสอบประสิทธิภาพ ซึ่งผล

การทดสอบรูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ ซึ่งได้สรุปผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ อรธิดา ประสาร, และนพพล กรรณณณเลิศ (2565) การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่มีลักษณะคล้ายกัน คือ 1) การนำกลวิธีและกิจกรรมการเรียนรู้นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) การพัฒนาสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) การออกแบบการเรียนการสอนกับการบริการวิชาการ และการวิจัยสามารถส่งเสริมสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณลักษณะนักศึกษา

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ คือ มีผลคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลคะแนนร้อยละความก้าวหน้าของนักศึกษาทุกคน และมีสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก มีพัฒนาการมากที่สุดทุกด้าน ประกอบด้วย ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน ความสามารถนำความรู้จากการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ ความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก ความสามารถในการสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน และความสามารถจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีทักษะศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ นำตนเองและการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ท้าทายและสามารถนำความรู้จากการเรียนการสอนไปประยุกต์และบูรณาการในจัดกิจกรรมค่ายวิชาการฯ โดยการมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติงาน ตรวจสอบ และปรับปรุงกระบวนการทำงานจนทำให้เกิดทักษะตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนฯ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ วารินทร์พร ฟินเฟื่องฟู (2562) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาวิชาชีพครูเป็นการแสดงออกในการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการคิดมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลของการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน จนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ทั้งนี้ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการของรูปแบบการเรียนการสอนฯ สะท้อนถึงสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้จากผลงานการวิจัยการพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทย จำนวน 12 เรื่อง และมีการนำเสนอแลกเปลี่ยนผลการศึกษาค้นคว้าทำให้เห็นสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นรูปธรรม

3. ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนฯ ด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านวิวิทย์วิทยาการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สิ่งที่สำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ นำตนเองร่วมกับการเรียนรู้

แบบเชิงรุก คือ ผู้เรียนได้โจทย์การทำงานที่ทำหยาและได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองเลือกตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามความถนัดด้วยความเต็มใจจากกิจกรรมบูรณาการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมค่ายวิชาการฯ สอดคล้องกับ สมณันท์ ทัศนีย์สุวรรณ, และคณะ (2565) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกของการศึกษารายวิชาโภชนาบำบัดตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก พบว่า มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่ได้ปฏิบัติงานในสิ่งที่ตนเองรับผิดชอบตามความรู้ความสามารถและถนัดตลอดจนการมอบหมายงานในการพัฒนาสื่อวัตกรรมการให้คำปรึกษาโภชนาบำบัดผ่านกรณีศึกษา ซึ่งทำให้นักศึกษามีทิศทางในการพัฒนาชิ้นงานที่ชัดเจน ภายใต้การดูแลจากอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม

ทั้งนี้จากผลการเรียนการสอนผู้เรียนนำตนเองผนวกกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก จึงส่งผลให้การดำเนินงานจากกิจกรรมการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนเกิดประสบการณ์ใหม่ที่ได้ลงมือปฏิบัติที่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนฯ สามารถส่งเสริมสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Program Learning Outcomes: PLOs) ของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา และสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (TQF) (มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2566) อย่างเห็นได้ชัดจากการสัมภาษณ์และการประเมินโดยตนเอง คณาจารย์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ

2. นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงในการนำความรู้จากศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามกระบวนการ PDCA จากบทบาทความรับผิดชอบของตนเองที่เกิดจากการมอบหมายงานตามแนวคิดของการเรียนรู้ นำตนเอง (self-directed learning) และประสบการณ์จากกิจกรรมลงมือปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตามแนวคิดของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีสมรรถนะด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

3. ผลลัพธ์ของการวิจัยที่ไม่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัย 1) นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมค่ายวิชาการฯ ตามรูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการสื่อสารภาษาไทยสูงขึ้นทุกระดับชั้น 2) สถานศึกษาเป้าหมายที่เล็งเห็นถึงการนำรูปแบบ เทคนิค กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนได้ 3) การทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่ายของสถาบันผลิตครู สถานศึกษา และชุมชนท้องถิ่น เกิดการร่วมมือทางวิชาการพัฒนาการศึกษาของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และ 4) ความภาคภูมิใจที่มีโอกาสได้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนของครูโรงเรียนบ้านหนองแดน สาขาบ้านโละโคะ อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำรูปแบบการเรียนการสอนฯ ไปพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครู สมรรถนะด้านวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (TQF) อันเป็นลักษณะเด่นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่ต้องมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทางการศึกษาและปัญญาประดิษฐ์

2. นำแนวคิดกระบวนการเชื่อมโยงความรู้จากศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามกระบวนการ PDCA จากการบูรณาการเรียนการสอนและมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานที่มีความท้าทายตรงตามความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนรู้นำตนเอง (self-directed learning) และประสบการณ์จากกิจกรรมลงมือปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตามแนวคิดของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

3. สถานศึกษาในโครงการกองทุนการศึกษาสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอน เทคนิค หรือ กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถบูรณาการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เหมาะสมกับบริบทพื้นที่และเกิดความภาคภูมิใจในถิ่นฐานบ้านเกิดตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวางแผนและกำหนดทิศทางในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถาบันผลิตครูเพื่อให้อาจพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLO) ของหลักสูตร และผลการเรียนรู้ของนักเรียนไปพร้อม ๆ กันเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

2. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการลงมือปฏิบัติของรูปแบบที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน สื่อการสอน กิจกรรม การวัดประเมินผลที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2520). *การวัดผลและประเมินผล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ฐิยาพร กันตารณวัฒน์. (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบบูรณาการบนห้องเรียนเสมือนจริงเพื่อส่งเสริมวิธีคิดแบบเติบโตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง จิตวิทยาการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 10(2), 146-156.
- ดิเรก ชีระกูร. (2558). *การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการกำกับตนเองร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นพมาศ ปลัดทอง, ปิยา สมบัติวัฒนา และนริศรา พิงโพธิ์สม. (2562). การศึกษาการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 14(2), 14-22
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *หลักการวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พลอยไพลิน นิลกรณ์. (2562). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning*. ลำปาง: โครงการการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำปาง.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2566). *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2567*. กำแพงเพชร: ผู้แต่ง. <https://elementary.kpru.ac.th>.
- มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562. (2562, 6 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 56 ง หน้า 12.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2551). *การวัดผลและประเมินผล* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *การวัดผลและประเมินผล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู. (2562). การจัดการเรียนรู้ Active learning ให้สำเร็จ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 9(1), 135-145.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2564). *เอกสารประกอบโครงการครุนักวิจัยในชั้นเรียนการเรียนรู้แบบผสมผสานเชิงรุก*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรัชนา ประชากุล และธีรภัทร กุโลภาส. (2564). การศึกษาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของครูในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 16(2), 1-12.

- สายหยุด ญูปุย. (2558). *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้นำตนเองเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุภาพร เติวียะ. (2565). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 16(1), 122–134.
- สุรัชย์ โกศิยะกุล. (2550). *เอกสารประกอบการสอนวิชาวิจัยในชั้นเรียน*. กำแพงเพชร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศมนันท์ ทศนีย์สุวรรณ และคณะ. (2565). ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกรายวิชาโภชนาบำบัดตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *วารสารพยาบาลสภากาชาดไทย*, 15(1), 235-249.
- อรธิดา ประสาร และนพพล กรรณมณีเลิศ. (2565). *การวัดผลและประเมินผล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เลิร์นนิ่ง อินโนเวชั่น.
- อรวรรณ วรณฤทัย, ดวงใจ สีเขียว และลัดดา หวังภษิต. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา. *วารสารสังคมศาสตร์และ มานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(6), 17-32.
- อารีรัตน์ โนนสุวรรณ, อีรัชย์ นตรณอมศักดิ์ และนฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2564). ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกและการกำกับตนเอง เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาไทย. *วารสารวารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(3), 1065-1078.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/247436>.
- เอกราช จันทระประดิษฐ์. (2563). *การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Dick, W. & Carey, L. (1978). *The Systematic Design of Instruction* (2nd ed.). Illinois: Scott and Foresman.
- Dale, Edgar. (1969). *Audio-Visual Method in Teaching* (3rd ed). New York: The Dryden Press.
- Hambleton, R. K. (1980). Criterion-Referenced Testing and its Applications. In R. A. Berk (Ed.), *Handbook of Methods for Research on Teaching* (pp. 111-137). New York: Macmillan.

Personnel Happiness at Work of the Investigation Division, Provincial Police Region 1

Nattida Haorang

Student in Master of Public Administration degree, Public Administration
Program, Thepsatri Rajabhat University

First Author: nattida.sam11@gmail.com

Waraporn Subruangthong

Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri
Rajabhat University

Corresponding Author: waraporn.ns@gmail.com

Mayuri Rattanasermpong

Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: mnida7@gmail.com

Received: August 20, 2024 **Revised:** September 17, 2024 **Accepted:** October 16, 2024

Abstract

This research aimed to study: 1. the level of expectation, actual conditions, and happiness at work; 2. compare the happiness at work of the personnel of the Investigation Division, Provincial Police Region 1, classified by working levels and types of working lines. This quantitative research was conducted with personnel working at the Investigation Division, Provincial Police Region 1. The research instrument was a questionnaire with a reliability of 0.88. The data were analyzed statistically by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. When there was statistical significance, the pairwise difference test was employed using the L.S.D. method.

The results showed that the personnel's expectation in working was at a high level. The working conditions were at a moderate level. The participants' happiness in working was at a high level. Working environment and atmosphere were ranked at the highest, followed by relationships with supervisors and colleagues, personnel development, personnel advancement, and compensation and benefits, respectively. When classified by working levels, the personnel's happiness in working did not differ, but there were statistically significant differences in job satisfaction at the .01 level when categorized by types of working lines.

Keywords: The Expectation, Happiness, Provincial Police Region 1

ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 1

ณัฐธิดา เอ้ารัง

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

First Author: nattida.sam11@gmail.com

วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: waraporn.ns@gmail.com

มยุรี รัตนเสริมพงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: waraporn.ns@gmail.com

ได้รับบทความ: 20 สิงหาคม 2567 ปรับปรุงแก้ไข: 17 กันยายน 2567 ตอรับตีพิมพ์: 16 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับความคาดหวัง สภาพจริง และความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 2. เปรียบเทียบระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 โดยจำแนกตามระดับชั้น และประเภทของสายงาน ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี L.S.D.

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 อยู่ในระดับมาก สภาพจริงในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 อยู่ในระดับปานกลาง ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน รองลงมาคือ ด้านผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านความก้าวหน้าของบุคลากร และด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามระดับชั้นมีความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประเภทของสายงานมีความสุขในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความคาดหวัง, ความสุข, ตำรวจภูธรภาค 1

บทนำ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในฐานะส่วนราชการในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ ดูแลควบคุมและกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ซึ่งปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา และรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน และความมั่นคงของราชอาณาจักร (พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พุทธศักราช 2565, 2565) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนที่ 64 ก. หน้า 3-4 ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2562 ได้เห็นชอบการกำหนดหน่วยเจ้าภาพเป้าหมายในระดับต่าง ๆ ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยมอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานเจ้าภาพรับผิดชอบเป้าหมายแผนย่อยด้านการรักษาความสงบภายในประเทศ: เป้าหมาย คือ ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น และมีตัวชี้วัด “ระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจระดับสากล [World Internal Security and Police Index (WISPI)] ดีขึ้น” (สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ, 2565) ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนการปฏิบัติงาน ประสานและบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินงานเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาที่กำหนดไว้ให้บรรลุผลสำเร็จ

กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 เป็นหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่จะปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามตามนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ของตำรวจภูธรจังหวัด จำนวน 9 แห่ง ประกอบด้วย ตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ ตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี ตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ตำรวจภูธรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตำรวจภูธรจังหวัดอ่างทอง ตำรวจภูธรจังหวัดสิงห์บุรี ตำรวจภูธรจังหวัดชัยนาท ตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี และ ตำรวจภูธรจังหวัดสระบุรี โดยมีอำนาจหน้าที่สนับสนุน ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน ให้คำปรึกษาและคำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดทั้ง 9 แห่ง แต่เนื่องจากกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 มีที่ทำการตั้งอยู่ที่ถนนวิภาวดีรังสิต เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ส่วนกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 มีที่ทำการตั้งอยู่ที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งการออกไปปฏิบัติหน้าที่ต้องเดินทางจากที่ทำการไปในเขตจังหวัดพื้นที่รับผิดชอบซึ่งมีระยะทางที่แตกต่างกัน นอกจากนี้กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 ยังประกอบด้วยบุคลากรตามประเภทของสายงาน จำนวน 7 สายงาน ซึ่งแต่ละประเภทของสายงานมีบุคลากร ลักษณะงานที่รับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และพื้นที่รับผิดชอบแตกต่างกัน ซึ่งการปฏิบัติงานต้องทำด้วยความเร่งรีบภายใต้ภาวะกดดันสูง ก่อให้เกิดบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่เคร่งเครียด เวลาในการทำงานที่ไม่แน่นอน ทำให้มีเวลาส่วนตัวหรือเวลาในการดูแลครอบครัวลดลง ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและความสุขในการทำงาน ที่แสดงผลออกมาในรูปของอัตราการลาออก อัตราการย้ายเข้า-ออก ในระดับสูง โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1. ปีงบประมาณ 2564 ย้ายเข้า-ออก จำนวน 58 คน (ระดับชั้นสัญญาบัตร 40 คน, ชั้นประทวน 18 คน) 2. ปีงบประมาณ 2565 ลาออก 2 คน ย้ายเข้า-ออก จำนวน 62 คน (ระดับชั้นสัญญาบัตร 42 คน, ชั้นประทวน 20 คน) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชี่ยวชาญและความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ประสิทธิภาพขององค์กร และสะท้อนออกสู่บุคคลภายนอกได้ (กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1, 2566) จากปัญหาที่ตั้งของหน่วยงานอยู่นอกพื้นที่ปฏิบัติงาน บุคลากรมีลักษณะงานและความรับผิดชอบแตกต่างกัน การปฏิบัติงานมีภาวะความกดดันและเคร่งเครียด ซึ่งแสดงผลออกมาในรูปแบบของอัตราการลาออก อัตราการย้ายเข้า-ออก ในระดับสูงดังกล่าว ซึ่งการทำงานด้วยความสุขจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้นจากการศึกษาถึงความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

มาใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการบริหารจัดการอัตราค่าจ้าง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวัง สภาพจริง และความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 โดยจำแนกตามระดับชั้น และประเภทของสายงาน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

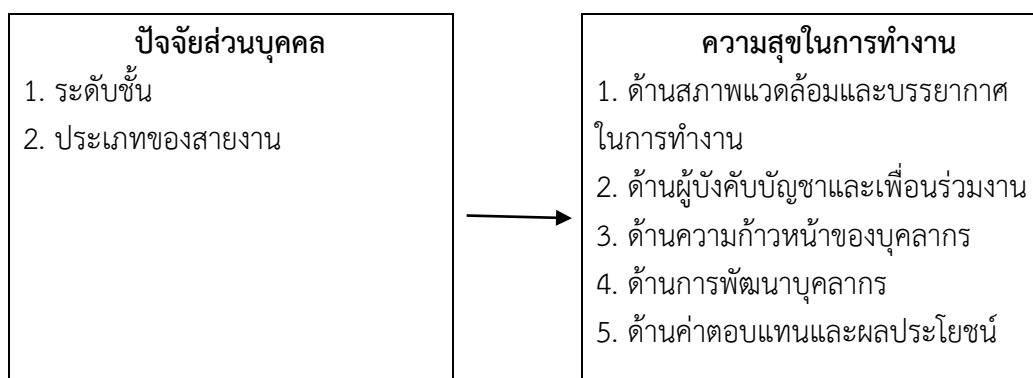
1. แนวคิดของ Porter (1961) เกี่ยวกับความพอใจในงาน ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีของความไม่ตรงกัน (Discrepancy theory) ของล็อก (Locke) (อ้างถึงใน ปิยะธิดา ปัญญา, และไพศาล วรคำ, 2560) โดยมีความเชื่อว่า มนุษย์จะมีความพอใจหรือไม่พอใจขึ้นอยู่กับ 1. สิ่งที่เขาได้รับจริง ๆ สอดคล้องกับสิ่งที่เขาปรารถนาหรือไม่ และ 2. ปริมาณของสิ่งที่เขาได้รับนั้นอยู่ในระดับสูงกว่าหรือเท่ากับระดับขั้นต่ำสุดที่เขาปรารถนาหรือไม่ บุคคลจะพอใจเมื่อได้รับสิ่งที่ตนปรารถนา และจะพอใจเมื่อได้รับเท่ากับจำนวนที่คาดหวังไว้ บุคคลมักไม่พอใจหากได้รับสิ่งที่ตนไม่ปรารถนา และ/หรือได้รับสิ่งตอบแทนต่ำกว่าที่คาดหวัง สิ่งที่เขาปรารถนาเหล่านี้ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเงินเพียงอย่างเดียว อาจเป็นลักษณะงาน ลักษณะเพื่อนร่วมงาน ลักษณะหัวหน้าและอื่น ๆ เราสามารถคิดว่าความพอใจหรือไม่พอใจจะเกิดจากผลรวมของความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความเป็นจริงของสิ่งที่เราได้รับในองค์ประกอบต่าง ๆ

2. ทฤษฎีสองปัจจัย (Two factor Theory) ของ Herzberg (อ้างถึงใน ปิยะนันท์ สวัสดิ์ศฤงคาร, 2562) โดยแบ่งปัจจัยในการทำงานที่ทำให้คนมีความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ปัจจัยไม่ให้เกิดความไม่พอใจ (Hygiene Factor) จะเป็นปัจจัยที่ไม่ได้สร้างแรงจูงใจในการทำงาน แต่เป็นเพียงรักษาสถานะไม่ให้เกิดความไม่พอใจ เป็นสิ่งของอยู่ภายนอกร่างกายของบุคคล (Extrinsic Factors) ถ้าบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการ บุคคลจะได้รับการปลดปล่อยจากความไม่พอใจ เขาก็จะมีลักษณะอารมณ์เป็นปกติสุข แต่ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการดังกล่าวจะเกิดความไม่พอใจ เกิดความเครียดและวิตกกังวล องค์ประกอบประเภทซ่อมแซมนี้ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานในการทำงาน เช่น นโยบายและการบริหารงานขององค์กร การบังคับบัญชา อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน ค่าจ้าง สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และกับผู้บังคับบัญชา และความมั่นคงขององค์กร
2. ปัจจัยสร้างแรงจูงใจ (Motivational Factors) เป็นปัจจัยจำพวกที่เป็นเนื้อหาของงานโดยตรง สร้างแรงจูงใจและทำให้มีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น โดยมองปัจจัยนี้ว่าเป็นรางวัลจากการทำงาน เป็นสิ่งที่เกิดภายในร่างกายของบุคคล (Intrinsic Factors) ถ้าบุคคลได้รับการตอบสนองในความต้องการด้านความนิยมยกย่องนับถือในตน หรือในด้านอิสระในการกระทำและด้านพัฒนาศักยภาพของตน บุคคลจะมีความรู้สึกพอใจ เมื่อเกิดความพอใจ เขาก็ทำงานมากยิ่งขึ้นหมกมุ่นกับมันมากยิ่งขึ้น แต่หากเขาไม่ได้รับสิ่งเหล่านี้ เขาก็ไม่มีความรู้สึกใด องค์ประกอบประเภทเสริมสร้างนี้ถือว่าเป็นสิ่งปรารถนาให้ปรากฏอยู่ในการทำงาน เช่น ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยกย่อง การได้รับการรับรู้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ การได้รับความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในอาชีพ และลักษณะของงานที่ท้าทายความสามารถ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวัดความสุขโดยการประยุกต์แนวคิดของ Porter (1961) เกี่ยวกับความพอใจในงาน เป็นการวัดความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและสภาพจริงในการทำงาน ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามสายงานของบุคลากร จำนวน 7 สายงาน ดังนี้ 1) กองกำกับการสืบสวน 1 2) กองกำกับการสืบสวน 2 3) กองกำกับการสืบสวน 3 4) กองกำกับการวิเคราะห์ข่าวและเครื่องมือพิเศษ 5) กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ 6) ฝ่ายอำนวยการ และ 7) กลุ่มงานสอบสวน รวมจำนวน 345 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของ Yamane (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 186 คน เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้ขนาดตัวอย่าง 203 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลตามระดับชั้นและประเภทของสายงาน

ส่วนที่ 2 ระดับความคาดหวัง สภาพจริง และความสุขในการทำงาน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2.2 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โครงสร้าง และภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม โดยพิจารณาค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงถือว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของสิ่งที่ต้องการวัด

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1971) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 203 คน

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ ได้แก่ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (f) และคำนวณค่าร้อยละ (%) 2) วิเคราะห์ระดับความคาดหวัง สภาพจริงและความสุขในการทำงาน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความเห็น 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความสุขในการทำงาน โดยใช้สถิติทดสอบที (T-test) เมื่อตัวแปรจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) สำหรับตัวแปรตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher)

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคาดหวังและสภาพจริงในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 พบว่าความคาดหวังในการทำงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 (ค่า S.D.=0.67) สภาพจริงในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 (ค่า S.D.=0.69) ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลระดับความหมายของความคาดหวังและสภาพจริงในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1

ความสุขในการทำงาน	ระดับความคาดหวัง			ระดับสภาพจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน	3.86	0.68	มาก	2.90	0.71	ปานกลาง
2. ด้านผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน	3.87	0.67	มาก	2.86	0.69	ปานกลาง
3. ด้านความก้าวหน้าของบุคลากร	3.86	0.67	มาก	2.83	0.69	ปานกลาง
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร	3.83	0.65	มาก	2.81	0.68	ปานกลาง
5. ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์	3.80	0.66	มาก	2.74	0.66	ปานกลาง
ภาพรวม	3.86	0.67	มาก	2.83	0.69	ปานกลาง

2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 พบว่า ความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.02 (ค่า S.D.=0.18) ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลระดับความหมายของความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1

ความสุขในการทำงาน	ระดับความสุข		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน	0.97	0.16	มาก
2. ด้านผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน	1.01	0.17	มาก
3. ด้านความก้าวหน้าของบุคลากร	1.03	0.19	มาก
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร	1.03	0.18	มาก
5. ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์	1.07	0.19	มาก
ภาพรวม	1.02	0.18	มาก

3. การวิเคราะห์ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามระดับชั้น ด้วยวิธีการทดสอบแบบกลุ่มอิสระ (T-test) พบว่า ในภาพรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการทดสอบแบบกลุ่มอิสระ (t-test) ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 โดยจำแนกตามระดับชั้น

ความสุขในการทำงาน	ชั้นประทวน		สัญญาบัตร		t	Sig. (2-tailed)
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน	0.97	0.18	0.96	0.13	0.53	.59
2. ด้านผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน	1.02	0.16	0.99	0.18	0.89	.37
3. ด้านความก้าวหน้าของบุคลากร	1.02	0.17	1.04	0.21	0.76	.45
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร	1.01	0.17	1.06	0.19	1.78	.08
5. ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์	1.06	0.17	1.07	0.20	0.36	.72
ภาพรวม	1.01	0.10	1.02	0.09	0.56	.58

4. การวิเคราะห์ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามประเภทของสายงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA) โดยใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test) พบว่า ในภาพรวม มีความสุขแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความก้าวหน้าของบุคลากร มีความสุขแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามประเภทของสายงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA) โดยใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test)

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.31	6	0.05	2.02	.06
	ภายในกลุ่ม	5.06	196	0.03		
	รวม	5.38	202			
2. ด้านผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.42	6	0.07	1.62	.14
	ภายในกลุ่ม	8.52	196	0.04		
	รวม	8.94	202			
3. ด้านความก้าวหน้าของบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	0.50	6	0.08	2.34	.03*
	ภายในกลุ่ม	6.96	196	0.04		
	รวม	7.46	202			
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	0.323	6	0.06	1.69	.12
	ภายในกลุ่ม	6.35	196	0.03		
	รวม	6.68	202			
5. ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	0.08	6	0.01	0.38	.89
	ภายในกลุ่ม	7.11	196	0.04		
	รวม	7.20	202			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.16	6	0.03	2.93	.01**
	ภายในกลุ่ม	1.77	196	0.01		
	รวม	1.92	202			

** $P \leq .01$

5. การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความสุขในภาพรวมในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามประเภทของสายงาน ด้วยวิธี L.S.D. พบว่ากองกำกับการสืบสวน 1 และกองกำกับการสืบสวน 3 มีความสุขในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กองกำกับการสืบสวน 1 และกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ มีความสุขในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กองกำกับการสืบสวน 1 และกลุ่มงานสอบสวน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามประเภทของสายงาน

	กอง กำกับ การ สืบสวน 1	กอง กำกับ การ สืบสวน 2	กอง กำกับ การ สืบสวน 3	กองกำกับ การ วิเคราะห์ ข่าวและ เครื่องมือ พิเศษ	กองกำกับ การ ปฏิบัติการ พิเศษ	ฝ่าย อำนวยการ	กลุ่มงาน สอบสวน
กองกำกับการ สืบสวน 1	-	.09	.00**	.06	.00**	.19	.03*
กองกำกับการ สืบสวน 2	-	-	.11	.91	.11	.54	.49
กองกำกับการ สืบสวน 3	-	-	-	.12	.73	.97	.41
กองกำกับการ วิเคราะห์ข่าว และเครื่องมือ พิเศษ	-	-	-	-	.12	.57	.53
กองกำกับการ ปฏิบัติการ พิเศษ	-	-	-	-	-	.93	.52
ฝ่ายอำนวยการ	-	-	-	-	-	-	.75
กลุ่มงาน สอบสวน	-	-	-	-	-	-	-

** $P \leq .01$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคาดหวังและสภาพจริงในการทำงาน

1.1 ความคาดหวังในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 พิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพจริงในการทำงานพิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสภาพจริงในการทำงานอยู่ในระดับน้อยกว่าความคาดหวังในการทำงาน สอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัย (Two-factor theory) ของ Herzberg ซึ่งแบ่งปัจจัยในการทำงานที่ทำให้คนมีความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. ปัจจัยไม่ให้เกิดความไม่พอใจ (Hygiene Factor) จะเป็นปัจจัยที่ไม่ได้สร้างแรงจูงใจในการทำงานแต่เป็นเพียงรักษาสถานะไม่ให้เกิดความไม่พอใจ เป็นสิ่งของอยู่ภายนอกร่างกายของบุคคล (Extrinsic Factors) ถ้าบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการ บุคคลจะได้รับการปลดปล่อยจากความไม่พอใจ เขามีลักษณะอารมณ์เป็นปกติสุข แต่ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการดังกล่าว จะเกิดความไม่พอใจ เกิดความเครียดและวิตกกังวล องค์ประกอบประเภทซ่อมแซมนี้ถือว่าเป็น

สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานในการทำงาน เช่น นโยบายและการบริหารงานขององค์กร การบังคับบัญชา อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน ค่าจ้าง สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และกับผู้บังคับบัญชา และความมั่นคงขององค์กร 2. ปัจจัยสร้างแรงจูงใจ (Motivational Factors) เป็นปัจจัยจำพวกที่เป็นเนื้อหาของงานโดยตรง สร้างแรงจูงใจและทำให้มีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น โดยมองปัจจัยนี้ว่าเป็นรางวัลจากการทำงาน เป็นสิ่งที่เกิดภายในร่างกายของบุคคล (Intrinsic factors) ถ้าบุคคลได้รับการตอบสนองในความต้องการด้านความนิยมยกย่องนับถือในตน หรือในด้านอิสระในการกระทำและด้านพัฒนาศักยภาพของตน บุคคลจะมีความรู้สึกพอใจ เมื่อเกิดความพอใจ เขาก็ทำงานมากยิ่งขึ้น หมกมุ่นกับมันมากยิ่งขึ้น แต่หากเขาไม่ได้รับสิ่งเหล่านี้ เขาก็ไม่มีความรู้สึกใด องค์กรประกอบประเภทเสริมสร้างนี้ถือว่าเป็นสิ่งปรารถนาให้ปรากฏอยู่ในการทำงาน เช่น ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยกย่อง การได้รับการรับรู้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ การได้รับความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในอาชีพ และลักษณะของงานที่ท้าทายความสามารถ นอกจากนี้ความคาดหวังในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 1 สอดคล้องกับการวิจัยของ ณัฐวุฒิ ชนะภักดี (2560) ศึกษาระดับความคาดหวัง ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน Call Center บริษัทโทรคมนาคมในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ความคาดหวังในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพจริงในการทำงานไม่สอดคล้องกัน โดยสภาพจริงในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งน้อยกว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน Call Center บริษัทโทรคมนาคมในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อันอาจสืบเนื่องมาจากกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 เป็นหน่วยงานราชการ ซึ่งมีระเบียบ คำสั่ง ข้อกฎหมาย โดยมีวิธีและขั้นตอนให้ปฏิบัติตามเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีผลทำให้การทำงานและจัดหาวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนในการทำงานยุ่งยาก ลำบาก และไม่เพียงพอ นอกจากนี้การปฏิบัติงานจะต้องสั่งการตามสายการบังคับบัญชาหลายระดับและการปฏิบัติงานส่วนมากจะไปปฏิบัติงานนอกที่ตั้งของหน่วยงาน จึงทำให้มีสภาพจริงในการทำงานมีระดับน้อยกว่าของบริษัทโทรคมนาคมในจังหวัดปทุมธานี เป็นหน่วยงานเอกชน ซึ่งการทำงานจะมีสายบังคับบัญชาที่สั้นและการทำงานจะอยู่ในที่ตั้งจึงทำให้สภาพจริงการปฏิบัติงานมีความคล่องตัวและมีวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอในการทำงาน

2. ความสุขในการทำงาน

2.1 ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน รองลงมาคือ ด้านผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านความก้าวหน้าของบุคลากร และด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ สอดคล้องกับการวิจัยของ เมธาวิทย์ทรัพย์ (2564) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความสุขในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านลักษณะงาน รองลงมาคือ ด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน และด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ดังนั้นความสุขในภาพรวมจึงมีความสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดนั้น ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 ระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน ส่วนความสุขในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านลักษณะงาน ซึ่งรายด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่าไม่สอดคล้องกัน อาจเนื่องมาจากบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 และเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพพื้นที่สภาพแวดล้อม และลักษณะงานในหน้าที่รับผิดชอบในการทำงานแตกต่างกัน จึงทำให้ระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด

ของรายด้านไม่สอดคล้องกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดนั้น ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 ระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ในด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ ส่วนความสุขในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ซึ่งระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดของรายด้านพบว่า มีความสอดคล้องกัน แสดงให้เห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 ถึงแม้จะมีสภาพพื้นที่ สภาพแวดล้อม และลักษณะงานในหน้าที่รับผิดชอบในการทำงานแตกต่างกัน แต่มีระดับความสุขต่ำสุดจากการได้รับค่าตอบแทนและผลประโยชน์เกี่ยวกับสวัสดิการ อันเนื่องมาจากการได้รับค่าตอบแทนและผลประโยชน์เกี่ยวกับสวัสดิการน้อยหรือไม่เพียงพอ ส่งผลให้มีระดับความสุขเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สุมาลี ดวงกลาง (2560) ศึกษาความสุขในการทำงานกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทันตสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ พบว่าความสุขในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการวิจัยของ นูร์ปาชีเยห์ गुणा (2562) ศึกษาความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี พบว่าระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุข อาจเนื่องมาจากบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 เจ้าหน้าที่ทันตสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ และบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี เป็นข้าราชการเช่นเดียวกัน ทำให้มีความมั่นคงในอาชีพจึงทำให้มีระดับความสุขในการทำงานสอดคล้องกัน

2.2 เปรียบเทียบความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามระดับชั้น พบว่า ความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมีความสุขมาก ซึ่งไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าในการทำงานของบุคลากรที่มีระดับชั้นแตกต่างกันมีระดับความคาดหวังและสภาพจริงในการทำงานใกล้เคียงกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้มีระดับความสุขไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับทฤษฎีของความไม่ตรงกัน (Discrepancy Theory) ของ Locke (1969) ซึ่งมีความเชื่อว่า มนุษย์จะมีความพอใจหรือไม่พอใจขึ้นอยู่กับ 1. สิ่งที่เขาได้รับจริง ๆ สอดคล้องกับสิ่งที่เขาปรารถนาหรือไม่ และ 2. ปริมาณของสิ่งที่เขาได้รับนั้นอยู่ในระดับสูงกว่าหรือเท่ากับระดับขั้นต่ำสุดที่เขาปรารถนาหรือไม่ บุคคลจะพอใจเมื่อได้รับสิ่งที่ตนปรารถนา และจะพอใจเมื่อได้รับเท่ากับจำนวนที่คาดหวังไว้ บุคคลมักไม่พอใจหากได้รับสิ่งที่ตนไม่ปรารถนา และ/หรือได้รับสิ่งตอบแทนต่ำกว่าที่คาดหวัง สิ่งที่เขาปรารถนาเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็นเงินเพียงอย่างเดียว อาจเป็นลักษณะงาน ลักษณะเพื่อนร่วมงาน ลักษณะหัวหน้าและอื่น ๆ เราสามารถคิดได้ว่าความพอใจหรือไม่พอใจจะเกิดจากผลรวมของความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความเป็นจริงของสิ่งที่เราได้รับในองค์ประกอบต่าง ๆ และแนวคิดของ Porter (1961) เกี่ยวกับความพอใจในงานสนับสนุนทฤษฎีของความไม่ตรงกัน (Discrepancy Theory) ดังกล่าวด้วย สอดคล้องกับการวิจัยของ รัชนิกรณ์ ปานวงษ์ (2561) ศึกษาความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสุรินทร์ พบว่าความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมากแต่ค่อนข้างมาทางปานกลาง และความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสุรินทร์ จำแนกตามแผนกงานไม่มีความแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามระดับชั้น พบว่า ความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมีความสุขมากซึ่งไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ย พบว่า ชั้นประทวนมีระดับความสุขมีค่าเฉลี่ยมากกว่าชั้นสัญญาบัตร อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ระดับชั้นสัญญาบัตรเมื่อถึงวาระโยกย้ายประจำปีจะมีการเลื่อนหรือเปลี่ยนตำแหน่ง ทำให้ต้องโยกย้ายหรือเปลี่ยนสถานที่ทำงาน ซึ่งสามารถโยกย้ายไปได้ทั่วประเทศโดยที่บางครั้งตนเองไม่ได้สมัครใจที่จะโยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง ก่อให้เกิดความกังวลในการทำงาน จึงมีผลต่อระดับความสุขในการทำงาน ซึ่งแตกต่างจากชั้นประทวนซึ่งถ้าไม่สมัครใจโยกย้ายหรือถูกพิจารณาดำเนินการทางวินัยก็จะไม่ถูก

คำสั่งให้โยกย้าย จึงทำให้ระดับชั้นสัญญาบัตรมีระดับความสุ่มมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าชั้นประทวน ซึ่งสอดคล้องกับอัตราการลาออก อัตราการย้ายเข้า-ออก ของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 ปีงบประมาณ 2564-2565 พบว่า ระดับชั้นสัญญาบัตร มีอัตราการโยกย้ายมากกว่าชั้นประทวนและมีบางส่วนได้ถูกโยกย้ายออกไปนอกตำรวจภูธรภาค 1 โดยไม่ได้สมัครใจ นอกจากนี้ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 ยังไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ วุฒิพงศ์ อรรถคำ, และเศรษฐวัฒน์ โชควรกุล (2559) ศึกษาแนวทางสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารกองพันทหารราบ มณฑลทหารบกที่ 21 กองทัพภาคที่ 2 ได้แก่ ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน ด้านโอกาสที่จะก้าวหน้า/เลื่อนขั้น ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และความพึงพอใจในงาน พบว่า ชั้นยศมีระดับขวัญและกำลังใจแตกต่างกัน โดยระดับชั้นสัญญาบัตรมีระดับค่าเฉลี่ยมากกว่าชั้นประทวน อันอาจสืบเนื่องมาจากการทำงานของตำรวจเผชิญเหตุในสถานการณ์เร่งด่วนและใกล้ชิดกับประชาชน ทำให้ระดับชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนทำงานร่วมกันเป็นทีมงานเดียวกัน ส่วนข้าราชการทหารมีอาวุธร้ายแรงเป็นการทำงานป้องกันความสงบจากภายนอกประเทศจึงต้องเชื่อฟังการบังคับบัญชาตามลำดับขั้นระหว่างชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนอย่างเคร่งครัด ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตรได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการมากกว่าข้าราชการทหารชั้นประทวน นอกจากนี้ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตรมีโอกาสที่จะถูกโยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงานน้อยกว่าข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร

2.3 เปรียบเทียบความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามประเภทของสายงาน พบว่าความสุขในการทำงานแตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ ชนาภานต์ ผ่องคณะ (2557) ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนสถานีตำรวจภูธรพระนครศรีอยุธยา พบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีสายงานแตกต่างกัน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของ ลลิตา ปาละกุล, และ อรนนท์ กลันทปุระ (2565) ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสำนักงานงานยุทธศาสตร์ตำรวจ พบว่า ข้าราชการตำรวจสำนักงานยุทธศาสตร์ที่มีระดับตำแหน่งต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อันอาจสืบเนื่องมาจากการทำงานของข้าราชการตำรวจแต่ละสายงานมีรายละเอียดการทำงานแต่ละสายงานและอำนาจหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกัน จึงส่งผลให้ข้าราชการตำรวจแต่ละสายงานมีความสุขในการทำงาน ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน นอกจากนี้ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 จำแนกตามประเภทของสายงาน ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ จิราภรณ์ ภูสมบัติ (2556) ศึกษาความสุขในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง จังหวัดสกลนคร พบว่า พนักงานที่มีแผนก/หน่วยงานที่ปฏิบัติงานและตำแหน่งในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีความสุขในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อันอาจสืบเนื่องมาจากความแตกต่างของอาชีพระหว่างข้าราชการตำรวจกับพยาบาลวิชาชีพ และการทำงานของบุคลากรกองบังคับการตำรวจสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 1 แต่ละสายงานมีอำนาจหน้าที่และพื้นที่รับผิดชอบแตกต่างกัน ซึ่งการทำงานส่วนใหญ่จะต้องไปทำงานนอกที่ตั้งของสำนักงาน ส่วนการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่จะปฏิบัติภายในที่ตั้งของโรงพยาบาล

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่อยู่ในอำนาจการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน ได้แก่ การเลี้ยงอาหารกลางวันที่ดำเนินการอยู่แล้ว และสถานที่ออกกำลังกายภายในหน่วยงานซึ่งยังไม่มีส่วนการลดดอกเบี้ยสหกรณ์ออมทรัพย์ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานไม่มีอำนาจตัดสินใจและจะต้องเสนอไปยังกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อไป

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสุขในการทำงาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน ด้านผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านความก้าวหน้าของบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ โดยแต่ละด้านมีองค์ประกอบตามแผนภูมิภาพ 2

ภาพ 2 แผนภูมิภาพองค์ประกอบของความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 (ที่มา: ผู้วิจัย, 2567)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ความคาดหวังในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับความคาดหวังมาก แตกต่างจากสภาพจริงในการทำงานในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องประชุมรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริมให้สำรวจข้าราชการตำรวจดีเด่นในแต่ละสายงานในแต่ละเดือน นำเอาข้อคิดเห็นและความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชามาปรับปรุงในการทำงาน การจัดทำแผนบริหารจัดการอัตรากำลัง หรือ Human Resource Management (HRM) เพื่อเป็นการแสดงถึงความเอาใจใส่ในการทำงานของผู้บังคับบัญชา

และเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน นอกจากนี้จะต้องสนับสนุนให้ข้าราชการดีเด่นดังกล่าวได้มีความก้าวหน้าในการรับราชการ

2. ความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมีความสุขมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมีความสุขมากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับมีความสุขสูงสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน ด้านผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านความก้าวหน้าของบุคลากร และด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน ของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 ได้แก่ การมีสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ในการทำงานเพียงพอและการได้รับผิดชอบกับงานตรงกับความสามารถ จะทำให้ผู้บังคับบัญชามีความพร้อมในการทำงานและมีความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บังคับบัญชาและข้าราชการตำรวจทุกคนจะต้องรักษาลักษณะดังกล่าวไว้ ส่วนในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านความก้าวหน้าของบุคลากร ที่มีระดับความสุขรองลงมานั้น ผู้บังคับบัญชาและข้าราชการตำรวจทุกคนจะต้องร่วมมือและส่งเสริมให้มีการกระตุ้นให้มีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกัน มีความเอาใจใส่ในการทำงาน ขณะทำงานเพื่อนร่วมงานพร้อมปกป้องดูแลความปลอดภัย การประเมินผลของหน่วยมีความโปร่งใส ส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้และเพิ่มทักษะในการทำงาน ได้รับโอกาสในการตัดสินใจในการทำงาน ส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าตามความสามารถ ส่วนด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์ ซึ่งระดับความสุขมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผู้บังคับบัญชาได้ส่งเสริมสวัสดิการบางส่วน เช่น อาหารกลางวัน ทุนการศึกษาบุตร เพื่อลดค่าใช้จ่ายให้กับบุคลากรแล้ว แต่จะต้องส่งเสริมการเพิ่มรายได้ของครอบครัว เช่น การจัดหาร้านค้าสวัสดิการราคาถูก การส่งเสริมอาชีพหรือแนะนำอาชีพเพิ่มเติมสำหรับแม่บ้าน เพื่อจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ของครอบครัว ทำให้บุคลากรมีความสุขในการทำงานมากยิ่งขึ้น เพื่อความสำเร็จและชื่อเสียงของหน่วยต่อไป

3. ประเภทของสายงานที่ความสุขในการทำงานแตกต่างกัน จำนวน 4 สายงาน ได้แก่ กองกำกับการสืบสวน 1 เปรียบเทียบกับกองกำกับการสืบสวน 3 กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ และกลุ่มงานสอบสวน ถึงแม้ความสุขอยู่ในระดับมีความสุขมากเช่นเดียวกัน ส่วนด้านที่มีความแตกต่างกันเช่นเดียวกันทั้ง 4 สายงาน คือ ด้านความก้าวหน้าของบุคลากร ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องส่งเสริมให้ผู้บังคับบัญชามีความก้าวหน้าเช่นเดียวกันทั้ง 4 สายงาน นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบแล้วปรากฏว่า กองกำกับการสืบสวน 1 มีความสุขมากกว่า ซึ่งผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในประเภทของสายงานกองกำกับการสืบสวน 3 กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ และกลุ่มงานสอบสวน จะต้องร่วมมือและส่งเสริมให้บุคลากรมีความสุขในการทำงานมากยิ่งขึ้น โดยให้กองกำกับการสืบสวน 1 แบ่งปันประสบการณ์และสภาพแวดล้อมการทำงานที่แตกต่าง และนำมาใช้ปรับปรุงในการทำงาน เพื่อให้มีความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่อยู่ในอำนาจการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน ได้แก่ การเลี้ยงอาหารกลางวันที่ดำเนินการอยู่แล้ว และสิ่งที่เห็นควรดำเนินการ คือ จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายในหน่วยงาน ส่วนการเสนอให้ลดดอกเบี้ยสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานของไม่มีอำนาจตัดสินใจ เห็นควรเสนอไปยังกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์พิจารณาต่อไป

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องสมรรถนะและประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงความพร้อมและคุณภาพของการทำงาน

2. ควรศึกษาความพึงพอใจต่อการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 เพื่อนำไปสู่การศึกษาว่าประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยงานอื่นมีความพึงพอใจ

ต่อการทำงานของบุคลากร กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 หรือไม่ เพื่อนำมาปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน

3. ควรศึกษาเรื่องสมรรถนะการสร้างความสุขในการทำงานของบุคลากรกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 เพื่อส่งเสริมให้มีความสุขในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1. (2566). *ข้อมูลแต่งตั้งโยกย้ายและรายงานการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงาน*. เอกสารเสนอต่อที่ประชุมมอบแนวทางการปฏิบัติราชการของกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 1 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2566, กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- จิราภรณ์ ภูสมบัติ. (2556). *ความสุขในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนากานต์ ผ่องคณะ. (2557). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนสถานีตำรวจภูธรพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ณัฐภูมิ ชนะภักดี. (2560). *ความคาดหวัง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน Call Center บริษัทโครคมนาคมในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นุรปาชียะห์ ภูนา. (2562). *ความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี*. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยะธิดา ปัญญา, และไพศาล วรคำ. (2560). *รายงานวิจัยเรื่อง ความสุขในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปิยะนันท์ สวัสดิ์ศฤงฆาร. (2562). *ทฤษฎีสองปัจจัย (Frederick Herzberg)*. สืบค้น มกราคม 8, 2566, จาก <https://www.drpiyanan.com/2019/04/17/2-factor-theory-frederick-herzberg/>.
- พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติพุทธศักราช 2565. (2565, 16 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอนที่ 64 ก. หน้า 3-4.
- สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ. (2565). *แผนปฏิบัติราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. สืบค้น มกราคม 8, 2566, จาก <https://www.royalthaipolice.go.th/downloads/plan65.pdf>.
- เมธาวี ยงทรัพย์. (2564). *ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเชียงแสน จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รัชนิกรณ์ ปานวงษ์. (2561). *ความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลลิตา ปาละกุล, และอรนันท์ กลันทปุระ. (2565). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.

- วุฒิพงศ์ อรรถคำ และเศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล. (2559). *แนวทางสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารกองพันทหารราบ มณฑลทหารบกที่ 21 กองทัพภาคที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุมาลี ดวงกลาง. (2560). *ความสุขในการทำงานกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่* ทัศนสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก.
- Conbach, L.J. (1971). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper Collins.
- Herzberg, F.B. (1959). *The Motivation to Work*. New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Locke, E. A. (1969). What is Job Satisfaction?. *Organizational Behavior and Human Performance*, 4(4), 309-336.
- Porter, L.W. (1961). A Study of Perceived Need Satisfaction in Bottom and Middle Management jobs. *Journal of Applied Psychology*, 45(1), 1-10. Retrieved January 8, 2023, from <https://www.psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Fh0043121>.
- Yamane, Taro. (1970). *Statistic: An Introductory Analysis*. Tokyo: Harper International.

A Studying of the Relationship between the Supervision
Behavior of Mentor Teachers and the Work Efficiency of
Teaching Students in Educational Institutions,
Faculty of Art Education, Bunditpatanasilpa Institute

Phuri Wongwichian

Faculty of Art Education Bunditpatanasilpa Institute

Corresponding Author: bomb8st@hotmail.com

Received: July 31, 2024 Revised: August 27, 2024 Accepted: September 10, 2024

Abstract

This survey research aims to assess the level of mentor teachers' behavior in educational institutions and examine its relationship with the work efficiency of teaching interns. The study also seeks to develop a predictive equation for mentor teachers' behavior and the work efficiency of teaching interns. The samples were 106 students who participated in teaching practicum in educational institutions, Faculty of Art Education, Bunditpatanasilpa Institute, Semester 2, academic year 2023. Data were collected using a questionnaire and analyzed data by using mean, standard deviation, and Pearson's coefficient.

The results showed that: 1. the behavior of mentor teachers, overall, was at a high level. The behaviors with the two highest mean scores included being a role model and promoting the development of professional skills and experiences. The two behaviors with high scores included the ability to manage learning and behavior in giving good advice and suggestions; 2. mentor teachers' behaviors that had a statistically significant relationship at the .05 level with the work efficiency of teaching interns included: behavior in promoting the ability to manage learning, behavior in providing guidance and constructive feedback, behavior in serving as a positive role model, and behavior in supporting the development of professional skills and experience, and 3. the predictor variable that could help collectively forecast the work efficiency of teaching interns was the behavior of supporting the development of professional skills and experience, with statistical significance at the .05 level. This variable could predict 19% of the variance in work efficiency, regardless of other variables, with a prediction error of 0.41. The relationship could be expressed in the form of raw and standardized score equations as follows:

$$Y' = 3.35 + 0.25 X_6$$

$$Z' = 0.43 Z_6$$

Keywords: Behavior of Teaching Mentor, Work Efficiency, Teaching Practicum in Educational Institutions

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ณัฐ วังศรีเขียว

คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Corresponding Author: bomb8st@hotmail.com

ได้รับบทความ: 31 กรกฎาคม 2567 ปรับปรุงแก้ไข: 27 สิงหาคม 2567 ตอรับตีพิมพ์: 10 กันยายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงในสถานศึกษา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 106 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient: r_{xy})

การวิจัยพบว่า 1. พฤติกรรมของครูที่เลี้ยงในสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 พฤติกรรม คือ พฤติกรรมด้านการประพฤติตน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และพฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก 2 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมด้านการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และพฤติกรรมด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดี ตามลำดับ 2. พฤติกรรมของครูที่เลี้ยงที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วย พฤติกรรมด้านการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดี พฤติกรรมด้านการประพฤติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และพฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ และ 3. ตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้แก่ พฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถร่วมกันพยากรณ์การผันแปรของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยไม่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่น ๆ ได้ร้อยละ 19 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.41 โดยสามารถเขียนสมการในรูปความสัมพันธ์แบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$Y' = 3.35 + 0.25 X_6$$

$$Z' = 0.43 Z_6$$

คำสำคัญ: พฤติกรรมของครูที่เลี้ยง, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

บทนำ

พระบรมราชาโฆวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้มอบแก่ครูอาวุโส เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2521 “วิชาชีพครูเป็นวิชาที่สำคัญ เป็นวิชาที่สามารถนำพาคนในชาติให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง อันจะต้องใช้ความรู้ความสามารถที่หลากหลายในการประกอบอาชีพ อีกทั้งต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ในการประกอบอาชีพ” (จิรพันธุ์ ศรีสมพันธุ์, 2557) และพระบรมราชาโฆวาทของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิธี พระราชทานปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันพุธที่ 18 พฤษภาคม 2526 ความตอนหนึ่งว่า “...อาชีพครูถือว่าสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญ มั่นคง และก่อนที่จะพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญได้นั้น จะต้องพัฒนาคน ซึ่งก็ได้แก่เยาวชนของชาติเสียก่อน เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าสมบูรณ์ทุกด้าน จึงจะสามารถช่วยกันสร้างความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้...” (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2562)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวิชาชีพครูนั้นเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญ โดยมีส่วนในการพัฒนาเยาวชน พัฒนาคน และพัฒนาชาติ โดยผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องใช้ความรู้ความสามารถที่หลากหลายและคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีความสำคัญในการสร้างอนุชนให้พัฒนาตนสู่ความเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ ครูมีภารกิจที่ยิ่งใหญ่และมีความสำคัญต่อมนุษยชาติ ประกอบกับภาวะที่สังคมโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษาและครูจึงถูกคาดหวังจากสังคมให้เป็นผู้สร้างเสริมปัญญาให้เยาวชนและผู้คนในสังคมได้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่นและเป็นสุข จากความคาดหวังของสังคมดังกล่าว ครูจึงต้องมีศักยภาพและสมรรถภาพของการเป็นครูอาชีพ ต้องเป็นผู้ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในยุคของการปฏิรูปการศึกษา ครูจะมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาสัมฤทธิ์ผล (คณะศิลปศึกษา, 2562)

การจัดการเรียนรู้หลักสูตรวิชาชีพครูนั้น ครุสภาได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษา หลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา (หลักสูตร 4 ปี) หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น มีการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี โดยให้นักศึกษาดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูระหว่างเรียน รวมทั้งการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ทั้งนี้ให้มีชั่วโมงการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูระหว่างเรียน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 540 ชั่วโมง โดยชั่วโมงการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ต้องไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 8 คาบ และงานอื่น ๆ ในหน้าที่ครู ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 8 คาบ ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน (ครุสภา, 2563)

คณะศิลปศึกษาเป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ภายใต้สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม มีหนึ่งในพันธกิจที่สำคัญในการผลิตครูและพัฒนาการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ ดนตรีและคีตศิลป์ ที่มีคุณสมบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตครูศิลปะที่มีความรู้ ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรีและคีตศิลป์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพครู ทั้งนี้ในการดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) นั้น คณะศิลปศึกษาได้กำหนดแนวทางในการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาออกเป็นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ของการศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 โดยมีเวลาในการฝึกประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 270 ชั่วโมง และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ของการศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 โดยมีเวลาในการฝึกประสบการณ์ไม่น้อยกว่า

270 ชั่วโมง (คณะศิลปศึกษา, 2562) ทั้งในการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษานั้น นักศึกษาจะต้องมีการควบคุม ดูแล และผู้ให้คำแนะนำในขณะปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา หรือที่เรียกว่า ครูพี่เลี้ยง

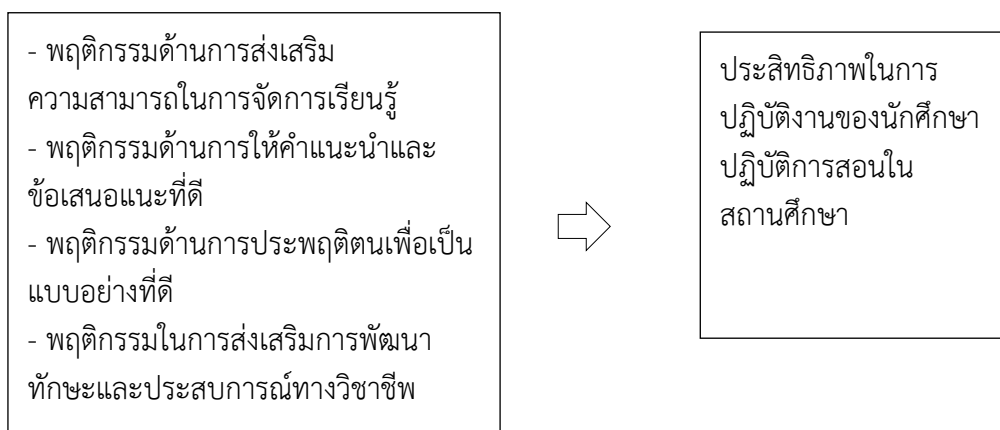
ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แนะนำ ดูแล ช่วยเหลือ ตลอดจนมีอำนาจในการปกครองอบรม และประเมินการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ทั้งนี้บทบาทสำคัญของครูพี่เลี้ยง คือ การแนะนำนักศึกษาให้เข้าใจสภาพการเรียนและปัญหาของผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สังเกตการสอนของตนเองก่อนลงมือปฏิบัติจริง ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำแผนการจัดการเรียนรู้ สาคิต แนะนำ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนให้นักศึกษาดูเป็นแบบอย่าง ให้คำแนะนำในการผลิตสื่อการสอน และให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในชั้นเรียน (คณะศิลปศึกษา, 2562) ซึ่งจะเห็นได้ว่าครูพี่เลี้ยงถือเป็นบุคคลสำคัญในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน รวมถึงการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษา

จากความสำคัญของแนวทางการจัดการเรียนรู้หลักสูตรวิชาชีพครู และบทบาทของครูพี่เลี้ยงที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูพี่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครูของคณะศิลปศึกษา และการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมของครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูพี่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมของครูพี่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ (Correlational Studies) และสร้างสมการพยากรณ์ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จากนั้นนำข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายแล้วเสร็จ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์และสรุปตามจุดประสงค์การวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 106 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการนิเทศของครูที่เลี้ยง และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวนรวม 63 ข้อ โดยดำเนินการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และความเป็นปรนัยของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยมีผลการประเมินข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67–1.00

2.3 การวิเคราะห์ผล

2.3.1 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงในสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการทำวิจัยกับแรงจูงใจในการทำวิจัยของผู้สอนระดับอุดมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient: r_{xy}) สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ ดังนี้ (Hinkle, อ้างถึงใน ภาณุพันธุ์ ชันธะ, และจุไรรัตน์ สุตรุ่ง, 2561)

0.90 – 1.00 มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับ สูงมาก

0.70 – 0.90 มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับ สูง

0.50 – 0.70 มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับ ปานกลาง

0.30 – 0.50 มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับ ต่ำ

0.00 – 0.30 มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับ ต่ำมาก

2.3.3 การสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงในสถานศึกษา มีผลการศึกษาดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของครูที่เลี้ยงในสถานศึกษา

พฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. พฤติกรรมด้านการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้	4.47	0.78	มาก
2. พฤติกรรมด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดี	4.37	0.86	มาก
3. พฤติกรรมด้านการประพฤติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี	4.57	0.77	มากที่สุด
4. พฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ	4.53	0.79	มากที่สุด
รวม	4.49	0.80	มาก

จากตาราง 1 พบว่า พฤติกรรมของครูที่เลี้ยงในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 พฤติกรรม คือ พฤติกรรมด้านการประพฤติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และพฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด 2 พฤติกรรม คือ พฤติกรรมด้านการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และพฤติกรรมด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดี ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ (X_1) สาขาวิชา (X_2) พฤติกรรมของครูที่เลี้ยง ประกอบด้วย พฤติกรรมด้านการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ (X_3) พฤติกรรมด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดี (X_4) พฤติกรรมด้านการประพฤติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี (X_5) พฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ (X_6) กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (Y) มีผลการศึกษาดังตาราง 2

ตาราง 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ตัวแปร	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
X ₁	-.297*	.108	.120	.120	.238*	.183
X ₂		-.015	.011	.076	-.031	-.127
X ₃			.878*	.770*	.823*	.379*
X ₄				.872*	.906*	.422*
X ₅					.862*	.385*
X ₆						.428*

*มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .05 (2-tailed)

จากตาราง 2 พบว่า

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

2.2 พฤติกรรมของครูที่เลี้ยงที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบด้วย พฤติกรรมด้านการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ (X₃) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ พฤติกรรมด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดี (X₄) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ พฤติกรรมด้านการประพุดิตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี (X₅) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ พฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ (X₆) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ

3. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ด้วยตัวแปรพฤติกรรมการนิเทศของครูที่เลี้ยงที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) มีผลการศึกษาดังตาราง 3 และ 4

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนและตัวแปรพยากรณ์

Source of Variation	df	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig
Regression	1	4.12	4.12		
Residual	103	18.33	0.18	23.17	*0.00
รวม	104	22.45			

*p<.05

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรอิสระ (พฤติกรรมของครูที่เลี้ยง) และตัวแปรตาม (ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์ต่อไปได้

ตาราง 4 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E.	Beta	t	Sig
Constant	3.35	0.24	-	13.86	0.00*
X6	0.25	0.05	0.43	4.81	0.00*

*p<.05

R = 0.43

R² = 0.19

S.E.est = 0.41

จากตาราง 4 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ พฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ (X₆) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .043 สามารถร่วมกันพยากรณ์การผันแปรของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยไม่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่น ๆ ได้ร้อยละ 19 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ .041

สรุปผล

1. พฤติกรรมของครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 พฤติกรรม คือ พฤติกรรมด้านการประพฤติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และพฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก 2 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมด้านการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และพฤติกรรมด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดี ตามลำดับ

2. พฤติกรรมของครูพี่เลี้ยงที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วย พฤติกรรมด้านการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ (X₃) พฤติกรรมด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดี (X₄) พฤติกรรมด้านการประพฤติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี (X₅) และพฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ (X₆)

3. ตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้แก่ พฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ (X₆) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถเขียนสมการในรูปความสัมพันธ์แบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$Y' = 3.35 + 0.25 X_6$$

$$Z' = 0.43 Z_6$$

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมด้านการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะว่าการที่ครูพี่เลี้ยงดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนทั้งในส่วนของการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สังเกตการสอนของตน การให้คำแนะนำการวัดและประเมินผล การจัดทำสื่อการเรียนรู้ การสาธิตการสอน การตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการเรียนรู้ และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษา ล้วนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ให้นักศึกษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สายฝน แสนใจพรม, และน้ำผึ้ง อินทะเนตร (2560) ที่ได้ดำเนินการศึกษาบทบาทครูพี่เลี้ยงในการส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า องค์ประกอบของบทบาทครูพี่เลี้ยงที่สำคัญคือการส่งเสริมด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

2. พฤติกรรมด้านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดี มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05. เป็นเพราะว่าในการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษานั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ รวมถึงทักษะในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดีของครูพี่เลี้ยง จะช่วยให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น รวมถึงช่วยสร้างประสบการณ์ทางความคิดให้นักศึกษาเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Starfish Academy (2564) ที่ได้กล่าวถึงการเป็นพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษา คือ การให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม รับฟังปัญหา เป็นต้น แบบในการเรียนรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้สำเร็จลุล่วง และคอยรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ เพื่อให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีความสุข

3. พฤติกรรมด้านการประพุดิตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05. เป็นเพราะว่า นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในวัยที่ใกล้เคียงกับผู้เรียน อีกทั้งประสบการณ์ในการเป็นผู้สอนในสถานศึกษาน้อย ซึ่งอาจส่งผลต่อภาพลักษณ์ ความเหมาะสม และพฤติกรรมในการครองตัวครองตนในขณะปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ ดังนั้นการที่ครูพี่เลี้ยงมีบทบาทในการแสดงพฤติกรรมที่ดี เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาจะช่วยเสริมสร้างมุมมอง ความคิด และเสริมสร้างพฤติกรรมที่ดี เหมาะสม ให้นักศึกษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สิริพร ทิพย์คง, และชานนท์ จันทรา (2548) ที่ได้ดำเนินการศึกษาบทบาทและคุณลักษณะของอาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการสอนคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า บทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยง คือ การพบนิสิตเป็นรายบุคคล การสังเกตการสอนในชั้นเรียนและการบันทึกผลการนิเทศ และในส่วนของคุณลักษณะของอาจารย์พี่เลี้ยง ประกอบด้วย การเอาใจใส่ดูแล การให้กำลังใจในการฝึกสอน การประพุดิตนเป็นแบบอย่างที่ดี การอบรมสั่งสอน การสร้างทักษะและนิสัยที่ถูกต้อง และการสร้างนิสัยที่ถูกต้องแก่ศิษย์

4. พฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5. เป็นเพราะว่า การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษานั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ภายในชั้นเรียน ยังขาดความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานในฐานะครูผู้สอนในสถานศึกษาจริง ดังนั้นการคำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ให้โอกาสในการเรียนรู้งานวิชาการและงานด้านอื่น ๆ สนับสนุนนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ รวมถึงการรับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษาให้นักศึกษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ มุฮัมหมัดอาฟีฟ อัสซอลิฮีย, นัซซิม่า บาเกาะ, เกตุ อัสมีมานะ, และสราวุธ สายทอง (2563) ที่ได้ดำเนินการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตรที่เคยศึกษา 2) ด้านการฝึกและการสัมมนาวิชาชีพ 3) ด้านเพื่อนร่วมงาน 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และ 5) ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การดำเนินการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูพี่เลี้ยงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้แก่ พฤติกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ โดยเป็นพฤติกรรมของครูพี่เลี้ยงที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา การสร้างการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา การสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรม และการสนับสนุนการทำงานของนักศึกษาร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน ดังนั้นสถานศึกษาที่จัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเตรียมความพร้อม การสร้างข้อตกลง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพให้นักศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ควรนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษา
2. ควรมีการนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของแต่ละหน่วยงานและสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูพี่เลี้ยงในแต่ละสถานศึกษาต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- คณะศิลปศึกษา. (2562). *คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (4 ปี)*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2562). *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- คุรุสภา. (2563). *ประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร 4 ปี พ.ศ. 2563*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรพันธุ์ ศรีสมพันธุ์. (2557). *ความสำคัญของวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ภานุพันธุ์ ชันชะ, และจุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2561). การวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์เทศของครูพี่เลี้ยง ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู. *วารสาร OJED*, 13(1), 516-529.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2562). *กลุ่มวิชาชีพครู*. สืบค้น ธันวาคม 8, 2566, จาก <https://www.academic.cmru.ac.th/file/teach62.pdf>.
- มูฮัมหมัดอาฟีฟ อัสซอลิฮีย, นัชชีมา บาเกาะ, เกตุ อัสมิมานะ, และสราวุธ สายทอง. (2563). ปัจจัย ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการสอน อิสลามศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 15(3), 353-362.
- สายฝน แสนใจพรม, และน้ำผึ้ง อินทะเนตร. (2560). บทบาทครูพี่เลี้ยงในการส่งเสริมความสามารถ ด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 11(3), 133-146.
- สิริพร ทิพย์คง, และชานนท์ จันทรา. (2548). บทบาทและคุณลักษณะของอาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการสอนคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 20(3), 35-44.
- Starfish Academy. (2564). *การเป็นพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษา*. สืบค้น ธันวาคม 8, 2566, จาก <https://www.starfishlabz.com/blog/884>.

Development of Game-Based Learning Management Integrated with Kahoot Application on Consumer Protection for Grade 8 Students

Panthip Petchwijit

Lecturer in Social Studies, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

First Author: Phanthip.p@lawasri.tru.ac.th

Chisanupong Yonkhamsaen

Research Assistant, Social Studies Division, Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: 0874995842few@gmail.com

Tanchanok Charikanan

Research Assistant, Social Studies Division, Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: jarikananthanchanok@gmail.com

Received: December 16, 2024 Revised: January 20, 2025 Accepted: February 18, 2025

Abstract

This research aimed to: 1. develop instructional plans; 2. compare learning achievement before and after implementing the instructional plans, and 3. examine students' satisfaction after the instructional intervention. The samples were 34 students from Grade 8/1, selected through cluster random sampling with the classroom as the sampling unit. Research instruments included 1. 15 instructional plans, 2. a 30-item multiple-choice achievement test with a reliability coefficient of 0.77, and 3. a 15-item questionnaire measuring satisfaction with learning activities, with a reliability coefficient of 0.884. The data were analyzed using mean, standard deviation, and dependent t-test.

The research findings revealed that 1. the 15 developed instructional plans were rated at the highest level of overall quality by experts ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.219); 2. students' post-learning achievement scores ($\bar{X} = 19.50$, S.D. = 0.70) were higher than their pre-learning scores ($\bar{X} = 12.50$, S.D. = 0.60) at a .05 level of statistical significance when using the Kahoot application, and 3. students' satisfaction with the Kahoot-integrated learning activities was rated at a high level ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.72).

Keywords: Game-Based Learning, Kahoot Application, Instructional Development

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาฮูท เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

พรรณทิพย์ เพ็ชรวิจิตร

อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

First Author: Phanthip.p@lawasri.tru.ac.th

ชิษณุพงศ์ ยนต์คำแสน

ผู้ช่วยนักวิจัยสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: 0874995842few@gmail.com

ธัญชนก จาริกานันท์

ผู้ช่วยนักวิจัยสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: jarikananthanchanok@gmail.com

ได้รับบทความ: 16 ธันวาคม 2567 ปรับปรุงแก้ไข: 20 มกราคม 2568 ตอรับตีพิมพ์: 18 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้ และ 3. ศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 34 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ทั้งห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน 2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.884 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนา จำนวน 15 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.219) 2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชันคาฮูท พบว่า นักเรียนที่ผ่านการจัดกิจกรรม โดยใช้แอปพลิเคชันคาฮูทหลังเรียน ($\bar{X} = 19.50$, S.D. = 0.70) สูงวก่่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 12.50$, S.D. = 0.60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 3. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้แอปพลิเคชันคาฮูท พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.72)

คำสำคัญ: เกมเป็นฐาน, แอปพลิเคชันคาฮูท, การพัฒนาการจัดการเรียนรู้

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กำหนดวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองที่ดี มีทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย และเพื่อผลิตพัฒนาครูผู้สอนในทุกระดับ และประเภทการศึกษาให้เป็นครูที่มีคุณธรรม มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะสูง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาที่ครูต้องออกแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และเนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความหลากหลายขึ้น ส่งผลต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก (เกศินี อุปการแก้ว, 2562) ดังนั้น เพื่อให้การเรียนการสอนตอบสนองต่อการพัฒนาของเทคโนโลยี จึงต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนรวมกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมถึงเครื่องมือ และระบบปฏิบัติการที่สามารถเชื่อมต่อ และทำงานร่วมกันกับระบบอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้เกิดการประยุกต์เปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างมากในรูปแบบการเรียนการสอนและระบบการศึกษา (กาญจนา บุญภักดี, 2563)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-based Learning) เป็นวิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เป็นวิธีการสอนที่ใช้เกมเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสนใจและกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้ การสอนโดยใช้เกมเป็นฐานยังช่วยให้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน และท้าทายความสามารถ โดยมีผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง และเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูงในการเรียนรู้ (ทิตินา แคมมณี, 2560) หากนำเกมเป็นฐานมาใช้ร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท จะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา รวมไปถึงการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกันของผู้เรียนในชั้นเรียน เมื่อใช้เกมในรูปแบบดิจิทัลจะได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีควบคู่ไปด้วย และหนึ่งในผู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-based Learning) คือ James Paul Gee ที่ได้กล่าวไว้ว่า เกมมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล รวมถึงการตัดสินใจโดยการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์โดยตรง และช่วยสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนในการเรียน ที่จะส่งผลให้ผลการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น (Gee, 2005) ดังจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-based Learning) จะช่วยยกระดับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ทำให้มีแรงกระตุ้นต่อการเรียน และเป็นการผ่อนคลายต่อผู้สอนและผู้เรียน เช่น การวิจัยของ วีรวิชัย บุญส่ง, จิรายุส บุษชา, และอัญญิ สีหะวงศ์ (2566) วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เกม Kahoot เรื่อง ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในการสร้างสรรค์ชาติไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ช่วยสนับสนุนการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา และการมีปฏิสัมพันธ์กันของผู้เรียน โดยใช้บทเรียนที่มีความยืดหยุ่น เน้นการสืบค้น ให้การเรียนรู้ที่มีการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียน และผู้เรียนเคารพคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนการศึกษาที่ต้องการให้คนไทย

เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ แอปพลิเคชันเกมตอบคำถามออนไลน์คาซุท จึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดทางหนึ่ง และสอดคล้องกับ สุธนา สิริธนาพันธ์ (2561) ที่กล่าวถึงเกมคาซุทไว้ว่าเป็นเกมที่ช่วยให้นักเรียนสร้างทัศนคติ และแรงจูงใจในการเรียนรู้ ได้รับความสนุกสนาน รวมทั้งได้เรียนรู้โดยไม่รู้ตัว

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การใช้เกมแอปพลิเคชันคาซุท ในการจัดการเรียนการสอน เป็นการส่งเสริมทางด้านแรงจูงใจให้ผู้เรียนตั้งใจเรียน เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะความคิดริเริ่มจากการบูรณาการความรู้ทักษะด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ประกอบกับผู้วิจัยพบปัญหาเรื่องการเรียนการสอนที่ผู้เรียนไม่สามารถตระหนักและเห็นความเชื่อมโยงของเรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค จึงใช้เกมแอปพลิเคชันคาซุทช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนดังกล่าวที่จะส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซุท เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซุท เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซุท เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

วิทวัส ดวงภูมเมศ และวาริรัตน์ แก้วอุไร (2560) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนนำเกมเข้ามาบูรณาการในการเรียนรู้ ซึ่งใช้ได้ทั้งในขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การมอบหมายงาน และขั้นการประเมินผล

ฉัตรกมล ประจวบลาภ (2559) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐาน เป็นนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยสอดแทรกเนื้อหาบทเรียนลงไปในเกม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ลงมือเล่นและฝึกปฏิบัติตนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในขณะที่ลงมือเล่นนักเรียนจะได้รับทักษะและความรู้จากเนื้อหาบทเรียนไปด้วย ทำให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กัน และชักจูงให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้จนกระทั่งเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

กฤตภัทร สีหารี (2561) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนได้รับการกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ และได้รับการส่งเสริมทักษะตามวัตถุประสงค์และเพื่อมุ่งไปสู่ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ และได้รับการส่งเสริมทักษะตามวัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งไปสู่ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไปพร้อม ๆ กับการได้รับความบันเทิง

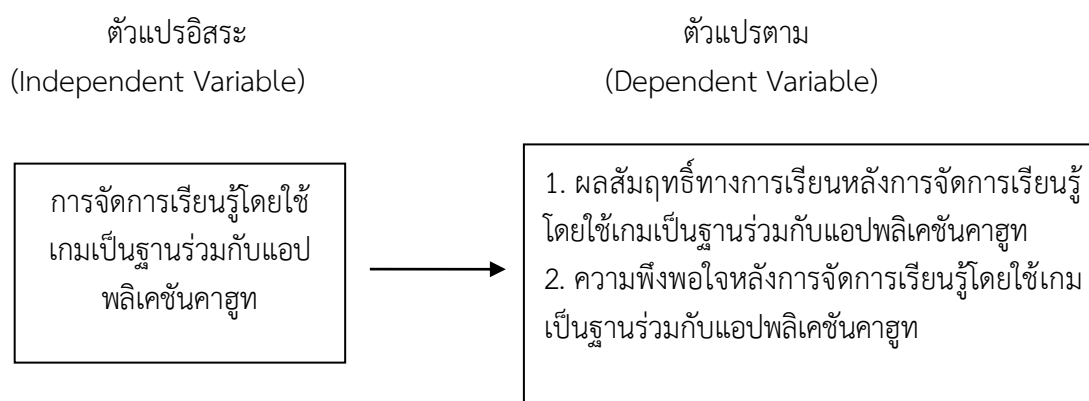
สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานถือเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียนลงในเกมที่สร้างขึ้น ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กระบวนการดังกล่าวครอบคลุมการกำหนดเนื้อหาเกม กติกา

พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น ตลอดจนผลลัพธ์ของเกมที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

หลักการและขั้นตอนในการออกแบบกิจกรรม

สุวิทย์ มูลคำ, และอรรถัย มูลคำ (2545) ได้สร้างขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นตอนเลือกเกมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2. ขั้นตอนชี้แจงการเล่นและกติกา 3. ขั้นตอนเล่นเกม และ 4. ขั้นตอนอภิปรายหลังจากการเล่นและสรุปผล การวิจัยนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้การออกแบบเกมเป็นฐานของ สุวิทย์ มูลคำ, และอรรถัย มูลคำ (2545) มาออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนการออกแบบแอปพลิเคชันใช้หลักการของ Neumann, & Morgenstern (1944) ที่ได้กล่าวถึงการออกแบบเกมคาซุทจำนวน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 2. เลือกเกมที่เหมาะสม 3. ออกแบบกิจกรรม 4. ให้คำแนะนำและการสนับสนุน และ 5. ทบทวน และประเมินผล

กรอบแนวคิด/ทฤษฎี

ภาพ 1 กรอบแนวความคิด

วิธีดำเนินวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนหนองม่วงวิทยา จำนวน 6 ห้อง รวมทั้งสิ้น 177 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนหนองม่วงวิทยา จำนวนทั้งสิ้น 34 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ทั้งห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม เนื่องจากแต่ละห้องเรียนมีการจัดนักเรียนแบบความสามารถเหมือน ๆ กัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซุท รายวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 15 แผน ผ่านการตรวจประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตร และการสอนสังคมศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณา แล้วนำมาคำนวณค่าความสอดคล้อง (IOC) มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวม

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D.= 0.219) หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 หลังจากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้สมบูรณ์ และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท รายวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 แบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน ชนิด 4 ตัวเลือก ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าความสอดคล้องรายข้อ (IOC) ระหว่าง 0.67–1.00 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 33 คน แล้วมาคำนวณหาความยากง่ายได้ค่าระหว่าง 0.40–0.80 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง 0.60–1.00 แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน หรือสูตร K.R.-20 (Kuder, & Richardson, 1973) มีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.77

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใน 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านประโยชน์ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67–1.00 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient (1970) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.884

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำบันทึกข้อความขออนุญาตปฏิบัติการวิจัยต่อผู้อำนวยการโรงเรียนหนองม่วงวิทยา

3.2 ชี้แจงนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัยทราบถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 เพื่อให้ นักเรียนทุกคนเข้าใจตรงกัน และปฏิบัติตามกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง

3.3 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง

3.5 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จแล้ว ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนแล้วให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 คะแนนที่ได้จากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดกิจกรรม และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่า T-test แบบ Dependent

4.3 คะแนนที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้แอปพลิเคชันคาซูท นำมาหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาฮูท เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาฮูท เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาฮูท

แผน ที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน	แปล ผล
1	ความหมาย ของผู้บริโภค	- ครูเล่าประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับ ผู้บริโภค - นักเรียนระดม ความคิดเกี่ยวกับ “ใครคือผู้บริโภค”	- PowerPoint - กระดาษและ ปากกา	5.00	0.00	มาก ที่สุด
2	สิทธิของ ผู้บริโภค	- การบรรยายสิทธิ ของผู้บริโภค - นักเรียนแบ่งกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ กรณีศึกษาเกี่ยวกับ การละเมิดสิทธิของ ผู้บริโภค	- เอกสาร ประกอบการ สอน - คลิปวิดีโอสั้น เกี่ยวกับสิทธิ ของผู้บริโภค	4.33	0.47	มาก ที่สุด
3	หน้าที่ของ ผู้บริโภค	- กิจกรรมตอบคำถาม ผ่าน Kahoot - นักเรียนทำงานกลุ่ม เพื่อออกแบบแผนที่ ความคิดเกี่ยวกับ หน้าที่ของผู้บริโภค	- Kahoot - กระดาษแผ่น ใหญ่และสี	4.33	0.47	มาก
4	ปัญหาการ ละเมิดสิทธิ	- ดูคลิปวิดีโอข่าวการ ละเมิดสิทธิผู้บริโภค - นักเรียนอภิปรายใน ห้องเรียนเกี่ยวกับ สาเหตุและผลกระทบ ของปัญหา	- คลิปข่าว - กระดานไวท์ บอร์ด	4.33	0.47	มาก

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท (ต่อ)

แผน ที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน	แปล ผล
5	กฎหมาย คุ้มครอง ผู้บริโภค	- ครูอธิบายหลักการ ของกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง - นักเรียนทำแผ่นพับ สรุปเกี่ยวกับกฎหมาย ที่สำคัญ	- เอกสาร กฎหมาย - ตัวอย่าง ใบเสร็จรับเงิน	5.00	0.00	มาก ที่สุด
6	การร้องเรียน	- จำลองสถานการณ์ การร้องเรียนสินค้า/ บริการ - นักเรียนเขียน จดหมายร้องเรียน ตามตัวอย่างจริง	- ตัวอย่าง แบบฟอร์ม ร้องเรียน - คลิปวิดีโอ สาธิตการ ร้องเรียน	4.33	0.47	มาก
7	ช่องทาง ร้องเรียน	- การสำรวจข้อมูล ช่องทางการร้องเรียน ในปัจจุบัน - สร้างแผนที่ช่องทาง ที่สามารถร้องเรียนได้	- เว็บไซต์ องค์กรผู้บริโภค - กระดาษและ สี	4.66	0.47	มาก ที่สุด
8	การเลือกซื้อ สินค้าอย่าง ปลอดภัย	- เกมตอบคำถาม เกี่ยวกับการ ตรวจสอบคุณภาพ สินค้า - นักเรียนแบ่งกลุ่ม เล่นบทบาทสมมติใน การเลือกซื้อสินค้า	- ตัวอย่าง สินค้า - สติกเกอร์ คำถาม	4.00	0.00	มาก
9	สัญลักษณ์ที่ ผู้บริโภค ควรรู้	- ครูนำเสนอภาพ สัญลักษณ์มาตรฐาน สินค้าต่าง ๆ - นักเรียนจับคู่ สัญลักษณ์กับ ความหมายของมัน	- สไลด์ PowerPoint - แบบฝึกหัด การจับคู่	5.00	0.00	มาก ที่สุด

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท (ต่อ)

แผน ที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน	แปล ผล
10	การบริโภค อย่างยั่งยืน	- การอภิปราย เกี่ยวกับความสำคัญ ของการลดขยะ - นักเรียนจัดทำแผน รณรงค์บริโภคอย่าง ยั่งยืน	- คลิปวิดีโอ - วัสดุรีไซเคิล	4.33	0.47	มาก
11	การเลือกใช้ บริการ	- ครูจัดกิจกรรม แบ่งปันประสบการณ์ ที่ดี/ไม่ดีจากการใช้ บริการ - นักเรียนร่วมกัน ออกแบบแนวทาง เลือกใช้บริการที่มี คุณภาพ	- กรณีศึกษา - กระดาษและ ปากกา	5.00	0.00	มาก ที่สุด
12	การหลอกลวง ผู้บริโภค	- ชมวิดีโอการ หลอกลวงผู้บริโภคที่ พบบ่อย - นักเรียนจัดทำ โปสเตอร์รณรงค์การ ป้องกันการหลอกลวง	- วิดีโอ - กระดาษ โปสเตอร์และสี	5.00	0.00	มาก ที่สุด
13	การประกัน คุณภาพสินค้า	- นักเรียนศึกษาและ เปรียบเทียบเงื่อนไข การประกันคุณภาพ จากตัวอย่างจริง - กิจกรรมถาม-ตอบ เกี่ยวกับเงื่อนไขการ รับประกันสินค้า	- ตัวอย่าง เอกสารการ ประกัน คุณภาพสินค้า	4.00	0.00	มาก ที่สุด

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท (ต่อ)

แผน ที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน	แปล ผล
14	การ เปรียบเทียบ ราคาสินค้า	- นักเรียนแบ่งกลุ่มทำ การสำรวจราคาสินค้า ในร้านค้า ต่าง ๆ - จัดทำกราฟ เปรียบเทียบราคา สินค้าประเภท เดียวกัน	- สมาร์ทโฟน/ แท็บเล็ต - โปรแกรม สร้างกราฟ ออนไลน์	4.00	0.00	มาก
15	บทบาทของ ผู้บริโภคที่มี จริยธรรม	- การจัดนิทรรศการ เล็ก ๆ ในชั้นเรียน เกี่ยวกับ “ผู้บริโภคที่ มีจริยธรรม” - นักเรียนสะท้อน ความคิดเห็นหลัง นิทรรศการ	- บอร์ด นิทรรศการ - วัสดุตกแต่ง	4.66	0.47	มาก ที่สุด
รวม				4.53	0.219	มาก ที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 15 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.219) แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม โดยใช้หลักการออกแบบแอปพลิเคชันคาซูท ของ Neumann, & Morgenstern (1944) ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 2. เลือกเกมที่เหมาะสม 3. ออกแบบกิจกรรม 4. ให้คำแนะนำและการสนับสนุน และ 5. ทบทวน และประเมินผล ผู้วิจัยยกตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 1 เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค ประกอบการอธิบายดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

- ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจได้อย่างเต็มที่

ขั้นที่ 2 เลือกเกมที่เหมาะสม

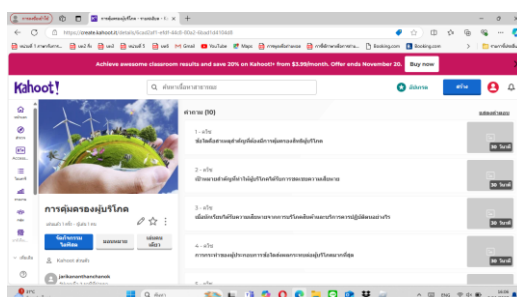
- ผู้สอนได้พิจารณาการเลือกแอปพลิเคชัน จากการเข้าถึงได้ง่ายทางเทคโนโลยีที่มีความสะดวก และไม่เสียค่าใช้จ่าย จึงเลือกแอปพลิเคชันคาสุทมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งการนำแอปพลิเคชันคาสุทมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีความสนุกสนาน และสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

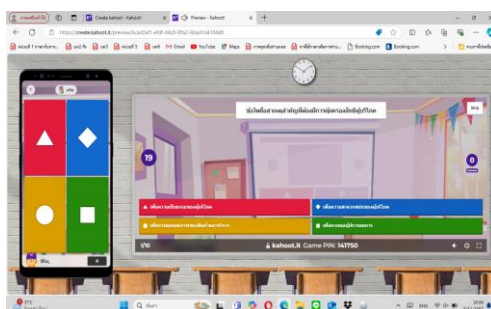
ภาพ 2 หน้าหลักการเรียนรู้ (ที่มา: Go Online Thailand, 2021)

ขั้นที่ 3 ออกแบบกิจกรรม

- ผู้สอนออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาเรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค ที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ผู้เรียนจะสามารถคิด วิเคราะห์ และมีสมาธิในการตอบคำถามตามเวลาที่แอปพลิเคชันกำหนดได้อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการฝึกทักษะการเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน ผู้สอนจึงนำแอปพลิเคชันคาสุทมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในครั้งนี้

ภาพ 3 หน้าแรกก่อนเข้าหน้าข้อคำถาม (ที่มา: ผู้วิจัย, 2567)

ภาพ 4 ข้อคำถาม (ที่มา: ผู้วิจัย, 2567)

ขั้นที่ 4 ให้คำแนะนำและการสนับสนุน

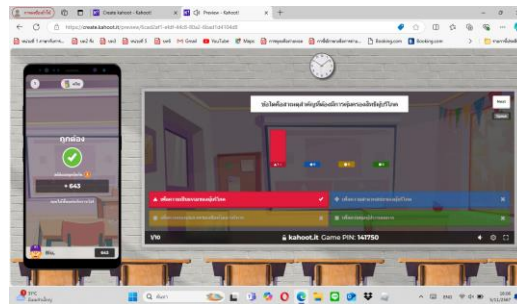
- ให้คำแนะนำผู้เรียนในการเล่นเกมที่เหมาะสม การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม อธิบายวิธีการทำกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกฎและกติกา ก่อนเริ่มทำกิจกรรม

ภาพ 5 ขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม (ที่มา: ผู้วิจัย, 2567)

ขั้นที่ 5 ทบทวนและประเมินผล

- ในคำถามแต่ละข้อหลังจากการเฉลยคำตอบผู้สอนจะทบทวนในข้อนั้น ๆ แอปพลิเคชันคาฮูท สามารถดูคะแนนรวมในการทำกิจกรรมได้ หลังจากที่ทำกิจกรรมในชั้นเรียน ครูผู้สอนให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการทำกิจกรรม

ภาพ 6 การเฉลยผลการทำกิจกรรม (ที่มา: ผู้วิจัย, 2567)

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาฮูท เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน คาฮูท เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

(n=34)					
การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	12.50	.60	-12.45*	.05
หลังเรียน	30	19.50	.70		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แอปพลิเคชันคาซูทหลังเรียน ($\bar{X} = 19.50$, S.D. = 0.70) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 12.50$, S.D. = 0.60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนผ่านการจัดกิจกรรมโดยใช้แอปพลิเคชันคาซูท มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
ด้านการจัดการเรียนรู้			
1. นักเรียนสามารถปฏิบัติและเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น	4.33	0.78	มาก
2. นักเรียนสามารถทำกิจกรรมตามความสามารถของตนได้	4.26	0.79	มาก
3. นักเรียนมีการแสดงความคิดเห็น/ซักถามภายในชั้นเรียน	4.78	0.84	มากที่สุด
4. กิจกรรมช่วยให้ฝึกทักษะของนักเรียนด้านการฝึกคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลาย	4.00	0.80	มาก
5. ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.61	0.69	มากที่สุด
ด้านการวัดผลและประเมินผล			
1. ผู้สอนสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย ตรงตามสภาพจริง	4.25	0.64	มาก
2. ผู้สอนสามารถวัดและประเมินผลด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาของผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย	4.19	0.52	มาก
3. ผู้สอนสามารถใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการตอบคำถามของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ได้	4.27	0.69	มาก
4. ผู้สอนสามารถนำเทคนิคที่ได้จากการเรียนรู้มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา	4.29	0.63	มาก
5. ผู้สอนสามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ครอบคลุมกับเนื้อหาในการสอน	4.66	0.76	มากที่สุด
ด้านประโยชน์การจัดกิจกรรม			
1. นักเรียนสามารถเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น	4.63	0.78	มากที่สุด
2. นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายจากการปฏิบัติกิจกรรม	4.68	0.74	มากที่สุด
3. นักเรียนสามารถนำการทำกิจกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้	4.72	0.79	มากที่สุด

ตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซุท เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
4. นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น	4.59	0.69	มากที่สุด
5. นักเรียนสามารถนำการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.56	0.66	มากที่สุด
รวม	4.45	0.72	มาก

จากตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้แอปพลิเคชันคาซุท พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมมีค่ามาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีการแสดงความคิดเห็น/ซักถามภายในชั้นเรียนมีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.84) รองลงมา นักเรียนสามารถนำการทำกิจกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้มีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$ S.D. = 0.79) และกิจกรรมช่วยให้ฝึกทักษะของนักเรียนด้านการฝึกคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลาย มีค่าน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซุท เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้วิจัยพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 แผน ได้ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ออกมาในเชิงการสร้างการมีส่วนร่วมที่สูง โดยใช้แอปพลิเคชันคาซุทตามแนวคิดของ Neumann, & Morgenstern (1944) ซึ่งในแต่ละแผนการจัดการกิจกรรมกำหนดขั้นตอนในการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจะกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ขั้นที่ 2 เลือกเกมที่เหมาะสม โดยใช้แอปพลิเคชันคาซุทในการทำกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีควบคู่ไปด้วย ซึ่งเทคโนโลยีในปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้ง่าย เหมาะสำหรับการฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ในการแก้โจทย์ปัญหา ขั้นที่ 3 ออกแบบกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมแบบมีตัวเลือกตอบ เพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ที่เหมาะสม ขั้นที่ 4 ให้คำแนะนำผู้เรียนในการเล่นเกมที่เหมาะสม เพื่อการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียน และอธิบายวิธีการทำกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนเริ่มทำกิจกรรม ขั้นที่ 5 ทบทวนและประเมินผลในคำถามแต่ละข้อคำถาม หลังจากการเฉลยคำตอบผู้สอนจะทบทวนในข้อนั้น ๆ แอปพลิเคชันคาซุทสามารถดูแลรวมในการทำกิจกรรมได้ ซึ่งทำให้การใช้เกมคาซุทในการจัดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุก และสามารถมีส่วนร่วมได้ทุกคน อีกทั้งการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้สามารถวัดผลได้อย่างรวดเร็วและตรงประเด็น เกมคาซุทจะช่วยให้ครูสามารถประเมินความเข้าใจของผู้เรียนได้ทันทีจากผลลัพธ์ของการตอบคำถาม ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างรวดเร็ว และแม่นยำ รวมถึงพัฒนาทักษะทางด้านการแข่งขัน สร้างสรรค์ในกลุ่มเพื่อน กระตุ้นความมุ่งมั่นที่จะทำให้คะแนนสูงขึ้น และตระหนักถึงความเชื่อมโยงเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นในการออกแบบเนื้อหา ออกแบบคำถาม ให้สอดคล้องกับเนื้อหา ไม่ว่าจะเป็นการทดสอบ

ความรู้ คำถามเชิงวิเคราะห์ และคำถามเชิงสร้างสรรค์ ทำให้การประเมินผลครอบคลุมทุกด้านของการเรียนรู้ อีกทั้งคาซุทยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันเชิงบวก ช่วยสร้างการแข่งขันที่สนุกสนานในห้องเรียน มีแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อุไรวรรณ ปานทโชติ (2562) โดยกล่าวว่า คาซุทถือเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ลักษณะของโปรแกรมที่คล้ายกับเกมและการมีการแข่งขันในชั้นเรียนทำให้ผู้เรียนสนุกสนานและเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นสื่อการสอนที่ทันสมัย โดยรองรับการใช้งานผ่านระบบออนไลน์ ทั้งทางเว็บไซต์ คอมพิวเตอร์ และแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์แอนดรอยด์ ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมในห้องเรียน นอกจากนี้ คาซุทยังสอดคล้องกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน-หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซุท เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันคาซุท ช่วยกระตุ้นความสนใจ และเพิ่มความกระตือรือร้นของผู้เรียนในกิจกรรม แอปพลิเคชันคาซุทออกแบบให้มีกิจกรรมในรูปแบบการแข่งขันทั้งรายบุคคลและกลุ่ม ซึ่งสร้างความสนุกสนานและช่วยลดความเบื่อหน่ายในการเรียน ผู้เรียนสามารถจดจำกับกิจกรรมและเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น นอกจากนี้ เกมในคาซุทยังเน้นการตอบคำถามอย่างรวดเร็วและถูกต้อง โดยผู้เรียนที่ตอบได้รวดเร็วและแม่นยำจะได้รับคะแนนสูงขึ้น ซึ่งช่วยให้ผู้สอนทราบระดับความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหา และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ในกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวิจัยของ กรรณิการ์ จอมแปง (2565) ได้วิจัยเกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการคิดเชิงคำนวณและแรงจูงใจในการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังการจัดการเรียนรู้ โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 67.80 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสูง การใช้เกมในกระบวนการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ไม่เพียงช่วยสร้างความน่าสนใจและความท้าทายในกระบวนการเรียนรู้ แต่ยังมอบบทบาทสำคัญในการกระตุ้นแรงจูงใจ สร้างเป้าหมายการเรียนรู้ และยกระดับประสิทธิภาพการเรียนรู้โดยรวม นอกจากนี้ การเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐานยังช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงคำนวณผ่านการผสมผสานความสนุกสนานและการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมและมีความกระตือรือร้นในกระบวนการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับวิจัยของ พร้อมเพื่อน จันทน์นวล (2560) ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมคาซุทเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ในวิชาการคณิตศาสตร์ไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การใช้เกมคาซุทช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับก่อนการเรียนรู้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) ผ่านการสร้าง ความเข้าใจด้วยตนเอง นอกจากนี้ การเรียนรู้แบบ Interactive Learning ที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและเนื้อหาช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น อีกทั้งการออกแบบกิจกรรมให้มีความน่าสนใจและดึงดูดใจเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน ยังช่วยเพิ่มแรงจูงใจและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ส่งผลให้กระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชันคาซูท เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมมีค่ามาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมมีความน่าสนใจ สนุกสนาน และดึงดูดผู้เรียนให้มีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น/ซักถามในชั้นเรียนอยู่ในระดับใด มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนโดยใช้เกมคาซูทช่วยสร้างความตื่นตัวและประสบการณ์ใหม่ให้กับผู้เรียน โดยผสมผสานการใช้เทคโนโลยีในเกม ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนานและน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้มีโอกาสร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนในชั้นเรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม เกมคาซูทยังช่วยให้ผู้เรียนฝึกการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ตอบคำถามภายในเวลาที่กำหนด และปฏิบัติตามข้อกำหนดของกิจกรรมอย่างเหมาะสมและครีมีความสามารถในการออกแบบ และจัดทำเครื่องมือในการวัดผลการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูยังขาดความรู้พื้นฐานหรือทักษะในการออกแบบเครื่องมือการวัดผลที่มีคุณภาพ และเหมาะสมกับการเรียนรู้ หรือยังไม่สามารถทำความเข้าใจกับการทำงานของแอปพลิเคชันคาซูทได้อย่างลึกซึ้งเท่าที่ควร รวมไปถึงความยุ่งยาก และเวลาที่จำกัด ซึ่งจะต้องใช้เวลาวางแผนและทดสอบ จึงมีเวลาไม่มากพอที่จะสร้างเครื่องมือที่มีความละเอียดและตรงตามมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งโรจน์ ศรีจันทร์แก้ว, ปกรชัย เมืองโคตร, และ นลิตา ภูสีฤทธิ์ (2565) ได้ศึกษาผลการใช้แอปพลิเคชันคาซูทในการพัฒนาพุทธิพิสัยด้านความรู้ความจำในหัวข้อ พื้นฐานอัตราส่วนตรีโกณมิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม 6 เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการพัฒนาพุทธิพิสัยดังกล่าวด้วยแอปพลิเคชันคาซูท และผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชันดังกล่าวในการกระตุ้นการเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจในกระบวนการศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นริลักษณ์ ปัทมะทัตต์ (2558) วิจัยเรื่อง การใช้สื่อการสอนคาซูท เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชา Fundamental English การศึกษาเรื่อง การใช้สื่อการสอนคาซูทเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชา Fundamental English พบว่า การทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า การวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยการใช้สื่อการสอนคาซูทของนักเรียน มีผลคะแนนที่เพิ่มขึ้น 5 คะแนน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับมากความพึงพอใจในการใช้สื่อการสอนคาซูทของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชันคาซูท มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ซึ่งการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนุกสนานกับการเรียน เกิดการคิดวิเคราะห์ในขณะทำกิจกรรมและเกิดการแข่งขันภายในชั้นเรียน เป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน อีกทั้งการใช้แอปพลิเคชันคาซูทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมิน และปรับการสอนตามผลการตอบสนองของนักเรียนได้ รวมไปถึงการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว แอปพลิเคชันคาซูทจึงช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และมีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. หากผู้สอนจะใช้แอปพลิเคชันคาซูทในการจัดการเรียนการสอน ควรหาอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อผู้เรียน และควรติดตั้งแอปพลิเคชันลงอุปกรณ์ให้พร้อม ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และตรวจสอบระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อความเสถียรในการใช้งาน
2. ผู้สอนควรศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมคาซูทให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ชัดเจนก่อนนำไปใช้ เพื่อให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการชี้แจงกฎกติกาการเล่นเกมนักเรียนทราบก่อนทำกิจกรรมอย่างละเอียด เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาระหว่างจัดกิจกรรม
3. ผู้สอนควรเลือกประเภทคำถามที่หลากหลาย ใช้คำถามที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ หรือคำถามเชิงสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ และผู้สอนควรอธิบายผลหลังการจัดกิจกรรมให้ชัดเจนครอบคลุมวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมเกี่ยวกับเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้รูปแบบเกมให้หลากหลายมากขึ้น เพราะเกมคาซูทมีรูปแบบในการเล่นที่หลากหลาย เช่น การใส่ภาพ คลิปวิดีโอ เป็นต้น จะทำให้ผู้วิจัยสามารถวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนได้มากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมคาซูทแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ เพื่อศึกษาผลการวิจัยว่าจะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชันคาซูทในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อศึกษาความแตกต่างของผลการทดลอง

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ จอมแปง. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดเชิงคำนวณ และแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กฤดาภรณ์ สีหารี. (2561). มุมมองวิศวกรรมซอฟต์แวร์ต่อการเรียนรู้ด้วยเกมดิจิทัลสำหรับการศึกษา ประเทศไทย 4.0. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 28(2), 477-488.
- กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 19(2), A1-A6.
- เกศินี อุปการแก้ว. (2562). ผลของวิธีการสอนโดยใช้แอปพลิเคชันคาฮูท (Kahoot) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านไร่บน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- ฉัตรกมล ประจวบลาภ. (2559). Game-Based Learning กับการพัฒนาการเรียนการสอนทางการพยาบาล. วารสารกองการพยาบาล, 43(2), 127-136.
- ทศนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นริลักษณ์ ปัทมะทัตต์. (2558). รายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง การใช้สื่อการสอน Kahoot เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชา Fundamental English. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- รุ่งโรจน์ ศรีจันทร์แก้ว, ปกรชัย เมืองโคตร, และนลิตา ภูสีฤทธิ์. (2565). ผลของการใช้แอปพลิเคชัน คาฮูท (Kahoot) ที่มีต่อพฤติผลด้านความรู้ความจำเรื่องพื้นฐาน อัตราส่วนตรีโกณมิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา, 1(1), 1-15.
- พร้อมเพื่อน จันทน์นวล. (2560). การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม KAHOOT เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ วรรณคดีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วิทวัส ดวงภูเมศ และวารินทร์ แก้วอุไร. (2560). การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น Learning Management in Thailand 4.0 with Active Learning. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม, 11(2), 1-13.
- วีรวิทย์ บุญส่ง, จิรายุส บุชา, และอัญญิ สีสะวงค์. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เกม Kahoot เรื่อง ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในการสร้างสรรค์ชาติไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3(5), 465-480.

- สุธนา สิริธินดิพันธ์. (2561). ผลการใช้ชุดกิจกรรมควบคู่กับการใช้แอปพลิเคชันคาฮูท เพื่อพัฒนาทักษะการแต่งประโยคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุวิทย์ มูลคำ, และอรทัย มูลคำ. (2545). *วิธีจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- อุไรวรรณ ปานทโชติ. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้เกม KAHOOT สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 4(8), 101-108.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Gee, J. P. (2005). *What Video Games Have to Teach Us About Learning and Literacy: Linking Popular Culture and Education*. New York: Palgrave Macmillan.
- Go Online Thailand. (2021). วันไหนเบื่อๆ มาเล่น Quiz เกมสนุกๆ ผ่าน KAHOOT กันดีกว่า. สืบค้น พฤศจิกายน 1, 2567, จาก <https://shorturl.asia/NYkCn>.
- Neumann, J., V., & Morgenstern, O. (1944). *Theory of Games and Economic Behavior*. New Jersey: Princeton University Press.
- Kuder, Frederic G., & Richardson, M. W. (1973). The Theory of the Estimation of Test Reliability. *Psychometrika*, 2, 151–160.

A Study of the Heritage and Development of Overseas Chinese Associations in Khon Kaen Province, Thailand*

Han Ruibao

Ph.D. Candidate, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities,
Kasetsart University

First Author: han.r@ku.th

Kanokporn Numtong

Associate Professor, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities,
Kasetsart University

Corresponding Author: Kanokporn.n@ku.th

Nathakarn Thaveewatanaseth

Dr., Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University

Corresponding Author: nathakarn.th@ku.th

Received: August 7, 2024 Revised: September 2, 2024 Accepted: October 16, 2024

Abstract

This study focuses on 24 Overseas Chinese Associations in Khon Kaen Province, Thailand, utilizing literature review and fieldwork methods to explore their development history since 1944. The findings categorize the existing associations into five types based on the five relationships: Geographical, Kinship, Religious, Business, and Cultural-Educational. Over the past eight decades, these associations have transitioned from independent modes of operation to a conglomerate model centered around the Khon Kaen 24 Overseas Chinese Associations Fellowship. This collective development has not only strengthened cultural heritage and community cohesion but has also significantly enhanced the influence of Chinese associations in local society.

Keywords: Overseas Chinese Associations, Thailand, Khon Kaen Province, Heritage and Development

* This article is part of the doctoral thesis entitled A Study of the Twenty-four Overseas Chinese Associations in Khon Kaen Province, Thailand, submitted for the Doctor of Philosophy degree in Eastern Languages at the Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University. Assoc. Prof. Dr. Kanokporn Numtong has kindly served as the principal advisor, with Dr. Nathakarn Thaveewatanaseth as the co-advisor.

泰国孔敬府华人社团的传承与发展**

韩瑞宝

博士在读，泰国农业大学人文学院

邮箱: han.r@ku.th

吴琼

副教授，泰国农业大学人文学院

邮箱: kanokporn.n@ku.th

陈玉琳

博士，泰国农业大学人文学院

邮箱: nathakarn.th@ku.th

文章收到日期: 2024 年 8 月 7 日 修订日期: 2024 年 9 月 2 日 发表回复: 2024 年 10 月 16 日

摘要

本文以泰国孔敬府 24 个华人社团为研究对象，采用文献回顾和田野调查的方法，对这些社团从 1944 年至今的发展历史进行了梳理分析。研究表明，孔敬现有的 24 个华人社团可以分为 5 种类型：地缘性、血缘性、神缘性、业缘性，以及文化教育性社团。经过八十余年的发展演变，孔敬府华人社团从各自独立的发展模式，转变为以孔敬 24 侨团联谊会为核心的集团化发展。这种集体发展不仅加强了文化传承和社区凝聚力，还大大提升了华人社团在地方社会中的影响力。

关键词: 华人社团, 泰国, 孔敬府, 传承与发展

** 本文是泰国农业大学人文学院东方语言文学系文学博士研究生学位论文《泰国孔敬府 24 侨团研究》的组成部分，主导师是吴琼副教授，副导师是陈玉琳博士。

引言

华人社团是海外华人为了维护文化身份和促进共同利益，在居住国通过血缘、地缘、宗教信仰、文化和行业联系等多种纽带形成的组织。根据中国国务院侨务办公室副主任谭天星介绍，截止到 2016 年，海外华人社团数量已经超过 25000 个 (Ji, 2016)。在泰国，庞大的华人群体创建了各种类型的华人社团，遍布全国各地。这些社团在国家层面上汇聚了一批极具影响力的泰国华人，他们在经济、文化、社会和政治等方面对泰国社会产生了深远的影响，同时也成为促进泰中关系的重要桥梁 (Zhuang, et al., 2010)。在地方层面，华人社团积极参与社会慈善、救援和教育等事业，成为地方社会不可或缺的力量，推动了社区的进步与和谐。

本文研究的地域范围是泰国东北部孔敬府，研究对象是孔敬府 24 个主要华人社团。孔敬府距离曼谷约 445 公里，面积约 10886 平方公里，主要是平原和丘陵地形，共有 26 个县 (Khon Kaen Provincial Office, 2012)，人口近 180 万 (Department of Provincial Administration, 2023)。孔敬府是泰国东北部地区的政治、商业、教育、以及技术中心 (Panjanthuek, & Ruangthamsing, 2019)，也是规划中的东盟中南半岛“东西走廊”和中泰高铁交汇之处，中国、老挝、越南在孔敬府设有领事馆。

尽管泰国华人社团的研究已有广泛的宏观视角分析，如 Zhu (2020) 探讨了二十世纪以来泰国华人社团对中泰关系的影响，Pan (2008) 从宏观上对泰国华人社团的演变轨迹和各阶段特点进行了总结分析，这些研究通常将华人社团置于中泰两国关系和政策变迁的历史背景中，侧重于探讨曼谷华人社团总会及其在全国层面的影响。然而，这种研究往往忽略了地方性华人社团的独特作用，特别是在东北部这样的非中心地区。本研究通过聚焦孔敬府的 24 个华人社团的历史传承和发展过程，尝试探索这些社团的历史传承和发展趋势。

研究目的

本文旨在梳理和分析泰国孔敬府华人社团的历史传承与发展，探讨这些社团的发展态势和未来趋势，丰富泰国地区性华人社团的研究成果。

研究方法

本文主要采用文献回顾和田野调查方法来探讨泰国孔敬府华人社团的传承与发展。

文献回顾：通过中国知网、谷歌学术等，对现有华人社团研究成果进行系统检索、回顾和梳理，了解有关华人社团的发展历史和研究现状。

田野调查：田野调查是获得有关孔敬府华人社团发展历史的重要方法，本文采用参与观察、半结构访谈等方式收集相关资料，通过参与孔敬府华人社团的各种活动，如节日庆典、常月聚会和其他公共活动，进行观察记录；同时，在 2024 年 4 月至 8 月之间，通过提前制定访谈提纲、访谈计划，预约访谈人员等方式，针对孔敬府 24 主要侨团领导人和成员进行了访谈，并对访谈数据进行转录、整理和分析，收集了部分一手资料。

概念界定及使用说明

有关“华人”“华侨”的定义

根据中国国务院侨务办公室 2019 年发布的《关于界定华侨外籍华人归侨侨眷身份的规定》的定义，华侨是指定居在国外的中国公民。具体来说，华侨需要满足以下的要求：

1. “定居”是指中国公民已取得住在国长期或者永久居留权，并已在住在国连续居留两年，两年内累计居留不少于 18 个月。

2. 中国公民虽未取得住在国长期或者永久居留权，但已取得住在国连续 5 年以上(含 5 年)合法居留资格，5 年内在住在国累计居留不少于 30 个月，视为华侨。

3. 中国公民出国留学(包括公派和自费)在外学习期间，或因公务出国(包括外派劳务人员)在外工作期间，均不视为华侨。

“华人”指的是已加入外国国籍的原中国公民及其外国籍后裔，或者是中国公民的外国籍后裔。(Overseas Chinese Affairs Office, 2019)

由于 1955 年，中国放弃双重国籍的政策，并鼓励华侨加入居住国国籍，成为居住国国民 (Zhuang, 2002)。此后，在泰国的华侨逐渐归化为泰国公民。为行文方便，本文中对“华人”“华侨”不做明确区分，皆指在泰国的中国人或其后代。

文献回顾

本文主要从两个方面进行理论基础和文献回顾，第一，有关泰国华人社会的研究；第二，有关泰国华人社团的研究。

1. 有关泰国华人社会的研究

长期以来，泰国华人华侨一直是学术界关注的重点研究对象。早在 20 世纪 50 年代之前，就已有关于泰国华人华侨的专著发表，例如 Landon (1941) 探讨了 20 世纪初泰国民族主义兴起的背景下，泰国政府实施排华政策对经济社会带来的影响。Skinner (1957) 全面阐述了泰国华人社会从 18 世纪至 20 世纪 50 年代的社会变迁，他创造性地从“同化论”的视角分析了华侨如何融入泰国社会的情况，该书也提到很多关于泰国华人社团的史料，是研究泰国华人社会的经典之作。Skinner (1958) 分析了泰国华人社会领袖在经济和政治领域的作用和影响，深刻影响了后人研究华人群体在泰国社会中的地位的研究。Coughlin (1960) 对泰国华人的身份认同情况进行了研究，他认为，华人并非一味地保持纯粹的华人特性，而是通过与泰国文化的互动，融入了泰国社会，展现出一种双重身份的认同。Lee (1999) 探讨了 20 世纪上半叶，泰国华侨在面对中泰两国国家认同取向时的挣扎，很多泰国华侨在情感上认同中国，理性上选择泰国国籍。2003 年至 2005 年，华侨崇圣大学泰中研究中心连续出版了三辑《泰国华人华侨史》，汇集了一大批有关泰国华人的历史资料，覆盖面广，数据翔实，是研究泰国华人社会变迁不可多得的材料 (Thai-Chinese Research Center, 2003-2005)。Hong 和 Li (2006)

共同主编的《泰国华人华侨研究》是第一部研究泰国华人社会的综合性史料，它分为七部分：移民史、华人华侨人物、华人神庙、社团、侨批文化、华文教育和华文报刊，收录了中泰学者 66 篇关于泰国华人华侨的研究，翔实记录了泰国华人在不同时间的奋斗史，对深刻理解泰国华人社会的发展具有重要价值。Theerasasawat (2008) 通过文献梳理和访谈的方法，考察了华人在泰国东北部的历史，并对泰东北黎逸府、玛哈沙拉坎府、四色菊府、乌隆府、益梭通府、呵叻府巴泰县，以及孔敬府的华人发展历史进行了研究。以上专著都从宏观层面对泰国华人社会进行了研究，让我们能够从泰国历史发展的大背景下，了解华人在泰国的创业历程，感受华人融入泰国社会的做出的努力。

还有一些学者针对泰国华人的特定群体及其文化做出了研究，如 Lee(1990) 、Dong (1999) 等人对潮州人对泰国社会和经济的影响以及移民泰国历史做了研究，前者从潮州人在种植业、制糖业和碾米业的贡献，潮州人对泰国经济发展的贡献，后者聚焦于对潮州人移民泰国的历史考察，分析了潮州人在特定历史阶段对泰国经济社会产生的影响；有些学者针对泰国华人社会文化进行了研究，尤其是华人民间信仰在泰国的传播，如 Ho (1995) 对五个方言群 (潮州、福建、客家、海南、广府) 的华人庙宇进行了统计分析，对他们的管理结构，以及它们与秘密会社的关系进行了梳理，为理解泰国华人在 19 世纪时的宗教活动和社会结构提供了宝贵材料。Duan (1996) 在基于田野调查的基础上，对泰国的中式寺庙进行了统计，对泰国的中式寺庙的功能、所属教派和所祀神祇，以及与中国本土寺庙的异同进行了详细阐述，对华人民间信仰的研究提供了丰富的材料。郑志明教授在其文章《泰国华人社会与宗教》中，在泰国的考察和访谈数据基础上，探讨了泰国华人通过宗教活动加强对原乡文化认同感情的情况，他指出，泰国华人宗教团体对华文教育的推动不仅减缓了华人泰化的进程，还促进了华人与泰人之间更多的文化交流 (Zheng, 2005-2006)，这些研究成果丰富了我们对于泰国华人社会宗教面貌的理解，也进一步向我们揭示了宗教信仰在维护文化认同和促进文化交流方面的重要作用。

2. 有关泰国华人社团的研究

有关泰国华人社团的研究材料并不丰富，Pan (2008) 采用了综合性的方法论，结合中泰官方史料、档案、文物资料、华人社团文献、华文报刊等，结合田野调查，全面探讨了 19 世纪中叶一直到 1945 年后的华人社团的发展变迁，这项研究分析了在两国政策变化背景下的华人社团的艰难发展，并对华人社团的组织发展、运作机制、社会功能和历史作用等做了分析。庄国土等人合著的《近 30 年来东南亚华人社团的新变化》一书详细论述了近 30 年来泰国华人社团的发展概况、功能变化以及社会变迁与泰国华人社团发展的相互作用 (Zhuang, et al., 2010)。这些研究为理解泰国华人社团在当代的演变和作用提供了宝贵的视角和分析。Laotrakunchai 等 (2022) 对泰国华人文化社团的文化功能和发展展开了研究，并针对文化社团的发展，从泰国和中国两方面提出了相应对策。

综上所述，尽管目前的研究已经从宏观层面对泰国华人社会进行了广泛探讨，但对于地方性华人社团的独特角色和影响，尤其是孔敬府等东北部地区的社团

研究仍较为匮乏。本研究旨在丰富地方性华人社团的研究，通过深入分析孔敬府 24 个主要华人社团的发展历程，探讨这些社团如何根据不同历史时期的国家政策和地方需求调整其功能与活动，以及它们如何利用集体策略在社区发展中发挥作用。

研究结果

本文的研究结果分别从中国人迁移到孔敬、孔敬华人社团的兴起与发展、孔敬华人社团的集团化发展三个方面展开。

1. 中国人迁移到孔敬

中国人移民泰国的历史悠久，迁移历史与泰国的经济政策和社会变迁，密切相关，学界已有很多研究成果。尽管中国人最初迁往孔敬的确切时间尚无定论，但广泛的研究显示，直到 20 世纪初期，泰国东北部社会仍然处于自给自足、以物易物的小农经济阶段 (Baker, & Phongpaichit, 2014)，孔敬府也尚未得到开发，是一个相对封闭的区域。20 世纪以前来到泰东北地区的华人，主要是“劳工或者中间商 (She, et al, 2019)”。1855 年，《鲍林条约》签署之后，泰国经历了剧烈的经济结构转变。尽管华人传统的商业受到冲击，但他们作为连接城乡经济的中间商的角色逐渐显现，特别是在农产品方面，从乡村运至城市并加工出口的商业活动中显得尤为重要。

1900 年，曼谷到呵叻府的铁路开通，大量中国移民开始经呵叻来到孔敬。泰国早期铁路干线的修建吸引了许多潮州人和客家人，有些甚至专门从汕头而来从事修建铁路的工作，这些华人群体因其吃苦耐劳而成为主要劳动力来源，很多人在合同结束后，就扎根铁路沿线生存下来 (Li, 2015)。1933 年 4 月，孔敬火车站的正式开通使得曼谷到达孔敬的交通更加便捷，进一步促进了华人的迁入，为这座城市带来了商业上的繁荣。新的商业模式和职业开始在孔敬发展，碾米厂、养猪场、旅馆、杂货店、药店，甚至鸦片馆和妓院开始出现，附近的村民把稻米运到火车站附近的碾米厂销售，售卖大米、鱼、食物的摊贩开始出现，并在孔敬火车站附近形成了以华人为主体的商业圈，那时候华人修建的半水泥半木制结构的房子，现在仍有一些完整地保留在火车站附近。

图 1 孔敬府火车站附近的老建筑 (研究者拍摄, 2024)

1961 年, 出于军事和安全的需要, 在美国的援助下, 连接首都曼谷和东北部边境城市廊开的友谊路 (泰国 2 号公路) 全线开通 (Pechpakdee, 2020)。随着铁路和公路的延伸, 更多的中国人出于业务拓展或家庭团聚的需要, 大规模迁入孔敬 (She, et al., 2019)。泰国前总理沙立 (Sarit Thanarat), 1908 年出生在曼谷, 在泰国东北部度过了青年时代, 1958 年 10 月至 1963 年 12 月期间, 沙立担任泰国总理。在他其担任总理期间, 制定了第一个泰国国家经济发展计划, 将孔敬选为东北地区的发展中心, 重点发展基础设施, 如道路、电力和水利工程等 (Pechpakdee, 2020), 使孔敬迎来了高速发展的阶段。这一时期, 孔敬尚未得到充分开发的商机吸引了大量华人迁入, 随着人口增长, 为了满足经济、情感和信仰上的需求, 孔敬的华人社团开始出现并快速发展。

孔敬的经济转型与华人社区的形成和扩张紧密相连。华人通过劳动和商业活动为自身社群提供支持的同时, 也对孔敬地区的社会经济格局产生了深远影响。这些早期移民的经历和贡献构成了孔敬华人社团后续发展的基础, 为其文化传承和社会功能的演化提供了关键线索。

2 孔敬华人社团的兴起与发展

华人社团的发展与中泰两国的关系发展、政策变化紧密相关。孔敬现有的 24 个华人社团, 成立最早的是孔敬书报社, 该社成立于 1944 年。当时正值第二次世界大战末期, “在中国领事馆的鼓励下, 书报社作为国民党的组织在孔敬、披集等地恢复过来了” (Skinner, 1957), 书报社成立的最初目的是为了帮助本埠民众解决遇到的困难, 负责同当时的中华民国驻泰国大使馆联系。起初, 该社办事处设立在是曾路 (Sri Chant Rd) 与城后路 (Lang Muang Rd) 交汇处, 孔敬电影院旧市场附近。1953 年因一场大火, 该处所有房屋都损失殆尽。多年以后, 在孔敬光裕泰酒店主人的慷慨相助下, 孔敬书报社才得以搬迁至孔敬国家银行对面, 靠城中路 (Klang Muang Rd) 一侧小巷内门牌 134 号, 即今日的孔敬泰宁两合公司后面的排屋内, 一直延续至今。1983 年, 又搬迁到孔敬市区安玛路 (Ammart Rd) 95 号。1991 年, 孔敬书报社正式向政府注册成为合法社团组织。现任社长是本地华侨唐光汕先生, 唐先生出生在泰国, 在汕头完成了初中教育后返回泰国, 后在孔敬生活、创业。唐先生 2015 年接任书报社第八任社长后, 带领会员重新修整了办事处, 更改社名为 “孔敬书报 (中华文化) 社”, 将原名增加 “中华文化” 四个字, 以 “弘扬中华文化, 融洽泰国风俗” 为目标, 现在的书报社早已完全褪去了政治色彩, 向文化和社区服务转型。每月 6 日是书报社会员常月聚会的时间, 现在的主要活动是发扬中华文化、发扬好人好事、联谊聚会、发挥会员兴趣以及共同参与慈善活动。

1956 年, 孔敬当地华侨曹似能、何益华、黄理嘉、隆裕祥、吴志贤, 这五位热衷于慈善事业的当地华侨发起成立了孔敬存心善堂, 并于 1959 年正式获得泰国内政部批准, 地址在孔敬市城后路 (Lang Muang Rd) 门牌 355/3 号。该善堂的宗旨是 “救灾恤难, 协助收殓, 开展社会福利事业”。2000 年, 存心善堂旧址已经不能满足使用需求, 在董事会、会员们、善众的集资下, 耗费两百多万泰铢重建, 取名 “惟德厅”。

新楼的启用仪式规模盛大，单庆祝活动就举办了六天六夜。后来，孔敬存心善堂加入了泰国德教会，内设德教紫心阁。2020 年 2 月，孔敬存心善堂紫心阁为庆祝孔敬存心善堂成立 64 周年、德教会紫心阁成立 38 周年、世界最大的宋大峰祖师圣像安灯暨安装金柱 4 大庆典，在孔敬他拍地区 (Tha Phra) 建造分堂“孔敬紫心德林”，占地 10 莱，并在此兴建宋大峰祖师圣像，该圣像宽 29 米，高 48 米，是世界上最大的宋大峰祖师圣像 (Thaicn.net, 2020)。孔敬存心善堂主奉宋大峰祖师，孔敬集慧善堂明群善坛加入了泰国佛教众明慈善联谊会，主奉八仙，除此之外，孔敬本头古庙主奉本头公和本头妈，这三处形成了孔敬府主要的三家神缘性华人社团。华人通过民间信仰和慈善活动，进一步融入当地社会，在收尸赠葬、医疗救助、救灾恤难、社会福利方面扮演重要角色。

孔敬公立华侨学校始建于 1930 年，是当地华侨为培育华侨子弟而建，起初主要教授潮州话。1958 年，泰国政府对华校的政策一度变得温和，放宽了对华校的限制政策，随着学校数量的增长和校园规模的扩大，原有的管理模式已经不能满足学校的发展需求，为了应对这些挑战，使各华人社团能够参与到华侨学校的管理工作中，在林振民先生等多位校友的倡议下，组建了孔敬公立华侨学校校友会，校友会的宗旨是“促进学校教育发展；促进校友之间的团结；颁发贫困优秀学生奖学金；加强与政府公共服务部门的合作；不涉及政治”。2005 年，华侨学校校友会与本校教育慈善基金会合并，仍称为“孔敬公立华侨学校校友会”。在校董会成立之前，校友会一直负责管理孔敬公立华侨学校日常校务工作。对学校发展有重大贡献的各界人士，被校友会敦请为永远荣誉主席、永远名誉主席、名誉主席等，校友会内部设有法律顾问、会务顾问、主席、副主席、中文秘书、泰文秘书、财政、文教股、校务发展计划组、福利股、交际股、宣传股、康乐股、妇女组、会员股、资讯科技组、外国联络组等机构，孔敬公立华侨学校于 1946 年 10 月 14 日正式获得泰国教育部批准设校。

1974 年，孔敬客家华侨曾铁生先生有感于本地客家人去世后，参与葬礼的人很少，且缺乏中式葬礼的仪式，认为大家应该团结一致，帮助相亲妥善安排葬礼，于是联络本地客家乡亲建立了自己的组织。直到 1976 年，孔敬客属联谊会才得以正式成立，由曾铁生先生任首任主席。联谊会的成立，得到了本地客家华侨的大力支持，大家集资设立了发展基金，购买了地皮，建立了永久办公大楼。1994 年 8 月 14 日，孔敬客属联谊会正式在政府注册，2022 年 11 月 26 日，在北榄坡 (Nakhon Sawan) 举行的泰国客家总会决定将“孔敬客属联谊会”更名为“孔敬客家会馆”。截止到 2021 年，孔敬客家会馆共有会员 500 多名，并在孔敬府万沛县 (Ban Phai)、春彭县 (Chum Phae)、蒲央县 (Phu Wiang)，以及暖限埠 (Ban Non Han Subdistrict) 设有孔敬客家会馆联络处 (The Hakka Association of Khon Kaen, 2021)。

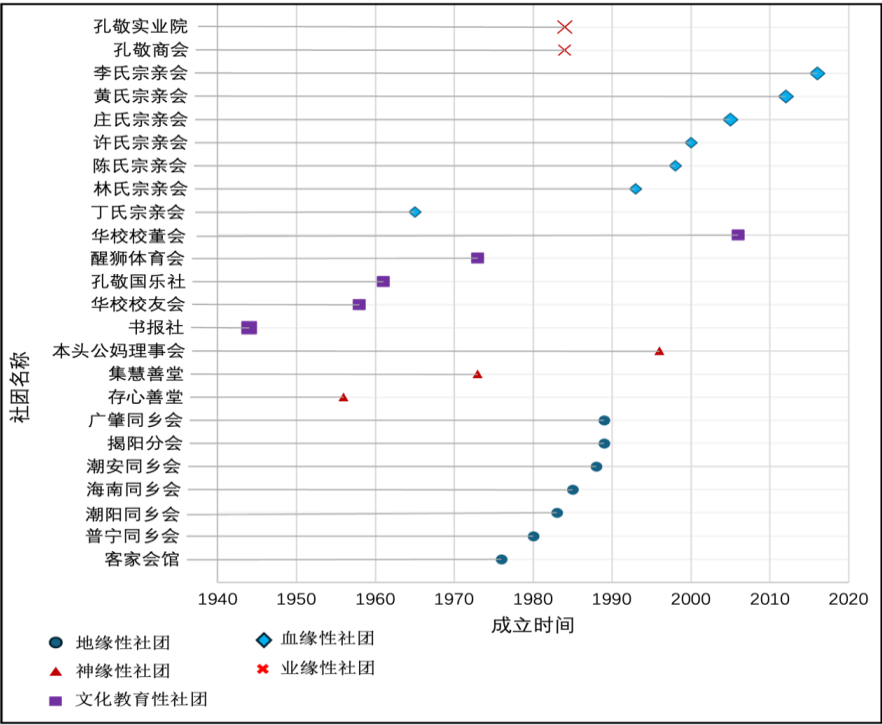

图2 孔敬府华人社团成立时间线 (来源于研究者, 2024)

从图 1 可以看出，孔敬的华人社团基本都是成立在二战以后。当时，中国成为战胜国，于 1946 年 1 月 23 日和泰国签订了《中暹友好条约》，并在曼谷设立大使馆，清迈、呵叻、北榄坡、宋卡四地设立领事馆。在这种背景下，各种地缘性社团纷纷建立，其初衷和起点均为联络乡谊、团结互助 (Pan, 2012)。在曼谷的全国性华人社团得以发展壮大后，这种影响力也传导到了外府。20 世纪七、八十年代，是孔敬府华人社团兴起的时代，尤其是地缘性社团，基本都成立于该时期。如：1980 年，旅暹普宁同乡会孔敬联络处成立；1983 年，孔敬潮阳同乡会成立；1985 年，孔敬海南同乡会成立；1988 年，孔敬潮安同乡会成立；1989 年，揭阳会馆孔敬分会成立；1989 年，孔敬广肇同乡联谊会成立。

进入 20 世纪 90 年代，各血缘社团的曼谷宗亲总会开始到地方上寻访宗亲，加强全泰同姓族人的联系。如 1993 年，曼谷林氏宗亲总会第十五任理事长林文辉先生带团访问孔敬府，受到了孔敬林姓宗亲的热烈欢迎。借此机会，孔敬府林氏宗亲联络处正式成立，由孔敬府华侨林敬安先生任首任联络处主任。

孔敬 24 侨团的历史发展展示了华人社区在面对挑战时的团结和适应性。在过去的八十多年中，华人从各处迁移到孔敬繁衍生息，他们大多数携带着有限的资源，面对新的社会和文化环境，在没有祖国的直接保护和缺乏充分的当地社会支持的情况下，开始在孔敬谋生。这一移民经历中的挑战，特别是语言和文化差异，催生了强烈的社区凝聚力和自我帮助的精神。为了应对这些挑战，孔敬的华人社区逐步组织起来，以地缘、神缘、文化教育、血缘、业缘为纽带，逐渐形成了 24 家华人社团，它们使得华人能够在缺乏外部支持的情况下自我维持和发展，同时也对孔

敬地区的经济和文化景观产生了深远的影响。通过这些社团，华人不仅保持了与中国的文化和历史联系，也促进了与泰国社会的融合，展现了双重文化身份的独特性和力量。

这些社团在孔敬府中扮演着不可或缺的角色，不仅支持经济发展，还维护文化传统，促进社会融合，显示了华人在泰国社会中逐渐增强的影响力和参与度。

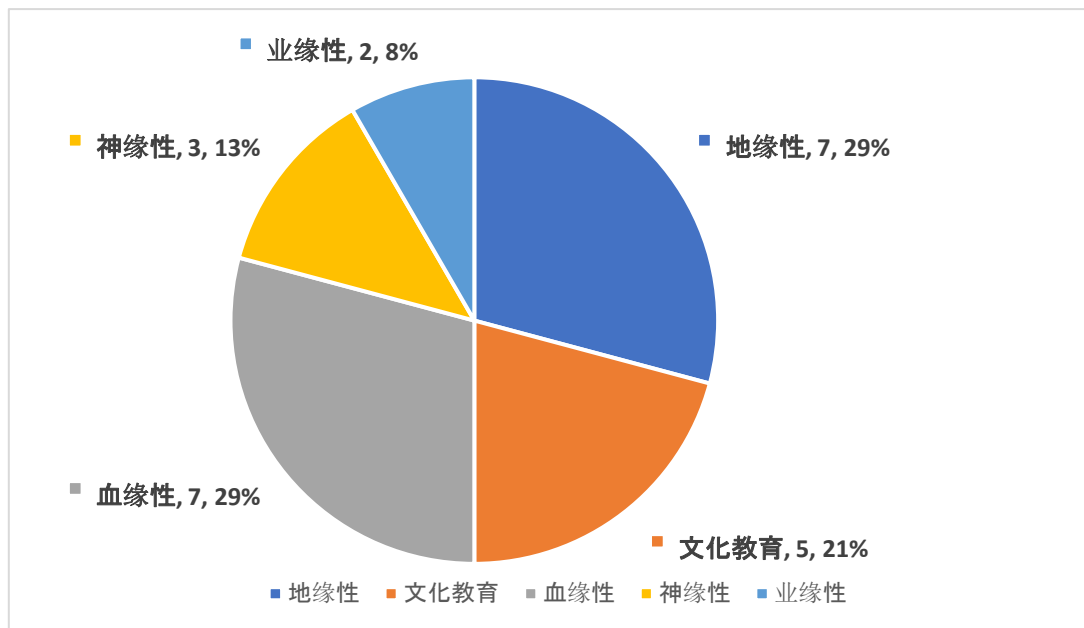

图 3 泰国孔敬府华人社团类型（来源于研究者, 2024）

在孔敬府的华人社团中，各类社团的存在不仅反映了华人社区的社会结构，也显示了社团在文化传承和社会功能上的多样化角色。如图 2 所示，地缘性和血缘性社团是最普遍的，都是 7 个，地缘性社团主要围绕来自相同地区的移民群体构建，强调的是地理和文化的共同身份，而血缘性社团则基于家族血统关系，其功能在于维系家族的联络和传统的继承。按照中国社会的传统，每个人都有责任帮助家庭成员、亲戚朋友、同乡移民，地缘性和血缘性关系在中国人移居泰国过程中起主要作用 (Yu, 1998)，这说明当地华人社会的基础仍然牢固地根植于传统的地理和家族联系中；神缘性和业缘性社团虽然不多，但这两种类型的社团在华人社会内部具有特殊的功能，神缘性社团为当地社会提供慈善和精神支持，在传统节日和仪式中扮演核心角色；业缘性社团聚焦于经济活动，为成员提供商业信息；另外，文化教育类社团数量较多，共有 5 个，显示出孔敬府当地华人社会在文化和教育方面的投入，这些社团在保持文化认同，促进文化融合方面发挥了重要作用。

综上所述，孔敬府华人社团的多样化结构，不仅能够维护其文化特性和社会结构，还能在更广泛的社会环境中发挥影响，促进多元文化的交流与融合。

3. 孔敬华人社团的集体化发展

探讨孔敬华人社团的集体化发展，难以忽视这些社团的曼谷总会的影响。总会通常由本社团中德高望重、财力雄厚、热心社团事务的人担任负责人，称作理事长或主席。这些社团领导往往对本社团的发展出钱出力，如遇到建立修建宗祠、庙宇、

山庄等重大事项，还要担负起募捐的责任。不同于曼谷总会，地方性社团往往成员较少，经常面临人力、物力和财力的短缺，导致这些社团的社会影响力相对较弱，且缺乏足够的凝聚力。

1991 年的一个重要转折点揭示了地方社团在独立发展中所面临的挑战。当年，一位社团负责人与酬神会理事发生严重冲突，结果他公开宣布辞职，引起了社会的广泛关注。此事件凸显了地方社团在解决内部纠纷时的脆弱性。在此后的调解过程中，由孔敬国乐社秘书郭乔先生和孔敬潮安同乡会理事长李益生先生等人牵头，最终使该负责人撤回辞职声明，继续履行其职责。这一事件促使李益生先生领导成立了“孔敬侨社团联谊会”，标志着本地社团走向更紧密的合作与团结。

起初，“孔敬侨社团联谊会”成员数量有限，包括孔敬公立华侨学校校友会、孔敬潮安同乡会、孔敬潮阳同乡会、孔敬国乐社、暹罗普宁同乡会孔敬联络处和孔敬府客家会馆。随后，包括孔敬存心善堂、孔敬集慧善堂明群善坛、暹罗揭阳会馆孔敬分会等在内的更多单位加入，联谊会逐渐扩大至 15 家单位。

2006 年，为集合所有华人社团的力量支持孔敬公立华侨学校的建设和发展，由孔敬公立华侨学校校友会时任主席邓群儒先生发起，孔敬公立华侨学校校董会正式成立，办公地点设在孔敬公立华侨学校内。原孔敬许氏宗亲会理事长许逵清先生当选为首届主席，其他社团首长担任副主席。此举标志着孔敬侨社团联谊会向更为正式的组织架构过渡，加强了社团间的合作与交流。从那时起，校董会主席均由各个社团负责人共同选举产生，校董会主席同时担任孔敬侨团联谊会主席，其他社团负责人均担任联谊会副主席。后来，孔敬陈氏宗亲会、孔敬林氏宗亲会、孔敬丁氏宗亲会、孔敬许氏宗亲会、孔敬乐曼金龙醒狮体育会、孔敬黄氏宗亲会、孔敬庄氏宗亲会、孔敬李氏宗亲会陆续加入联谊会中，成为现在的“孔敬 24 侨团联谊会”。

孔敬府的 24 侨团联谊会自成立以来，以孔敬公立华侨学校校董会为核心，利用华侨学校作为联系纽带，定期在学校内举行会议，讨论联谊会及华侨学校的未来发展。作为孔敬府华人社会的中坚力量，联谊会以集体的名义组织和参加各类活动，多次组织中国驻孔敬总领事离任欢送、到任欢迎仪式，春节庆典活动，协助孔敬府举办孔敬国际丝绢节等等。尽管孔敬府华人社团的共同宗旨之一是“远离政治”，但由于孔敬府华人在经济上具有显著的“垄断地位” (She, et al, 2019)，孔敬府及孔敬市政府经常邀请孔敬 24 侨团参与地方发展政策的制定和实施过程，征询他们的意见与支持，这无疑在某种程度上影响了当地的政治格局。

孔敬 24 侨团联谊会的建立与壮大不仅凸显了华人社团在地方层面的团结，更展现了这些团体如何通过共同的社会活动与文化交流，促进成员间的友情和理解。联谊会每月 20 日举办的常月聚会，为大家提供交流信息、增进友谊、互相了解、发送邀请的机会，已经成为加强社团之间联系的核心平台。截至 2024 年 7 月，已顺利举行了 366 次聚会，这不仅体现了社团活动的持续活力，也显示了社区成员的积极参与。

讨论

本研究通过文献回顾和田野调查，梳理了孔敬府 24 侨团从 1944 年至今的发展演变过程，探讨了其如何通过集团化发展模式增强文化传承和社区影响力。24 个

侨团从各自独立发展模式转变为以 24 侨团联谊会为核心的集团化模式，将地缘、血缘、神缘不同类型的华人社团联合起来，在当地社会扮演重要角色。这与 Ren (2014) 提出的以联合性为组织架构的华人社团正在兴起的观点一致，联合性社团通常由多个单一结构的社团集合起来，构成一个规模更大、人数更多的联合团体。Zhuang (2020) 也指出，进入 21 世纪后，东南亚华人社团的纵向和横向联合态势已经初步形成，纵向指的是同类社团跨地区、跨国的联合，横向指的是同地区、同国家乃至跨国的不同类型的社团的联合。孔敬府地方性社团的联合明显要紧密得多，首先在同一个府，且基本都在同一个城市的地理范围，使得 24 个侨团接触更加便利；其次，是每个社团，以及孔敬 24 侨团联谊会会在每月的常月聚会制度，让各个社团有了交换信息、沟通对话的平台；最后是各社团负责人都是华侨学校校董会的副主席，校董会作为联谊会的核心，在各种外事活动、节日庆典中，起到了代表孔敬当地华人社会的作用。

孔敬府 24 侨团与中国驻孔敬总领事馆互动频繁，为泰东北地区与中国在经贸、文化等方面的交流牵线搭桥，促成孔敬市与中国南宁市结为友好城市，这与 Zhuang 等 (2010) 华人社团是中泰关系的沟通桥梁的观点一致。Skinner (1958) 在研究泰国华人社会的权力结构时，提出“执事关联” (Interlocking Leadership) 的概念，即同一个人在多个社团内担任重要职务。李亦园进一步将这种执事关联解释为“一对或数个社团聘请同一人士为董事、理事或重要职员，一对社团如果执事关联数越多，则关系越密切，许多执事社团有了执事关联，就有了交往的‘频道’ (Channel of Communication)，而原来没有关系的社团，也可以借此频道交往了” (Li, 1970)。根据这个概念，Lee (2020) 分析了新加坡两个潮州社团“你中有我，我中有你”的现象，认为这种交叉重叠的权力结构，使华人社团为潮社和新加坡的发展做出重要贡献。Chen (2017) 发现，柬埔寨的两个粤属会馆存在执事关联的现象，但柬埔寨的旧社团和新社团并没有这样的现象。孔敬府 24 家华人社团中，明显出现了执事关联的现象，除了各侨团负责人都是华侨学校校董会副主席以外，还出现多位华人领导同时兼任两个或两个以上社团领导职务的人，这符合执事关联的说法。但目前来看，孔敬府都是以地缘、血缘等传统的华人社团为主，还未出现新兴社团。

研究还揭示了孔敬华人社团数量可能进一步增长的趋势。例如，2013 年，孔敬曾设立了泰东北潮州会馆，这是泰国潮州会馆在泰东北的分支机构，曾计划购地建设会馆大厦 (The Universal Daily News, 2017)，但因各种原因该计划未能持续。最新成立的孔敬李氏宗亲会于 2016 年成立，显示出孔敬府华人社团的增长潜力。这表明未来孔敬府可能会涌现出更多新的华人社团，继续丰富当地的社团体系。

地方性华人社团缺乏强大的资金支持、成员数量也较少，以孔敬府华人社团为例，孔敬府华人客家会馆赢算是规模比较大的社团，其客家会员在 500 户左右，而一些规模较小的华人社团，仅有十几户会员。地方性华人社团集团化发展，将分散的社团资源整合起来，搭建一个互通有无、资源共享、协调配合的平台。这种模式增强了社团在地方文化和发展过程中的话语权。

结语

本研究通过对泰国孔敬府华人社团的详细考察，梳理了其历史演变、结构特点及在地方社会中的作用。研究发现，孔敬府的华人社团不仅承担着传承中华文化与凝聚华人社区的职能，同时也在推动地方经济发展和促进社会融合中发挥了不可或缺的作用。孔敬 24 侨团通过组织各种文化活动和社服，加强了华人群体的内部联系，增强了侨团的影响力。尤其值得关注的是，孔敬府 24 侨团联谊会的成功实践，展示了在地方层面华人社团通过团结合作来增强自身的社会影响力和适应能力。这种合作机制不仅增强了社团的内部凝聚力，也提高了其在地方社会中的地位和影响力。

本文的创新之处

华人社团在泰国华人社会一直有举足轻重的作用，深刻影响着泰国的经济、政治。但目前有关泰国华人社团的研究还十分有限。因此，本文的创新点主要有两个方面：

1. 地域研究的新视角：本研究聚焦于泰国东北部的孔敬府华人社团，这是一个较少被研究的地区，与传统上关注曼谷或大城等地的研究相比，提供了一个新的地理和文化视角。这种地方性的研究能够丰富对泰国华人社团适应性和影响力的理解。

2. 集体发展模式的探讨：研究探讨了从独立运作到集体发展的转变，尤其是孔敬 24 侨团联谊会的形成，这显示了华人社团如何通过联合增强其在地方社会中的影响力和凝聚力。这种集体化的发展模式为研究其他地区华人社团提供了有价值的参考。

研究展望

随着全球化的深入发展，海外华人社团的功能和角色正在经历新的变化和挑战。未来的研究应该继续探索这些变化对泰国孔敬府华人社团，以及其他地区性华人社团的具体影响，从而更全面地理解这些社团在全球华人网络中的位置和作用。以下几个方向可以继续研究：

1. 不同类型的地方华人社团的演变：孔敬地区的华人社团共有五种类型，分别是地缘、血缘、神缘、业缘和文化教育类，各具特色，研究其发展演变有助于了解当地华人社会的发展。

2. 代际变迁的挑战：随着时间的推移，华人社团中出现了新一代人，他们在文化认同、社会参与及对传统的维护方面与老一代可能存在差异。研究应关注这种代际更迭对社团活动和策略的影响。

通过这些研究方向的深入探讨，未来的学术工作能够更有效地揭示和解释海外华人社团在现代社会中的复杂作用和意义。

References

- Baker, C., & Phongpaichit, P. (2014). *A History of Thailand* (3rd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Chen, S. A. (2017). The Inheritance and Development of the Cantonese Ethnic Organizations in Cambodia. *Southeast Asian Studies*, (5), 120-138, 158.
- Coughlin, R. J. (1960). *Double Identity: The Chinese in Modern Thailand*. Hong Kong: Hong Kong University Press.
- Department of Provincial Administration. (2023). *The Total Number of Citizens in the Kingdom of Thailand*. Retrieved July 15, 2024, from <https://dopa.go.th/news/download/10616>.
- Dong, L. (1999). *A Study on Overseas Teochew People in Southeast Asia*. Beijing: The Chinese Overseas Publishing House.
- Duan, L. (1996). *Chinese Temples in Thailand*. Bangkok: Da tong she Publisher.
- Ho, C. (1995). Chinese Temples in Bangkok. *The Journal of the Siam Society*, 83(1), 25-44.
- Hong, L., & Li, D. (2006). *Thai Overseas Chinese Studies*. Hong Kong: Hong Kong Press for Social Sciences Limited.
- Ji, J. (2016, May 18). The Number of Overseas Chinese Associations Now Reaches More Than 25,000. *CPPCC DAILY*, 3. <http://bit.ly/47uxBYu>.
- Khon Kaen Provincial Office. (2012). *Analytical data of Khon Kaen Province*. Retrieved July 15, 2024, from <https://www.khonkaen.go.th/khonkaen6/main.php?cont=kkdata>.
- Landon, K. P. (1941). *The Chinese in Thailand*. London: Oxford University Press.
- Laotrakunchai, K., Mattayasuan, P., & Laotrakunchai, Y. (2022). A Study on the Cultural Functions and Development Strategies of Thai Chinese Cultural Associations. *Journal of Sinology*, 16(1), 144-171.
- Lee, T.C. (1990). *Study on the Migration of Teochew People to Siam in the Late Qing Dynasty and the Early Republic of China*. Master's thesis, National Chengchi University.
- _____. (1999). *The Myth of the Nation: Nation-building and Thai-Chinese national identities (1910-1945)*. Doctoral dissertation, National Chengchi University.
- _____. (2020). Integrations and Changes of the Power Center: An Investigation into the Disputes of Singapore Teochew Clan Associations after the 19th Century. *The International Journal of Diasporic Chinese Studies*, 12(1), 1-22. <https://doi.org/10.1142/s1793724820000036>.

- Li, E. (2015). *The Chinese in Southeast Asia*. Shanghai: Eastern Publishing House.
- Li, Y.Y. (1970). *An Immigrant Town: Life in an Overseas Chinese Community in Southern Malaya*. Taiwan: Institute of Ethnology, Academia Sinica.
- Overseas Chinese Affairs Office. (2019). *Notice by the Overseas Chinese Affairs Office of the State Council of Issuing the Provisions on Defining the Identities of Overseas Chinese, Chinese of Foreign Nationalities, Returned Overseas Chinese and Relatives of Overseas Chinese*. Retrieved July 15, 2024 from <http://www.chinaql.org/n1/2019/0322/c420275-30990528.html>.
- Pan, S. (2008). *A Study on the History of the Associations of Ethnic Chinese in Thailand*. Doctoral dissertation, Xiamen University.
- Pan, S. (2012). Historical Investigation on the Hometown Associations of Ethnic Chinese in Thailand. *World Ethno-National Studies*, (2), 58-63.
- Pechpakdee, P. (2020). Secondary Cities and Smart Cities: A Case Study of Khon Kaen, Thailand. *Social Science Asia*, 6(4), 73-89.
- Panjanthuek, J., & Ruangthamsing, C. (2019). Transforming Khon Kaen into a Smart City: Development and Progress. In *The 5th National Conference on Public Affairs Management in the Digital Era "Public Affairs Management in the Digital Era: Legal, Justice and A Return to Democracy"* (pp. 581-592). College of Local Administration, Khon Kaen University.
- Ren, N. (2014). The Present and Trends of Overseas Chinese Communities. *Southeast Asian Studies*, 26(2), 96-102.
- She, B., Wongpongkham, N., & Buarabha, H. (2019). The Role of the Ethnic Thai-Chinese in Economy in Khon Kaen Municipality. *Journal of Engineering and Applied Sciences*, 15(3), 830-837.
- Skinner, G. W. (1957). *Chinese Society in Thailand: An Analytical History*. Ithaca, N.Y. Cornell University Press.
- Skinner, G. W. (1958). *Leadership and Power in the Chinese Community of Thailand*. Ithaca: Cornell University Press.
- Thai-Chinese Research Center. (2003–2005). *Thai-Chinese Studies: History of the Chinese and Chinese-Thai in Thailand* (Vols. 1–3). Huachiew Chalermprakiet University.
- Thaicn.net. (2020). *Khon Kaen's Purple Heart Pavilion to Build a Statue of Songdabong The Thai-Chinese Chief Minister Jointly Presided Over The Ceremony of Installing The Lamp and The Golden Main Pillar*. Retrieved July 13, 2024, from <https://www.thaicn.net/e/action/ShowInfo.php?classid=59&id=23223>.

- Theerasasawat, S. (2008). *History of Isan Chinese*. Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University.
- The Hakka Association of Khon Kaen. (2021). *The 48th Anniversary of the Hakka Association of Khon Kaen*. Khon Kaen: The Hakka Association of Khon Kaen.
- The Universal Daily News. (2017). *The Tio Chew Association of Northeast Thailand Celebrated 4th Anniversary*. Retrieved May 11, 2024, from <http://www.udnbkk.com/article-223296-1.html>.
- Yu, Y. (1998). The Five Relationships Culture and Thai Overseas Chinese Society. *Overseas Chinese Journal of Bagui*, 12(3), 40-46.
- Zheng, Z. (2005). On the Chinese Community and Religions in Thailand. *Journal of Huaqiao University (Philosophy and Social Sciences)*, 23(4), 30-37.
- _____. (2006). On the Chinese Community and Religions in Thailand. *Journal of Huaqiao University (Philosophy and Social Sciences)*, 24(1), 21-27.
- Zhu, R. (2020). *The Study on The Influences of The Overseas Chinese Communities in Thailand on Sino-Thai Relationship Since 20th Century*. (Master's thesis). Jinan University.
- Zhuang, G. (2002). Ethnic Chinese in Southeast Asia. *World Ethno-national Studies*, (3), 37-48.
- _____. (2020). An Analysis of The Characteristics of The Overseas Chinese Associations in The Early 21st Century. *Southeast Asian Affairs*, 2020(1), 55-64.
- Zhuang, G., Jun, S., & Pan, H. (2010). *The Changes of Ethnic Chinese Associations in East Asia Since Last 30 Years*. Fujian: Xiamen University Press.

The development of Educational Quality Assurance System That is Consistent Teaching and Learning Management Ministry of Culture

Chamroen Kaewpengkro

Kalasin College of Dramatic Arts

Corresponding Author: k.chamroen2019@gmail.com

Received: August 14, 2024 Revised: September 11, 2024 Accepted: September 23, 2024

Abstract

This research aims to develop a quality assurance system aligned with the teaching and learning management of specialized arts and culture programs under the Ministry of Culture; examine stakeholders' opinions on the developed quality assurance system; and assess stakeholders' satisfaction with the system. The research was conducted in three phases: 1. developing the quality assurance system by collecting data from 20 administrators and personnel from 12 Colleges of Dramatic Arts, analyzed using typological analysis; 2. evaluating the implementation of the system; and 3. assessing stakeholders' satisfaction. Data were collected from 60 administrators, faculty members, and personnel from the College of Dramatic Arts Kalasin and analyzed using arithmetic mean and standard deviation (SD).

The result showed that: 1. quality assurance system complied with instructional for specific professions in arts and culture, Ministry of Culture included: system for developing knowledge, skills, and characteristics in educational quality assurance operations; system of planning educational quality development; systematic data storage system; system for assigning responsible people to each component; system for reporting and following up; system for participation and self-assessment report system (SAR); 2. after using the developed quality assurance system, the executives, lecturers, and personnel of Kalasin College of Dramatic Arts had the overall opinions on the quality assurance system at the highest level ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = 0.45), and 3. those involved in the quality assurance operations of Kalasin College of Dramatic Arts were satisfied with the developed quality assurance system, at the highest level ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.51).

Keywords: Quality Assurance System, Specific Professions in Arts and Culture, Quality Assurance

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน วิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

จำเริญ แก้วเพ็งกรอ

วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

Corresponding Author: k.chamroen2019@gmail.com

ได้รับบทความ: 14 สิงหาคม 2567 ปรับปรุงแก้ไข: 11 กันยายน 2567 ตอรับตีพิมพ์: 23 กันยายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมที่พัฒนา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ผู้สอนหรือบุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป 12 แห่ง รวมทั้งสิ้น 20 คน วิเคราะห์โดยวิธีการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้ระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมที่พัฒนา และขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม โดยขั้นตอนที่ 2 และ 3 เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากร วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ จำนวน 60 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการดำเนินการวิจัยพบว่า 1. ระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประกอบด้วย ระบบการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษา ระบบระบบการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ระบบการมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละองค์ประกอบ ระบบการรายงานและติดตามผล ระบบการสร้างการมีส่วนร่วม และระบบการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) 2. ภายหลังการใช้ระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้น ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์มีความคิดเห็นต่อระบบประกันคุณภาพฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.78, S.D. = 0.45) และ 3. ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับ

การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระบวนการวัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.51)

คำสำคัญ: ระบบประกันคุณภาพ, วิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม, ประกันคุณภาพ

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือมีคุณลักษณะพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งรวมถึงการใช้ผลประเมินเป็นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพ นอกจากนี้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการกำหนดมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย รวมทั้งมาตรฐานกระบวนการดำเนินงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่เชื่อว่าจะสามารถส่งผลให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ในระหว่างดำเนินงานจัดการศึกษาสู่เป้าหมาย สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องพัฒนากลไกในการติดตามตรวจสอบคุณภาพศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านคุณภาพผู้เรียน โดยบุคคลภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะสามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องมีการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานที่สะท้อนคุณภาพของผู้เรียนและกระบวนการบริหารและการจัดการ และนำไปเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ นำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ยั่งยืนต่อไป (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2563)

ทั้งนี้ในการดำเนินการประกันคุณภาพศึกษานั้นมีความสำคัญคือ ช่วยทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน ช่วยป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษาที่มีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง (สำนักประกันคุณภาพการศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2565)

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นสถาบันการศึกษาด้านศิลปะที่มุ่งสร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้เป็นเลิศทางศิลปะควบคู่คุณธรรม เพื่อผดุงรักษาและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยมีวิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ และหน่วยงานระดับคณะอยู่ในสังกัด มีกรอบมาตรฐานในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยในด้านคุณธรรมจริยธรรม บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบ มีวินัย มีความสามัคคี ซื่อสัตย์สุจริต รักและศรัทธาในวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดีของของสังคม ในด้านความรู้ บัณฑิตจะต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพ วิชาการ ทั้งภาคทฤษฎีและหรือภาคปฏิบัติ มีความรู้ที่ทันสมัย และแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอในด้านทักษะปัญญา บัณฑิตจะต้องมีความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบ มีทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และที่สำคัญบัณฑิตจะต้องมีทักษะความชำนาญในการปฏิบัติ การประยุกต์ใช้ความรู้ด้านวิชาชีพ สามารถบริหารจัดการงานด้านศิลปะ และมีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะตามกระบวนการวิจัย (คณะศิลปศึกษา, สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2555) ทั้งนี้ในการจัดการศึกษา

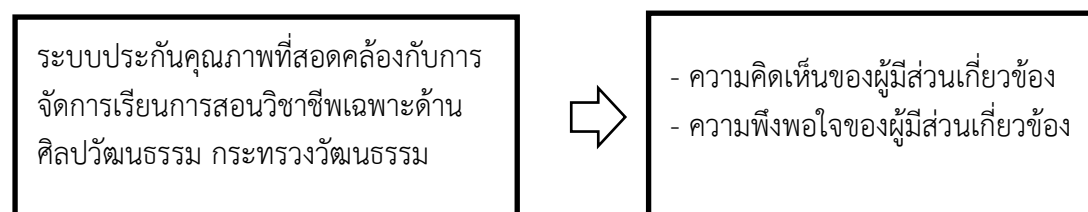
ทางด้านศิลปวัฒนธรรมนั้นจะต้องมีการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานตามระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มีการนำเสนอจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน การประเมินยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ จากร่องรอยหลักฐานที่ปรากฏในรูปของเอกสาร สิ่งพิมพ์ การสังเกตการณ์ สอบถามและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากความสำเร็จและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม โดยดำเนินการศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 12 แห่ง สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อเป็นการพัฒนาระบบในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมที่พัฒนา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน วิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

1.1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา สภาพปัญหาในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการในปัจจุบัน สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน วิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

1.2 การสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการนำแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาจากการศึกษาวิเคราะห์ เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนที่ผ่านมา ไปดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 60 คน และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับ การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดในการ ดำเนินการดังนี้

1.2.1 ประชากร

ผู้บริหารในระดับผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการของวิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่ง สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 36 คน และผู้สอนหรือบุคลากรที่รับผิดชอบ การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่ง จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 48 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารในระดับผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการของวิทยาลัยนาฏศิลป์ 5 แห่ง สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 15 คน และผู้สอนหรือบุคลากรที่รับผิดชอบ การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ 5 แห่ง จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยแบ่งวิทยาลัยนาฏศิลป์ตามพื้นที่ ตั้งของวิทยาลัยเป็นภาคต่าง ๆ และใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ร่วมกับการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ประกอบการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัด การเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมที่พัฒนา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ศึกษาเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา จากนั้นได้ร่างแบบสัมภาษณ์ และ ดำเนินการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และความเป็นปรนัยของข้อคำถาม จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยมีผลการประเมินข้อคำถาม อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 จึงนำไปใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.2.4.1 การสรุปผลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์โดยวิธีการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) แบบการวิเคราะห์สารระบบ (Taxonomy Analysis) โดยผู้วิจัยกำหนดคำหลักเพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

1.2.4.2 ยืนยันข้อมูล โดยใช้การประยุกต์เทคนิคเดลฟาย ใช้การหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอร์ (IR)

2. ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมที่พัฒนา

เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม แล้วเสร็จ ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์จะดำเนินการนำระบบการประกันคุณภาพที่พัฒนามาทดลองใช้ในวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินการในสถานการณ์จริง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

2.1 สร้างความเข้าใจและชี้แจงให้คณาจารย์และบุคลากรในวิทยาลัยทราบถึงการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพสถานศึกษา

2.2 ทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และอาจารย์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่ในการนิเทศ กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามระบบการประกันที่พัฒนา ทั้งนี้ได้มีการทดลองใช้ระบบฯ ระหว่าง มิถุนายน-กรกฎาคม 2567 เป็นระยะเวลา 2 เดือน

2.2.1 กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากร วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ จำนวน 60 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง

2.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมที่พัฒนา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินความคิดเห็น จากนั้นได้ร่างแบบสัมภาษณ์ และดำเนินการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และความเป็นปรนัยของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยมีผลการประเมินข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

เมื่อได้ทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่พัฒนาขึ้นแล้วเสร็จ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพที่พัฒนาโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินความพึงพอใจ จากนั้นได้ร่างแบบสัมภาษณ์ และดำเนินการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และความเป็นปรนัยของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยมีผลการประเมินข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3.3.2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

เกณฑ์การประเมินผล

4.50 – 5.00 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด

3.50 – 4.49 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก

2.50 – 3.49 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง

1.50 – 2.49 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.49 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

สรุปผล

1. จากการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม พบว่า ระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม มีทั้งสิ้น 7 ระบบ โดยมีรายละเอียดในแต่ละระบบดังนี้

1.1 ระบบการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษา

ทั้งนี้วิทยาลัยฯ ควรมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่คณาจารย์และบุคลากร พร้อมทั้งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและแรงจูงใจในการร่วมดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่คณาจารย์และบุคลากร

1.2 ระบบการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วิทยาลัยฯ ควรนำผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในปีการศึกษาที่ผ่านมา รวมถึงข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการผู้ประเมิน มาใช้ประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานในแต่ละปีการศึกษาให้ชัดเจน และสอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารฯ และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละตัวบ่งชี้

1.3 ระบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

วิทยาลัยฯ ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดเก็บข้อมูลหรือจัดทำฐานข้อมูลจัดเก็บเอกสารอ้างอิง มีการจัดระบบข้อมูลให้หมวดหมู่ตามตัวบ่งชี้ เพื่อสร้างความสะดวกในการเรียกใช้ข้อมูลให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง และควรมีการคัดกรองข้อมูลก่อนดำเนินงานจัดเก็บ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสอดคล้องกับการดำเนินงานมากที่สุด

1.4 ระบบการมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละองค์ประกอบ

วิทยาลัยฯ ควรมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละองค์ประกอบและในแต่ละตัวชี้วัดให้ชัดเจน โดยพิจารณาจากความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องในแต่ละตัวบ่งชี้และไม่ควรซ้ำซ้อนกัน และมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบคำสั่งให้ชัดเจน

1.5 ระบบการรายงานและติดตามผล

วิทยาลัยฯ ควรจัดทำระบบการรายงานผลให้เหมาะสม และควรกำหนดระยะเวลาในการรายงานผลให้ชัดเจน พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ และติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด

1.6 ระบบการสร้างการมีส่วนร่วม

วิทยาลัยฯ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินการประกันคุณภาพเพื่อให้มีการร่วมแสดงความคิดเห็นและกำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน ทั้งนี้ควรมีการประชุมคณะกรรมการด้านการประกันคุณภาพของวิทยาลัยฯ และผู้เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นทิศทางเดียวกัน และประชาสัมพันธ์แนวทางการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานให้บุคลากรของวิทยาลัยฯ รับทราบร่วมกันทุกคน

1.7 ระบบการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR)

วิทยาลัยฯ ควรกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบในการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ให้ชัดเจน โดยประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงแนวทางในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ให้เป็นทิศทางเดียวกัน และควรกำหนดปฏิทินในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ของวิทยาลัยฯ ให้ชัดเจน และมีการติดตามผลการดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม พบว่า ภายหลังการใช้ระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้น ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์มีความคิดเห็นต่อระบบประกันคุณภาพฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45 ทั้งนี้ในแต่ละระบบมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกระบบ และเมื่อพิจารณาในแต่ละแนวทางการดำเนินงานในแต่ละระบบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.51 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นที่ประเมิน พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อระบบประกันคุณภาพฯ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น

อภิปรายผล

1. จากการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประกอบด้วยระบบทั้งสิ้น 7 ระบบ ดังนี้

1.1 ระบบการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษา

วิทยาลัยฯ ควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพให้แก่คณาจารย์และบุคลากร พร้อมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและแรงจูงใจในการร่วมดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นเพราะการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และสร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานให้แก่ผู้เกี่ยวข้องนั้น จะช่วยทำให้การดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ เป็นไปด้วยความถูกต้อง ช่วยสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่วิทยาลัยฯ เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับสำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2565) ได้กล่าวถึง หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประการหนึ่งที่สำคัญคือ การเสริมสร้างพลัง (Empowerment) เป็นการสร้างความรู้ ทักษะ และความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 ระบบการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วิทยาลัยฯ ควรนำผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในปีการศึกษาที่ผ่านมา รวมถึงข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการผู้ประเมิน มาใช้ประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละตัวบ่งชี้ เป็นเพราะการนำผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้ประกอบการวางแผนงานและการพัฒนางานในส่วนต่าง ๆ จะช่วยทำให้วิทยาลัยฯ มีการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ประเมินและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างตรงประเด็น สอดคล้องกับ สำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2565) ที่กล่าวถึงหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประการหนึ่งที่สำคัญคือ การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement) การตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกในบริบทของการประกันคุณภาพ มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการวางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

1.3 ระบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

วิทยาลัยฯ ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลหรือจัดทำฐานข้อมูลในการจัดเก็บเอกสารอ้างอิง มีการจัดระบบข้อมูลให้หมวดหมู่ตามตัวบ่งชี้ เนื่องจากการบริหารจัดการข้อมูลที่ดีจะเป็นการช่วยการดำเนินงานของวิทยาลัยฯ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ผู้เกี่ยวข้องสามารถเรียกใช้หรือนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างสะดวกและการคัดกรองข้อมูลจะช่วยให้ข้อมูลมีความถูกต้องเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554) ที่ได้นำเสนอขั้นตอนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญ คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

ให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวางแผนจัดการศึกษา สืบค้นได้ง่ายและรวดเร็ว ผู้รับผิดชอบดูแลสารสนเทศของสถานศึกษาต้องทำงานอย่างมีระบบ

1.4 ระบบการมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละองค์ประกอบ

วิทยาลัยฯ ควรมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละองค์ประกอบและในแต่ละตัวชี้วัดให้ชัดเจน โดยพิจารณาจากความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องในแต่ละตัวบ่งชี้ เป็นเพราะการกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนจะช่วยให้การติดตามและการตรวจผลการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ มีความชัดเจน และสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาว่า สถานศึกษาควรมีการกำหนดจุดเน้นที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ทั้งในส่วนของกำหนัดกิจกรรมตามกรอบเวลา สถานที่ งบประมาณ และในส่วนของผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานในแต่ละประเด็น

1.5 ระบบการรายงานและติดตามผล

วิทยาลัยฯ ควรมีการจัดทำระบบการรายงานผลให้เหมาะสม และควรมีการกำหนดระยะเวลาในการรายงานผลให้ชัดเจน พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลการดำเนินงานในส่วนต่างๆ เนื่องจากการติดตามผลที่ดีจะช่วยทำให้การดำเนินงานในส่วนต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ช่วยให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ช่วยปรับปรุงกระบวนการในการดำเนินงานและช่วยสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ได้สอดคล้องกับ เจตนา เมืองมูล (2561) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพว่า การตรวจสอบประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาบรรลุเป้าหมายเพียงใด โดยการประเมินต้องจัดวางกรอบการประเมิน จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความข้อมูล และการตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

1.6 ระบบการสร้างการมีส่วนร่วม

วิทยาลัยฯ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินการประกันคุณภาพ เพื่อให้มีการร่วมแสดงความคิดเห็นและกำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน เป็นเพราะว่าการสร้างการมีส่วนร่วมจะเป็นการสร้างแรงจูงใจและปลูกฝังจิตสำนึกอันดีให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการร่วมกันปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยฯ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ได้สอดคล้องกับ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2556) ที่ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คือ การมีส่วนร่วม (Participation) โดยสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมิน และร่วมรับผิดชอบกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และควรมีการเสริมสร้างพลัง (Empowerment) โดยสร้างความรู้ ทักษะ และความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.7 ระบบการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR)

วิทยาลัยฯ ควรมีการกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบในการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ให้ชัดเจน โดยประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงแนวทางในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ให้เป็นทิศทางเดียวกัน เป็นเพราะว่าการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง หรือ SAR ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่มีความสำคัญในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งการกำหนดแนวทาง

การดำเนินงานที่ชัดเจนจะช่วยในการตรวจสอบ การติดตามที่มีคุณภาพและสามารถเขียนรายงานผลการประเมินตนเองได้ตรงตามข้อมูลจริง สอดคล้องกับ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2556) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพว่า ขั้นตอนการเขียนรายงานเป็นขั้นสุดท้ายของการดำเนินงาน โดยเป็นขั้นที่สถานศึกษาต้องมีการจัดทำรายงานประเมินผลตนเองประจำปี หรือรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยดำเนินการรวบรวมผลการดำเนินงานและประเมินตนเอง วิเคราะห์ตามมาตรฐาน และเขียนรายงาน

2. ภายหลังการใช้ระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์มีความคิดเห็นต่อระบบประกันคุณภาพฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45 เป็นเพราะว่าระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ที่พัฒนาขึ้น มีการกำหนดระบบในการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการพัฒนาทักษะ ความเข้าใจ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ตลอดจนวิธีดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพที่ชัดเจนและเป็นระบบเพิ่มขึ้น และมีการสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่คณาจารย์และบุคลากรของวิทยาลัยฯ เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554) ที่ได้นำเสนอขั้นตอนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นตอนหนึ่งว่า สถานศึกษาควรจัดระบบบริหารโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี หรือผลงานวิจัยที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพฯ พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษามีความพึงพอใจต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่าระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้เมื่อทดลองแล้วใช้แล้วพบว่า ระบบฯ ได้กำหนดระบบการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นขั้นตอนเพิ่มขึ้น โดยทุกระบบที่ได้จากกระบวนการวิจัยมีความสอดคล้องการดำเนินงานซึ่งกันและกัน มีการทำงานเป็นขั้นตอนที่สัมพันธ์กัน มีความต่อเนื่อง นอกจากนี้ระบบการประกันคุณภาพที่พัฒนาขึ้นยังช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมและสร้างอิสระในการดำเนินงานมากขึ้น สอดคล้องกับ สุนันทา เลาหนันท์ (อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2565) ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีส่วนในการจูงใจบุคคลให้มีความพึงพอใจ ประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวางแผน การให้ความรับผิดชอบมากขึ้น และการให้อำนาจเพิ่มขึ้น และการให้ความเป็นอิสระในการทำงาน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ทำให้สถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นระบบและเป็นขั้นตอนเพิ่มขึ้น โดยมีจุดเด่นที่การดำเนินงานแต่ละระบบมีความสัมพันธ์ สอดรับ และสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินงาน มีการกำหนดผู้รับผิดชอบ แนวทางการจัดเก็บข้อมูล

การกำหนดแนวปฏิบัติที่สัมพันธ์กัน ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม พบว่า มีส่วนทำให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพของวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์มีระบบที่ชัดเจนและการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารของวิทยาลัยนาฏศิลป สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ควรนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพของวิทยาลัยนาฏศิลปของตนต่อไป

2. ในการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ผู้บริหารจะต้องมีสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ให้แก่คณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อนมีการดำเนินงานตามระบบที่พัฒนา เพื่อกำหนดทิศทางและสร้างความเข้าใจร่วมกันให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโดยใช้ระบบประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมจากผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มเติม เช่น คณะกรรมการผู้ประเมินภายนอก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2555). *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (5 ปี)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- คณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2556). *ระบบและการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา*. สืบค้น ตุลาคม 2, 2566, จาก <https://vet.kku.ac.th/plan/ta/lgpr3.doc>.
- เจตนา เมืองมูล. (2561). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. สืบค้น ตุลาคม 2, 2566, จาก https://www.kkzone1.go.th/administrator-control/data/003/20-03-2018-15-45-27_838365262.pdf.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. (2565). *รายงานผลการสำรวจความพึงพอใจคุณภาพการให้บริการต่อประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลพักหัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ประจำปีงบประมาณ 2565*. สืบค้น ตุลาคม 2, 2566, จาก https://www.paktan.go.th/dnm_file/project/113144548_center.pdf.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2557). *กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา*. สืบค้น ตุลาคม 5, 2566, จาก https://www.eqa.rmutt.ac.th/?page_id=875.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2565). *ความหมายและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา*. สืบค้น พฤศจิกายน 15, 2566, จาก https://www.eqa.rmutt.ac.th/?page_id=850.

The Issue of Exercising the Right to Defend Against Criminal Charges by the Accused or Defendant in Criminal Cases in Thailand: A Comparative Study of the Recognition of Rights Under the International Covenant on Civil and Political Rights

Apichart Aowchumpa

Assistant Professor, Lecturer in Law, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Thepsatri Rajabhat University

First Author: apichart.a@lawasri.tru.ac.th

Ranee Thanompunyarak

Lecturer in Law, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: ranee.t@lawasri.tru.ac.th

Received: February 14, 2025 Revised: March 25, 2025 Accepted: April 17, 2025

Abstract

This academic article aims to study the essential aspects of the right to defend oneself in criminal cases by the accused or defendant, under both domestic law principles and international law. It also examines the issues arising from the practices of state officials and the limitations on exercising the right to defend against allegations by the accused or defendant in criminal cases, by examining both the legal system and the social context. This qualitative study collected data from a literature review and document analysis. The objective is to highlight the problems and limitations the accused or defendant faces in exercising their rights in criminal cases.

The study found that domestic law provides guarantees for the right of the accused or defendant to defend against criminal charges under the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR). Therefore, the issues regarding the exercise of the right to defend against allegations in criminal cases by the accused or defendant in Thailand do not primarily arise from the legal provisions themselves. The issue of rights violations or the inability to effectively exercise the right to defend against allegations by the accused or defendant in criminal cases primarily arises from the practices of state officials and the social context. However, studying legal principles can help address arising issues more

effectively by using the law as a tool to promote access to the right to defend against criminal charges. This serves as a strong guarantee for all parties involved in criminal cases.

Keywords: Right to Defend Against Allegations, The Accused, The Defendant, Right to Legal Counsel, International Covenant on Civil and Political Rights

ปัญหาการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาในประเทศไทย: ศึกษาเปรียบเทียบการรับรองสิทธิตามกฎหมายกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

อภิชาติ อวจำปา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

First Author: apichart.a@lawasri.tru.ac.th

ราณี ถนนมปัญญารักษ์

อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Corresponding Author: ranee.t@lawasri.tru.ac.th

ได้รับบทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 25 มีนาคม 2568 ตอรับตีพิมพ์: 17 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาระสำคัญของสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลย ภายใต้หลักการของกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้อจำกัดการใช้สิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยศึกษาทั้งจากระบบกฎหมาย และจากบริบททางสังคม โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในลักษณะของการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์จากเอกสาร ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัดในการใช้สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

จากการศึกษายังพบว่า กฎหมายภายในประเทศได้ให้หลักประกันสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ปัญหาการใช้สิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาในคดีอาญาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาในประเทศไทยจึงมิได้เกิดจากตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ ปัญหาการถูกละเมิดสิทธิ หรือไม่สามารถใช้สิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดจากแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และบริบททางสังคมเป็นสำคัญ แต่การศึกษาหลักการทางกฎหมายประกอบด้วย ก็จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำกฎหมายเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้ เป็นหลักประกันที่ดีให้กับผู้เกี่ยวข้องในคดีอาญาทั้งหมด

คำสำคัญ: สิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหา, ผู้ต้องหา, จำเลย, สิทธิที่จะมีทนายความ, กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

บทนำ

ในปัจจุบันแม้ฐานะของผู้ต้องหาหรือจำเลยในประเทศไทยจะอยู่ในฐานะของ “ประธานในคดี” ก็ตาม ทำให้เชื่อกันว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิในการต่อสู้คดีของตนได้อย่างเต็มที่ แต่ในความเป็นจริง กลับพบว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญายังไม่มีสิทธิ ไม่มีความสามารถในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของตน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้ง ๆ ที่มีการรับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในลักษณะที่เป็นกฎหมาย จำนวนมาก ทั้งจากกฎหมายภายในประเทศและจากกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการรับรองสิทธิ ของปัจเจกบุคคลจากกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) (คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2551) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกมีพันธกรณีอยู่ด้วย โดยสภาพปัญหา ที่เกิดขึ้นมีทั้งปัญหาที่เกิดจากข้อบทกฎหมาย ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานของรัฐ ในหลาย ๆ ขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งบางขั้นตอนมีแนวทางของกฎหมายต่างประเทศได้ แก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว ซึ่งเป็นแนวทางที่น่าสนใจ และประเทศไทยควรที่จะได้นำมาพิจารณาเป็นแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในประเทศไทย เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมของไทยสามารถรับรองสิทธิ ในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ ของกฎหมาย

สิทธิใดบ้างที่จะเป็นสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญานั้น ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ, 2551) ได้บัญญัติไว้ในข้อบทที่ 14 ประกอบไปด้วย การรับรองสิทธิของจำเลยในการต่อสู้ ข้อกล่าวหาในคดีอาญาในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งได้นำมาประมวลไว้เป็นรายข้อย่อย ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในความ เสมอภาคจากการพิจารณาคดีของศาล สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม โดยองค์กรตุลาการที่มีความอิสระและเป็นกลาง สิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิที่จะได้รับ แจ้งซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและเหตุแห่งความผิดที่ถูกกล่าวหา สิทธิในการเตรียมการเพื่อต่อสู้คดี และได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งสิทธิต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะช่วยให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย ในคดีอาญาสามารถต่อสู้คดีกับรัฐได้อย่างเสมอภาคกัน

สำหรับประเทศไทยได้ให้การรับรองสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลย ในคดีอาญาไว้ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติต่าง ๆ ซึ่งจะได้นำเสนอในหัวข้อต่อไปว่ากฎหมายที่มี ในประเทศไทยได้ให้การรับรองสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้ ตามมาตรฐานของกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่ แต่ถึงแม้ว่าจะได้มีกฎหมายให้การรับรองสิทธิของ ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาอยู่หลายฉบับบัญญัติ แต่ยังสามารถพบได้จากการติดตามข่าวสารว่าในบางคดี ยังมีการละเมิดสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาอยู่ อย่างเช่น การนำตัว ผู้ต้องหาในคดีอาญามาแถลงข่าวการจับกุม ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็น ผู้บริสุทธิ์ คดีอาญาบางคดีในปัจจุบันนี้จำเลยยังคงไม่มีทนายความมาเป็นผู้ช่วยเหลือในทางคดี ซึ่งสุดท้าย ส่งผลต่อกระบวนการพิจารณาคดีของจำเลย ทำให้จำเลยต้องเสียเปรียบในทางคดี ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ของกฎหมายที่ต้องการให้มีความเสมอภาคในการพิจารณาคดี

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาระสำคัญของสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหาหรือ จำเลย ภายใต้หลักการของกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

กฎเกณฑ์ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) พร้อมทั้งตรวจสอบว่ามีสิทธิในเรื่องใดไม่ได้มาตรฐานตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองบ้างหรือไม่ นอกจากนี้ผู้เขียนยังศึกษาถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากแนวทางปฏิบัติภายในรัฐที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาในคดีอาญาของผู้ต้องหาหรือจำเลย และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อันเป็นเหตุให้การใช้สิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของจำเลยไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีความมุ่งหวังว่าจะนำปัญหาต่าง ๆ ที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณาหาแนวทางในแก้ไขในภายภาคหน้า ผู้เขียนจำกัดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายวิธีพิจารณาความ และกฎหมายระหว่างประเทศตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) เท่านั้น โดยมีได้พิจารณาถึงพระราชบัญญัติอื่น ๆ โดยทั่วไปซึ่งก็อาจมีหลักเกณฑ์ไปกระทบสิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลยในคดีอาญา

กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

กฎหมายถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดสิทธิหน้าที่และของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณาในคดีอาญาตั้งแต่เริ่มกระบวนการ กฎหมายวิธีพิจารณาความที่สำคัญที่เข้ามาเกี่ยวข้องในคดีอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในกระบวนการพิจารณาในคดีอาญาเอาไว้ นอกจากนี้บางกรณีอาจต้องนำหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้ด้วย เมื่อไม่มีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานำมาใช้บังคับเอาไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ซึ่งนอกจากกฎหมายวิธีพิจารณาความทั้งความแพ่งและความอาญาจะเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดสิทธิหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาแล้ว ก็ยังมีกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดสิทธิและให้ความคุ้มครองทั้งผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาด้วยเช่นกัน ซึ่งจะได้นำมาอธิบายดังต่อไปนี้

1. กฎหมายภายในประเทศ

1.1 รัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญต่อประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะว่าเป็นกฎหมายที่มีไว้เพื่อรับรองสิทธิเสรีภาพและคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชน นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นหลักประกันไม่ให้ผู้ปกครองล่วงละเมิดในสิทธิอันชอบธรรมของประชาชน

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้บัญญัติหลักกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม และการกำหนดอำนาจของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องไว้ในหลายมาตรา ดังที่ได้รวบรวมมาต่อไปนี้

มาตรา 26 ว่าด้วยเรื่องการตรากฎหมายของรัฐที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมด้วย (สภาพร ลีम्मณี, และคณะ, 2560)

มาตรา 27 ว่าด้วยเรื่องบุคคลย่อมมีความเสมอภาคทางกฎหมาย (สภาพร ลีम्मณี, และคณะ, 2560)

มาตรา 28 บุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับ การคุมขัง การค้นตัว บุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ การทรมานอย่างโหดร้ายหรือการกระทำมิได้ (สภาพร ลี้มนณี, และคณะ, 2560)

มาตรา 29 ข้อสันนิษฐานความเป็นผู้บริสุทธิ์ของจำเลย เอกสิทธิ์ที่จะไม่ให้การปรักปรำ ตนเองในคดีอาญา สิทธิที่จะได้รับการประกันตัวในคดีอาญา (สภาพร ลี้มนณี, และคณะ, 2560)

มาตรา 68 เป็นหมวดแนวนโยบายแห่งรัฐ การกำหนดหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดให้มี ระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย (สภาพร ลี้มนณี, และคณะ, 2560)

มาตรา 257 เป็นหมวดการปฏิรูปประเทศโดยข้อ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม ให้มี การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อป้องกันความล่าช้า ที่เกิดขึ้น รัฐต้องปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงาน สอบสวนและพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้องค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม มุ่งอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว (สภาพร ลี้มนณี, และคณะ, 2560)

เหล่านี้คือ การรับรองสิทธิของจำเลยในคดีอาญา และแนวทางการปฏิบัติในกระบวนการ พิจารณาคดีอาญาของรัฐ ซึ่งอาจมีความแตกต่างจากในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่มีการบัญญัติรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมอย่างละเอียด 8 ข้อ ตามมาตรา 40 แต่ถึงอย่างไรก็ตามสิทธิพื้นฐานที่สำคัญ ๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีอาญา ยังได้รับการรับรองไว้เช่นเดิม

1.2 กฎหมายวิธีพิจารณาความ

กระบวนการขั้นตอนทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีในคดีอาญานั้นได้ถูก นำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นส่วนใหญ่ที่มีการอ้างถึงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งด้วยก็เพราะว่า ถ้าเมื่อใดการดำเนิน คดีอาญาไม่มีการบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ใดหลักเกณฑ์หนึ่งไว้โดยเฉพาะ ก็สามารถนำเอาบทบัญญัติ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมได้ ทั้งนี้ตามบทบัญญัติของมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ต้องไม่เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักการในประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาด้วย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้วางหลักเกณฑ์แนวทางการปฏิบัติในการ ดำเนินคดีอาญาตั้งแต่เริ่มกระบวนการ จนถึงสิ้นสุดของกระบวนการเมื่อศาลได้ตัดสินคดีเรียบร้อยแล้ว ดังมีแนวทางโดยย่อต่อไปนี้ โดยปกติคดีอาญาจะเริ่มต้นเมื่อมีการกล่าวหาว่าได้มีการกระทำความผิด อาญา ซึ่งผู้กล่าวหาอาจเป็นเอกชนทั่วไปหรือเป็นเจ้าพนักงานก็ได้ โดยอาจต้องมีการทำ “คำร้องทุกข์” หรือ “คำกล่าวโทษ” ในปัจจุบันนี้คดีอาญาส่วนใหญ่เริ่มต้นที่เจ้าพนักงาน ซึ่งก็ได้แก่ พนักงานสอบสวน แล้วก็ต่อด้วยพนักงานอัยการ และจะดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการสืบสวนสอบสวน หาตัวผู้กระทำความผิด การรวบรวมพยานหลักฐาน การออกหมายเรียกหมายค้นต่าง ๆ การทำความเห็นไปยัง พนักงานอัยการ พนักงานอัยการสั่งฟ้องคดีไปยังศาล เมื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาลแล้ว ก็จะมีศาล ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐอีกองค์หนึ่งได้เข้ามาเกี่ยวข้องและเป็นกลไกที่สำคัญในคดี ศาลจะเป็นผู้ ตัดสินชี้ขาดในคดีถึงการกระทำความผิดของจำเลย โดยในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ได้บัญญัติเกี่ยวกับขั้นตอน กระบวนการในการพิจารณาคดีในชั้นศาลไว้แล้วอย่างละเอียด ตามลำดับขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการสืบพยาน การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ในการตัดสินคดี เป็นต้น

ในส่วนของสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้การรับรองสิทธิของจำเลยไว้ในหลายตัวบท หลายมาตรา ดังต่อไปนี้

- (ก) ความสามารถในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา 14
 - (ข) สิทธิที่จะพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวตามมาตรา 7/1 (1)
 - (ค) สิทธิที่จะมีทนายหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำของตนตามมาตรา 7/1 (2) และ 134/4
 - (ง) ได้รับการแจ้งว่ามีสิทธิ และมีสิทธิให้การหรือไม่ให้การอย่างใด ๆ ก็ได้ในชั้นสอบสวนตามมาตรา 134/4
 - (จ) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรมตามมาตรา 8 (2)
 - (ฉ) ตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวน หรือเอกสารประกอบคำให้การของตน มาตรา 8 (6)
 - (ช) สิทธิที่จะมีล่าม เมื่อไม่สามารถพูด หรือเข้าใจภาษาไทยได้ตามมาตรา 13 และมาตรา 13 ทวิ
 - (ซ) จำเลยมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การใด ๆ ต่อศาลตามมาตรา 165 และมาตรา 172
 - (ณ) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าตามมาตรา 172
 - (ญ) สิทธิที่จะไม่ถูกจับ ควบคุม คั่น โดยไม่จำเป็น หรือไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา 78 มาตรา 87 มาตรา 90 และมาตรา 92
 - (ฎ) สิทธิที่จะได้รับการอุทธรณ์ ฎีกาคำพิพากษาของศาลตามมาตรา 193 ทวิ มาตรา 216 และมาตรา 218 เป็นต้น
 - (ฏ) การจำกัดสิทธิของจำเลยจะยื่นอุทธรณ์ได้ก็ต่อเมื่อจำเลยได้แสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะที่ยื่นอุทธรณ์ มิเช่นนั้นศาลจะไม่รับอุทธรณ์ตามมาตรา 198
- การรับรองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของจำเลยในกระบวนการยุติธรรมเอาไว้

2. กฎหมายระหว่างประเทศ

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของจำเลยในคดีอาญาในระดับสากล เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งจัดทำขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีรากฐานมาจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) อันประกอบด้วย สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ครอบคลุมทั้งสิทธิทางการเมือง สิทธิพลเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในจำนวน 48 ประเทศแรกของโลกที่เข้าร่วมรับรองปฏิญญาสากลฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2551) ต่อมาเมื่อสิทธิต่าง ๆ ที่บัญญัติรับรองไว้ในปฏิญญาสากลฯ ได้เปลี่ยนสถานะเป็นสิทธิตามสนธิสัญญา รัฐสมาชิกที่ให้การยอมรับสนธิสัญญาเหล่านี้ย่อมมีหน้าที่ผูกพันทางกฎหมายต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามพันธกรณีที่มีอยู่ตามสนธิสัญญา โดยสนธิสัญญาที่จัดว่าเป็นสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนมีอยู่ด้วยกัน 9 ฉบับ ซึ่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ

การเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant of Civil and Political Rights: ICCPR) เป็นหนึ่งในสนธิสัญญาหลักนั้น

สำหรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิที่มีอยู่แต่ดั้งเดิมของมนุษย์ ได้ผ่านการรับรองจากสมัชชาสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ. 1966 ได้รับการให้สัตยาบันและมีผลบังคับใช้ในวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1976 กติการะหว่างประเทศฉบับนี้ มีข้อความรวมทั้งสิ้น 53 ข้อ โดยในข้อ 1-27 เป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองถึงสิทธิและเสรีภาพและในข้อที่ 28-53 เป็นบทบัญญัติที่ระบุถึงวิธีดำเนินการและการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศฉบับนี้

แต่สำหรับการกล่าวถึงการรับรองสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของจำเลยในคดีอาญานั้น ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมืองได้บัญญัติไว้ในข้อบทที่ 14 ประกอบไปด้วย

2.1 สิทธิในความเสมอภาคจากการพิจารณาคดีในศาลและสิทธิในการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม (Right to Equality Before the Courts and Tribunals and Right to Fair Trial) (สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย, 2558)

กติกาฯ ได้รับรองสิทธินี้ในข้อบทที่ 14 และ 16 ว่าด้วยสิทธิในความเสมอภาคจากการพิจารณาคดีในศาลและสิทธิในการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมถือเป็นหลักการขั้นพื้นฐานแห่งกฎหมาย และเป็นองค์ประกอบหลักของความคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หลักการนี้จะนำมาใช้ในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของปัจเจกบุคคลทุกคน และนำมาพิจารณาในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของผู้เข้าร่วมในกระบวนการพิจารณาคดีว่าเป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ หลักการนี้ยังเปรียบได้กับ “หลักอาวุธเท่าเทียมกัน” (Equality of Arms) ซึ่งมีความหมายว่า มีสิทธิในกระบวนการพิจารณาคดีที่เหมือนกันทั้งโจทก์และจำเลยจนกว่าจะมีกฎหมายมาแยกสิทธิของโจทก์และจำเลยออกจากกัน ยกตัวอย่างเช่น สิทธิในการอุทธรณ์ ไม่ใช่สิทธิของจำเลยเท่านั้นแต่ยังเป็นสิทธิของฝ่ายโจทก์ด้วยเช่นกัน

จากคู่มือการทำความเข้าใจเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย (สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย, 2558) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับความหมายของสิทธิขอบเขตและเนื้อหาของสิทธิในความเสมอภาคจากการพิจารณาคดีในศาลและสิทธิในการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมดังต่อไปนี้

สิทธิในความเสมอภาคในการพิจารณาคดีในชั้นศาลมีดังต่อไปนี้

(1) ก่อนและระหว่างกระบวนการพิจารณาคดีทั้งหมด ผู้ต้องสงสัย หรือผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิที่จะได้รับการสอบสวนและดำเนินคดีด้วยความเป็นธรรม ไม่มีการแบ่งแยก ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

(2) ทุก ๆ คนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการพิจารณาคดีในชั้นศาล และจะไม่มีผู้ใดถูกกีดกันจากกฎหมาย กระบวนการบริหารจัดการหรือข้อมูลต่าง ๆ เพื่อมิให้ได้รับการพิจารณาคดีในชั้นศาล และพิสูจน์ว่าตนเองเป็นผู้บริสุทธิ์

อย่างเช่น การกำหนดขอบเขตของสิทธิของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ โดยคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ได้ตั้งข้อสังเกตว่าควรมีผู้ให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายแก่ผู้ต้องหาที่ต้องการให้มีการพิจารณาทบทวนด้านกฎหมายเมื่อมีการกระทำที่มีขอบในการพิจารณาคดีอาญา และเมื่อผู้ต้องหาไม่สามารถชำระค่าใช้จ่ายแก่ผู้ช่วยเหลือได้ด้วยตนเอง หากไม่มีการให้ความช่วยเหลือ

ในเรื่องดังกล่าวแล้วจะเป็นการตัดโอกาสในการพิจารณาความผิดปกติของการพิจารณาคดี และอาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิในการพิจารณาคดีที่ยุติธรรมตามมา

2.2 สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Right to be Presumed Innocence)

(สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย, 2558)

สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ในข้อบทที่ 14 (2) เป็นหลักการพื้นฐานในการปกป้องสิทธิมนุษยชน ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ว่ามีความผิดตลอดระยะเวลาการสืบสวนทางอาญาและการพิจารณาคดี ตามกฎหมาย และจนกว่าคดีจะถึงที่สุดขั้นอุทธรณ์หรือฎีกา หลักการความเชื่อในความบริสุทธิ์นี้กำหนดให้ฝ่ายผู้ฟ้องคดีมีภาระการพิสูจน์ตามข้อกล่าวหาในการพิจารณาคดี สิทธินี้จะประกันว่าจะไม่สามารถสันนิษฐานว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำผิดจนกว่าจะพิสูจน์ได้โดยปราศจากข้อสงสัย จำเลยจะได้รับประโยชน์จากความสงสัยใด ๆ (Doubt) ที่เกิดขึ้นในคดี

การเรียกร้องให้ผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์นี้ส่งผลให้ในทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานนั้นต้องคำนึงถึงสิทธิของจำเลยที่ได้รับการคุ้มครองดังกล่าว โดยทั่วไปจึงไม่ควรมีการใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ถูกกล่าวหาหรือสั่งขังจำเลยไว้ในระหว่างการพิจารณาคดี หรือการกระทำอื่น ๆ ที่แสดงออกอย่างชัดแจ้งและชี้ให้เห็นว่าเขาเป็นอาชญากรที่ร้ายแรงต่อหน้าศาล ในส่วนของสื่อมวลชนเองก็ควรหลีกเลี่ยงการนำเสนอข่าวที่จะกระทบกระเทือนต่อสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ด้วย

2.3 สิทธิที่จะมีเวลา และได้รับความสะดวกเพียงพอแก่การเตรียมการเพื่อต่อสู้คดี และติดต่อกับทนายความที่ตนเลือกได้ (To Have Adequate Time and Facilities for The Preparation of His Defence and to Communicate with Counsel of His Own Choosing) (สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย, 2558)

ตามข้อบทที่ 14 (3) (b) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ว่า จำเลยมีสิทธิที่จะมีเวลา และได้รับความสะดวกเพียงพอ (Adequate Facilities) แก่การเตรียมการเพื่อต่อสู้คดี และติดต่อกับทนายความที่ตนเลือกได้ ข้อบทนี้เป็นข้อบทที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักประกันการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม และเมื่อใดที่มีการนำหลักการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้จะก่อให้เกิด “หลักอาวรุที่เท่าเทียมกัน”

สิทธินี้มีหลักการสำคัญคือ จำเลยหรือผู้ต้องหาจะต้องได้รับความสะดวกเพียงพอในการเข้าถึงพยานหลักฐานทั้งหมดที่โจทก์ใช้ปรักรจำเลยในชั้นศาลและรวมถึงหลักฐานที่ทำให้พ้นความผิด เช่น พยานหลักฐานที่แสดงว่าจำเลยไม่ได้รับสารภาพโดยสมัครใจ เป็นต้น

นอกจากนี้จำเลยต้องได้รับเวลาที่เพียงพอในการเตรียมการสู้คดี ซึ่งระยะเวลาเท่าไรจึงจะเพียงพอ นั้น คงขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละคดี ศาลมีหน้าที่อนุญาตตามคำขอที่เหมาะสมสำหรับการขอเลื่อนการพิจารณาคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ต้องหาถูกตั้งข้อหาในข้อหาที่ร้ายแรง และเมื่อจำเลยต้องการเวลาเพิ่มเติมในการสู้คดี

ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิติดต่อกับที่ปรึกษาทางกฎหมายหรือทนายความ ทนายความสามารถติดต่อกับผู้ต้องหาในสภาวะที่สามารถรักษาความลับในการสื่อสารได้ ทนายความจะต้องสามารถให้คำปรึกษาและเป็นตัวแทนของลูกความตามมาตรฐานวิชาชีพและการตัดสินใจได้โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ มามีอิทธิพลเหนือ หรือปราศจากการรบกวนจากคู่ความฝ่ายตรงข้าม

2.4 สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าจำเลย (Right to be Present at One's Trial)

ในข้อบทที่ 14 (3) (d) ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2551, หน้า 42) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าจำเลยเป็นหลักประกันสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาด้วยความเป็นธรรม เพื่อให้จำเลยได้มีโอกาสรับรู้ว่าตนถูกกล่าวหาอย่างไร และจะแก้ตัวหรือต่อสู้คดีโดยยกพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนต่อศาลได้

อย่างไรก็ตาม ในหลายประเทศได้มีการบัญญัติกฎหมายอนุญาตให้มีการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้ (Trial in Absentia) เช่น ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งอนุญาตให้การพิจารณาและสืบพยานกระทำลับหลังจำเลยได้ในกรณีที่จำเลยหลบหนีไม่มาต่อสู้คดี แนวความคิดดังกล่าวได้รับการยอมรับว่าไม่ขัดต่อหลักการของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง โดยการพิจารณาลับหลังจำเลยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อมิให้คดีขาดอายุความ บรรเทาความเสียหายและความทุกข์ทรมานของผู้เสียหายที่ได้รับจากการกระทำความผิดโดยไม่รู้ว่าจะเริ่มการพิจารณาได้เมื่อไร (อุดม รัฐอมฤต, 2562)

2.5 สิทธิในการมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย (Right to Legal Assistance)

สิทธิในการมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายหรือมีทนาย เป็นสิทธิที่ได้รับการประกันไว้ในข้อบทที่ 14 (3) (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2551) สิทธิในการมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นสิทธิที่ถูกกำหนดให้จำเลยโดยเฉพาะ เนื่องจากว่าในคดีอาญาฝ่ายผู้เสียหายจะมีอำนาจเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายให้อยู่แล้ว สิทธิในการที่จะมีทนายเป็นการรับประกันว่าจำเลยจะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมตาม “หลักอาวรที่เท่าเทียมกัน” และเป็นสิทธิที่จะช่วยปกป้องจำเลยจากการผิดพลาดในขั้นตอนกระบวนการพิจารณาคดีที่มีความซับซ้อนพอสมควร

สิทธิในการได้รับผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายนี้จะต้องไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ เกณฑ์ในการพิจารณาถึงความจำเป็นที่ต้องมีผู้ช่วยเหลือสามารถพิจารณาได้จากความหนักเบาของการกระทำผิดโดยรัฐควรยึดถือ “ประโยชน์แห่งความยุติธรรม (Interest of Justice)” เป็นที่ตั้ง อย่างในคดีที่มีโทษประหารชีวิต เป็นที่แน่ชัดอยู่ในตัวเองว่าจำเลยควรมีทนายคอยให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอนของการพิจารณาคดี (Zhang, 2009)

จากหลักการคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายภายในประเทศไทยจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องหลายมาตรา ทั้งจากรัฐธรรมนูญและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แสดงให้เห็นว่ากฎหมายภายในของไทยเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ตามมาตรฐานสากล

สภาพปัญหาการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานของรัฐ

ปัญหาการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของจำเลยในคดีอาญาในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานของรัฐ เนื่องจากเจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่โดยตรงในการเข้ามาดำเนินคดีอาญาในทุกขั้นตอนกระบวนการ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการพิจารณาคดีนั้นเจ้าพนักงานของรัฐก็อาจมีการปฏิบัติหน้าที่ผิดพลาด หรือมีระบบ หรือกลไกใด ๆ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการคุ้มครองสิทธิ

ขั้นพื้นฐานของบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีอาญา ปัญหาเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของจำเลยในคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเราสามารถแยกออกได้เป็น 2 ส่วน ตามขั้นตอนกระบวนการในการพิจารณาคดีอาญา กล่าวคือ ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการขึ้นก่อนการพิจารณาคดีของศาล คือ ในชั้นสืบสวนสอบสวน และปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งจะได้นำเสนอไปตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการขึ้นสอบสวน ปัญหาที่กระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจและพนักงานอัยการเป็นหลัก เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาโดยตรง ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นมีทั้งปัญหาที่เกิดจากตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ขัดต่อสิทธิที่ได้รับความคุ้มครองของผู้ต้องหาตามกฎหมาย และปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่เอง

1.1 ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน

การสอบสวนของพนักงานสอบสวนก็คือ การตรวจสอบว่าความจริงในเรื่องนั้นเป็นอย่างไร เหตุนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่ามหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา” และมาตรา 138 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเพื่อทราบถึงความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติอันเป็นอาชญาของผู้ต้องหา ซึ่งแสดงว่าพนักงานสอบสวนต้องรวบรวมหลักฐานทั้งที่เป็นผลร้ายและผลดีแก่ผู้ต้องหา รวมทั้งข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินคดี (คณิต ณ นคร, 2539) อย่างไรก็ตามแม้ตามกฎหมายพนักงานสอบสวนจะมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้กับคู่ความทั้งสองฝ่าย แต่ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่คงมีหน้าที่เพียงรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาเท่านั้น ส่วนพยานหลักฐานที่เป็นผลดีกับผู้ต้องหาพนักงานสอบสวนจะไม่ได้ให้ความสนใจรวบรวมมากนัก ระเบียบตำรวจเกี่ยวแก่คดี ข้อ 254 ซึ่งเป็นความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่คลาดเคลื่อนของพนักงานสอบสวน จึงทำให้ผู้ต้องหาไม่อาจได้รับสิทธิในการต่อสู้คดีอาญาได้อย่างเต็มที่ ตามหลักการได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม (Fair Trial) ก่อนและระหว่างกระบวนการพิจารณาคดีทั้งหมด ผู้ต้องสงสัย หรือผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะได้รับการสอบสวนและดำเนินคดีด้วยความเป็นธรรม ไม่มีการแบ่งแยก ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการพิจารณาคดีชั้นศาล และจะไม่มีผู้ใดถูกกีดกันจากกฎหมาย กระบวนการการบริหารจัดการ หรือข้อมูลต่าง ๆ เพื่อมิให้ได้รับการพิจารณาคดีในชั้นศาลและพิสูจน์ว่าตนเองเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยทั่วไปพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมเพื่อส่งต่อพนักงานอัยการนั้นจำกัดอยู่ในส่วนที่ผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาอ้างเท่านั้น ซึ่งมีผลทำให้การสอบสวนคดีอาญาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีลักษณะมุ่งไปใน “การค้นหาความผิด” มากกว่า “การค้นหาความจริง” (กุลพล พลวัน, 2534) การสอบสวนดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ผู้เขียนขอเสนอคดีที่เป็นที่กล่าวขาน ณ เวลานั้นเพื่อนำมาเปรียบเทียบ คือ คดีการเสียชีวิตของ นางสาวนิตา พัชรวิระพงษ์ หรือแดงโม ดาราสาว กลางแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อคืนวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 โดยปรากฏร่องรอยบาดแผลต่าง ๆ ตามร่างกาย ซึ่งตำรวจ สำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี สรุปลำนวนเอาผิดผู้ต้องหาที่เกี่ยวข้องบนเรือสปีดโบต ภายหลังพนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรียื่นฟ้องผู้ต้องหา 5 คน

ข้อหาหลักเป็น “กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย” ไม่มีข้อหาฆาตกรรม เป็นเหตุให้นายอัครริยะ เรื่องรัตนพงศ์ ประธานชมรมเหยื่ออาชญากรรม ออกมาวิพากษ์วิจารณ์การรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ท่าคดี นางสาวนิตา หรือแตงโม ที่มีได้รวบรวมพยานหลักฐานที่อาจจะเป็นคดีฆาตกรรมด้วย (ผู้จัดการออนไลน์, 2568) นี่คือการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในความเป็นจริง พนักงานสอบสวนมักจะตั้งรูปคดีไว้ก่อน ว่าคดีที่เกิดขึ้นเป็นคดีประเภทไหน แล้วจะรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนแนวความคิดของพนักงานสอบสวนที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งในบางครั้งไม่อาจทำให้ความจริงของคดีปรากฏได้

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่กระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาที่เกิดขึ้นในชั้นสอบสวนของตำรวจนั้นได้แก่ ปัญหาการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าว บ่อยครั้งที่ตำรวจนำตัวผู้ต้องหาที่จับได้มาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน การกระทำดังกล่าวเห็นได้ชัดว่าขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ที่ระบุชัดว่าการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ เนื่องจากภายหลังจากการแถลงข่าวศาลอาจมีคำสั่งไม่รับฟ้องหรือกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกฟ้องโทษในภายหลังและเขาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด แต่คนเหล่านี้กลับได้รับความเสียหายไปแล้ว ไม่เฉพาะแต่ตัวผู้ต้องหาที่ถูกเผยแพร่ภาพแต่ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ต้องหา ทำให้ไม่มีที่ยืนในสังคม เสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติยศในอดีตสำนักงานตำรวจแห่งชาติเคยมีคำสั่งให้ยกเลิกขั้นตอนดังกล่าวแล้ว โดยออกเป็นคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 855/2548 เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อ 1.2.4 ความว่า “ห้ามนำหรือจัดให้ผู้เสียหายผู้ต้องหาหรือพยาน มาให้ข่าวแถลงหรือให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนง ยกเว้นกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน...” ถึงแม้ว่าจะมีคำสั่งจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้งดเว้นการแถลงข่าวจับผู้ต้องหาแล้วก็ตามแต่ปัจจุบันการแถลงข่าวจับกุมผู้ต้องหาที่ยังปรากฏอยู่ โดยเจ้าหน้าที่มักมีข้ออ้างในการจัดแถลงข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะ สร้างความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด ทำให้เกิดความโปร่งใสในการจับกุมและลดปัญหาการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาผิดตัว แต่นักวิชาการทางกฎหมายเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะนำตัวผู้ต้องหาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐควรคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนเป็นหลัก ผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมนั้น ยังไม่ปรากฏแน่ชัดว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิดจริง ซึ่งผลเสียอันใหญ่หลวงจากการแถลงข่าวจะเกิดขึ้นทันทีเมื่อเขาเป็นผู้บริสุทธิ์ และยังไม่มียางานวิจัยใดที่แสดงให้เห็นว่า การจัดแถลงข่าวนั้นจะส่งผลให้คนในสังคมรู้สึกเกรงกลัวและไม่อยากกระทำความผิด การนำตัวผู้ต้องหาแถลงข่าวเพราะเจ้าหน้าที่ต้องการผลงานเป็นหลัก ในขณะที่สื่อมวลชนก็ต้องการได้ข่าว หลายครั้งจะเห็นว่าสื่อมวลชนไปเฝ้ารอทำข่าวถึงสถานีตำรวจก่อนที่ผู้ต้องหาจะมาถึง

1.2 การดำเนินคดีขึ้นพนักงานอัยการ

การดำเนินคดีขึ้นพนักงานอัยการประสบปัญหาเช่นเดียวกับในชั้นของพนักงานสอบสวนในเรื่องของความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปัจจุบันมีความเข้าใจในบทบาทของพนักงานอัยการว่า พนักงานอัยการมีหน้าที่วินิจฉัยในเบื้องต้นว่าคดีดังกล่าวพนักงานอัยการจะฟ้องผู้ต้องหาหรือไม่ ทำหน้าที่กลั่นกรองคดีที่จะขึ้นสู่ศาล แต่ก็กลั่นกรองพยานหลักฐานได้เท่าที่พนักงานสอบสวนเสนอมาเท่านั้น แม้ว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะมีบทบัญญัติให้อำนาจกับพนักงานอัยการที่จะมีคำสั่งสอบสวนพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่พนักงานอัยการก็ไม่ได้ใช้อำนาจในเชิงรุกนั้น

เท่าที่ควร การกลั่นกรองคดีที่จะฟ้องผู้ต้องหาจึงไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนเสนอความเห็น เห็นสมควรสั่งฟ้องผู้ต้องหา โอกาสที่พนักงานอัยการจะไม่เห็นด้วยมีน้อยมาก เพราะการโต้แย้งจะทำให้กระบวนการต่าง ๆ ต้องยืดเยื้อออกไป และพนักงานอัยการเห็นว่าควรเป็นหน้าที่ของศาลวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินความถูกต้องในคดีนั้น พนักงานอัยการจึงมักดำเนินการฟ้องผู้ต้องหาตามความเห็นของพนักงานสอบสวนเป็นส่วนใหญ่ ผลสุดท้ายมีคดีอาญาจำนวนมากในชั้นศาลจนล้นศาล จำเลยเป็นจำนวนมากถูกจำคุกระหว่างการพิจารณา เป็นเหตุให้ไม่สามารถใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนเรือนจำแออัดไม่มีสถานที่เพียงพอจะขังนักโทษและผู้ต้องขังระหว่างคดี (วิฑูรย์ อั้งประพันธ์, 2543)

ในทางวิชาการ ผู้เขียนเห็นว่าถ้าพนักงานอัยการได้เปลี่ยนบทบาทของตนเอง อย่างเช่น การให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องหาด้วย ก็จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการส่งเสริมให้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนยิ่งขึ้น ส่งผลดีต่อกระบวนการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 68

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการชั้นพิจารณาคดี

ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นพิจารณาคดีนั้น เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศาลโดยตรง ซึ่งอาจกระทบต่อสิทธิของจำเลยในคดีอาญา โดยปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการชั้นพิจารณาคดีในประเทศไทยนั้น มีทั้งปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายและเกิดจากแนวทางปฏิบัติของศาลเอง ปรากฏดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาการพิจารณาคดีที่ล่าช้า

ปัญหามีสาเหตุมาจากการพิจารณาคดีในชั้นศาลนั้นมีหลายขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นในชั้นรับคำฟ้อง ชั้นรับคำให้การ ในวันชี้สองสถาน นัดสืบพยาน ซึ่งเมื่อถึงขั้นตอนการสืบพยานแล้วมักมีการขอเลื่อนคดีกันอยู่เสมอทั้งจากคู่ความทั้งสองฝ่าย เหตุผลที่คู่ความมักนำมาอ้างได้แก่ พยานเจ็บป่วย ถอนทนายความคนเดิม ทนายความติดกิจธุระ เช่นนี้ เป็นต้น ก็จะทำให้การพิจารณาคดีล่าช้ามากขึ้น ดังภาษิตกฎหมายที่ว่า ความยุติธรรมที่ล่าช้าก็คือ ความไม่ยุติธรรม (Justice Delayed is Justice Denied) ความล่าช้านี้ก่อให้เกิดความไม่แน่นอน ความไม่แน่นอนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่แน่ใจ ส่งผลให้ในท้ายที่สุดผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีอาจไม่มีความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมว่าจะสามารถให้ความเป็นธรรมได้หรือไม่ เมื่อกระบวนการพิจารณาคดีล่าช้าย่อมส่งผลต่อการต่อสู้คดีของจำเลย พยานหลักฐานที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ค่าใช้จ่ายในคดีที่มากขึ้น และส่งผลต่อกำลังใจของจำเลยที่จะต้องรอเวลาในการพิจารณาคดีต่อไปเรื่อย ๆ ไม่รู้ว่าเมื่อไรจะได้รับการปล่อยตัวในกรณีที่จำเลยถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาทนายความให้จำเลยในชั้นพิจารณาของศาล

การจัดหาทนายความให้แก่จำเลยในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 ถึงแม้ว่ารัฐจะอำนวยความสะดวกและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนโดยการจัดหาทนายความให้กับจำเลย แต่การรับรองสิทธิดังกล่าวตามมาตรา 173 ก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้จำเลยได้รับสิทธิที่จะมีที่ปรึกษาทางกฎหมาย เนื่องจากตามมาตรา 173 วรรคสองที่บัญญัติว่า “ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความก็ให้ศาลตั้งทนายความให้” จากบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้เป็นการบังคับให้จำเลยนั้นจำเป็นต้องมีทนายความ

ในการช่วยดำเนินคดี ทั้งที่เป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุก เป็นคดีที่จำเลยอาจต้องได้รับผลร้ายสูญเสียอิสรภาพ ในภายหลัง ทำให้บุคคลนั้นไม่มีเสรีภาพ ศาลจะจัดหาทนายความให้เฉพาะในกรณีที่จำเลยไม่มีทนายความ และต้องการทนายความเท่านั้น ถ้าไม่ต้องการทนายความ ศาลก็ไม่จำเป็นต้องจัดหาให้ ถึงแม้จะมองได้ว่าเป็น สิทธิของจำเลยเองที่ต้องการทนายความคอยให้ความช่วยเหลือทางคดีหรือไม่ แต่ในบางครั้งจำเลยซึ่งส่วนใหญ่ เป็นคนยากจน ขาดการศึกษา อาจไม่ทราบว่าสิทธิดังกล่าวเป็นหลักประกันสิทธิขั้นต่ำในกระบวนการยุติธรรม การมีทนายความคอยให้ความช่วยเหลือจะส่งผลดีต่อจำเลย และเป็นสิทธิที่จำเลยได้รับโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จำเลยจึงไม่ขอรับสิทธินั้น ซึ่งจะส่งผลต่อสิทธิของจำเลยที่จะได้รับสิทธิในการพิจารณาคดีอย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากฝ่ายโจทก์มีพนักงานอัยการซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐคอยให้ความช่วยเหลืออยู่แล้ว นอกจากนี้ ทนายความที่รัฐจัดหาให้ มักเป็นทนายความที่ไม่มีคุณภาพ เนื่องจากได้รับผลตอบแทนน้อย ผลตอบแทน ของทนายความเป็นไปตามระเบียบของศาลยุติธรรม และเรียกทนายความที่รัฐจัดหาให้ว่า ทนายความขอแรง ทนายความขอแรงส่วนใหญ่เป็นผู้ไม่มีประสบการณ์ จบการศึกษามาใหม่ ไม่มีความชำนาญในคดีที่ได้รับ มอบหมาย จึงไม่สามารถให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือจำเลยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นปัญหาทำให้ จำเลยไม่สามารถใช้สิทธิต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

ตามมาตรฐานของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง ข้อบทที่ 14 (3) (d) บัญญัติว่า “สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าบุคคลนั้น และสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเอง หรือ โดยผ่านผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายที่ตนเลือก สิทธิที่บุคคลได้รับแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการมีผู้ช่วยเหลือ ทางกฎหมาย หากบุคคลนั้นไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายในกรณีใด ๆ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม บุคคลนั้นมีสิทธิที่จะมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งมีการแต่งตั้งให้โดยปราศจากค่าตอบแทน ในกรณีที่บุคคล นั้นไม่สามารถรับภาระในการจ่ายค่าตอบแทน” (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2551)

ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง ให้ศาลคำนึงถึงประโยชน์ แห่งความยุติธรรม แล้วสามารถตั้งทนายความของรัฐให้จำเลยได้เลย และเรื่องการมีทนายความของจำเลย ในคดีอาญาเป็นกรณีที่ศาลจะต้องแจ้งว่าเป็นสิทธิของจำเลย ไม่ใช่ลักษณะการสอบถามว่าจำเลยมีทนายความ หรือไม่ กฎหมายควรบัญญัติให้เรื่องของทนายความเป็นเรื่องของสิทธิของจำเลยที่พึงได้รับอย่างกว้างขวาง ไม่ควรกำหนดให้มีข้อจำกัดการได้รับสิทธินั้น

ข้อจำกัดในการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลย

จากการศึกษาพบว่า อุปสรรคในการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีอุปสรรค ที่เกิดจากระบบกฎหมายเป็นสำคัญ และข้อจำกัดของจำเลยเองอันเกิดจากสถานะทางสังคมที่ไม่ เอื้ออำนวยต่อการเข้าถึงสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของจำเลย ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจึงได้นำเสนอข้อจำกัด ในการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลย แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ข้อจำกัดที่เกิดจากระบบ กฎหมายและข้อจำกัดจากบริบททางสังคม ดังจะได้อธิบายในลำดับต่อไป ดังนี้

1. ข้อพิจารณาจากระบบกฎหมาย

ระบบกฎหมาย เป็นอุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งส่งผลต่อการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหา ของจำเลยหรือผู้ต้องหาได้ แต่ละระบบกฎหมายต่างก็วางแนวคิดข้อปฏิบัติของรัฐต่อกระบวนการยุติธรรม กันเอาไว้แล้ว ซึ่งในระบบกฎหมายที่สำคัญ 2 ระบบในโลกนี้ คือ ระบบกล่าวหา และระบบไต่สวน ทั้ง 2 ระบบ ต่างมีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทย ประเทศไทยนำทั้ง 2 ระบบ มาประยุกต์ใช้กับ

การดำเนินคดีในประเทศไทยโดยการนำข้อดีของแต่ละระบบมาปรับใช้เข้ากับกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินคดี จึงเป็นการยากที่จะชี้ชัดเฉพาะเจาะจงลงไปว่าประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายใด แต่สำหรับกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาลนั้นอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยใช้วิธีพิจารณาแบบกล่าวหา มากกว่า เนื่องจากศาลจะวางตัวเป็นกลาง การค้นหาความจริงในคดี การสืบพยานหลักฐาน เป็นหน้าที่ของคู่ความทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายโจทก์เป็นผู้มีภาระการพิสูจน์ในคดีอาญา ซึ่งเป็นแนวคิดในระบบกล่าวหาอย่างชัดเจน การดำเนินคดีในระบบกล่าวหาจะก่อให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่อการใช้สิทธิของจำเลยอย่างไร ถ้าเป็นกรณีที่คู่ความมีความเท่าเทียมกันในคดีเหมือน อย่างเช่น ในคดีแพ่ง การใช้ระบบกล่าวหา คงไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิของจำเลยแต่อย่างใด แต่ในคดีอาญาโดยทั่วไปฝ่ายโจทก์กับจำเลยมักอยู่ในสถานะที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยฝ่ายโจทก์จะมีพนักงานอัยการซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐคอยให้ความช่วยเหลือในคดี พนักงานอัยการมีอำนาจที่จะเข้าถึงข้อมูล พยานหลักฐานต่าง ๆ ในคดีได้มากกว่าฝ่ายจำเลย นอกเหนือไปจากนี้จำเลยในคดีอาญามักเป็นผู้มีฐานะยากจน มีการศึกษาน้อย การเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมจึงไม่มีประสิทธิภาพ ในคดีที่มีข้อได้เปรียบเสียเปรียบเช่นนี้ ถ้าศาลจะได้ช่วยค้นหาความจริงในคดีเหมือนศาลในระบบไต่สวน น่าจะสร้างความเป็นธรรมในการพิจารณาคดีได้ไม่น้อย เนื่องจากเห็นว่าเป็นระบบการค้นหาความจริงที่มีประสิทธิภาพจากการที่ศาลมีอำนาจในการสืบพยานเอง บางครั้งการปล่อยให้คู่ความทั้งสองได้ต่อสู้กันย่อมเป็นการนำเสนอความจริงเพียงด้านเดียว การให้ศาลได้ไต่สวนความจริงทั้งหมดย่อมเป็นผลดีในการทำความจริงให้ปรากฏ ซึ่งหมายถึงความยุติธรรมนั่นเอง (คณิต ณ นคร, 2555)

ยกตัวอย่าง ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้ระบบไต่สวนเป็นหลักในการดำเนินคดีอาญา (ธรรมบุญ พิทยาภรณ์, และคณะ, 2555) การพิจารณาคดีแบบไต่สวนในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นไปอย่างเข้มข้น เนื่องจากศาลมีบทบาทในการค้นหาความจริงค่อนข้างมาก ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีของศาลนั้นมีใช้เพียงเพื่อพิสูจน์องค์ประกอบของความผิดเท่านั้น แต่จะต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดีทั้งหมดเพื่อใช้ในการตัดสินลงโทษจำเลยด้วย เช่น ประวัติของผู้ถูกกล่าวหา การกระทำความผิดครั้งก่อน ความเสียหายที่เกิดขึ้น ความวิกลจริต เป็นต้น การสืบพยานของศาลจะอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่สำคัญ คือ มาตรา 244 (2) (The German Code Of Criminal Procedure) ที่กำหนดให้ศาลต้องค้นหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงทั้งหมดเพื่อที่จะพิสูจน์ความจริง นอกจากนี้ในการพิจารณาคดีคำให้การของจำเลยถือเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ประเภทหนึ่ง โดยจำเลยไม่ต้องให้คำสาบานใด ๆ ว่าจะให้การตามความสัตย์จริง จำเลยจึงมีอิสระในการทำคำให้การ ไม่ถูกบังคับจิตใจ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการให้ความสำคัญกับหลักการคุ้มครองสิทธิที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเอง สอดคล้องกับสิทธิตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง ข้อบทที่ 14 (3) (g) สิทธิที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การใด ๆ ก็ได้ รัฐไม่มีสิทธิบังคับให้จำเลยต้องให้การตามที่รัฐต้องการ

การตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาถือเป็นความทุกข์และความเดือดร้อน ซึ่งไม่มีประชาชนคนใดประสงค์ที่จะตกอยู่ในฐานะเช่นนั้น ในบางกรณีผู้บริสุทธิ์อาจถูกกล่าวหาโดยมิชอบ ซึ่งเท่ากับถูกให้ร้ายโดยไม่เป็นธรรม ขณะเดียวกันผู้ที่แม้จะกระทำความผิดจริงก็ยังคงอยู่ในฐานะเป็นมนุษย์อันพึงได้รับการปฏิบัติอย่างคำนึงถึงความเป็นมนุษย์หรือบุคคลผู้มีสิทธิในสังคม การปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาให้ได้รับความทุกข์และเดือดร้อนจนเกินสมควรแก่ความจำเป็นในการดำเนินคดี

ตามกฎหมายนั้น ย่อมเป็นการปฏิบัติที่เกินกว่าเหตุและไม่ชอบธรรม จึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่ชัดเจนและเป็นธรรมสำหรับคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญานั้น ทั้งยังเป็นการกำหนดกรอบแนวทางการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานให้ได้มาตรฐานที่เป็นระบบและแน่นอน โดยหลักประกันขั้นพื้นฐานของกฎหมายที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งก็คือ การกำหนดข้อสันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด อันได้รับการบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29

2. ข้อพิจารณาจากบริบททางสังคม

สภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมนั้น สามารถส่งผลกระทบต่อการเข้าถึงสิทธิในการต่อสู้คดีอาญาของจำเลยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของสภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าจำเลยที่มีฐานะยากจน จะมีข้อเสียเปรียบเมื่อถูกดำเนินคดีอาญา และในการดำเนินคดีอาญาก็มีผู้ต้องหาหรือจำเลยจำนวนมากที่มีฐานะยากจน จากการศึกษารวบรวมสถิติของนักวิชาการพบว่า ผู้กระทำความผิดทางอาญาส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่ว่างงานขาดรายได้สำหรับการดำรงชีพ ทำให้สภาพจิตใจและอารมณ์ไม่ปกติ เป็นชนวนให้ก่ออาชญากรรม หรือสภาพครอบครัว เป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลกระตุ้นให้บุคคลกลายเป็นอาชญากรได้ เช่น ครอบครัวที่ยากจน ครอบครัวที่บิดามารดาแตกแยก หรือสภาวะเศรษฐกิจฝืดเคือง ปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้นเรื่อย ๆ และจะเป็นปฏิภาคกลับกับค่าของเงิน คือ ค่าของเงินลดลงทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้น รายได้ไม่พอกับรายจ่าย บุคคลบางประเภทจำต้องดิ้นรนต่อสู้ด้วยการเป็นอาชญากรหาเงินโดยทางผิดกฎหมาย เป็นต้น ฐานะที่ยากจนนอกจากจะเป็นชนวนเหตุที่ทำให้ก่ออาชญากรรมแล้ว ฐานะที่ยากจนยังทำให้บุคคลนั้นได้รับการศึกษาน้อย เมื่อขาดการศึกษาการที่จะเข้าใจในกระบวนการยุติธรรม หรือความเข้าใจในสิทธิต่าง ๆ ที่จำเลยพึงจะได้รับก็น้อยตามลงไปด้วย เป็นอุปสรรคสำคัญที่มีเหตุปัจจัยจากตัวจำเลยเอง ที่ทำให้จำเลยไม่สามารถใช้สิทธิต่อสู้ในคดีอาญาได้อย่างเต็มที่ ถึงแม้รัฐจะพยายามให้ความช่วยเหลือจำเลยในบางเรื่องแล้วก็ตาม อย่างเช่น การจัดหาทนายความให้ เพื่อเป็นที่ปรึกษาทางคดี แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าทนายความที่รัฐจัดหาให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายนั้นหรือที่เรียกว่า “ทนายความขอแรง” ยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ไม่สามารถสร้างความเสมอภาคหรือความทัดเทียมกันอย่างแท้จริงระหว่างโจทก์และจำเลยได้

ดังตัวอย่าง จากคดีที่หลายคนรู้จักกันในชื่อเรียกว่า คดี ตา-ยาย เก็บเห็ด หลายคนรู้จักคดีดังกล่าวเนื่องจากการนำเสนอข่าวจากสื่อมวลชนอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง ตา-ยาย เก็บเห็ด แล้วติดคุก ไปเป็นวาทกรรม “คนรวยรอด คนจนติดคุก” (Post today, 2560) นี่คือนี่ที่สังคมรับทราบเป็นการทั่วไป แม้ภายหลังจะมีคำพิพากษากฎีกาออกมาแล้วก็ตาม ว่าข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาไม่ได้เป็นตามที่สื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวไปก่อนหน้านี้ จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการพิจารณาคดีนั้น พนักงานอัยการจังหวัดกาฬสินธุ์ โจทก์ ได้ยื่นฟ้องจำเลยทั้งสองต่อศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกล่าวหาว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันบุกรุกเข้าไปยึดครอบครองและทำประโยชน์โดยการทำไม้ในป่าดงระแนง ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งอยู่ในแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ และใช้อุปกรณ์เครื่องมือตัดและโค่นไม้สัก ไม้กระยาเลย ที่เป็นไม้หวงห้ามประเภท ก ออกจากต้นจำนวน 700 ต้นในเขตดังกล่าว โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีได้รับสัมปทานหรือได้รับยกเว้นใด ๆ ตามกฎหมาย รวมทั้งร่วมกันมีไม้สักและไม้กระยาเลยที่ยังไม่ได้แปรรูปจำนวน 1,148 ท่อน โดยไม่มีรอยอัตราค่าภาคหลวงหรือรอยตรารัฐบาลขายไว้ในครอบครอง และไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ คดีดังกล่าวศาล

ชั้นต้นได้มีคำพิพากษาจำคุกจำเลยคนละ 30 ปี จำเลยให้การรับสารภาพ มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง เหลือจำคุกคนละ 15 ปี ต่อมาจำเลยทั้งสองอุทธรณ์ และต่อมาคดีขึ้นสู่ศาลฎีกา ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาแก้ฐานความผิดเป็นฐานร่วมกันทำไม้สักซึ่งเป็นไม้หวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาต จำคุกคนละ 4 ปี ฐานร่วมกันมีไม้สักซึ่งเป็นไม้หวงห้ามอันยังมิได้แปรรูปไว้ในครอบครอง จำคุกคนละ 6 ปี เมื่อลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 แล้ว คงลงโทษจำคุกจำเลยทั้งสองคน คนละ 5 ปี เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาแล้ว ไม่พบข้อเท็จจริงว่าจำเลยเข้าป่าไปเพียงเพื่อหาเห็ดเท่านั้น แต่เจ้าหน้าที่มีหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาแสดง วาทกรรมที่ว่า ตา-ยาย เกือบเห็ด อาจไม่เป็นความจริง ถึงแม้คดีจะคลี่คลายไปแล้ว แต่ประเด็นความได้เปรียบเสียเปรียบในคดีนั้นยังคงมีอยู่ จากคดีนี้ปรากฏให้เห็นถึงสภาพความยากจน การขาดการศึกษา เป็นเหตุให้จำเลยไม่อาจใช้สิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีข้อเท็จจริงจากการนำเสนอข่าวปรากฏว่า จำเลยทั้งสองไม่มีความรู้เกี่ยวกับคดีจึงหลงเชื่อบุคคลอื่นว่าหากรับสารภาพแล้วศาลจะลงโทษปรับและปล่อยตัวกลับบ้าน และตัวจำเลยเองก็ปฏิเสธที่จะมีทนาย เนื่องจากคิดว่าคดีกำลังจะเสร็จลงแล้ว และจำเลยมีความรู้น้อยจึงไม่เข้าใจคำฟ้องที่ศาลอ่านให้ฟัง และเมื่อคดีนี้จำเลยรับสารภาพ ศาลจึงไม่ได้มีการสืบพยานหลักฐานต่อไป เนื่องจากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 บัญญัติว่า ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง เมื่อพิจารณาจากข้อหาที่ฟ้องแล้วก็จะเห็นได้ว่า ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องสืบพยานประกอบ ศาลก้าวไปสู่ขั้นตอนการพิพากษา และมีคำพิพากษาจำคุกในท้ายที่สุด เมื่อต้องถูกจำคุกจริง ๆ จำเลยจึงรู้สึกตระหนักที่คำพิพากษาไม่ได้เป็นอย่างที่คิดไว้ นี่คือภาพสะท้อนให้เห็นถึงอุปสรรคในการเข้าถึงการใช้สิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลย ความยากจน การขาดการศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้จำเลยในคดีอาญาไม่อาจใช้สิทธิในการต่อสู้คดีอาญาได้อย่างเต็มที่ ถ้าจำเลยมีฐานะดีก็สามารถจ้างทนายความที่มีความเชี่ยวชาญมาเป็นที่ปรึกษาได้ เมื่อมีความรู้ก็จะเข้าใจว่าเมื่อถูกดำเนินคดีจำเลยมีสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับการรับรองมากมาย รวมถึงสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้

ปัญหาการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของจำเลยในคดีอาญาในความเป็นจริงแล้ว คงมีอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเราสามารถพบเห็นได้จากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนอยู่บ่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจับแพะ การยึดข้อหา การบังคับจำเลยให้ต้องให้การ เป็นต้น ซึ่งในทุก ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้น กำลังรอการแก้ไขจากทุกองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอยู่

บทสรุป

ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการต่อสู้ข้อกล่าวหาในคดีอาญาอยู่หลายตัวบท หลายมาตรา ส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) อาจจะมีกฎหมายบางส่วนแตกต่างจากกติกาฯ ไปบ้าง แต่ก็เป็นเรื่องรายละเอียด การขยายความ อย่างเช่น สิทธิที่จะมีทนายความ หรือผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย ที่ตามกติการะหว่างประเทศเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาสามารถต่อสู้คดีของตนได้อย่างเต็มที่ ควรทำให้จำเลย

ในคดีอาญาทุกคดีสามารถเข้าถึงสิทธินี้ได้ โดยมีการแจ้งสิทธิ และลดข้อกั่วงวลในการมีทนายของจำเลย ถ้าจำเลยต้องการทนายความหรือผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย แต่มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย รัฐต้องเข้ามาสนับสนุนในส่วนนี้ แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 วรรคสองบัญญัติว่า “ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้” เป็นกรณีที่ให้ศาลเพียงแต่ถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ไม่ได้เป็นกรณีของการแจ้งสิทธิหรือบอกถึงประโยชน์ของการมีทนายความเข้าช่วยเหลือ ซึ่งอาจทำให้จำเลยบางคนที่ไม่มียุทธทรัพย์ และไม่มีความรู้ทางกฎหมาย ปฏิเสธที่จะมีทนายความเข้าช่วยเหลือ เพราะเกรงว่าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายได้ และสุดท้ายจะทำให้จำเลยในคดีนั้นเองไม่อาจต่อสู้คดีของตนกับฝ่ายโจทก์ได้อย่างเท่าเทียม มีประสิทธิภาพ

สภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมนั้น ก็ส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงสิทธิในการต่อสู้คดีอาญาของจำเลยได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเลยที่มีฐานะยากจน จะมีข้อเสียเปรียบเมื่อถูกดำเนินคดีอาญา อย่างตัวอย่างในคดี ตา-ยาย เก็บเห็ด นอกจากนี้ยังปรากฏว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐก็มีส่วนในการส่งผลกระทบต่อสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน ซึ่งไม่ได้รวบรวมพยานหลักฐานในคดีทั้งหมด แต่จะรวบรวมพยานหลักฐานตามลักษณะข้อกล่าวหาที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าควรเกิดขึ้นในคดีนี้มากกว่า ซึ่งทำให้พยานหลักฐานที่เข้าสู่การพิจารณาในชั้นพิจารณาคดี มักจะมีแต่พยานหลักฐานที่ปรักปรำจำเลยเสียเป็นส่วนใหญ่ และเป็นการยากที่จำเลยจะต้องไปแสวงหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองในคดีอาญา

ปัญหาการใช้สิทธิต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาในความเป็นจริงแล้ว คงมีอีกเป็นจำนวนมากที่รอให้มีการแก้ไข ซึ่งในแต่ละประเทศก็จะค่อย ๆ พิจารณาหาทางแก้ไขยกระดับสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยให้มีความเท่าเทียมในคดีอย่างจริงจัง อย่างกรณีสิทธิที่จะมีทนายความในชั้นพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 และสิทธิในการที่จะมีทนายความในชั้นสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ซึ่งได้มีการแก้ไขผ่านมาหลายครั้ง (ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์, และสลิล สิริพิฑูร, 2564) ทั้งนี้ก็เพื่อให้สิทธิที่จะมีทนายความคอยช่วยเหลือในคดีอาญาเป็นไปตามมาตรฐานตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ในต่างประเทศอย่างเช่น ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศราชอาณาจักรเดนมาร์ก ได้ยกเลิกการสาบานตนของจำเลยเมื่อต้องการเป็นพยานแล้ว ทั้งนี้ ก็เพื่อคุ้มครองสิทธิที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเองในคดีอาญาของจำเลยได้อย่างเต็มที่ จำเลยมีอิสระในการทำคำให้การ ไม่ถูกผูกมัดกับคำสาบานแต่อย่างใด (Britannica) ทั้ง ๆ ที่การสาบานตนเป็นวิธีการที่เก่าแก่ที่สุดในการสนับสนุนความน่าเชื่อถือในการทำคำให้การของพยานและเกิดขึ้นในยุโรปก่อน แต่ในภายหลังก็มีแนวความคิดในการเปลี่ยนแปลงได้โดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาเป็นสำคัญ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา

สิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาประกอบด้วยสิทธิต่าง ๆ หลายสิทธิที่จะช่วยให้การดำเนินคดีอาญาของจำเลยไม่เสียเปรียบในทางคดี จากการศึกษาพบว่า ในต่างประเทศมีการให้ความคุ้มครองสิทธิที่จะไม่ให้การอันเป็นปรักปรำกับตนเองหรือไม่ถูกบังคับให้รับสารภาพ (Right

Not to Be Compelled to Testify Against Oneself or to Make Confession of Guilt) ซึ่งเป็นสิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ได้รับการรับรองตาม กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง ในข้อ 14 (3) (g) สิทธินี้เป็นสิทธิที่คุ้มครองจำเลยเมื่อต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในทุกขั้นตอน รัฐไม่อาจบังคับจำเลยให้การใด ๆ หรือให้จำเลยรับสารภาพได้ ซึ่งในต่างประเทศเห็นว่ากระบวนการการสาบานตนก่อนที่จะเบิกความเป็นพยาน เป็นกระบวนการที่บังคับจิตใจของจำเลย ทำให้จำเลยเกิดความเกรงกลัวในการที่จะทำคำให้การเป็นพยาน ไม่มีอิสระในการทำคำให้การ อาจเป็นเหตุบังคับให้จำเลยจำต้องให้การปรัปรัดตนเองเพราะเกรงกลัวคำสาบาน ดังนั้นบางประเทศในยุโรปจึงยกเลิกการสาบานตนของจำเลยก่อนที่จะให้การเป็นพยานแล้ว เพื่อคุ้มครองสิทธิของจำเลยที่จะไม่ให้การปรัปรัดตนเองอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งกระบวนการพิจารณาคดีอาญาในศาลไทยก็มีแนวทางปฏิบัติให้จำเลยจะต้องสาบานตนก่อนที่จะให้การตามความสัตย์จริงจึงจะเบิกความได้ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อจิตใจของจำเลย ดังนั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของจำเลยที่ไม่ต้องให้การปรัปรัดตนเองในประเทศไทย จึงควรพิจารณาแนวทางของต่างประเทศประกอบ แต่ควรต้องมีการทำการวิจัยถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับกระบวนการพิจารณาคดีก่อน

ข้อเสนอแนะ

สิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นสิทธิที่สำคัญที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องมี และต้องสามารถใช้สิทธินั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่สามารถเข้าถึงซึ่งสิทธิใดสิทธิหนึ่งในการต่อสู้ข้อกล่าวหาในคดีอาญาได้ ย่อมเป็นเหตุที่ไม่ชอบธรรม การทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาสามารถใช้สิทธิในการต่อสู้ข้อกล่าวหาได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีมาตรการที่ชัดเจน ได้แก่ การบัญญัติกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายเป็นเครื่องมือที่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้ดีที่สุด และเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมที่มีคู่ความในคดีสองฝ่ายที่จะต้องต่อสู้กันในทางคดี การบัญญัติกฎหมายที่ดีจึงมีความสำคัญ กฎหมายภายในประเทศที่ดีสามารถบัญญัติได้โดยนำหลักการในกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคี อย่างกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ที่องค์กรระหว่างประเทศได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานขั้นต่ำให้นานาชาติได้นำไปเป็นแนวทางปฏิบัติร่างกฎหมายภายในประเทศ ดังนั้น ถ้ากฎหมายภายในของประเทศไทยสามารถบัญญัติได้ตามมาตรฐานของกติการะหว่างประเทศ ก็จะสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดปัญหาการไม่สามารถใช้สิทธิในการต่อสู้คดีได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2551). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights*. Humanrights. <https://humanrights.mfa.go.th/documents/universal-declaration-of-human-rights/>.
- กรมตำรวจ. (2505). *ประมวลระเบียบการตำรวจ ภาค 1 ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี เล่ม 2*. โรงพิมพ์ตำรวจ. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:170799.
- กุลพล พลวัน. (2534). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญาในประเทศไทย. *วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 13(3), 10-26.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2551). *หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*. SM เซอร์คิตเพรส.
- คณิต ณ นคร. (2539). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา: หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน. *วารสารอัยการ*, 19(215), 9-30.
- _____. (2555). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). วิญญูชน.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2560). *ตม.บุกจับแก๊งคอลเซ็นเตอร์ข้ามชาติ คาบ้านพักย่านบางนา*. <https://www.thairath.co.th/news/942693>.
- ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์ และสลิ สิริพิทุร. (2564). สิทธิที่จะได้รับการตั้งทนายความโดยรัฐ. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 31(2), 210-226.
- ธรรมนูญ พิทยาภรณ์, ลาวัณย์ จันทร์พวง และเอกภพ วราภาสกุล. (2555). กฎหมาย และคำสั่งศาลเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ: ประสบการณ์ของประเทศเยอรมัน ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศไทย. *ดุลพาท*, 59(3), 3-21.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2568). *ตำรวจรุมกินโต๊ะแฉังความ “อัจฉริยะ” คดี “แดงโม” เสียชีวิตปริศนา*. <https://mgronline.com/online/section/detail/9680000004173>.
- วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. (2543). *ทิศทางการกระบวนการยุติธรรมไทยในศตวรรษใหม่. ในหนังสือชุด ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ลำดับที่ 1*. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, บรรณาธิการ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สถาบันนิติธรรมาลัย. (2477). *พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477*. <https://www.drthawip.com/criminalprocedurecode/2>.
- สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย. (2558). *คู่มือการทำความเข้าใจเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*. <https://crcfthailand.org/2015/06/19/4499/>.
- สถาพร ลิ้มมณี, สุริยกานต์ ชัยเนตร, อาทร ครุพงศ์, วีรชาติ ขลุ่ยนา และปวีณา ห้อยกรุด. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560*. วิญญูชน.
- อุดม รัฐอมฤต. (2562). วิพิจารณาคดีโดยไม่มีตัวจำเลยในคดีอาญา. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 48(2), 220-247.

Britannica. (n.d.). *Law, Crime & Punishment*.

<https://www.britannica.com/topic/evidence-law/Swearing>.

Zhang, J. (2009). Fair Trial Rights in ICCPR. *Journal of Politics and Law*, 2(4), 39-43.

Post today. (2560). เก็บเห็ด ร้องดราม่าตา-ยาย.

<https://www.posttoday.com/politics/493802>.

Japanese Elderly Market and Business Opportunities for Thailand

Jariya Wattanapitakwong

International College, Dhurakit Pandit University

First Author: jariya.wat@dpu.ac.th

Praewa Petcherdchoo

International College, Dhurakit Pandit University

Corresponding Author: praewa.pet@dpu.ac.th

Pongpon Suansri

International College, Dhurakit Pandit University

Corresponding Author: pongpon.sua@dpu.ac.th

Received: July 11, 2024 Revised: September 13, 2024 Accepted: October 3, 2024

Abstract

As we enter the century of aging societies, the global economy is increasingly reliant on elderly consumers, a demographic referred to as the "silver economy." This shift presents significant business opportunities to meet the growing needs of the elderly population. Japan, with the highest proportion of elderly individuals in the world, represents a rapidly expanding market. Products and services for the elderly in Japan can be categorized into three main areas: 1. daily living needs, which include goods and services related to food, clothing, furniture, household appliances, travel, communication, knowledge, and recreation; 2. medical and pharmaceutical products and services, encompassing medical care, pharmaceuticals, medical supplies, and nursing services; and 3. elderly care services, including home care, day care centers, and elderly care facilities. These three key sectors offer a wide range of specialized business opportunities. In addition to generating income, they also serve as a framework for preparing Thailand to enter a super-aged society.

Keywords: Elderly Needs, Elderly Caregiver, Health Tourism, Elderly Care Facilities

ตลาดผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นและโอกาสทางธุรกิจของไทย

จริยา วัฒนาพิทักษ์วงศ์

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

First Author: jariya.wat@dpu.ac.th

แพรวา เพชรเชิดชู

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Corresponding Author: praewa.pet@dpu.ac.th

pongpon สุวนศรี

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Corresponding Author: pongpon.sua@dpu.ac.th

ได้รับบทความ: 11 กรกฎาคม 2567 ปรับปรุงแก้ไข: 13 กันยายน 2567 ตอรับตีพิมพ์: 3 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

เมื่อเข้าสู่ศตวรรษแห่งสังคมผู้สูงอายุ เศรษฐกิจโลกย่อมต้องพึ่งพาผู้บริโภคสูงอายุ ที่เรียกกันว่า เศรษฐกิจสีเงิน ทำให้เกิดโอกาสทางธุรกิจ (Business Opportunities) ที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดในโลกและกำลังไต่ระดับความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ผู้บริโภคสูงอายุญี่ปุ่นจึงนับเป็นตลาดใหญ่ สินค้าและบริการของผู้สูงอายุญี่ปุ่นอาจจำแนกเป็น 3 แขนง คือ 1. แขนงการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย สินค้าและบริการเกี่ยวกับอาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ในครัวเรือน การเดินทาง การสื่อสาร ความรู้และสันทนาการ 2. แขนงการแพทย์ และเภสัชภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย บริการทางการแพทย์ เภสัชภัณฑ์ เวชภัณฑ์ รวมทั้ง การบริการสถานพยาบาล และ 3. แขนงการดูแลผู้สูงอายุ (Elderly Care) ประกอบด้วย การให้บริการผู้สูงอายุที่บ้าน Day Care Center และสถานดูแลผู้สูงอายุ สามแขนงใหญ่นี้สามารถแตกออกเป็นโอกาสทางธุรกิจอีกมากมาย นอกจากจะเป็นประโยชน์ด้านรายได้แล้ว ยังเป็นแนวทางในการเตรียมประเทศไทย เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอดด้วย

คำสำคัญ: ความต้องการของผู้สูงอายุ, ผู้ดูแลผู้สูงอายุ, การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ, สถานดูแลผู้สูงอายุ

บทนำ

ปรากฏการณ์สังคมผู้สูงอายุกำลังเกิดขึ้นกับทุกประเทศทั่วโลก องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2020) เรียกปี 2001 – 2100 ว่า “ศตวรรษแห่งสังคมผู้สูงอายุ” เนื่องจากอัตราการเจริญพันธุ์ (Fertility Rate) และอัตราการเสียชีวิต (Mortality Rate) ที่เคยอยู่ในระดับสูงได้ลดต่ำลง ทำให้สัดส่วนประชากรโลกในวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 11 ในปี 2010 จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28 หรือเกือบ 1 ใน 3 ของประชากรโลกในปี 2100 โดยสังคมผู้สูงอายุได้เริ่มเกิดกับประเทศที่พัฒนาแล้วก่อน เนื่องจากมีความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขและมาตรฐานการครองชีพดีกว่าประเทศกำลังพัฒนา (กฤษฎา วัฒนเสาวลักษณ์, 2555)

ญี่ปุ่นเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรมากที่สุดในโลก มีจำนวนประชากรที่อายุเกิน 65 ปีถึง 36.3 ล้านคน จึงมักถูกยกเป็นกรณีตัวอย่างที่ผู้สนใจด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเลือกทำการศึกษา องค์การสหประชาชาติแบ่งสังคมผู้สูงอายุเป็น 3 ระดับ ญี่ปุ่นก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ระดับที่ 1 ตั้งแต่ปี 1970 มีจำนวนประชากรที่อายุ 65 ปีขึ้นไปเป็นสัดส่วนร้อยละ 7 ของประชากรทั้งหมด ถัดมา 26 ปี ในปี 1996 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ระดับที่ 2 และเพียง 11 ปีต่อมา ในปี 2007 เพิ่มเป็นร้อยละ 27.7 เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Super-Aged Society) ระดับที่ 3 (กฤษฎา วัฒนเสาวลักษณ์, 2555) เมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ญี่ปุ่นใช้ระยะเวลาเปลี่ยนผ่านจากระดับที่ 2 ไปสู่ระดับที่ 3 เร็วที่สุดในโลก

ยิ่งกว่านั้น เมื่อต้นปี 2018 ประชากรญี่ปุ่นที่มีอายุ 75 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากกว่ากลุ่มที่มีอายุระหว่าง 65–74 ปี หมายความว่า ผู้สูงอายุเกินครึ่งได้กลายเป็น “ผู้สูงอายุขั้นปลาย” ซึ่งส่วนใหญ่มีสุขภาพอ่อนแอ มีโรคภัยเบียดเบียนมากขึ้น หรืออาจต้องนอนติดเตียง ฯลฯ จากแนวโน้มของการมีอายุยืนยาวขึ้น จึงคาดว่าผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 38.4 ในปี 2065 (กฤษฎา วัฒนเสาวลักษณ์, 2555) โดยกลุ่มผู้สูงอายุขั้นปลายของญี่ปุ่นจะเพิ่มจำนวนเฉลี่ยประมาณ 30,000 คนต่อเดือน คิดเป็นสัดส่วนผู้ที่อายุ 65 ปีขึ้นไป 1 คนต่อประชากรทุก 2.6 คน และผู้ที่อายุ 75 ปีขึ้นไป 1 คนต่อประชากรทุก 3.9 คน โครงสร้างประชากรเช่นนี้จัดว่าเป็นสังคมผู้สูงอายุที่น่าเป็นห่วง จนได้มีการบัญญัติศัพท์ใหม่ในภาษาญี่ปุ่นว่า Juurorei-shakai (重老齡社会) หรือ “สังคมผู้สูงอายุระดับหนักหน่วง” (Severe Aged Society) (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2561)

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรไม่ว่าด้านปริมาณหรือคุณภาพ ส่งผลต่อลักษณะสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากการดำรงชีวิตประจำวันของคนในสังคม การเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุจึงส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เช่น การผลิต การซื้อขายแลกเปลี่ยน การบริโภคสินค้าและบริการ (กฤษฎา วัฒนเสาวลักษณ์, 2555)

แนวคิดเศรษฐกิจสีเงิน (Silver Economy)

แนวคิดของกลไกเศรษฐกิจใหม่ที่เรียกว่า เศรษฐกิจผู้สูงวัย หรือ เศรษฐกิจสีเงิน (Silver Economy) เกิดขึ้นครั้งแรกในทศวรรษ 1970 ช่วงที่ญี่ปุ่นก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ระดับที่ 1 เมื่อรัฐบาลญี่ปุ่นเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกจำนวนหนึ่งสำหรับผู้สูงอายุ แต่นิยามในปัจจุบันถูกพัฒนาจากนักวิจัยของมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดเพื่อใช้อธิบายกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกประเภท

ตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่วัตถุดิบที่นำเข้าในการผลิต กระบวนการผลิต การกระจายการขนส่งสินค้า การบริโภคสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป (Pauline, 2020)

มีการวิเคราะห์ลักษณะเด่นของประชากรในกลุ่มเศรษฐกิจสีเงิน ได้แก่ มีกำลังซื้อค่อนข้างสูง ไม่ค่อยมีอุปสรรคด้านเศรษฐกิจ American Federal Reserve เชื่อว่าประชากร Baby Boomers (คนที่เกิดในช่วงปี 1946–1964) โดยเฉลี่ยมีความมั่งคั่งมากกว่า Millennials (คนที่เกิดในช่วงปี 1981–1996) ถึง 11 เท่า มีเวลาว่างค่อนข้างมากและสามารถใช้เงินได้ในหลากหลายกิจกรรม เช่น อาหาร การท่องเที่ยว มีแนวโน้มรักษาสุขภาพ ชอบการออกกำลังกายและอาหารที่ดีต่อสุขภาพ สนใจการแต่งตัว มีความซื่อสัตย์ ต่อแบรนด์ของสินค้า (Brand Loyalty) ที่ใช้เป็นอย่างมาก มีแนวโน้มในการเปลี่ยนยี่ห้อของผลิตภัณฑ์ ค่อนข้างน้อย อีกทั้งมีประสบการณ์และความรู้เฉพาะค่อนข้างมาก ผู้บริโภคสูงอายุในเศรษฐกิจสีเงิน นับว่ามีศักยภาพและสามารถหารายได้มหาศาลต่อเศรษฐกิจโลก (กติกา ทิพย์าลัย, 2567)

บทความนี้สนใจศึกษาความต้องการสินค้าและบริการของตลาดผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นเพื่อเพิ่มโอกาสทางธุรกิจของประเทศไทยในฐานะคู่ค้ากับญี่ปุ่น โดยจำแนกเป็นธุรกิจหลักและธุรกิจรอง ความต้องการของผู้สูงอายุส่วนใหญ่คือ มีสุขภาพแข็งแรง มีอายุยืน มีความมั่นคงทางการเงิน ได้รับการเอาใจใส่ดูแล มีสังคมและไลฟ์สไตล์ที่เน้นการบริการและความสะดวกสบาย สำหรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นซึ่งเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูงเป็นอันดับต้นในตลาดโลก มีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การพักผ่อน การดูแลสุขภาพ ความงาม การรักษาพยาบาล รวมถึงการเลือกซื้อสินค้าและบริการระดับพรีเมียม (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

ทฤษฎีอุปสงค์และอุปทาน (Demand and Supply Theory)

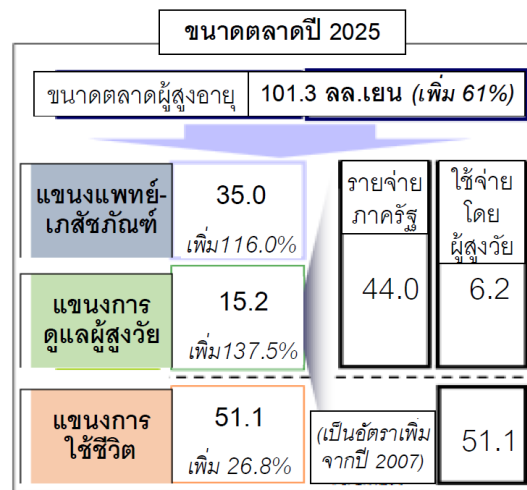
อุปสงค์ (Demand) คือ ความต้องการและความเต็มใจที่จะซื้อสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งในราคาที่จับจ่ายได้ จึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาตลาด และอุปทาน (Supply) คือ ความต้องการและความเต็มใจที่จะขายสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งในราคาหนึ่ง ราคาของอุปสงค์และอุปทาน มักสวนทางกัน ผู้บริโภคมักมีความต้องการซื้อสูงขึ้นเมื่อราคาต่ำ และมีความต้องการซื้อลดลงเมื่อราคาสูง ในขณะที่ผู้ขายหรือผู้ให้บริการมักมีความต้องการขายหรือให้บริการสูงขึ้นเมื่อราคาสูง และมีความต้องการขายหรือให้บริการลดลงเมื่อราคาต่ำ (Prapaipanich, Ngamsapt, Rimsaitharn, 2567)

ความต้องการของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นอาจจำแนกเป็นสินค้าและบริการ 3 แขนงใหญ่ ๆ ได้แก่

1. แขนงการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย สินค้าและบริการที่ออกแบบมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ในครัวเรือน อุปกรณ์ Support การเดินทางนอกบ้าน การสื่อสาร ความรู้และสันทนาการ

2. แขนงการแพทย์และเภสัชภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย บริการทางการแพทย์ เภสัชภัณฑ์ เวชภัณฑ์ และการบริการสถานพยาบาล

3. แขนงการดูแลผู้สูงอายุ (Elderly Care) ประกอบด้วย การให้บริการผู้สูงอายุที่บ้าน การให้บริการผู้สูงอายุที่ศูนย์กลางวัน (Day Care Center) และการให้บริการที่สถานดูแลผู้สูงอายุ (บ้านคนชรา) (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2561)

ภาพ 1 การคาดการณ์ขนาดตลาดสินค้าและบริการสำหรับผู้สูงอายุในปี 2025
(ที่มา: สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2561)

โอกาสทางธุรกิจของไทยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุโดยตรง 4 ด้าน

ศตวรรษแห่งผู้สูงอายุนี้นี้เพิ่งผ่านพ้นไปเพียง 1 ใน 4 ยังเหลือระยะเวลาอีกประมาณ 75 ปี โอกาสทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจึงมีอีกมากและไม่อาจมองข้าม โดยธุรกิจหลักมี 4 ด้าน ได้แก่

ธุรกิจด้านสินค้าอาหาร

มีการประมาณการว่ามูลค่าตลาดสินค้าอาหารสำหรับผู้สูงอายุญี่ปุ่นในปี 2030 จะขยายตัวเป็น 2.78 หมื่นล้านเยน (ประมาณ 7.94 พันล้านบาท) มีอัตราขยายตัวร้อยละ 77.07 เมื่อเทียบกับปี 2020 ตลาดใหญ่ที่เติบโตอย่างต่อเนื่องและน่าจับตามองคือ อาหารที่ให้โภชนาการที่เพียงพอสำหรับการรับมือกับภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุมักรับประทานอาหารได้ไม่มากนักทำให้มีแนวโน้มขาดสารอาหาร จึงมีความต้องการสินค้าจำพวกอาหารเสริมสำหรับป้องกันภาวะเปราะบางและโรคเรื้อรัง (ภาวะขาดสารอาหาร) ดังนั้น ในบรรดาสินค้าอาหารสำหรับผู้สูงอายุ 4 กลุ่มที่จำหน่ายในท้องตลาดทั่วไป ได้แก่ อาหารหลัก กับข้าว ของทานเล่นและของหวาน และเครื่องดื่ม กลุ่มสินค้าเครื่องดื่มที่ตอบสนองต่อความต้องการในเรื่องการป้องกันโรคหลอดเลือด โรคเรื้อรังและภาวะเปราะบางเป็นกลุ่มที่มีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดถึงร้อยละ 60 (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงโตเกียว, 2564)

สินค้าอาหารไทยในตลาดญี่ปุ่นถือว่าเป็นสินค้าที่มีศักยภาพสูง และมีคุณภาพดีเมื่อเทียบกับประเทศอื่น อาหารไทยที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคญี่ปุ่น ได้แก่ ผลไม้ เช่น มะม่วง มะพร้าวสด มังคุด ทุเรียน มะขามสด อาหารแปรรูป อาหารพร้อมทาน และเครื่องปรุง เป็นต้น (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงโตเกียว, 2565) เนื่องจากผู้สูงอายุมีความต้องการสารอาหารที่เฉพาะเจาะจง ผู้ประกอบธุรกิจอาหารไทยจึงต้องพัฒนาสินค้า ทำการวิจัยคุณค่าทางโภชนาการ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าในรูปแบบของอาหารเพื่อสุขภาพประเภท Function Foods ซึ่งอุตสาหกรรมสินค้าอาหารสำหรับผู้สูงอายุให้ความสำคัญมากในปัจจุบัน อาทิ อาหารที่มีการควบคุมระดับคอเลสเตอรอล อาหารสำเร็จรูปที่มีไขมันและน้ำตาลต่ำ อาหารที่มีไฟเบอร์สูงและเน้นโปรตีนจากพืช อาหารสินค้าออร์แกนิก และอาหารที่มีส่วนผสมของสมุนไพรไทย (ธนันท์ จาตุรันต์, 2563)

ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

UNWTO (2011) คาดการณ์ว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีแนวโน้มที่จะขยายตัวสูงและเป็นจุดหมายของนักท่องเที่ยวทั่วโลก และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ส่วนแบ่งจำนวนนักท่องเที่ยวภูมิภาคนี้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 22 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกในปี 2010 เป็นร้อยละ 30 ในปี 2030 กลายเป็นภูมิภาคที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นอันดับ 2 รองจากยุโรป (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2556)

ข้อมูลนี้สอดคล้องกับการสำรวจโดย Medical Hub Intelligence Center (MHIC) ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ใช้บริการด้านการแพทย์จำนวน 475 คน ที่สถานพยาบาลชั้นนำของประเทศไทย ร้อยละ 88.86 ตั้งใจมาใช้บริการตั้งแต่ก่อนเดินทาง และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการด้านการแพทย์ในประเทศไทย 5 อันดับแรก ได้แก่ 1. ราคาค่าบริการในประเทศไทยต่ำเมื่อเทียบกับการบริการระดับเดียวกันในประเทศอื่น 2. ชื่อเสียงของสถานพยาบาลในประเทศไทย 3. ชื่อเสียงของแพทย์ในประเทศไทย 4. การแนะนำของแพทย์ในประเทศตนเอง และ 5. การแนะนำของที่ปรึกษา ด้านสุขภาพ/ตัวแทนด้านสุขภาพ ไทยมีโรงพยาบาลหลายแห่งที่รับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นโดยเฉพาะ นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่ใช้บริการด้านการแพทย์ในไทยมีจำนวนสูงสุดเป็นอันดับที่ 5 ร้อยละ 0.84 รองจากนักท่องเที่ยวชาวจีน ร้อยละ 4.64 เมียนมา ร้อยละ 4.22 ลาว ร้อยละ 2.32 เกาหลีใต้ ร้อยละ 1.05 ตามลำดับ (กระทรวงสาธารณสุข, 2562)

ไทยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Thailand Hub of Wellness and Medical Services) ตามนโยบาย Medical Hub (พ.ศ. 2560–2569) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการรวมจุดเด่น 2 ด้านของไทยเข้าด้วยกัน ด้วยนโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐซึ่งมีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารขับเคลื่อนและสนับสนุนนโยบายด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical and Wellness Tourism) ธุรกิจการท่องเที่ยวและธุรกิจการบริการทางการแพทย์จึงมีแนวโน้มที่จะขยายตัวสูงต่อไป (กระทรวงสาธารณสุข, 2559)

ธุรกิจด้านการบริการดูแลผู้สูงอายุ (Elderly Care)

การดูแลผู้สูงอายุ (Elderly Care) เป็นแขนงที่มีแนวโน้มขยายตัวสูงที่สุดในสินค้าและบริการ 3 แขนงทั้งในญี่ปุ่นและภูมิภาคเอเชีย เนื่องจากผู้บริโภคนสูงอายุที่เคยเป็นประเภท Active Senior หรือกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความกระตือรือร้นในการใช้ชีวิต จะกลายเป็น Frail Senior หรือกลุ่มผู้สูงอายุที่อ่อนแอจากความชราภาพหรือมีโรคภัยไข้เจ็บ จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลจากผู้ดูแล บางกลุ่มอาจยังอาศัยอยู่ที่บ้านของตนได้ ในขณะที่บางกลุ่มอาจต้องย้ายไปพักอยู่ที่บ้านคนชรา (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2561)

การให้บริการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นมีหลายรูปแบบ เช่น การไปให้การพยาบาลผู้สูงอายุที่บ้าน การให้บริการไปช่วยอาบน้ำให้ผู้สูงอายุที่มีความลำบากในการใช้อ่างอาบน้ำที่บ้าน (มีรถขนาดใหญ่ ซึ่งมีอ่างอาบน้ำพร้อมผู้ช่วยอาบน้ำให้ ปกติคนญี่ปุ่นอาบน้ำโดยการแช่ในอ่าง) การให้บริการจัดส่งอาหารให้ผู้สูงอายุที่บ้าน การบริการให้เช่ายืมอุปกรณ์สำหรับผู้ดูแล การบริการแจ้งเหตุฉุกเฉิน (Emergency Alarm Services) Day Care Services ศูนย์ซึ่งผู้สูงอายุเป็นฝ่ายเดินทางไปใช้บริการในช่วงกลางวัน และสถานดูแลผู้สูงอายุ (บ้านคนชรา) เช่น Group Home คือ บ้านพักคนชราที่ผู้สูงอายุที่ต้องการการดูแลอาศัยอยู่ร่วมกัน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอาการความจำเสื่อม (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2561)

สถานบริการดูแลผู้สูงอายุมีแพร่หลายทั่วญี่ปุ่น แต่ผู้ดูแลผู้สูงอายุมีความขาดแคลนอย่างหนัก ญี่ปุ่นจึงสร้างบุคลากรชาวต่างชาติให้เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุภายใต้ความร่วมมือกับประเทศในเอเชียในโครงการ Asia Health and Well-Being Initiatives (AHWIN) ที่ประกาศในปี 2016 เพื่อรับมือสังคมผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในทุกประเทศในภูมิภาค และเพื่อให้การสนับสนุนธุรกิจเอกชนญี่ปุ่นด้านการดูแลผู้สูงอายุในการขยายธุรกิจไปยังประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ในปี 2017 ญี่ปุ่นได้แก้ไขกฎหมายรับแรงงานชาวต่างชาติ แขนงการดูแลผู้สูงอายุเข้ามา จากเดิมที่อนุญาตเฉพาะแขนงเกษตรกรรมและการก่อสร้างเท่านั้น ในปี 2018 ญี่ปุ่นได้ริเริ่มโมเดลความร่วมมือกับประเทศเวียดนามในการรับบุคลากรเข้ามาฝึกอบรมในลักษณะ On-the-job Training ในหน่วยงานด้านการดูแลผู้สูงอายุของญี่ปุ่น 10,000 คน ภายในปี 2020 (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2561) และในปีเดียวกัน รัฐสภาญี่ปุ่นได้ผ่านร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายตรวจคนเข้าเมือง อนุญาตให้แรงงานต่างชาติใน 14 สาขาอาชีพที่มีความขาดแคลนในญี่ปุ่นที่ไม่ใช่แรงงานฝีมือให้เข้ามาทำงานและสามารถพำนักได้ รวมถึงอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุด้วย (สำนักงานแรงงานในประเทศญี่ปุ่น, 2561)

รายงานตัวเลขประมาณการการรับแรงงานไทยในปี 2023 จากสำนักงานแรงงานในประเทศญี่ปุ่น กระทรวงแรงงาน พบว่า มีการเปิดรับจำนวนแรงงานไทยด้านการดูแลผู้สูงอายุถึง 60,000 คน จาก 345,150 คน เป็นสาขาที่เปิดรับมากที่สุดจาก 14 สาขาอาชีพ (สำนักงานแรงงานในประเทศญี่ปุ่น, 2561) บุคลากรไทยที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่กระทรวงยุติธรรมญี่ปุ่นกำหนด จะได้ฝึกอบรมในลักษณะ On-the-job Training ในสถานดูแลผู้สูงอายุญี่ปุ่นที่มีระบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูง เป็นระยะเวลา 3-5 ปี พร้อมได้รับค่าตอบแทนด้วย เมื่อจบการอบรมกลับมา จะกลายเป็นแรงงานที่มีประสบการณ์ สามารถปฏิบัติงานสถานดูแลผู้สูงอายุในไทยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานดูแลผู้สูงอายุที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่มาใช้ชีวิตหลังเกษียณในไทย เนื่องจากจะมีทักษะภาษาญี่ปุ่นในระดับที่สามารถสื่อสารกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นได้ (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2561)

ข้อมูลการขึ้นทะเบียน (Registration Base) การพำนักอาศัยของคนญี่ปุ่นในประเทศไทย พบว่า จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และพื้นที่เขตภาคเหนือเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเพื่อพำนักระยะยาวมานานหลายปีและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (พิชญลักษณ์ พิชญกุล, และอดิศักดิ์ ธีรานุพัฒนา, 2561) การพัฒนาบ้านพักและสิ่งอำนวยความสะดวก เฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์เครื่องใช้ บุคลากรผู้ดูแลผู้สูงอายุและการบริการให้มีมาตรฐานแบบญี่ปุ่น รวมไปถึงชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว จะเป็นการเพิ่มศักยภาพของไทยในการบริการดูแลผู้สูงอายุญี่ปุ่นภายในประเทศมากขึ้น

ธุรกิจด้านเภสัชภัณฑ์ สินค้าเทคโนโลยี และสินค้าทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

มีการคาดการณ์ว่า การตลาดผู้สูงอายุญี่ปุ่นในปี 2025 จะมีมูลค่ารวมสูงถึง 101.3 ล้านล้านเยน เพิ่มขึ้นร้อยละ 61 เมื่อเทียบกับปี 2007 แบ่งเป็นแผนกการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ 51.1 ล้านล้านเยน เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.8 แผนกการแพทย์และเภสัชภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ 35 ล้านล้านเยน เพิ่มขึ้นร้อยละ 116 และแผนกการดูแลผู้สูงอายุ 15.2 ล้านล้านเยน เพิ่มขึ้นร้อยละ 137.5 ตามลำดับ (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2561)

แผนการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ นอกจากอาหาร ยังมีสินค้าที่ออกแบบสำหรับอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุของญี่ปุ่นกว่าพันรายการ อาจแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1. เสื้อผ้า รองเท้า 2. อุปกรณ์ Support เช่น Support การรับประทานอาหาร Support การอาบน้ำ การเข้าห้องน้ำ Support การพักผ่อนและการนอน Support การเดินทางนอกบ้าน และ 3. การสื่อสาร ความรู้และสันทนาการ เช่น ของเล่นสำหรับผู้สูงอายุ (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงโตเกียว, 2564)

แผนการแพทย์และเภสัชภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ เภสัชภัณฑ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์เป็นสินค้านำเข้าสำคัญของผู้ญี่ปุ่น (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2565) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) มีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจบริการและอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพื่อดึงดูดชาวต่างชาติให้มาลงทุนในประเทศไทย โดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เช่น อาหารทางการแพทย์ (Medical Food) ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (Food Supplement) กิจกรรมเครื่องมือแพทย์ที่จัดอยู่ในประเทศความเสี่ยงสูงหรือเทคโนโลยีสูง (เครื่อง X-ray เครื่อง MRI เครื่อง CT Scan และเครื่องมือวัดสรีรวิทยาที่ฝังเนื้อร่างกาย) เครื่องมือแพทย์ที่มีการนำผลวิจัยภาครัฐหรือที่ดำเนินการร่วมกับภาครัฐไปผลิตในเชิงพาณิชย์และกิจการผลิตสารออกฤทธิ์สำคัญในยา (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2023)

นวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง โรบोटิกส์และปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นกลยุทธ์อันโดดเด่นของผู้ญี่ปุ่นที่ทั้งรัฐบาลและเอกชนได้ทุ่มเงินพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนบุคลากร ลดภาระของผู้ดูแล และปรับปรุงประสิทธิภาพในการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Care) มาใช้ในการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ช่วยตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้ดีขึ้น (วนทยา มงคล, 2021) มีการคาดการณ์ว่า สินค้าเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริการดูแลรักษาพยาบาลเป็นตลาดที่จะขยายตัวในระยะเวลาสูงถึง 7.1 หมื่นล้านเยน (2.02 หมื่นล้านบาท) ในปี 2030 และจะมีสัดส่วนสูงที่สุดในกลุ่มผู้ให้บริการธุรกิจดูแลรักษาพยาบาล (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2561)

แต่กลุ่มสินค้าและบริการสำหรับผู้สูงอายุในญี่ปุ่นที่น่าจับตามองมากที่สุด คือ กลุ่มสินค้าและบริการเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพหรือระบบช่วยในการฝึกทักษะและการฟื้นฟูสมรรถภาพที่บ้านพักคนชราหรือสถานบำบัดที่เกี่ยวข้อง อุปกรณ์และบริการฟื้นฟูสมรรถภาพสำหรับผู้สูงอายุที่มีความบกพร่องทางร่างกาย การให้บริการดูแลรายวันเฉพาะทางด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ มีการคาดการณ์ว่าจะมีมูลค่าสูงถึง 2.66 แสนล้านเยน (7.59 หมื่นล้านบาท) ในปี 2030 (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2561)

การผลิตสินค้าสำหรับผู้สูงอายุจำเป็นต้องใช้วัตถุดิบ เช่น เม็ดพลาสติก ซึ่งเป็นสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังญี่ปุ่น (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2565) แล้วไทยนำเข้าสินค้าเทคโนโลยี และสินค้าทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุบางอย่างมาใช้ในประเทศ คาดการณ์ว่าสินค้าผู้สูงอายุประเภทนี้กลับมาใช้ซ้ำได้ที่ถูกผลิตออกมาจำนวนมากเพื่อตอบสนองความต้องการในระยะนี้ จะมีการนำเข้ามาจำหน่ายในรูปแบบสินค้ามือสองในอนาคตเช่นเดียวกับการนำเข้าเสื้อผ้าและของใช้มือสองอื่น ๆ จากญี่ปุ่น แต่สินค้าสำหรับผู้สูงอายุจำเป็นต้องผ่านการตรวจสอบสภาพและคำนึงถึงความปลอดภัยในการใช้งานมากกว่าสินค้าอุปโภคทั่วไป

บทสรุป

เมื่อโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เศรษฐกิจโลกย่อมต้องพึ่งพาผู้บริโภคนสูงอายุ หรือที่เรียกกันว่า เศรษฐกิจสีเงิน ญี่ปุ่นเป็นตลาดผู้สูงอายุที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีประชากรสูงอายุกว่า 40 ล้านคนและยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีก มีการคาดการณ์ว่าการตลาดผู้สูงอายุญี่ปุ่นในปี 2025 จะมีมูลค่ารวมสูงถึง 101.3 ล้านล้านเยน ในปี 2030 การใช้จ่ายของผู้บริโภคสูงอายุ (มากกว่า 60 ปี) จะมีสัดส่วนสูงถึงประมาณร้อยละ 47 หรือเกือบครึ่งของมูลค่าการบริโภคโดยรวมของญี่ปุ่น สินค้าและบริการของผู้สูงอายุญี่ปุ่นอาจจำแนกเป็น 3 แขนงใหญ่ ๆ คือ 1. แขนงการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ 2. แขนงการแพทย์และเภสัชภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ และ 3. แขนงการดูแลผู้สูงอายุ (Elderly Care) (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2561)

โอกาสทางธุรกิจของไทยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุโดยตรงมี 4 ด้าน คือ 1. ธุรกิจด้านอาหาร 2. ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3. ธุรกิจด้านการบริการดูแลผู้สูงอายุ (Elderly Care) และ 4. ธุรกิจด้านเภสัชภัณฑ์ สินค้าเทคโนโลยี และสินค้าทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ แต่ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุต้องอาศัยธุรกิจหลายประเภทมาสนับสนุน อย่างเช่น ในกรณีของธุรกิจด้านอาหาร ผู้ประกอบการอาหารต้องพึ่งพาเกษตรกรในการเพาะปลูก ที่ม่นักวิจัยในการพัฒนาสินค้า การขนส่งทั้งในและระหว่างประเทศ ในกรณีของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นอกจากเกี่ยวข้องกับบริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ โรงแรม ยานพาหนะในการเดินทาง แหล่งท่องเที่ยว โรงพยาบาล อาจต้องพึ่งพาลำภาษาญี่ปุ่นทางการแพทย์ ที่ปรึกษาด้านสุขภาพ/ตัวแทนด้านสุขภาพ ตัวแทนเรียกร่องคำรักษาพยาบาลให้คนไข้ชาวญี่ปุ่น การก่อสร้างโรงพยาบาลและบริเวณพื้นที่ท่องเที่ยว ในกรณีของธุรกิจด้านการบริการดูแลผู้สูงอายุ (Elderly Care) ประกอบด้วย บ้านพักคนชรา องค์กรผู้ส่งแรงงานไทยไปเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำเป็นต้องอาศัยธุรกิจก่อสร้างที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก โรงเรียนบริบาลอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ และโรงเรียน/สถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นให้แก่แรงงานไทย และในกรณีของธุรกิจด้านเภสัชภัณฑ์ สินค้าเทคโนโลยี และสินค้าทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ผู้ส่งออกวัตถุดิบและผู้นำเข้าสินค้าต้องเกี่ยวข้องกับธุรกิจการขนส่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โอกาสทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ 4 ด้าน

ธุรกิจด้านการศึกษา

กระทรวงยุติธรรมญี่ปุ่นได้ระบุเงื่อนไขของแรงงานต่างชาติที่จะเข้ามาทำงานในญี่ปุ่นตามวีซ่าเทคนิคพิเศษแบบที่ 1 ไว้ 2 ด้าน คือ ทักษะทางภาษา และทักษะทางอาชีพ แรงงานจะต้องผ่านมาตรฐานภาษาญี่ปุ่นระดับ N4 ขึ้นไป (มาตรฐานภาษาญี่ปุ่นแบ่งเป็น 5 ระดับ ระดับ N1 สูงสุด ระดับ N5 ต่ำสุด) หรือผ่านการทดสอบ/ประเมินทักษะทางภาษาญี่ปุ่นตามที่รัฐบาลกำหนด ในด้านทักษะทางอาชีพ แรงงานจะต้องผ่านการทดสอบ/ประเมินทักษะตามลักษณะงานหลักของแต่ละประเภทงานที่จะเข้ามาทำ (Shutsunyuu Kokuzai Ryuukanri Chou, 2023) จึงเป็นโอกาสทางธุรกิจของสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่น เนื่องจากทักษะภาษาญี่ปุ่นมีความจำเป็นสำหรับแรงงานแทบทุกประเภทที่จะทำงานในญี่ปุ่น และมีความสำคัญในการติดต่อกับคนญี่ปุ่นในทุกแวดวง และเป็นโอกาสของโรงเรียนสอนทักษะทางอาชีพประเภทต่าง ๆ เช่น โรงเรียนบริบาลให้การอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น

ธุรกิจด้านการเงินและตัวแทน

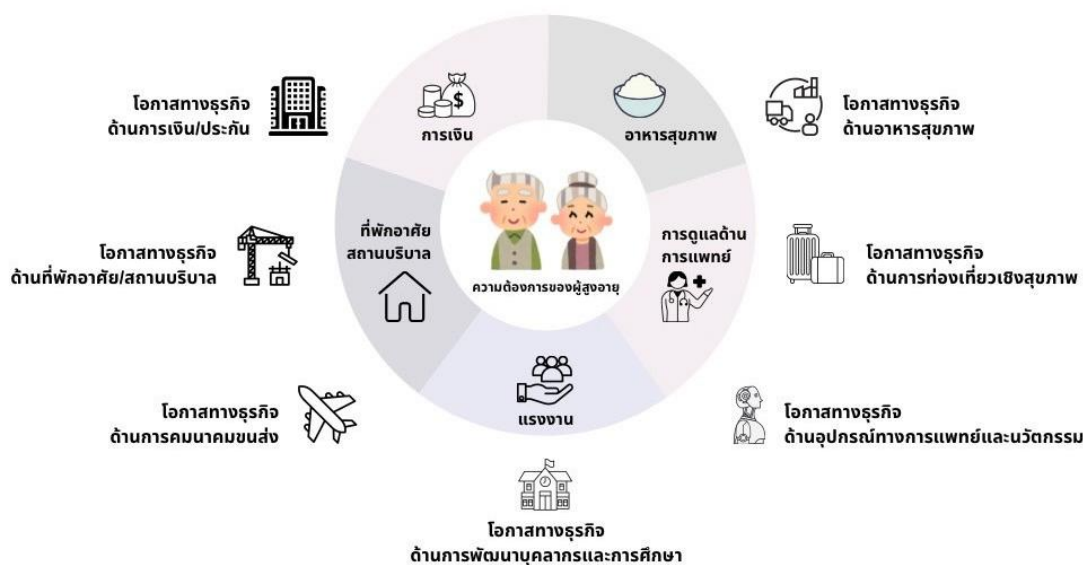
ศูนย์ข้อมูล MHIC พบว่า นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นร้อยละ 66.67 ของกลุ่มตัวอย่างใช้ประกันสุขภาพหรือประกันอุบัติเหตุเป็นค่าบริการทางการแพทย์หรือการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลเอกชนชั้นนำของไทย (กระทรวงสาธารณสุข, 2562) การมีตัวแทนเรียกร้อยค่ารักษาพยาบาลจะช่วยอำนวยความสะดวกและลดอุปสรรคด้านภาษาในการสื่อสาร

ธุรกิจด้านคมนาคมขนส่ง

การเคลื่อนย้ายแรงงาน การเดินทางท่องเที่ยว การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างญี่ปุ่นและไทยส่งผลให้ธุรกิจการคมนาคมขนส่งมีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้นตามไปด้วย จากสถิติของจำนวนผู้โดยสารเครื่องบินในเอเชียบ่งชี้ว่ามีการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 340 มีการคาดการณ์ว่าในระหว่างปี 2007-2027 เอเชียจะกลายเป็นภูมิภาคที่มีจำนวนผู้โดยสารเครื่องบินมากที่สุดในโลก ศตวรรษที่ 21 จะเป็นศตวรรษของเอเชีย จีน อินเดีย และอาเซียนจะกลายเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่และมีอัตราการขยายตัวสูง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2556)

ธุรกิจด้านการก่อสร้าง

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทย พบว่า การลงทุนพัฒนาโครงการที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ (Retirement Community) ขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณ 6000 ล้านบาทจากปี 2562 เป็น 27,000 ล้านบาท โดยประมาณในปี 2563 ส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ในต่างจังหวัด เช่น Universal Nursing Home ธุรกิจที่พักอาศัยที่ให้บริการดูแลฟื้นฟูร่างกายเสมือนโรงพยาบาลคล้ายกับห้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลชั้นนำ มีผู้ดูแลที่มีความรู้มีทักษะด้านการพยาบาล มีการจัดอาหารตามโภชนาการและการฟื้นฟู โดยนักโภชนาการ และมีกิจกรรมนันทนาการผ่อนคลายสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยฟื้นฟูโดยผู้เชี่ยวชาญด้วย (ธนันท์ จาตุรันต์, 2563)

ภาพ 2 โอกาสทางธุรกิจของไทยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น (ที่มา: ผู้แต่ง, 2567)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมผู้สูงอายุในด้านหนึ่งอาจดูเหมือนคุกคามต่อเศรษฐกิจและสังคม แต่ในอีกด้านหนึ่งก็สร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ การสำรวจอุปสงค์ของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น จะทำให้รัฐบาลและเอกชนไทยมีข้อมูลที่ชัดเจนขึ้นประกอบการกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ และประสานความร่วมมือกันเพื่อสร้างอุปทานที่ตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ โดยองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษานี้คือ การมองภาพรวมของวงจรธุรกิจ การแบ่งประเภทและการจัดลำดับความสำคัญของธุรกิจหลักและธุรกิจรอง ซึ่งมีความสำคัญมาก การไม่เห็นภาพรวมอาจทำให้มองข้ามธุรกิจรอง ส่งผลให้ธุรกิจหลักไม่บรรลุผลเพราะไม่มีธุรกิจรองมาสนับสนุน การไม่จัดลำดับความสำคัญของธุรกิจหลักและธุรกิจรองอาจทำให้การดำเนินธุรกิจไม่เป็นระบบและขาดความเชื่อมโยงกัน ในขณะที่การมองภาพรวมของวงจรธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในทุกภาคส่วน

อย่างไรก็ตาม บทความนี้มีข้อจำกัดในการนำเสนอโอกาสทางธุรกิจของไทยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุญี่ปุ่นในบางด้านเท่านั้น และด้วยความจำกัดของพื้นที่จึงไม่อาจใส่รายละเอียดของโอกาสทางธุรกิจในแต่ละด้าน หากมีการศึกษาเจาะจงในแต่ละธุรกิจเพิ่มเติม เช่น ศึกษาเปรียบเทียบธุรกิจประเภทเดียวกันระหว่างประเทศไทยและประเทศอื่น น่าจะสะท้อนข้อมูลเชิงศักยภาพการแข่งขันของธุรกิจประเภทนั้น ๆ ของประเทศไทยได้ชัดเจนขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กติกากา ทิพย์าลัย. (2567, กุมภาพันธ์ 21). เศรษฐกิจสูงวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: เศรษฐกิจสังคม สังคมสูงวัย และการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน สไลด์โชว์. ฐานเศรษฐกิจ. สืบค้น มิถุนายน 8, 2567, จาก <https://bit.ly/3Y1dtMD>.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2564, มีนาคม 31). เศรษฐกิจสูงวัย (Silver Economy) ตอบโจทย์ประชากร "YOLD". สืบค้น มิถุนายน 12, 2567, จาก <https://bit.ly/4bDjF0B>.
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. สำนักพัฒนาตลาดและธุรกิจไทยในต่างประเทศ 1. (2565). *ประเทศไทย (Fact Sheet)*. สืบค้น มิถุนายน 10, 2567, จาก <https://bit.ly/3Aa9cwo>.
- กระทรวงสาธารณสุข กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสุขภาพไทย ให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2562). รายงานผลการวิจัยและสำรวจข้อมูลด้านบริการสุขภาพและบริการ เพื่อส่งเสริมสุขภาพของไทย ประกอบการจัดทำศูนย์ข้อมูลรองรับนโยบาย Medical Hub. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). โอกาสทางธุรกิจในศตวรรษของเอเชีย. *Journal of Business, Innovation and Sustainability (JBIS)*, 9(1), 3-10.
- กฤษฎา วัฒนเสถียร. (2555). การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรกับความกินดีอยู่ดีของคนไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธนันท์ จาตุรันต์. (2563). เศรษฐกิจสูงวัยกับโอกาสทางธุรกิจ. สืบค้น มิถุนายน 12, 2567, จาก <https://bit.ly/3Wd6Oh3>.
- พิชญลักษณ์ พิชญกุล และอดิศักดิ์ อธิฐานพัฒนา. (2561). การรับรู้เกี่ยวกับเชียงใหม่ของกลุ่มชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่พำนักระยะยาว. *JSN Journal*, 8(2), 38 – 57.
- วันทยา มงคล. (2564). สังคมสูงวัยในญี่ปุ่น...เรียนรู้เขาเพื่อย้อนดูเรา. สืบค้น มิถุนายน 10, 2567, จาก <https://bit.ly/4b7kXk0>.
- สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. (2561). แนวทางการส่งออกสินค้าอาหารเพื่อสุขภาพ ไปยังตลาดญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2561). สังคมผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและแนวโน้มตลาดธุรกิจการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2023). กำหนดประเภทกิจการเป้าหมายสำหรับการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานแรงงานในประเทศญี่ปุ่น. (2561). แนวโน้มและโอกาสของแรงงานไทย. สืบค้น มิถุนายน 10, 2567, จาก <https://bit.ly/47MZ6hX>.
- _____. (2561). ตลาดแรงงานไทยในญี่ปุ่น. สืบค้น มิถุนายน 12, 2567, จาก <https://bit.ly/3Y5FHWb>.

- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงโตเกียว. (2564). *แนวโน้มกลุ่มสินค้าผู้สูงอายุและผู้ทุพพลภาพในญี่ปุ่น*. โตเกียว: ผู้แต่ง.
- _____. (2565). *กลยุทธ์การเจาะตลาดญี่ปุ่นสำหรับอาหารไทย*. โตเกียว: ผู้แต่ง.
- Gschwendtner, Pauline. (2020). Silver Economy Strategies: A Comparative Study of Japanese and South Korean Governmental Measures. *Vienna Journal of East Asian Studies*, 12(1), 62-91.
- Immigration Services Agency of Japan. (2023). *Highly-Skilled Professional System*. Retrieved June 3, 2024, from <https://bit.ly/4er29PF>.
- Prapaipanich, N., Ngamsapt, P. & Rimsaitharn, P. (2021). The Effects of Aging Society on Consumer Market Trend in Thailand: Literature Revisited. *Economics And Public Policy Journal*, 12(24), 49-65. Retrieved June 10, 2024, from <https://bit.ly/4c5FjuH>.
- United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2020). *World Population Ageing 2020 Highlights: Living Arrangements of Older Persons*. Retrieved June 15, 2024, from <https://bit.ly/3Wg7QYw>.
- UNWTO. (2011). *Tourism Towards 2030 Global Overview*. Retrieved June 15, 2024, from <https://bit.ly/3ZLNNo2>.

Book Review

Qualitative Research Design for Master's and Doctoral Students

Chanitta Chotchuang

Thai Language Education, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Thepsatri Rajabhat University

Corresponding Author: chanitta.c@lawasri.tru.ac.th

Received: October 4, 2024 Revised: November 8, 2024 Accepted: November 22, 2024

Book Title:	Qualitative Research Design for Master's and Doctoral Students
Author:	Jumpol Nimpanich and Chompoonuch Hunnak
Published by:	Chulalongkorn University Press
Year of Publication:	2023
ISBN:	9789740341765
Number:	299 pages
Price:	390 baht

บทปริทัศน์หนังสือ
การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก

ชนิดดา โชติช่วง
สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Corresponding Author: chanitta.c@lawasri.tru.ac.th

ได้รับบทความ: 4 ตุลาคม 2567 ปรับปรุงแก้ไข: 8 พฤศจิกายน 2567 ตอรับตีพิมพ์: 22 พฤศจิกายน 2567

ชื่อหนังสือ: การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก
ผู้เขียน: จุมพล หนิมพานิช และชมภูษ ทุ่งนาค
จัดพิมพ์โดย: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีที่พิมพ์: 2566
ISBN: 9789740341765
จำนวน: 299 หน้า
ราคา: 390 บาท

บทนำ

หนังสือการออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก แต่งโดย รศ.ดร.ชุมพล หนิมพานิช และ ผศ.ดร.ชุมภูษ หุ่นนาค ตีพิมพ์ครั้งแรกในเดือนตุลาคม 2565 และตีพิมพ์ครั้งที่ 2 ในเดือนกรกฎาคม 2566 จะเห็นได้ว่าหนังสือเล่มนี้ได้รับความสนใจจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก จึงมีการตีพิมพ์ครั้งที่สองในเวลาอันรวดเร็ว จากชื่อหนังสือคือ การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้เขียนได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้อ่านคือนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอกที่สนใจทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ ซึ่งหนังสือหรือตำราประเภทนี้มีตีพิมพ์เผยแพร่จำนวนไม่มากนัก จึงทำให้ผู้คนสนใจและต้องการเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับจุดประสงค์การแต่งของหนังสือเล่มนี้ที่ว่า เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่นำเสนอแนวทางการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ โดยเฉพาะแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพอันเป็นรูปแบบหนึ่งของการตรวจสอบทางสังคม (A Form of Social Investigation) รูปแบบดังกล่าวให้น้ำหนักไปยังวิธีและการให้เหตุผลหรือการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ในโลกทางสังคม (Social World) ที่ดำรงชีวิตและอาศัยอยู่ การทำความเข้าใจในโลกทางสังคม ดำเนินการโดยผ่านการตีความ (Interpretation) ปรากฏการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองหรือการบริหาร เป็นต้น จากประสบการณ์ที่เผชิญในชีวิตประจำวัน (In Their Daily Life) โดยทั่วไปโลกทางสังคมที่บรรดาผู้คนได้ดำรงหรืออาศัยอยู่ปัจจุบันมีลักษณะเป็นพหุสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) ในแง่ดังกล่าว การตรวจสอบทางสังคมจึงเป็นเรื่องที่บรรดานักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกที่ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงต้องให้ความสนใจที่ลึกซึ้งต่อลักษณะของการวิจัยหรือการออกแบบที่ช่วยให้การตีความและการทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นเทคนิควิธีการที่ทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นทั้ง “Active” และ “Powerful” นำไปสู่บทสรุป (Conclusions) หรือข้อสรุปทั่วไปของข้อมูล (Generalization of data) ช่วยให้ทำความเข้าใจบริบทเกี่ยวกับ สถานการณ์ หรือปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างชัดเจน

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าจุดประสงค์ของผู้เขียนหนังสือเล่มนี้กล่าวว่า เกิดจากความสนใจในแวดวงวิชาการทั้งในและต่างประเทศที่มีความสนใจในการวิจัยเชิงคุณภาพ และต้องการให้ผู้อ่าน โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่จะทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพมีองค์ความรู้ที่จำเป็นในการทำวิจัยเชิงคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้จึงเป็นการออกแบบและเขียนโดยอิงกับความต้องการของนิสิตนักศึกษา ซึ่งในปัจจุบันหนังสือที่ช่วยให้นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในการทำวิจัยเชิงคุณภาพนั้นมีค่อนข้างน้อยและไม่มีหนังสือเล่มใดที่ให้ข้อสังเกตและแนวทางในการทำวิจัยเชิงคุณภาพได้อย่างชัดเจน หรือกล่าวถึงจุดที่ควรระวังในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยข้อควรระวังเหล่านี้ได้มาจากประสบการณ์ของผู้เขียนโดยตรง ทำให้หนังสือเล่มนี้ยังประโยชน์ไม่ใช่แค่นิสิตนักศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัยทั่วไปที่สนใจทำการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือต้องการจัดทำงานวิจัยที่มีแนวทางในการตรวจสอบทางสังคม ศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม การให้เหตุผลและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ในโลกทางสังคมสามารถที่จะพัฒนางานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงผู้เขียนได้นำเสนอองค์ความรู้และกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย

สาระสำคัญของหนังสือ

หนังสือการออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 บท มีเนื้อหาสาระสำคัญในการนำเสนอ ดังนี้

บทที่ 1: ลักษณะและการออกแบบการวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์

ผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะและการออกแบบวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพในแง่ของตัวแบบและบทสรุป ซึ่งทั้งสองหัวข้อแยกเป็นการปูพื้นฐานให้นักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกที่สนใจการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าใจความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทั้ง 2 หัวข้อดังกล่าว เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์เมื่อจะต้องลงมือทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ ส่วนหัวข้อการออกแบบวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพจะช่วยในแง่ของการให้แนวทางแก่นักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกที่ทำวิจัยเชิงคุณภาพ จากตัวแบบการออกแบบวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพทั้ง 3 ตัวแบบ ได้แก่ ตัวแบบแรก คือ ตัวแบบแนวทางปฏิสัมพันธ์ของ Maxwell ซึ่งเป็นตัวแบบการออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ ตัวแบบที่สอง เป็นตัวแบบการออกแบบวิจัยในการทำดุษฎีนิพนธ์ของ Higgins ส่วนตัวแบบที่สาม ตัวแบบการออกแบบวิจัยทั่วไปของ March, & Birch เนื่องจากในการทำดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพของนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอก มักเผชิญกับปัญหาการออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการออกแบบการวิเคราะห์ และการตีความผลลัพธ์หรือข้อค้นพบจากการวิจัยข้อมูล หากนักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกสามารถนำตัวแบบของ March, & Birch ไปประยุกต์ใช้ได้โดยไม่มีคามยุ่งยากสลับซับซ้อน และจะทำให้เกิดความมั่นใจเมื่อจะทำการออกแบบวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ นอกจากนี้สามารถนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงปริมาณก็ได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นนักศึกษาควรปรึกษากับที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์จะเหมาะสมที่สุด

บทที่ 2: แนวคิดทั่วไปในการออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ

ในบทที่ 2 นี้ผู้เขียนกล่าวถึงแนวคิดทั่วไปในการออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ ในบทนี้ผู้เขียนนำเสนอแนวคิดในการออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพใน 2 องค์ประกอบของกระบวนการวิจัยของ Crotty คือ วิธีวิทยาหรือการออกแบบวิจัยที่เมื่อมีการใช้แนวคิดทั้ง 2 แนวดังกล่าว นักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกจะพบปัญหา หลังจากนั้นนำเสนอหัวข้อลักษณะของข้อมูลในการทำวิจัยหรือการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ ต่อมาจึงนำเสนอหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ โดยมีหัวข้อย่อย อาทิ การออกแบบกิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพในรูปที่เรียกว่า “วงจรการเก็บรวบรวมข้อมูล” และการออกแบบเทคนิควิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ และปิดท้ายด้วยการนำเสนอจุดสนใจหรือจุดเน้นในการออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ เนื้อหาในบทนี้ถือว่าการปูพื้นฐานในเบื้องต้นก่อนนำเสนอในบทที่ 3 ที่ทางผู้เขียนนำเสนอโดยการมุ่งเน้นไปที่การออกแบบเทคนิค วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเทคนิคดั้งเดิมสู่เทคนิคใหม่ ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ

บทที่ 3 การออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเทคนิคดั้งเดิมสู่เทคนิคใหม่ ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ

เมื่อนักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกได้ทำความเข้าใจในบทที่ 2 มาแล้วต้องตระหนักในความเป็นจริงของการทำวิจัยหรือทำวิทยานิพนธ์รวมถึงดุษฎีนิพนธ์ กล่าวคือ การเริ่มทำงานในภาคสนามรวมทั้งการลงมือเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขั้นตอนเหล่านี้อาจจำแนกได้ดังนี้ การเข้าสนาม การสังเกตและจดบันทึก การสัมภาษณ์ การใช้ข้อมูลเอกสาร การตรวจสอบข้อมูล และการใช้หลักจรรยาบรรณในการวิจัย เป็นต้น ในบทที่ 3 การออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเทคนิคดั้งเดิมสู่เทคนิคใหม่ในการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพบทนี้ ถือว่าเป็นบทที่สำคัญ บทหนึ่งที่นักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกที่สนใจในการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพต้องให้ความสนใจ เพราะการออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพประเด็นสำคัญ นั่นคือ ไม่ใช่เก็บรวบรวมครั้งเดียว เหมือนกรณีของการออกแบบวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ทำวิจัยเชิงคุณภาพต้องเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนลงมือทำวิจัยเป็นเบื้องต้น

หลังจากการทำวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพสิ่งที่ควรดำเนินการควบคู่กันไปกับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตัวนักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกต้องดำเนินการด้วยตนเองในฐานะเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ซึ่งประเด็นนี้แตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณที่จะใช้ผู้ช่วยมาช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลก็ได้ นอกจากนี้ส่วนหนึ่งที่สำคัญขึ้นอยู่กับการออกแบบแนวทางหรือประเภทของการออกแบบวิจัยมีหลากหลายแนวทาง นอกจากจะใช้เอกสารหรือการสัมภาษณ์เจาะลึกแล้วต้องใช้องค์ประกอบของการสังเกตหรือสังเกตการณ์ที่ต้องเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ดังนั้นเมื่อนักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกออกแบบเทคนิควิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมักจะออกแบบในแง่ของการเป็นเพียงรูปแบบ (Format) เท่านั้น เกี่ยวกับเรื่องนี้ ต้องไม่ลืมว่าเรื่องของการออกแบบวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ) เพื่อแสวงหาความรู้ความจริง แท้จริงแล้วในอดีตเป็นเรื่องของญาณวิทยาหรือทฤษฎีความรู้ (Epistemology or Theory of Knowledge) แต่ปัจจุบันได้รับการลดทอนมาในรูปของวิธีวิทยาหรือการออกแบบวิจัย (Methodology or Research Design) ในแง่ดังกล่าวผู้วิจัยต้องเข้าใจและเข้าถึงการออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละเทคนิคให้ลึกซึ้ง เพราะเมื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์สังเคราะห์ต้องเป็น “การพรรณนาแบบลุ่มลึก” (Rich or Thick Description) เหล่านี้คือประเด็นที่นักวิจัยต้องตระหนัก

บทที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ

ขั้นตอนการออกแบบเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยหรือการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ ก่อนหน้านั้นสิ่งที่นักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกเชิงคุณภาพควรดำเนินการก่อนหน้านั้นก็คือ การจัดระเบียบข้อมูล (Data Processing) ที่หมายถึง การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจัดให้อยู่ในระเบียบ หลังจากนั้นก็นักวิจัย (ไม่ว่าเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ) นำข้อมูลที่จัดระเบียบดังกล่าวมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ จากการนำเสนอมาในบทที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพมาข้างต้น บทนี้ได้นำเสนอหัวข้อต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ซึ่งแต่ละหัวข้อที่นำเสนอจะช่วยให้การลงมือเขียนบทที่ 3 ระเบียบ

วิธีวิจัยหรือวิธีวิทยาหรือการออกแบบวิจัยของนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกเชิงคุณภาพ ได้เป็นอย่างดีและมีระบบ ไม่ว่าหัวข้อจะมีนัยหรือความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะเด่นของการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยหรือทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ การเตรียมข้อมูลเชิงคุณภาพ และแหล่งข้อมูลเชิงคุณภาพที่เกิดขึ้นตามสภาพธรรมชาติ กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลของการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ

บทที่ 5 การออกแบบเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ: จากเทคนิคดั้งเดิมสู่เทคนิคใหม่ ๆ

การออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและโดยเฉพาะการออกแบบเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพก็จะมีหลากหลายตามไปด้วย โดยเริ่มจากการออกแบบเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเทคนิคแบบดั้งเดิม ไปจนกระทั่งถึงการออกแบบเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเทคนิคใหม่ ๆ ในบทนี้นำเสนอ “การออกแบบเทคนิค วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบดั้งเดิม” ก่อน แล้วต่อด้วยหัวข้อ “การออกแบบเทคนิควิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิง คุณภาพเทคนิคใหม่” ตามมา โดยจะมีการแทรกตัวอย่างการนำเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ๆ มานำเสนอควบคู่กันไป หลังจากนั้น นำเสนอตัวอย่างการนำเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงวาทกรรมที่เป็นระบบและมีลักษณะโดดเด่น และปิดท้ายบทนี้ด้วยบทสรุป ส่วนการนำเสนอการออกแบบเทคนิควิธีการวิเคราะห์แบบดั้งเดิมได้นำเสนอค่อนข้างละเอียด เพราะเทคนิคเหล่านี้ยังนำมาใช้ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพอย่างกว้างขวาง ซึ่งขึ้นอยู่กับศาสตร์ที่นำเทคนิควิธีการเหล่านี้ไปใช้ ในหนังสือเล่มนี้มุ่งไปที่ศาสตร์ทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เท่านั้น สำหรับนักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกเชิงคุณภาพประเภทมือใหม่ที่ยังต้องการประสบการณ์ที่มีไม่มากพอ ก็จะสามารถทำให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวทั้ง 3 เรื่องบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บทที่ 6 การออกแบบการลงมือทำการวิเคราะห์ข้อมูลและการพรรณนาแบบลุ่มลึกและการตีความข้อค้นพบจากการวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ

ในบทนี้กล่าวว่าในทัศนะของนักวิชาการทางด้านการวิจัยเชิงคุณภาพที่เห็นว่าการที่นักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกจะลงมือวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง จะต้องตระหนักถึงเงื่อนไขของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพก่อน อาทิ เงื่อนไขประการแรก การวิเคราะห์ข้อมูลต้องดำเนินการไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ประการที่สอง ในการลงมือวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องมีข้อมูลจากทัศนะของ “คนใน” (Ernie) ประการที่สาม การลงมือวิเคราะห์ข้อมูลต้องอาศัยสมมติฐานชั่วคราว ประการสุดท้าย นักวิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกจะต้องเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเงื่อนไขดังกล่าวเป็นเงื่อนไขที่น่าสนใจ จากนั้นจะต้องมีการพรรณนาปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่ศึกษา ซึ่งในกรณีของการวิจัยเชิงคุณภาพ การพรรณนามักเป็นการพรรณนาแบบลุ่มลึก หลังจากนั้นตีความข้อค้นพบจากการวิจัย

จากที่นำเสนอมาในบทที่ 6 การออกแบบลงมือวิเคราะห์ข้อมูลและการพรรณนาแบบลุ่มลึกและการตีความข้อค้นพบจากการวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพ ข้างต้นเห็นว่าบทนี้ส่วนใหญ่เมื่อทำวิจัยหรือทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพไม่ค่อยเข้าใจแต่ละหัวข้อที่นำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นการลงมือวิเคราะห์ข้อมูล การพรรณนาแบบลุ่มลึก (Thick Description) หรือการตีความข้อ

ค้นพบจากการวิจัยหรือการตีความผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ และมีความลึกซึ้งที่มากพอ ดังนั้น หากผู้อ่านในบทนี้ทำความเข้าใจ รวมทั้งสามารถเข้าถึงแต่ละหัวข้อที่นำเสนอมาในบทนี้เป็นอย่างใดอาจจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์เชิงคุณภาพได้อย่างมีคุณค่าต่อไป

ข้อวิจารณ์

จากที่ผู้วิจารณ์ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ได้พบว่า ในหนังสือเล่มนี้มีการนำเสนอแนวทางในการออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ ความคิดเห็น ซึ่งได้นำความรู้จากประสบการณ์ของผู้เขียนจากการเป็นนักวิจัยเชิงคุณภาพที่มีประสบการณ์และต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย ซึ่งได้นำมารวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ อีกทั้งยังมีการยกตัวอย่างสอดแทรกแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องต่าง ๆ ที่คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก รวมถึงนักวิจัยทั่วไปที่สนใจ โดยผู้เขียนพยายามที่จะสื่อถึงการตีความและทำความเข้าใจพฤติกรรมของบรรดาผู้คน/พฤติกรรมมนุษย์ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล การเปลี่ยนแปลงวิธีคิดจากเทคนิคเดิม ๆ ไปสู่เทคนิคใหม่ ๆ รวมถึงวิธีการพรรณนาแบบลึกซึ้ง และมีการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียนและการเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันมีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน กล่าวคือ มีกล่าวถึงที่มาที่ไปของประเด็นองค์ความรู้ พร้อมทั้งเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันของแต่ละข้อมูล รวมถึงการขยายความในประโยคต่าง ๆ ที่มีการอธิบายอย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและสามารถตีความและเข้าใจเจตนาของผู้เขียนและเนื้อหาในหนังสือได้เป็นอย่างดีและมีความรู้ความเข้าใจในการวิจัยเชิงคุณภาพมากยิ่งขึ้น

จุดเด่นของหนังสือ หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้วิจัยหรือนักศึกษาปริญญาโทหรือนักศึกษาปริญญาเอก หรือผู้ที่อยากจะศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ลักษณะการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ การออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เทคนิควิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการลงมือวิเคราะห์ข้อมูล การตีความข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กำลังทำวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ ทำให้มีแนวทางในการทำวิจัยเชิงคุณภาพมากยิ่งขึ้น แนวทางเหล่านี้เหมาะที่จะใช้สำหรับออกแบบการวิจัยให้เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภทแต่ละหัวข้อมากขึ้น อีกทั้งยังมีแนวทางในการตีความข้อมูลจากข้อมูลแต่ละประเภท การทำความเข้าใจข้อมูล ทำให้มีแนวทางการจัดทำวิจัยเชิงคุณภาพใหม่ ๆ สามารถนำไปต่อยอดเป็นความคิดใหม่และงานวิจัยของตนเองได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำหนังสือเล่มนี้ไปใช้ เนื่องจากหนังสือเล่มนี้มีการรวมความคิดและแนวทางในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ค่อนข้างเน้นไปที่การทำวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ จึงไม่ค่อยมีแนวทางสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพในประเด็นอื่น ๆ เท่าที่ควร ผู้อ่านจำเป็นจะต้องนำไปประยุกต์ใช้ด้วยตนเองมากขึ้น และการวิจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่ผู้เขียนเน้นวิธีการสำหรับผู้วิจัยหน้าใหม่ค่อนข้างมาก จึงทำให้ไม่ค่อยมีมุมมองของการวิจัยที่ต้องการประสบการณ์ที่มีความเฉพาะหรือมีเทคนิควิธีการขั้นสูงที่จะช่วยสนับสนุนการวิจัยของนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งผู้อ่านอาจจะต้องไปศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้นหรือต้องคิดต่อยอดนำไปประยุกต์เพื่อให้เข้ากับบริบทอื่น ๆ ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันเนื่องจากหนังสือเล่มนี้มีผู้เขียนสองท่านการนำเสนอในบางประเด็นอาจทำให้ทิศทางการเขียนบางประการอ่านแล้วไม่ค่อยต่อเนื่องกัน อาจเป็นผลมาจากต่างคนต่างมีมุมมองในแบบของตนเอง ดังนั้น ควรมีการเพิ่มหรือสรุปมุมมองของแต่ละคนแยกออกจากสาระสำคัญของแต่ละเรื่องให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์กับ

ผู้วิจัยหน้าใหม่มากขึ้น นอกจากนั้นการสรุปในแต่ละบทมีการอ้างอิงเนื้อหาในบทก่อนหน้านั้นค่อนข้างมาก แต่ขาดการสรุปประเด็นสำคัญในบทนั้นอาจทำให้ผู้อ่านสับสนเมื่ออ่านสรุปเนื้อหาหรือต้องการความชัดเจนในแต่ละบทนั้น ๆ

บทสรุป

หนังสือเล่มนี้มีความน่าสนใจซึ่งผู้อ่านเองในฐานะนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอก และต้องเริ่มศึกษาแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งหนังสือเล่มนี้ เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นมาเฉพาะเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มนิสิตนักศึกษา มีจุดที่ต้องการให้นิสิตนักศึกษาสามารถนำข้อมูลเทคนิค วิธีการไปปรับใช้ในงานของตนเอง กอปรกับยังมีข้อเสนอแนะเมื่อต้องดำเนินการผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ส่วนใดควรปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ส่วนใดต้องพึงพาความเชี่ยวชาญเฉพาะของผู้วิจัย และส่วนใดต้องทำงานประสานกันของหลาย ๆ ภาคส่วนเพื่อให้ได้วิทยานิพนธ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของสาขาที่กำลังศึกษาอยู่ตรงกับความเร็วชาญที่ผู้วิจัยมี

ดังนั้น หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาโทและเอกที่ต้องการเริ่มทำวิทยานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์เชิงคุณภาพสามารถนำไปเป็นแนวทางการทำวิจัยได้อย่างดียิ่ง เนื่องจากมีข้อสังเกต ข้อควรระวังและสิ่งที่ต้องพบเจอหากต้องการทำวิจัยโดยเฉพาะในประเด็นด้านการตรวจสอบปรากฏการณ์ทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นลักษณะและการออกแบบการวิจัย แนวคิดทั่วไปในการออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การออกแบบเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคใหม่ ๆ แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบเทคนิควิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเทคนิคใหม่ ๆ รวมไปถึงการออกแบบการลงมือทำการวิเคราะห์ข้อมูลและการพรรณนาแบบกลุ่มลึกและการตีความข้อค้นพบจากการวิจัยซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยหรือนิสิตนักศึกษาที่กำลังจะทำวิทยานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์เชิงคุณภาพนั้นสามารถนำไปเป็นแนวทางการทำวิจัยของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

จุมพล หนิมพานิช, และชมภูณัฐ ทุ่นนาค. (2566). *การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

แนะนำผู้เขียน

พยุ่ง ชีตาร์

หน่วยงานสังกัด ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ความสนใจทางวิชาการ ภาษาศาสตร์
 E-mail payungp@nu.ac.th

กมลชนก คำนวนศักดิ์

หน่วยงานสังกัด คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
 E-mail Nokmuu@hotmail.com

ฐิติกา ตันติบวร

หน่วยงานสังกัด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
 ความสนใจทางวิชาการ รัฐประศาสนศาสตร์
 E-mail wkamonwan@aru.ac.th

พิจิตรา เอี่ยมสมัย

หน่วยงานสังกัด สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 ความสนใจทางวิชาการ การสอนภาษาอังกฤษ
 E-mail pichitra.p@lawasri.tru.ac.th

ยุทธนา พันธุ์มี

หน่วยงานสังกัด อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
 ความสนใจทางวิชาการ หลักสูตรและการสอน
 E-mail yutthana.edu@gmail.com

ณัฐธิดา เहारัง

หน่วยงานสังกัด นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 ความสนใจทางวิชาการ รัฐประศาสนศาสตร์
 E-mail nattida.sam11@gmail.com

ภูริ วงศ์วีเชียร

หน่วยงานสังกัด คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail bomb8st@hotmail.com

พรรณทิพย์ เพ็ชรวิจิตร

หน่วยงานสังกัด อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ การสอนสังคมศึกษา, หลักสูตรและการสอน
E-mail Phanthip.p@lawasri.tru.ac.th

Han Ruibao

หน่วยงานสังกัด Ph.D. Candidate, Department of Eastern Languages, Faculty of
Humanities, Kasetsart University
ความสนใจทางวิชาการ Chinese Language
E-mail han.r@ku.th

จำเริญ แก้วเพ็ชรกรอ

หน่วยงานสังกัด วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์
ความสนใจทางวิชาการ หลักสูตรและการสอน
E-mail k.chamroen2019@gmail.com

อภิชาติ อวจำปา

หน่วยงานสังกัด ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ นิติศาสตร์
E-mail apichart.a@lawasri.tru.ac.th

จริยา วัฒนาพิทักษ์วงศ์

หน่วยงานสังกัด วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ความสนใจทางวิชาการ รัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ
E-mail jariya.wat@dpu.ac.th

ชนิดตา โชติช่วง

หน่วยงานสังกัด

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

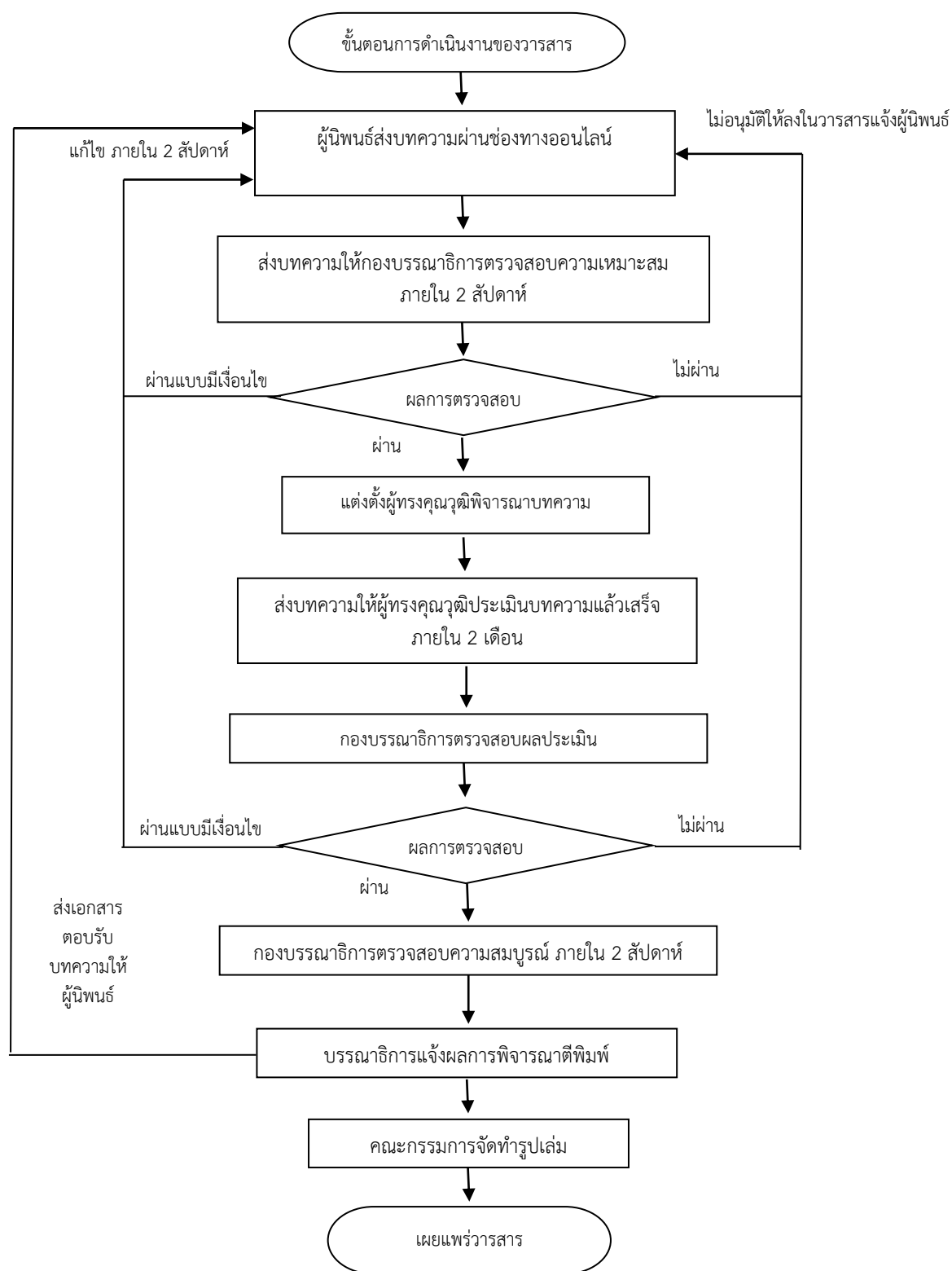
ความสนใจทางวิชาการ

หลักสูตรและการสอน

E-mail

chanitta.c@lawasri.tru.ac.th

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร Lawarath Social E-Journal ของภาควิชาสังคมศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

Lawarath Social E – Journal

ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000

โทร. 036-411150 โทรศัพท์มือถือ. 064-332-7383

E-mail: lawarath.sej@yahoo.com

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสาร Lawarath Social E-Journal ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.2 บทความวิชาการ (Academic Article) ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทวิจารณ์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์

วารสาร Lawarath Social E-Journal ยินดีรับบทความภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ ที่วารสาร Lawarath Social E-Journal สามารถจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาคุณภาพบทความได้ โดยมีขอบเขตเนื้อหาของบทความ 5 ด้าน ดังนี้

1. General Social Sciences สังคมศาสตร์ (คติชนวิทยา ศาสนา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นศึกษา นิติศาสตร์)

2. Education การศึกษา

3. Linguistics and Language ภาษาศาสตร์ (ภาษา วรรณคดีและการแปล)

4. Political Science and International Relations รัฐศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

5. Public Administration รัฐประศาสนศาสตร์

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้นิพนธ์บทความ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสาร Lawarath Social E-Journal ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีจะต้องส่งการตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอสี่ (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษด้านซ้ายกับด้านขวา 1.25 นิ้ว, ด้านบน 1.5 นิ้ว และด้านล่าง 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขกำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความควรมีความยาวประมาณ 8-12 หน้ากระดาษเอสี่ (A4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาว 250–300 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัยและบทความปริทรรศน์ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) สรุป (Conclusion) และคำสำคัญ (Key Words) ซึ่งควรเรียบเรียงตามลำดับและแยกหัวข้อให้ชัดเจน ดังนี้

- วัตถุประสงค์ ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- วิธีการศึกษา ควรกล่าวถึงวิธีการค้นคว้าข้อมูล ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาศึกษา สถิติที่นำมาใช้
- ผลการศึกษา ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
- สรุป ควรกล่าวถึงผลสรุปของการค้นคว้าและศึกษา
- คำสำคัญ ควรมีคำสำคัญ 3-6 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน

3.2 วิธีการศึกษา (Methods) กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.3 ผลการศึกษา (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.4 อภิปรายผล (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้มีพหุปัญญา มาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.5 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (Originality and body of Knowledge) ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน

3.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะแนวการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.7 กิตติกรรมประกาศ (acknowledgements) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงานหรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัยในบทความจะมีส่วนนี้หรือไม่ก็ได้

3.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงแตกต่างกันตามประเภทของเอกสารหรือแหล่งที่ใช้อ้างอิง ดังนี้

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสาร Lawarath Social E-Journal
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ระยะขอบ บน 1.5”

ตั้งค่าน้ำกระดาษ ขนาด A4 (21×29.7 cm)

ภายนอก 1.25”

ภายใน 1.25”

ล่าง 1”

บทความวิจัย

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ
ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาอังกฤษ
อีเมล:
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป ปรับปรุงแก้ไข: ว/ด/ป ตอบรับตีพิมพ์: ว/ด/ป (ภาษาอังกฤษ)
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

ABSTRACT (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 250 - 300 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

Keywords: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง
กับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นคำภาษาอังกฤษและต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร
TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ชื่อบทความภาษาไทย
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย
ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาไทย
อีเมล:
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป ปรับปรุงแก้ไข: ว/ด/ป ตอบรับตีพิมพ์: ว/ด/ป (ภาษาไทย)
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

หมายเหตุ: กรณีบทความเป็นบทความภาษาต่างประเทศภาษาอื่นให้ผู้พิมพ์ใช้ขนาดและรูปแบบตัวอักษรที่นิยมใช้อย่างเป็นทางการของภาษานั้น ทั้งนี้ต้องให้กองบรรณาธิการเป็นผู้พิจารณาถึงความเหมาะสม ถูกต้องในขั้นตอนแรกก่อนส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความต่อไป

บทคัดย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อหาของบทความ ควรมีความยาวของบทคัดย่อภาษาไทย 250-300 คำ โดยให้เขียนเป็นร้อยแก้ว เน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีการ ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะอย่างย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

คำสำคัญ: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ เช่น รูปแบบบทความ, ขนาดตัวอักษร, รูปแบบตัวอักษร (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทนำ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงความเป็นมาของเรื่องที่วิจัย ความสำคัญของปัญหาที่ทำการศึกษาวิจัย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับ และชัดเจน การใช้คำย่อ ต้องมีคำสมบูรณ์ไว้ในครั้งแรกก่อน เนื้อหาของตัวเรื่องควรมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ควรระบุเป็นข้อๆ) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

1. (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)
- 2.

กรอบแนวคิด/ทฤษฎี (ถ้ามี) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อหาความ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

วิธีดำเนินวิธีวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายขั้นตอนการวิจัยด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย โดยกล่าวถึงแหล่งข้อมูล ดังนี้ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงสิ่งที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัย ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และการแสดงผลการทดสอบสมมติฐาน และการวิจารณ์ผลการวิจัย ซึ่งการรายงานผลการวิจัยและการวิจารณ์นั้น ควรยึดวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัยเป็นหลัก เพื่อชี้ให้เห็นว่าผลการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไรบ้างและสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้หรือไม่อย่างไร โดยเสนอหลักฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบและเข้าใจง่าย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

(กรณีมีตาราง)

ตาราง 1 (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) เนื้อหาที่เป็นตารางและคำอธิบายสามารถใช้เป็นรูปแบบ 1 คอลัมน์ ได้ตามความเหมาะสม (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

	(n=จำนวน)
หัวข้อ	ขีดเส้น 2 เส้น
	ขีดเส้น 1 เส้น
รวม	ขีดเส้น 1 เส้น
	ขีดเส้น 2 เส้น

(กรณีมีภาพ)

ภาพ 1 ชื่อภาพ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)
(ที่มา: ✓)

อภิปรายผล (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงผลที่ได้รับจากการศึกษาหรือวิจัย ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ควรอ้างถึงทฤษฎี หรือผลการศึกษาของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ข้อเสนอแนะ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือข้อเสนอแนะปัญหาที่พบในการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เอกสารอ้างอิง

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

(รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทความวิชาการ

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ
ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาอังกฤษ
อีเมล:
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป ปรับปรุงแก้ไข: ว/ด/ป ตอบรับตีพิมพ์: ว/ด/ป (ภาษาอังกฤษ)
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

ABSTRACT (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 250 - 300 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

Keywords: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง
กับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นคำภาษาอังกฤษและต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร
TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ชื่อบทความภาษาไทย
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย
ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาไทย
อีเมล:
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป ปรับปรุงแก้ไข: ว/ด/ป ตอบรับตีพิมพ์: ว/ด/ป (ภาษาไทย)
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

หมายเหตุ: กรณีบทความเป็นบทความภาษาต่างประเทศภาษาอื่นให้ผู้นิพนธ์ใช้ขนาดและรูปแบบตัวอักษรที่นิยมใช้อย่างเป็นทางการของภาษานั้น ทั้งนี้ต้องให้กองบรรณาธิการเป็นผู้พิจารณาถึงความเหมาะสม ถูกต้องในขั้นตอนแรกก่อนส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความต่อไป

บทคัดย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อหาของบทความ ควรมีความยาวของบทคัดย่อภาษาไทย 250-300 คำ โดยให้เขียนเป็นร้อยแก้ว เน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีการ ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะอย่างย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

คำสำคัญ: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ เช่น รูปแบบบทความ, ขนาดตัวอักษร, รูปแบบตัวอักษร (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทนำ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่หลักการและเหตุผล (Rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (Justification) วัตถุประสงค์ ขอบเขตของเรื่องและคำจำกัดความหรือนิยามต่างๆ และสรุปของบทนำ (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เนื้อเรื่อง (Body) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่เนื้อหาของบทความวิชาการที่จัดทำและสรุปของเนื้อหา (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ส่วนสรุป (Conclusions) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่ส่วนสรุปของบทความวิชาการที่จัดทำและสรุปของส่วนสรุป (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เอกสารอ้างอิง

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

(ดูรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง)

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

***หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสาร Lawarath Social e-Journal

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี 15000

โทรศัพท์ 036-411150 โทรศัพท์มือถือ 064-3327383

E-mail: lawarath.scj@yahoo.com

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง

วิธีการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text)

1. ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบ APA 7th (The Publication Manual of the American Psychological Association) การลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ในรูปแบบดังนี้

หมายเหตุ: เครื่องหมาย √ แสดงถึงการเว้นวรรคโดยการเคาะ Spacebar 1 ครั้ง เวลาลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและรายการเอกสารอ้างอิงไม่ต้องใส่ลงไป

2. การลงรายการอ้างอิงในเนื้อหา

2.1 การอ้างอิงแบบท้ายประโยค หรือวงเล็บ (parenthetical citation)

(ชุตินาถ/สัจจามันท์,√2566)

(Watson,√2024)

2.2 การอ้างอิงแบบบรรยาย (narrative citation) ใช้ในกรณีเริ่มต้นประโยค โดยการ

กล่าวถึงชื่อผู้แต่ง

ชุตินาถ/สัจจามันท์/ (2566)

Watson√(2024)

3. ผู้แต่ง 1-2 คน

(ชุตินาถ/สัจจามันท์/และ/मारศรี/ศิริรักษ์,√2539)

Wegenervand√Petty (1994)

4. ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป

(สรญา/แสงเย็นพันธ์/และคณะ,√2565)

Harris√et√al.,√(2018)

5. ผู้แต่งที่เป็นผู้มีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์

(ม.ร.ว.คึกฤทธิ์/ปราโมช,√2528)

(คุณหญิงแม้นมาส/ชลิต,√2521)

(พระธรรมปิฎก/ป.อ. ปยุตโต),√2540)

6. สิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ใช้ชื่อเรื่องแทนชื่อผู้แต่ง

(การพัฒนาสุขนิสัย,√2548)

(Organization Management,√2011)

7. ข้อความที่นำมาอ้างอิง พบแหล่งที่ใช้อ้างอิงมากกว่า 1 แหล่ง สามารถเขียนไว้ในวงเล็บเดียวกันได้ โดยใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นแต่ละงานและเรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง

(นวลจันทร์/รัตนกร, 2539; งามศรี/ศิริรักษ์, 2552; เยาวภา/โตทรัพย์, 2554)
(Heggs, 1999; Kates, & DeVies, 2004)

8. การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษา

ให้ใช้ชื่อกฎหมายและตามด้วยปี

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา (2549)...ตามที่พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505 (2505) กำหนดไว้
...เนื้อหา...(พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561, 2561)

9. การอ้างอิงเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ใช้คำว่า อ้างถึงใน หรือ as cited in

การอ้างอิงหน้าข้อความ

ชุดรัตน์ กาญจนธัญ (2562 อ้างถึงใน กิตติ อะพรหมย์, 2558) ระบบสารสนเทศที่ดีควรมีความสามารถที่ครอบคลุมการทำงานขององค์กรในด้านต่าง ๆ

Arnett (2000, as cited in Claiborne & Drewery, 2010) suggests there is an emerging adult stage in the lifespan of humans, covering young people between the ages of 18 and 25 years.

การอ้างอิงท้ายข้อความ

สารสนเทศเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ (strategic planning information systems) หมายถึงระบบที่จัดให้มีกระบวนการในการพัฒนาแผนระยะยาวสำหรับระบบสารสนเทศบนพื้นฐานของแผนกลยุทธ์โดยภาพรวมขององค์กร (Indstuds, n.d as cited in Faculty of Engineering, University of Porto, 2015)

10. การอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์

การเขียนอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์ กรณีไม่มีการเผยแพร่เป็นสาธารณะ ให้เขียนอ้างอิงในเนื้อหาเท่านั้นโดยไม่ต้องใส่เป็นรายการอ้างอิงท้ายเล่ม

ระวีวรรณ นาคโชติ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2567)

(ระวีวรรณ นาคโชติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2567)

M. Dormnings (personal communication, February 11, 2018)

(A. Wolf, personal communication, October 27, 2014)

11. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อสกุลผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ

(Yamada, 2020)

(Xiao, 2021)

วิธีการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (บรรณานุกรม)

1. พิมพ์ขีดขอบซ้าย โดยไม่ต้องจัดหน้าแบบกระจายตัวอักษร (เครื่องหมาย "v " แสดงถึงการเว้นระยะ 1 เคาะ ให้ผู้เขียนเว้นวรรคเคาะ Spacebar 1 ครั้ง)

2. หากรายการใดไม่มี ไม่ต้องลงรายละเอียดในบรรณานุกรม ให้ลงรายการถัดมาได้เลย

3. การลงรายการผู้แต่ง ผู้แต่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือสถาบัน

- บุคคลสามัญชน >> ตัดคำนำหน้านาม นาย, นาง, นางสาว ดร. นายแพทย์ พล.อ. ผศ. รศ.

- ชาวต่างประเทศ >> เขียนชื่อสกุลขึ้นก่อน คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วยอักษรย่อชื่อต้น (First name) และ ชื่อกลาง (ถ้ามี)

Potter, J. W.

Pane, J.

- ผู้มีบรรดาศักดิ์ ฐานันดรศักดิ์หรือสมณศักดิ์ >> กลับเอาบรรดาศักดิ์ไว้หลังชื่อกับนามสกุล คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.)

ศีกฤทธิ/ปราโมช, หม่อมราชวงศ์.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต).

- สถาบัน >> ให้บันทึกชื่อสถาบันนั้น ๆ โดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย คั่นด้วยชื่อหน่วยงานด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

สามารถใช้อักษรย่อของชื่อหน่วยงานได้ในกรณีกล่าวชื่อเต็มและวงเล็บอักษรย่อไปแล้ว เช่น

ครั้งแรก กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ, 2556)

ครั้งถัดไป (ศธ, 2556)

4. ผู้แต่งที่มีฐานะเป็น บรรณาธิการ ให้ลงชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และวงเล็บ อักษรย่อ (บก.) สำหรับหนังสือภาษาไทย หรือ (Ed.) หรือ (Eds.) สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ

ประวิทย์/สุวณิชย์.ว(บก.).

เอี่ยมพร/สกุลแก้ว, วและวสุนธรา/ทับทิมแท้.ว(บก.).

Ford, วG. วS. ว(Ed.).

Jordan, วR. วJ, ว&วPeter, วT. r, วA. ว(Eds.).

5. ผู้แต่ง 1 คน

เอกสารภาษาไทยใส่ชื่อตามด้วยนามสกุล

ชวรินทร์ พาณิชย์.

เอกสารภาษาต่างประเทศนำนามสกุลขึ้นก่อน จุลภาค แล้วตามด้วยอักษรย่อชื่อ เช่น

Kim, P.

6. ผู้แต่ง 2 คน

เอกสารภาษาไทยใส่ชื่อตามด้วยนามสกุล คั่นระหว่างคนแรก และคนที่ 2 ด้วยคำว่า และ
ชวรินทร์ พานิชย์ และ ปริญญากรณ์ ลำน้อย.

เอกสารภาษาต่างประเทศนำนามสกุลขึ้นก่อน จุลภาค แล้วตามด้วยอักษรย่อชื่อ คั่น
ระหว่างคนแรก และคนที่ 2 ด้วย &

Dewey, M. & Kim, P. K.

7. ผู้แต่ง 3-20 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน

พชร สันทัด, สุรชาติ ณ หนองคาย, สมาน งามสนิท, ฐนันต์ศักดิ์ บวรนนท์กุล,

เชษฐรัชดา พรรณาธิกุล, กฤษฎี สติยพัฒนานนท์, และประยงค์ เต็มขวาลา.

Ary, D., Jacobs, L.C., Irvine, A. K. S., & Walker, D. A.

8. ผู้แต่ง 21 คน ขึ้นไปให้ใส่ชื่อและสกุลของผู้แต่งคนที่ 1-19 ตามด้วยเครื่องหมาย,... ก่อน
ชื่อคนสุดท้าย

Gilbert, J. R., Smith, J. D., Johnson, R. S., Anderson, A., Plath, S., Martin, G.,

Sorenson, K., Jones, R., Adams, T., Rothbaum, Z., Esty, K., Gibbs, M.,

Taultson, B., Christner, G., Paulson, L., Tolo, K., Jacobson, W. L.,

Robinson, R. A., Maurer, O., . . .White, N.

9. การลงรายการชื่อหนังสือ

- ชื่อหนังสือให้พิมพ์ด้วยตัวเอียงและไม่ขีดเส้นใต้

- ชื่อหนังสือที่เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นอักษรตัวแรกด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ และกรณีมีชื่อ

เรื่องรอง ให้พิมพ์ตามหลังเครื่องหมายมหัพภาค (:) โดยพิมพ์ขีดอักษรตัวท้าย เช่น

The psychology of prejudice: From attitudes to social action

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษา

จังหวัดพิษณุโลก

10. การลงรายการครั้งที่พิมพ์ ให้ลงรายการตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป แล้วใส่ไว้ใน
เครื่องหมายวงเล็บ () แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

(พิมพ์ครั้งที่ 2). (พิมพ์ครั้งที่ 3). (พิมพ์ครั้งที่ 4). (2nd ed). (3rd ed). (4th ed).

ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่). กรณีมีพิมพ์ครั้งที่ในวงเล็บต่อท้าย ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค

(.) ต่อท้ายชื่อหนังสือ

บันทึกถึงดวงดาว (พิมพ์ครั้งที่ 2). ดอกหญ้า.

ชื่อหนังสือ. ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) กรณีไม่มี (พิมพ์ครั้งที่). ต่อท้าย

บันทึกถึงดวงดาว. ดอกหญ้า.

11. หนังสือไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์ ใช้อักษรย่อในกรณีต่อไปนี้

	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	(ม.ป.ป.)	(n.d.)
ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์	(ม.ป.ท.)	(n.p.)

นำอักษรย่อมาใส่ในตามตำแหน่ง

ชื่อผู้แต่ง.(ม.ป.ป.).(ชื่อหนังสือ(ครั้งที่พิมพ์)).(ม.ป.ท.).

12. หากไม่สามารถพิมพ์จบได้ภายใน 1 บรรทัด ให้ขึ้นบรรทัดใหม่โดยย่อหน้าเข้ามา 7 ตัวอักษร (7 เคาะ)

Estevez, E., Fillottrani, P., & Janowski, T. (2007). *From E-Government to Seamless Government*. Proceedings of COLLECTeR Iberoamérica 2007, Chile.

13. การจัดเรียง ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง โดยเรียงตามอักษร ก-ฮ A-Z และแยกภาษาไทยกับภาษาต่างประเทศออกจากกัน

13.1 การเรียงตามลำดับอักษร

ภาษาไทยใช้หลักการเดียวกับการเรียงคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน โดยเรียงตามรูปพยัญชนะ ก-ฮ ส่วนคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะเดียวกันให้เรียงตามรูปสระ ดังนี้

อะ อัว อัวะ อา อ ำ อี อี อี อี อู อุ เอะ เอ เอาะ เอา เอ็น เอีย เอียะ เอื้อ เอื้อะ แอ แอะ โอ โอะ โอ โอ

ภาษาอังกฤษใช้หลักการเดียวกับการเรียงคำใน Dictionary โดยเรียง A-Z ดังนี้

Singh, Y., มาก่อน Singh Siddhu, N.

Villafuerte, S. A., มาก่อน Villa-Lobos, J.

13.2 การเรียงลำดับงานทหลายงานที่ชื่อผู้แต่งคนแรกเป็นชื่อคนเดียวกัน

- ถ้าชื่อผู้แต่งทุกคนเหมือนกัน ให้จัดเรียงตามปีที่พิมพ์

ตัวอย่าง

เพ็ญพรรณ เจริญพร. (2548).

เพ็ญพรรณ เจริญพร. (2550).

Cabading, J. R., & Wright, K. (2000).

Cabading, J. R., & Wright, K. (2001).

- ถ้าชื่อผู้แต่งที่แตกต่างกัน จัดเรียงตามงานที่มีชื่อผู้แต่งคนเดียวมาก่อน งานที่มีชื่อผู้แต่งอื่นร่วม

ตัวอย่าง

ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2550).

ถิรนนท์อนวัชศิริวงศ์ และ พิรุณ อนวัชศิริวงศ์. (2552).

Alleyne, R. L. (2001).

Alleyne, R. L., & Evans, A. J. (1999).

- ถ้าชื่อผู้แต่งคนแรกเป็นคนเดียวกันและชื่อผู้แต่งคนที่สอง หรือคนที่สามต่างกัน ให้จัดเรียงตามลำดับอักษรตัวแรกของชื่อสกุลของผู้แต่งคนที่สอง และคนที่สามตามลำดับ

ตัวอย่าง

จักร ดิงศภัทย์, จุฑา เทียนไทย, และคำนวน บัญชา. (2549).

จักร ดิงศภัทย์, จุฑา เทียนไทย, และพิบูล ทิรจันทร์. (2551).

Boockvar, K. S., & Burack, O. R. (2007).

Boockvar, K. S., LaCorte, H.C., Giambanco, V., Friedman, B., &

vvvvvvSiu, A. (2006).

- ถ้าชื่อผู้แต่ง คนแรกมีชื่อ สกุล เหมือนกัน ให้จัดเรียงตามลำดับอักษรย่อชื่อต้นและชื่อกลางของชื่อผู้แต่งคนแรก

ตัวอย่าง

Mathur, A. L., & Wallston, J. (1999).

Mathur, S. E., & Ahlers, R. J. (1998).

14. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ และแปลข้อมูลส่วนอื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษ

15. กรณีที่ผู้แต่งเป็นสถาบัน องค์กร หน่วยงาน และจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารในคราวเดียวกัน ให้ใช้ชื่อหน่วยงานใส่ในตำแหน่งของสำนักพิมพ์

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2564). *มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการ*
vvvvvvเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลต่อสาธารณะ (มติ ครม. 15 กันยายน 2564).

vvvvvvสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล .

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือที่เป็นรูปเล่ม E-book ที่ไม่มี DOI*

ไทย

ชื่อ/สกุล.ว(ปีพิมพ์).วชื่อเรื่องว(พิมพ์ครั้งที่).วสำนักพิมพ์.วURL (ถ้ามี)

อังกฤษ

สกุล,วอักษรย่อชื่อ.ว(ปีพิมพ์).วชื่อเรื่องว(พิมพ์ครั้งที่).วสำนักพิมพ์.วURL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

อ้างอิงในเนื้อหา

(สำเนา ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม ชีรวณิชกุล, 2541)

Jones (2002)

อ้างอิงท้ายบทความ

สำเนา ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม ชีรวณิชกุล. (2541). *การพัฒนาารูปแบบค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

Jones, M. (2002). *Social Psychology of Prejudice*. Prentice Hall.

Doe, R. L., & Johnson, M. K. (2020). *Advanced research methods in psychology* (2nd ed.). Academic Press. <https://www.academicpress.com/armip>

*DOI [Digital Object Identifier] คือ “ตัวระบุวัตถุดิจิทัลแบบไม่ซ้ำ” เปรียบเสมือนเลขประจำตัวประชาชนของบทความวิชาการหรือเอกสารดิจิทัลพิเศษ ๆ เช่น งานวิจัย หนังสือ รายงาน ฯลฯ ใช้ในการอ้างอิงในงานวิชาการช่วยให้ผู้อ่านไปตามดูต้นฉบับได้ เช่น DOI เลข 10.1234/abcd.5678 ให้เอาไปวางต่อท้าย <https://doi.org> จะกลายเป็น <https://doi.org/10.1234/abcd.5678> จะเป็นช่องทางที่เข้าไปดูเนื้อหาได้

2. E-book ที่มี DOI

ไทย

ชื่อ/สกุล.ว(ปีพิมพ์).วชื่อเรื่องว(พิมพ์ครั้งที่).วสำนักพิมพ์.ว<https://doi.org>/เลข DOI

อังกฤษ

สกุล,วอักษรย่อชื่อ.ว(ปีพิมพ์).วชื่อเรื่องว(พิมพ์ครั้งที่).วสำนักพิมพ์.ว<https://doi.org>/เลข DOI

* กรณีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีการเผยแพร่ทั้งแบบรูปเล่มและแบบดิจิทัล ให้ระบุชื่อสำนักพิมพ์ตามแบบรูปเล่ม

ตัวอย่าง

สมชาย ใจดี. (2565). *การบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

<https://doi.org/10.1234/abcd.5678>

Smith, J. A. (2022). *Modern organizational management* (2nd ed.).

<https://doi.org/10.1234/abcd.5678>

3. หนังสือแปล

ไทย

สกุล,✓อักษรย่อชื่อ.✓(ปีพิมพ์).✓ชื่อเรื่องภาษาต้นฉบับ✓[ชื่อหนังสือภาษาไทย]✓(พิมพ์ครั้งที่).✓สำนักพิมพ์.

อังกฤษ

สกุล,✓อักษรย่อชื่อ.✓(ปีพิมพ์).✓ชื่อเรื่องภาษาต้นฉบับ✓[ชื่อหนังสือภาษาอังกฤษ]✓(พิมพ์ครั้งที่).✓สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ฮอว์คิง, เอส. (2552). *The illustrated: A brief history of time* [ประวัติย่อของกาลเวลา ฉบับภาพประกอบ] (พิมพ์ครั้งที่ 17). มติชน.

Piaget, J. (1950). *La construction du réel chez l'enfant* [The child's construction of reality]. Neuchâtel, Delachaux, & Niestlé.

4. บทความจากในหนังสือ

ไทย

ชื่อ✓สกุล.✓(ปีพิมพ์).✓ชื่อบทหรือชื่อบทความ.✓ใน✓ชื่อบรรณาธิการ✓(บ.ก.),✓ชื่อหนังสือ✓(น.✓เลขหน้า).✓สำนักพิมพ์.

อังกฤษ

สกุล,✓อักษรย่อชื่อ.✓(ปีพิมพ์).✓ชื่อบทหรือชื่อบทความ.✓In✓ชื่อบรรณาธิการ✓(Ed. หรือ Eds.),✓✓✓✓✓✓ชื่อหนังสือ✓(pp.✓เลขหน้า).✓สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2540). การวิจัยอนาคตแบบ EDRF. ใน ทิศนา แคมมณี และ สร้อยสน สกลรักษ์ (บ.ก.), *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา* (น. 1–18). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bornstein, M. H., Hahn, C. S., Suwalsky, J. T. D., & Haynes, O. M. (2003).

Socioeconomic status, parenting, and child development: The Hollingshead four-factor index of social status and the socioeconomic index of occupations. In M. H. Bornstein & H. B. Robert (Eds.), *Monographs in parenting series. socioeconomic status, parenting, and child development* (pp. 29–82). Lawrence Erlbaum Associates.

5. บทความจากวารสารแบบรูปเล่ม/ e-journal ไม่มีเลข DOI

ผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์).ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่),หน้า-หน้า.https:// ใส่URL

ตัวอย่าง

ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคอาหารสุขภาพของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 37(2), 45–56.

ธนพล ศรีจันทร์. (2565). แนวทางการจัดการความรู้ในองค์กรราชการไทย. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 20(3), 12–25.

<https://www.rjpajournal.org/article/view/2565-management>

Brown, T. L., & Chen, R. M. (2018). Community engagement strategies in rural education. *Journal of Educational Leadership*, 34(1), 22–35.

Kumar, A., & Singh, D. (2020). Sustainable development practices in urban planning: A case study. *International Journal of Urban Studies*, 15(4), 101–115.
<https://ijus.org/article/2020/sustainable-urban>

6. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์).ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่),หน้า-หน้า.URL(ถ้ามี)

ตัวอย่าง

สุภาวี ศิรินคราภรณ์. (2567). ทฤษฎีฐานรากเพื่อเอกลักษณ์การออกแบบเครื่องประดับไทยร่วมสมัย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 44(1), 15–30.

<https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134>

Neugarten, B. L., Havighurst, R. J., & Tobin, S. S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of Gerontology*, 16(2), 134–143.

<https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134>

7. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีหมายเลขบทความหรือ eLocator*

ผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), บทความหมายเลขที่บทความ. URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

นววรรณ นิธิโรจน์ และ ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ. (2563). บทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมกรอบ
คิดยึดติดเติบโตในโรงเรียนประไพพิศ (นามสมมติ). *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทาง
การศึกษา*, 15(2), บทความ OJED1502032. [https://so01.tci-thaijo.org/
index.php/OJED/article/view/243480](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/243480)

Burin, D., Kiltien, K., Rabuffetti, M., & Pia, L. (2019). Body ownership increases
the interference between observed and executed movements. *PLOS ONE*,
14(1), Article e0209899. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209899>

*eLocator: เป็นหมายเลขบทความที่ใช้แทนเลขหน้าสำหรับบทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์บางฉบับ

8. บทความจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ/สกุล. (ปี, วัน/เดือน). ชื่อคอลัมน์. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า. URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

พงษ์พรรณ บุญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เติบโตแล้วไรดี: ‘สื่อพิพิธภัณฑ’ เชื่อมยุคสมัย
เข้าถึงด้วย ‘มิติใหม่’ อินเทอร์เน็ต. *เดลินิวส์*, 4.

Brody, J. E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York
Times*. <https://www.nytimes.com>

9. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญาโท (Doctoral dissertation / Master's thesis)

9.1 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่พิมพ์ไม่ได้

ตีพิมพ์

ไทย

ชื่อ/สกุล. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อวิทยานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้อ่านตีพิมพ์
หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ไม่ได้อ่านตีพิมพ์. ชื่อมหาวิทยาลัย.

อังกฤษ

สกุล, อักษรย่อชื่อ. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อวิทยานิพนธ์ [Unpublished doctoral
dissertation หรือ Unpublished master's thesis]. ชื่อมหาวิทยาลัย.

การเขียนระดับวิทยานิพนธ์ ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ปริญญาโท ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ปริญญาโท หรือ Master's thesis

ปริญญาเอก ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต หรือ Doctoral Dissertation

ตัวอย่าง

- ศิริพร มงคล. (2564). *การจัดการความขัดแย้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนพล วงศ์สถิตย์. (2565). *การพัฒนากระบวนการสนทนาศึกษาเพื่อการตัดสินใจในองค์กรภาครัฐ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Smith, J. A. (2020). *Leadership strategies in nonprofit organizations* [Unpublished master's thesis]. University of California, Berkeley.
- Lopez, R. M. (2021). *Developing a digital governance framework for public services* [Unpublished doctoral dissertation]. Harvard University.

9.2 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทและวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหาบัณฑิตจากเว็บไซต์ (ไม่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาเอก]
 หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาเอกหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย].ชื่อเว็บไซต์.URL

อังกฤษ

สกุล,ชื่ออักษรย่อชื่อ.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์/[Doctoral dissertation
 หรือ master's thesis, ชื่อมหาวิทยาลัย].ชื่อเว็บไซต์.URL

ตัวอย่าง

- วรารณณ์ โพธิ์ศรีประเสริฐ. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงการพูดสำหรับครูปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการละคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/302>

9.3 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทและวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหาบัณฑิตจากฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์

ไทย

ชื่อ/สกุล.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ)/[วิทยานิพนธ์
 หรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย].ชื่อฐานข้อมูล.

อังกฤษ

สกุล,ชื่ออักษรย่อชื่อ.(ปีที่เผยแพร่).ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ)
 หรือ [Doctoral dissertation หรือ master's thesis, ชื่อมหาวิทยาลัย].ชื่อฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง

McNiel, D. S. (2006). *Meaning through narrative: A personal narrative discussing growing up with an alcoholic mother* (UMI No. 1434728) [Master's thesis, California State University–Long Beach]. ProQuest Dissertations and Theses database.

10. รายงานที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ชื่อหน่วยงาน. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่อง. สำนักพิมพ์หรือชื่อหน่วยงานที่ผลิตเอกสาร. URL (ถ้ามี)

11. เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการไทย

ชื่อ/สกุล. (วันที่, เดือน, ปี). ชื่อเรื่องที่น่าสนใจ. ในชื่อ (ประธาน), ชื่อหัวข้อการประชุม/ [Symposium]. ชื่อการประชุม, สถานที่ประชุม.

อังกฤษ

สกุล, อักษรย่อชื่อ. (ปี, เดือน, วันที่). ชื่อเรื่องที่น่าสนใจ. In อักษรชื่อย่อ. สกุล (Chair), ชื่อหัวข้อการประชุม [Symposium]. ชื่อการประชุม, สถานที่ประชุม.

ตัวอย่าง

De Boer, D., & LaFavor, T. (2018, April 26–29). The art and significance of successfully identifying resilient individuals: A person-focused approach. In A. M. Schmidt & A. Kryvanos (Chairs), *Perspectives on resilience: Conceptualization, measurement, and enhancement* [Symposium]. Western Psychological Association 98th Annual Convention, Portland, OR, United States.

12. รายงานการประชุมเชิงวิชาการที่มี proceeding**12.1 Proceeding แบบหนังสือ**ไทย

ชื่อ/สกุล. (ปี). ชื่อบทความ. ในชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), ชื่อหัวข้อการประชุม. ชื่อการประชุม/ [Symposium] (น. เลขหน้า). ฐานข้อมูล.

อังกฤษ

สกุล, อักษรย่อชื่อ. (ปี). ชื่อเรื่อง. In ชื่อบรรณาธิการ (Ed. หรือ Eds.), ชื่อหัวข้อการประชุม. ชื่อการประชุม/ [Symposium] (pp./เลขหน้า). ฐานข้อมูล.

* กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูล ตัวอย่าง ชื่อฐานข้อมูล/
<https://doi.org/xxxx>

ตัวอย่าง

พัชรภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสี (บ.ก.), *การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ* (น. 97–102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97–108). Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9

12.2 Proceeding แบบวารสาร

ไทย

ชื่อ/สกุล.ว(ปี).✓ชื่อเรื่อง:✓ชื่อเรื่องย่อ.✓ชื่อวารสาร,✓เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),✓เลขหน้า.✓URL

อังกฤษ

สกุล,✓อักษรย่อชื่อ.ว(ปี)✓ชื่อเรื่อง:✓ชื่อเรื่องย่อ.✓ชื่อวารสาร,✓เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),✓เลขหน้า.✓✓✓✓✓✓✓✓URL

* กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูล ตัวอย่าง ชื่อฐานข้อมูล./
<https://doi.org/xxxx>

ตัวอย่าง

Chaudhuri, S., & Biswas, A. (2017). External terms-of-trade and labor market imperfections in developing countries: Theory and evidence. *Proceedings of the Academy of Economics and Economic Education*, 20(1) , 11–16.
<https://search-proquest-com.elibrary.jcu.edu.au/docview/1928612180?accountid=16285>

13. เอกสารประกอบการเรียน (ไม่ได้ตีพิมพ์)

ไทย

ชื่อ/สกุล.ว(ปี).✓ชื่อเอกสาร✓[เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์].✓คณะ,✓มหาวิทยาลัย.

อังกฤษ

สกุล,✓อักษรย่อชื่อ.ว(ปี).✓ชื่อเอกสาร✓[Unpublished manuscript].✓คณะ,✓มหาวิทยาลัย.

14. ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย.(ปี,วัน/เดือน)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่/เลขตอน./หน้า/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548.
(2548, 25 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122 ตอนพิเศษ 39 ง. หน้า 14-23.
พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก. หน้า 1-18.
พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505. (2505, 27 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา
(ฉบับพิเศษ). เล่ม 79 ตอนที่ 67. หน้า 24-31.

15. เว็บไซต์

ไทย

ชื่อ/สกุลผู้เขียน.(ปี,วัน/เดือนที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

อังกฤษ

สกุล,ตัวอักษรย่อชื่อผู้เขียน.(ปี,วัน/เดือน/วันที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

* กรณีที่ไม่มีวันที่เผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

* กรณีที่มีปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น

* กรณีชื่อผู้เขียนและชื่อเว็บไซต์เป็นชื่อเดียวกัน ให้ตัดชื่อเว็บไซต์ออก

ตัวอย่าง

วรารัตน์ มหามนตรี. (2565). เทคนิคการสรุปความ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

<https://www.nupress.grad.nu.ac.th/การสรุปความ>

Sparks, D. (2019). *Women's wellness: Lifestyle strategies ease some bladder control problems*.

Mayo Clinic. <https://newsnetwork.mayoclinic.org/discussion/womens-wellness-lifestyle-strategies-ease-some-bladder-control-problems/>

16. Social media

16.1 Twitter ตัวอักษร

Author, A. A./[@username]./ (Year,Month/date หรือ n.d.)./เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.
/[Tweet].

Twitter./URL

ตัวอย่าง

Ardern, J. [@jacindaardern]. (2018, October 15). *I salute you, @Kereru4PM #BirdOfTheYear*

[Tweet]. Twitter.

<https://twitter.com/jacindaardern/status/1051569120066469889>

16.2 Twitter รูปภาพและวิดีโอ

Author, A. A.√[@username].√(Year,√Month√date หรือ n.d.).√เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.
√[Image or
Video attached] [Tweet]. Twitter.√URL

ตัวอย่าง

Figure, N. Z. [@figurenz]. (2019, October 15). *Looking forward to resting up over the holidays?*

[sleeping face emoji] [beach with umbrella emoji] *NZ #Health Survey figures show about*

70% of adults meet sleep duration... [Image attached] [Tweet]. Twitter.

<https://twitter.com/FigureNZ/status/1207422765986279424>

16.3 Facebook post

Author, A. A.√(Year,√Month√date หรือ n.d.).√เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.√[Video or Image attached].
Facebook.√URL

ตัวอย่าง

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2565). *[Book Overview] ศิลปะและวิทยาศาสตร์ของการลงทุนเน้นคุณค่าโดย*

ผศ. ดร.สัมพันธ์ เนตยานันท์... [Video]. Facebook. <https://www.facebook.com/NU.publishing.house/videos/500261141462779>

16.4 Instagram

Author, A. A. √[@username].√(Year,√Month√date หรือ n.d.).√เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.√
[Photograph].√Instagram.√URL

ตัวอย่าง

New Zealand Police [newzealandpolice]. (2019, November 15). *Class of 2019 // Wellington dog section* [paw prints emoji] #fridayfloof [Photograph]. Instagram.
https://www.instagram.com/p/B43Cl_-J9pN/

16.5 YouTube หรือ Streaming video

Uploader, U. U.√(Year, Month Day).√Title of work.√[Video].√YouTube.URL

ตัวอย่าง

MSNBC. (2020, January 7). *Julián Castro endorses Elizabeth Warren*. [Video].
YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=Uk2Tzc8H5po>

17. Generative AI

ชื่อบริษัทผู้พัฒนา√ผู้เขียนโมเดลนี้.√(ปีที่ใช้).√ชื่อของโมเดล√(versionที่ใช้) [Large language
model].√
URL√for AI

ตัวอย่าง

OpenAI. (2024). *ChatGPT* (September 16 version) [Large language model].
<https://chat.openai.com/chat>
Anthropic. (2024). *Claude* (September 20 version) [Large language model].
<https://claude.ai/new>

การอ้างอิงในเนื้อหา (In-Text Citation)

การอ้างอิงแบบท้ายประโยค หรือวงเล็บ (parenthetical citation) : (OpenAI, 2023)

การอ้างอิงแบบบรรยาย (narrative citation) : OpenAI (2023)

ตัวอย่าง

เมื่อถามต่อว่าอะไรคือคำอธิบายที่ถูกต้องกว่า ChatGPT ตอบว่าส่วนต่างๆ ของสมองทำงานร่วมกัน และความเชี่ยวชาญของแต่ละส่วนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ (OpenAI, 2023 ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก หรือ OpenAI, 2023; see Appendix A for the full transcript)

Tips : การใช้ Generative AI ในงานเขียนนั้นมีข้อควรระวัง เพราะคนอื่นไม่สามารถเข้าถึงบทสนทนาของเราได้ เพราะเป็นการสนทนาเฉพาะกับ AI แม้แต่เราจะระบุ Prompt สำหรับการสนทนาผลลัพธ์ก็อาจจะแตกต่างกันออกไป เราอาจจะใส่ข้อความเต็ม (full text) ของคำตอบที่ยาวจาก Generative AI ไว้ในภาคผนวกหรือในเอกสารเสริมรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงข้อความที่ถูกสร้างขึ้นจริงได้ และสร้างความน่าเชื่อถือ

18. CC BY-NC-ND

ผู้แต่ง. (ปี). ชื่อผลงาน. แหล่งเผยแพร่. URL + [CC license type]

“สามารถแชร์ผลงานนี้ได้ แต่ต้องให้เครดิต ห้ามใช้ในเชิงพาณิชย์ และห้ามดัดแปลง”

“CC” ย่อมาจาก Creative Commons เป็น เงื่อนไขอนุญาต (license) ที่เจ้าของผลงานใช้เพื่อกำหนด “ขอบเขต” ในการให้คนอื่นนำผลงานไปใช้ได้ และ “CC BY-NC-ND” ถือว่าเป็น หนึ่งในเงื่อนไขที่เข้มงวดที่สุด

Creative Commons license ควร เขียนให้ครบ เช่น [CC BY], [CC BY-SA], [CC BY-NC-ND] ฯลฯ

ตัวย่อ	ความหมาย	อนุญาตให้ทำอะไร
BY (Attribution)	ต้องให้เครดิตเจ้าของผลงาน	✓ ใช้ได้ถ้าใส่ชื่อผู้สร้าง
NC (Non-Commercial)	ห้ามใช้เพื่อการค้า	✗ ห้ามใช้ในงานที่มีรายได้
ND (No Derivatives)	ห้ามดัดแปลงผลงาน	✗ ห้ามแก้ไข/ตัดต่อ/แปลงเนื้อหา

ตัวอย่างการใช้งานที่ ทำได้	ตัวอย่างที่ ทำไม่ได้
- นำบทความไปแชร์ในเว็บเรียนของมหาวิทยาลัย โดยระบุชื่อเจ้าของผลงาน - พิมพ์แปะไว้บนบอร์ดให้นักศึกษาอ่าน โดยไม่ตัดต่อ/ดัดแปลงใด ๆ	- ตัดต่อวิดีโอ/บทความให้สั้นลงแล้วโพสต์ใหม่ - นำไปประกอบเนื้อหาในคอร์สออนไลน์แบบเก็บเงิน - พิมพ์แจกเป็นหนังสือเรียนเพื่อจำหน่าย แม้จะให้เครดิต

ตัวอย่าง

(1) บทความออนไลน์ที่มีใบอนุญาต CC BY-NC-ND

Smith, J. (2022). *Digital literacy in the age of misinformation*. Open Knowledge Foundation.

<https://openknow.org/digital-literacy> [CC BY-NC-ND]

(2) บทความวิชาการออนไลน์ที่มีลิขสิทธิ์แบบ CC

พิชญา ชนก. (2566). *การใช้สื่อสร้างสรรค์ในห้องเรียนดิจิทัล*. ศูนย์วิจัยเพื่อการเรียนรู้สร้างสรรค์.

<https://creativeedu.or.th/digital-media> [CC BY-NC-ND]

19. ภาพและตาราง

19.1 การอ้างอิง ภาพ (Image, Figure)

ตัวอย่าง

การเขียนใต้ภาพ

ภาพ 1 Infographic การรู้เท่าทันลิขสิทธิ์ในยุคดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการการดิจิทัล, 2566)

บรรณานุกรม

เจ้าของผลงาน. (ปี). *ชื่อภาพหรือคำอธิบายภาพ [ประเภทไฟล์]*. แหล่งที่มา. URL

สำนักงานคณะกรรมการการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2566). *อินโฟกราฟิกเรื่องการรู้เท่าทันลิขสิทธิ์ [ไฟล์ภาพ]*.

<https://www.onlinedesafe.go.th/copyright>

World Health Organization. (2023). *Global vaccination progress [Infographic]*.

<https://www.who.int/vaccine-progress.png>

19.2 การอ้างอิง “ตาราง” (Table)

ตัวอย่างด้านล่างตาราง

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

บรรณานุกรม

ผู้จัดทำ. (ปี). *ชื่อเอกสารหรือรายงาน*. แหล่งเผยแพร่. URL

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *รายงานผลการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน*

พ.ศ. 2565. <https://www.nso.go.th>

Pew Research Center. (2022). *Internet use in emerging economies*.

<https://www.pewresearch.org/internet2022>

แหล่งที่มา

- ศูนย์นวัตกรรมทางการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564). *การอ้างอิงสารสนเทศตาม“Publication Manual of the American Psychological Association” (7th Edition)*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2022, กุมภาพันธ์, 22). *การเขียนบรรณานุกรม รูปแบบ APA 7th*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. <https://www.nupress.grad.nu.ac.th/การเขียนบรรณานุกรม/>
- American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). <https://doi.org/10.1037/0000165-000>

จริยธรรมการวิจัย

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงาน

1. ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ในวารสาร Lawarath Social E-Journal ได้แก่ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทรรศน์หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) ที่มีลักษณะวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย แสดงถึงการศึกษา ค้นคว้าอย่างรอบด้าน หรือเสนอแง่มุมความรู้ แนวคิด และประเด็นปัญหาต่างๆ ทั้งนี้ ควรมีการอ้างอิง วิทยุหรือข้อมูลจากแหล่งเอกสารที่เชื่อถือได้

2. ผลงานที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์ต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือกำลังเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร หรือแหล่งอื่นใดมาก่อน บทความใดๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสาร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสาร Lawarath Social E-Journal หากต้องการตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตก่อน ข้อความใดๆ ตลอดจนข้อคิดเห็นใดๆ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่านโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการ วารสาร Lawarath Social E-Journal ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการวารสาร Lawarath Social E-Journal ต้องกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร การรับรองคุณภาพของผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ความถูกต้องตามหลักจริยธรรมสากล และสามารถชี้แจงหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบประเมินบทความ (Peer Review) และพร้อมให้การชี้แจงความเบี่ยงเบนต่างๆ จากกระบวนการตรวจสอบที่ได้รับไว้

2. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งจริยธรรม จรรยาบรรณการทำงานอย่างเคร่งครัด

3. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้พิมพ์และผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพบทความสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิแบบปกปิดรายชื่อ (Double blinded)

4. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยดูผลประเมินจากโปรแกรม Copy Catch ของระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้พิมพ์หลักทันที ขอคำชี้แจงเพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การลงตีพิมพ์บทความนั้นๆ

5. หากปรากฏการประพฤติทุจริตภายหลังการดำเนินการตรวจสอบแล้ว บรรณาธิการต้องดำเนินการเพิกถอนบทความนั้นด้วยความชัดเจนที่สามารถพิสูจน์ได้ ทั้งนี้การเพิกถอนนี้ต้องให้ผู้อ่านและระบบฐานข้อมูลอื่นๆ ทราบด้วย

จริยธรรมของผู้นิพนธ์

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่า บทความที่ส่งเข้ามายังวารสาร Lawarath Social E-Journal ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรืออยู่ในกระบวนการกลั่นกรองบทความในวารสารอื่น
2. ผู้นิพนธ์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของวารสารอย่างเคร่งครัด ทั้งรูปแบบการจัดเอกสาร และหลักเกณฑ์การอ้างอิง โดยสามารถศึกษาได้ที่ “คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง”
3. ผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ไม่สร้างข้อมูลเท็จ บิดเบือน ตกแต่ง หรือตัดเนื้อความเพื่อประสงค์ให้สอดคล้องกับผลสรุป
4. ผู้นิพนธ์ต้องมีชื่อของตนเอง และผู้นิพนธ์ร่วม (หากมี) ปรากฏอยู่ในไฟล์บทความที่ส่งเข้ามายังระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 ของวารสาร
5. ผู้นิพนธ์ต้องมีการอ้างอิงเนื้อหาต่างๆ ในบทความของตนเอง ทั้งข้อความ ภาพ ตาราง เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยให้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในบรรณานุกรมตามหลักเกณฑ์การอ้างอิงของวารสาร ทั้งนี้ผู้นิพนธ์ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ซึ่งทางวารสารจะตรวจสอบด้วยโปรแกรม Copy Catch ในระบบส่งบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 หากพบการละเมิดลิขสิทธิ์ ทางวารสารจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ทันที และหากมีการฟ้องร้อง ทางวารสารฯ จะไม่รับผิดชอบ และให้เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว
6. เมื่อผู้นิพนธ์ได้รับผลการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ต้องทำการปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งกลับมายังกองบรรณาธิการในกรอบเวลาที่กำหนด
7. บทความที่ส่งเข้ามาเพื่อขอตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสาร Lawarath Social E-Journal ขอให้ผู้นิพนธ์ระบุรายละเอียดการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ลงในบทความหรือแนบไฟล์เกียรติบัตรที่ผ่านการเข้าอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มาประกอบการพิจารณาตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เพื่อให้การดำเนินการตรวจสอบคุณภาพบทความสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมและประกาศ ก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564

จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินควรคำนึงถึงคุณภาพบทความตามหลักวิชาการและจริยธรรมสากลเป็นหลัก โดยพิจารณาความสำคัญ คุณค่าของเนื้อหาในบทความ ใช้ความเชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์คุณภาพและความเข้มข้นของผลงาน โดยปราศจากอคติหรือความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับ เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์ โดยไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน
2. ผู้ประเมินต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ทำการประเมินให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. ผู้ประเมินต้องใส่ความคิดเห็นทางวิชาการของตนลงในแบบฟอร์มการประเมิน ที่อยู่ในระบบตอบรับบทความออนไลน์ของวารสาร ด้วยความชัดเจน ปราศจากความอคติ รวมทั้งต้องส่งผลการประเมินบทความตรงตามกรอบเวลาที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ตนประเมินไปเป็นผลงานของตนเอง ยกเว้นการอ้างอิงบทความหลังจากบทความที่ตนประเมินได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เรียบร้อยแล้ว

5. กรณีผู้ประเมินพบว่า บทความที่ประเมินเป็นบทความที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนผลงานอื่น ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที ด้วยการเลือกข้อเสนอแนะ ในขั้นตอนการวิจารณ์ว่า “ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ” และระบุเหตุผลมาในช่อง “คำแนะนำอื่นๆ”

พิธีจันอักษรภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

1. อาจารย์ ดร.สุธินี วงศ์วัฒนกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์ปริญญญณ์ ใจสะอาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์เบญจพร นวลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาศิริ แจ่มแสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์วรรณวิษา ปั่นคุ้ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
6. อาจารย์พิจิตรา เอี่ยมสมัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
7. อาจารย์ชนากานต์ บุญแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
8. อาจารย์ชญาณต์ม บัญพระเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
9. อาจารย์สุภาสิณี คุ่มไพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
10. อาจารย์ปริญญา เงินพลอย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทความทุกบทความได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งข้อความและบทความเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการวารสารและมิใช่ความรับผิดชอบของวารสาร Lawarath Social E-Journal บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาลงตีพิมพ์วารสารอื่นๆ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาให้ถูกต้องครบถ้วน